

Täysistunto

Maanantai 17.12.2018 klo 13.00—2.20

5. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 talousarvioesityksen (HE 123/2018 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 123/2018 vp

Hallituksen esitys HE 232/2018 vp

Talousarvioaloite TAA 1-309, 311-617/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp.

Valtion vuoden 2019 talousarviota koskeva menettelytapa hyväksyttiin 14.12.2018 pidetyssä täysistunnossa ja mietintö pantiin pöydälle tämän päivän täysistuntoon. Nyt ryhdytään yleiskeskusteluun.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron, 10 minuuttia, jälkeen keskustelu jatkuu ryhmäpuheenvuoroilla, joiden pituus on enintään 7 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suositaa, että nopeatahtisen keskusteluosuu- den jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Koko budjettia koskevan yleiskeskustelun jälkeen käydään pääluokakohtaiset yleiskeskustelut, joissa valtiovarainvaliokunnan jaostojen puheenjohtajat esittelevät 5 minuutin aikana mietinnön kyseessä olevan pääluokan osalta.

Keskustelu

14.04 **Timo Kalli kesk** (esittelypuheenvuoro): Rouva puhemies! Edellisen asian osalta annettiin tunnustusta ja jaettiin kiitosta, haluan aloittaa samalla tavalla. Ensin haluan kiittää valtiovarainvaliokunnan varapuheenjohtajaa, jäseniä, jaostojen puheenjohtajia, kaikkia varajäseniä ja koko henkilöstöä, jotka ovat osallistuneet tämän käsittelyn pohjana olevan mietinnön valmisteluun.

Käsittelyn pohjana oleva talousarvio ensi vuodelle turvaa kestävän kasvun jatkumisen ja entistä paremman työllisyyskehityksen. Samalla voidaan varmistaa suomalaisille julkiset palvelut.

Valtiovarainministeriön tuoreen arvion mukaan bruttokansantuote kasvaa ensi vuonna noin 1,5 prosenttia. Talousnäkymät ovat edelleen suotuisat, mutta nopean kasvun arvioidaan kuitenkin olevan jo takana päin. Talouden kasvua hidastavat muun muassa rakennusinvestointien supistuminen ja monet epävarmuustekijät Euroopassa ja muualla maailmassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Työllisyys on kehittynyt viime vuosina hyvin. Erityisesti tänä vuonna työpaikkojen määrä on kasvanut nopeasti, minkä seurauksena 72 prosentin työllisyysaste toteutuu.

Talouden hyvä suhdannetilanne on kohentanut myös julkista taloutta, jonka alijäämä pienenee edelleen. Suomen katsotaankin noudattavan EU:n perussopimuksen kriteerejä.

Talouden suotuisa suhdannevaihe peittää kuitenkin alleen julkisen talouden rakenteelliset ongelmat. Hyvästä suhdannetilanteesta huolimatta julkinen talous velkaantuu edelleen. [Eero Heinäluoma: Paha juttu!]

Ennusteiden mukaan kansainvälisen talouden kasvu hidastuu vuodesta 2019 lähtien, minkä lisäksi on olemassa riskitekijöitä, jotka voivat johtaa huonompaan kehityskuvaan. Näitä ovat muun muassa julkisen sekä yksityisen sektorin suuri velkaantuneisuus ja rahoitussektorin hauraus monessa maassa. [Eero Heinäluoma: Muun muassa Italiassa!]

Hallituksen talouspolitiikan tavoitteena on nostaa Suomen talous kestävän kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palveluiden ja koko sosiaaliturvan rahoitus. Myös hallituksen asettamat julkisen talouden velkaa ja rahoitusasemaa koskevat tavoitteet ovat pitkälti toteutumassa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että rakenteellisia uudistuksia jatketaan, ja näin vahvistetaan julkisen talouden kestävyttä pitkällä aikavälillä. Valiokunta painottaa myös työn tuottavuuden parantamista ja koko työuran ajan oppimista.

Onkin perusteltua, että hallitus on noudattanut talouden säästöohjelmaa ja menokuria myös viimeisessä talousarvioesityksessään. Määrärahataso on noin 750 miljoonaa euroa alemmalla tasolla kuin tänä vuonna, mikä johtuu pääosin kärkihankerahoituksen päättymisestä ja aiemmin tehdyistä menoleikkauksista. Määrärahatasoa alentaa myös työllisyyslanteen selvä paraneminen.

Säästöistä huolimatta talousarvioon on pystytty tekemään tarpeellisia panostuksia osamiseen, työllisyyteen, kasvuun, syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vähentämiseen, turvallisuuden sekä energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan tehdyillä lisäyksillä on myös keskeinen merkitys talouden kestävän kasvun sekä Suomen menestyksen kannalta. Tuottavuuden parantamiseksi lisäpanostuksia kuitenkin edelleen tarvitaan.

Työllisyysasteen koheneminen edellyttää edelleen monipuolisia toimia ja työvoimapolitiittisten resurssien lisäämistä, jotta työmarkkinoiden toiminta edelleen paranee.

Julkisen talouden kestävyysvajeeseen liittävää painetta on myös aivan keskeistä, että maakunta- ja sote-uudistus toteutetaan niin, että se turvaa palvelut, vähentää julkisten menojen kasvua ja pienentää siten kestävyysvajeeseen liittyvää painetta.

Valiokunta pitää tärkeänä pitkäjänteiseen päätöksentekoon perustuvaa liikenneväylien kunnossapidon ja kehittämisen uudistamista. Liikenneväylien tulee vastata elinkeinoelämän ja kansalaisten tarpeisiin. Parlamentaarinen liikenneverkkotyöryhmä esittää, että perusväylänpidon vuosittaista rahoitusta nostetaan vähintään 300 miljoonalla eurolla ja että liikenneverkkoa kunnossapidetään ja kehitetään 12-vuotisen, parlamentaarisesti valmistellun valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää hyvänä, että ilmiölähtöisen budjetoinnin mahdollisuuksia arvioidaan valtioneuvoston kanslian käynnistämässä hankkeessa. Ilmiöpohjaisen budjetoinnin arvioidaan parantavan poikkihallinnollisten ja budjetin pääluokat ylittävien toimenpidekokonaisuuksien hahmottamista, mutta se edellyttää myös tarkkaa analyysia siitä, mitä ilmiöitä seurataan ja mihin rakenteisiin ja prosesseihin toteuttaminen vaikuttaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Valiokunnan antamassa lausunnossa lapsivaltuutetun kertomuksesta esille tuli lapsibudjetointi. Lapsiin kohdistuvien määrärahojen seuraaminen ja vaikutusten arviointi ovat tärkeitä. Lapset edustavat tulevaisuutta, joten lapsiin kohdistuvat investoinnit ovat koko yhteiskunnan kehityksen kannalta merkityksellisiä. Myös hallitusohjelman mukaan tavoitteena on ottaa käyttöön päätösten lapsi- ja perhevaikutusten arviointi ja jatkaa väestölähtöisen budjetoinnin kehitystyötä.

Valiokunta on lisännyt talousarvion kertaluonteisia menoja noin 60 miljoonaa euroa, jotka kohdistetaan erityisesti liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen, myös koulutukseen, syrjäytymisen ehkäisyä tukeviin hankkeisiin ja kansalaisten sisäiseen turvallisuuteen ympäri Suomen. Lisärahoitusta osoitetaan myös terveyteen liittyvien tutkimushankkeiden lisäämiseen. [Ben Zyskowitz: Hyvä!] Resursseja lisätään myös seuratoimintaan tukemalla vähävaraisten lasten liikkumista miljoonalla eurolla. Lasten liikkumista tuetaan myös rahoittamalla Liikkuva varhaiskasvatus -pilottia. [Ben Zyskowitz: Hyvä! — Sari Sarkomaa: Hieno homma!] Kansallispuistot ja muut arvokkaat luontokohteet saavat rahoitusta yli 3 miljoonaa euroa. Myös valtakunnallisen ruoka-aputoiminnan kehittämiseen osoitetaan 1,2 miljoonaa erityisen tuen tarpeessa oleville. [Antero Laukkanen: Aivan loistavaa!]

Arvoisa puhemies! Valtion talousarvioesitys ensi vuodelle on noin 55,5 miljardia euroa ja on noin 1,6 miljardia euroa alijäämäinen, joka katetaan lisälainanotolla. Ensi vuoden lopussa valtionvelan arvioidaan olevan noin 109 miljardia euroa, mikä on noin 45 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valiokunta kiinnittää vielä huomiota julkisen talouden vastuisiin, jotka ovat kasvaneet merkittävästi etenkin viennin rahoitukseen liittyvien takauksien vuoksi. Vaikka takauksista ei ole koitunut merkittäviä tappioita, niiden kasvu aiheuttaa kuitenkin kasvavan riskin julkiselle taloudelle. Kansanedustajan on kuitenkin hyvä muistaa, että takausten ansiosta muun muassa laivarakennusteollisuus on pystynyt nousemaan merkittäväksi meriteollisuusklusteriksi, joka on lisännyt työllisyyttä, osaamista, yritystoimintaa ja näin osaltaan vahvistanut julkista taloutta.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi: Rintamalisän jäädytys nousi edellisessä täysistunnossa keskeisesti esiin — nousi kysymyksiä, miksi tässä esitellyssä mietinnössä ei ole osoitettu rahaa. Valitettavasti puheenjohtajana joudun toteamaan, että laki ei sitä mahdollista, ja varmaan kyseisen pääluokan kohdalla tullaan sitten käymään tarkempaa keskustelua, minä tähden tätä lakia ei ole muutettu. Mikäli jäädytys olisi purettu, edunsaajalle se olisi merkinnyt noin 64 senttiä kuukaudessa. — Kiitoksia. [Ilkka Kanerva: Edustaja osaa asiansa!]

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten mennään ryhmäpuheenvuoroihin.

14.14 Olavi Ala-Nissilä kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ranskalainen, jo edesmennyt laulaja Yvonne Printemps sanoi: ”Onneen vaaditaan kolme asiaa: jotain tekemistä, joku, jota rakastaa, ja jotain, mitä toivoa.” Itse asiassa onni on hyvää elämää. Jokaisella ihmisellä on siihen oikeus, ja politiikan tehtävä on luoda siihen edellytykset ja varmistaa tämä mahdollisuus.

Puhemies! Edellisen hallituksen perintö oli perin keho. Siksi viime vuosina on jouduttu liikaakin katsomaan sitä, mitä jää viivan alle. Kun ihmisille on saatu nyt töitä, voimme viimein laittaa jotain myös viivan päälle. Ensi vuonna nostetaan pienimpiä eläkkeitä ja köyhimpien lapsiperheiden päivärahoja. Parannukset menevät oikeisiin kohteisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Sanotaan, että yhteiskunnan mitta on se, miten se pitää huolta heikommistaan. Ranskan, Ison-Britannian, Italian, Yhdysvaltojen ja osin Ruotsinkin tapahtumat osoittavat, miten voi käydä, kun tiukoilla olevat, ihan tavalliset ihmiset kokevat itsensä unohdetuiksi ja osattomiksi.

Suomi on kansainvälisesti vertaillen edelleen tasa-arvoinen maa. Kiitos tehtyjen uudistusten, myös maamme taloudessa menee varsin hyvin. Lyhennämme valtionvelkaa ensimmäisen kerran kymmeneen vuoteen. Keskustalla ei ole kuitenkaan tarvetta puhua mustaa valkoiseksi. Tiedämme, että vihreää näyttävien numerojen takana arki on monelle suomalaiselle vielä selviytymistä päivästä toiseen. Työttömyyttä on edelleen monessa kodissa, ja pätkä- ja silpputyöläisillä, monilla pienyrittäjillä ja monilla viljelijöillä toimeentulo on jatkuvasti vaakalaudalla. Ulosotossa on puoli miljoonaa suomalaista. [Li Andersson: Mitä heidän eteensä on tehty?] Yli satatuhatta lasta joutuu elämään köyhyydessä, ja kymmeniätuhansia nuoria on vaarassa syrjäytyä. [Välihuutoja] Pienestä pitäen alkava osattomuus on tuhoisinta pienille lapsille ja nuorille itselleen, ja myös tälle maalle. [Pia Viitanen: Miksi sitten leikkaatte?] Aina ei ole kyse rahasta. Esimerkiksi yksinäisyys on totisinta totta yhä useammalle suomalaiselle.

Arvoisa puhemies! Lähivuosina tärkeää on saada kaikki mukaan ja pitää kaikki mukana. Pitää puhua osallistavasta, mukaansa ottavasta kasvusta. [Välihuutoja vasemmalta] Esimerkiksi työllisyyden parantaminen on osa tätä ratkaisua. Keskustan tavoite on ensi vaalikaudella vähintään satatuhatta ihmistä saada työllistettyä. Esimerkiksi yhä useammalla osatyökykyisellä on oltava mahdollisuus saada jotain tekemistä ja jotain, mitä toivoa.

SDP näyttää olevan heikentämässä pienyrittäjien tilannetta. Keskustan vaihtoehto on toinen. Me haluamme parantaa pienyrittäjien mahdollisuuksia pärjätä ja työllistää. [Välihuutoja] Tässä yksi ratkaisumme on paikallisen sopimisen edistäminen.

Puhemies! Ylisukupolvisesti kestävä taloudenpito on tärkeää. Inhimillinen oikeudenmukaisuus ja turvallinen yhteiskunta on kuitenkin isompi päämäärä. On arvovalinta, mihin käytämme rahaa. Keskusta osoittaisi rahaa perheille. Köyhimpien perheiden toimeentuloa helpottaisimme täsmätoimilla, kuten puheenjohtaja Juha Sipilä on esittänyt. Kotiapuun tulee jo ensi vuonna lisää rahaa, ja tätä matalan kynnyksen tukea on edelleen lisättävä koko maassa. Sekä SDP että kokoomus näyttävät suunnittelevan kotihoidon tuen romuttamista tavalla tai toisella. [Ben Zyskowicz: Väärä käsitys!] Keskustan vaihtoehto on turvata vanhemmille aito valinnanvapaus lastenhoidossa. [Välihuutoja] Perhevapaat kaipaavat remonttia, mutta uudistuksen on oltava perheille parannus, ei leikkaus. Sen on myös mahdollistettava yhä useammalle äidille ja isälle esimerkiksi osa-aikatyö perhevapaiden aikana.

Puhemies! Myös koulutuksessa keskustan linja on tasa-arvo. Koulujen jakautuminen hyviin ja huonoihin pitää estää. Jokaisella lapsella ja nuorella on oltava mahdollisuus opiskella niin pitkälle kuin rahkeet kantavat. [Pia Viitanen: Nämäkin rahat ovat pienemmällä tasolla kuin viime kaudella!] Keskustan yksi ratkaisu on pienten lasten koulu, jossa esiopetuksen ja peruskoulun kahden ensimmäisen luokan aikana varmistetaan perustaitojen riittävyys.

Tavoitteemme on, että jokaisella nuorella on vähintään toisen asteen tutkinto. Ammatilliseen koulutukseen ehdotamme tuhatta uutta opettajaa ja ohjaajaa. [Välihuutoja] He jatkautuisivat työpaikoille auttamaan siinä, että nuori todella saa tehdä opintoihinsa liittyviä asioita eikä jää tuuliajolle. [Ben Zyskowicz: Ehdotatteko tähän tuhatta uutta opettajaa?]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Yhteiskuntaan on ajettava sisään elinikäinen oppiminen. Se on kestävä tapa pitää kaikki mukana, kun työelämä ja työmarkkinat muuttuvat. Osaamisemme turvaaminen edellyttää yhteistyötä hallituksen, eduskunnan, työmarkkinajärjestöjen ja elinkeinoelämän kesken. Suomella on tarve erityiseen osaamissopimukseen ensi vaalikaudella. [Välihuutoja]

Perusturvan parantamista jatketaan myös lähivuosina. Ennen muuta pienempiä eläkkeitä on tavalla tai toisella edelleen korotettava. [Välihuutoja vasemmalta] Niiden varassa on liian moni isänmaata rakentanut ikäihminen tällä hetkellä. Perusturvan on samalla uudistuttava. Maailma on muuttunut. Perusturvasta on tehtävä tuntuvasti nykyistä yksinkertaisempi. [Ben Zyskowicz: Mites se perustulo?] Sen on aina kannettava heikointa, mutta sen on myös tuettava työntekoa ja sovittava ihmisten elämän erilaisiin tilanteisiin nykyistä paremmin.

Keskustalle tasa-arvo on paitsi ihmisten myös maan eri osien välistä tasa-arvoa. Elämissen edellytykset pitää turvata myös selkosilla. Työpaikkojen, palveluiden ja koulutusmahdollisuuksien lisäksi liikenneväylien on oltava kunnossa. Jotta tämä on kestävästi mahdollista, hankkeiden kustantamiseen tarvitaan kokonaan uusia ratkaisuja, kuten väyläyhtiö, jota olemme toistuvasti esittäneet. Ihmisillä on myös oltava mahdollisuus ja varaa liikkuu. Julkisuudessa on ollut tietoja ehdotuksista isoista polttoaineverojen korotuksista ja uusista tiemaksuista, jotka hankaloittaisivat kohtuuttomasti suomalaisen arkea niin kaupungissa kuin maaseudulla. Ilmastonmuutosta on hillittävä, mutta se on tehtävä myös vähäosaisten kannalta oikeudenmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Eurooppa ja maailma ovat sekavassa, epävarmassa tilanteessa. Siksi täällä Suomessa on pidettävä omat asiamme kunnossa ja yhteiskunta kokonaisuena. Myös seuraavalla hallituksella ja eduskunnalla on oltava päätöksentekokykyä, yhteistyökykyä ja kykyä tehdä kompromisseja.

Ihmisten luottamuksen vahvistamiseksi politiikan on nykyistä paremmin vastattava heidän toiveisiinsa ja huoliinsa. Yhdessä olemme täällä nyt sopineet tiedustelulaista. Yhdessä me olemme sopineet täällä veteraanien palvelujen parantamisesta. Arvoisa puhemies, tämä on se voima, jolla Suomi voi myös tulevaisuudessa pärjätä.

14.22 Timo Heinonen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät ministerit ja edustajakollegat! Yli 110 000 perheessä joulu on työpaikan löytymisen ansiosta valoisampi kuin tämän vaalikauden alussa. Suhdanteet ovat olleet myönteiset, mutta asiantuntija-arvioiden mukaan puolet työllisyyden kasvusta olisi jäänyt toteutumatta ilman tämän hallituksen aktiivisia toimia. Suomalaisen työn kilpailukykyä on tällä vaalikaudella parannettu, yrittäjyyttä haittaavia normeja purettu ja työntöön kannustavuutta parannettu — annettu lupa tehdä. Omasta ahkeruudesta jää tänään suurempi siivu itselle. Kenenkään palkansaajan verotusta ei ole tällä vaalikaudella kiristetty, ja ansiotuloverotusta on kevennetty 1,4 miljardilla painottaen nimenomaan pieni- ja keskitulolaisia suomalaisiin. [Pia Viitanen: Lapsiperheiden verotusta kiristettiin!] Pienten lasten perheitä on helpotettu kevenämällä varhaiskasvatusmaksuja. [Pia Viitanen: Ja veroja kiristämällä!] Ihan tavallisen keskitulolaisen, kahden lapsen perheen päivähoitomaksut laskivat tämän vuoden alusta yli 1 200 eurolla.

Arvoisa puhemies! Hallitus on onnistunut tavoitteissaan, eikä tämä ole mielipidekysymys. Sekä valtiovarainvaliokunnan kuulemat asiantuntijat että Valtiontalouden tarkastusvirasto arvioivat, että hallitus on pitkälti saavuttamassa asettamansa talouspoliittiset tavoitteet. Julkinen talous on kääntymässä vuosikymmenen vaihteessa vihdoinkin ylijäämäiseksi, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

velkaantuminen on saatu vihdoin kuriin. Valtiovarainministeri Petteri Orpo ilmoitti viikonloppuna, että Suomi lyhentää ensimmäistä kertaa kymmeneen vuoteen valtionvelkaa — Suomi lyhentää ensimmäistä kertaa kymmeneen vuoteen valtionvelkaa. Tämä on merkittävä virstanpylväs Suomen talouden tervehdyttämisen tiellä. Hallitus on joutunut tekemään vaikeita päätöksiä, mutta ilman niitä ei velkaantumista olisi saatu kuriin. Lopultomasti emme voi elää kädet tulevien sukupolvien taskuissa.

Vaikka tänä vuonna velkaa päästään lyhentämään, on ensi vuoden budjetti edelleen alijäämäinen. Valtiovarainministeriön tuore, aamulla julkaistu ennuste nostaa harmaita pilviä myös tulevaisuuden horisonttiin. Talouskasvu hidastuu ensi vuonna aiemmin odotettua enemmän. Ensi vuosikymmenen yhtälö on valtiovarainministeriön lukujen valossa kestämaton: alle prosentin talouskasvu ei riitä kattamaan väestön ikääntymisestä seuraavia menotarpeita. Hyvinvointiyhteiskuntamme palveluiden rahoitus ei lepää tällä hetkellä kestävällä pohjalla. Tavoitteessa nostaa työllisyysaste vähintään 75 prosenttiin ei ole tinkimisen varaa. Monet asiat perhevapaajärjestelmässä, verotuksessa, työmarkkinoilla ja sosiaaliturvassa odottavat yhä korjausta. Jos haluamme — ja kokoomus haluaa — huolehtia siitä, että ikääntyneet läheisemme, isoisät ja isoäidit, saavat hyvää hoitoa ja hoivaa, on meiltä löydettävä rohkeutta uudistaa suomalaista yhteiskuntaa. Kokoomuksesta tämä ei jää kiinni. Jos taas epäonnistumme, kasaamme yhä pienenevän työikäisen väestön, meidän lastemme ja lastenlastemme, niskaan kohtuuttoman painolastin.

Arvoisa puhemies! Hallitus ja eduskunta ovat käyttäneet pientä julkisen talouden liikkumavaraa viisaasti ensi vuoden talousarviossa. Talousarviossa kohdennetaan tarpeellisia panostuksia muun muassa koulutukseen, osaamiseen, tutkimukseen, työllisyyteen, turvallisuuteen sekä energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Valtiovarainvaliokunnassa vierailleet asiantuntijat antoivat erityisesti kiitosta valtiovarainministeri Petteri Orpon aloitteesta nyt toistamiseen toteutetusta kestävästä kehityksen budjetoinnista, jossa hiilineutraaliuteen ja resurssiviisauteen liittyvät toimenpiteet kuvataan selkeästi.

Eduskunta on lisäksi täydentänyt hallituksen esityksiä tärkeillä lisäyksillä. Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää erityisen tärkeinä lisäpanostuksia tutkimukseen, liikenneturvallisuuteen ja teiden korjausvelan vähentämiseen sekä lasten liikunnan tukemiseen varhaiskasvatuksessa. Uutena ensi syksynä käynnistyy Liikkuva varhaiskasvatus -toiminta. Lisäksi koulujen kerhotoimintaan panostetaan ja peruskoulun tasa-arvorahaa lisätään. Lisäksi turvallisuuteen sekä tärkeiden luontokohteiden kunnostukseen ohjataan lisärahoitusta. Tärkeä lisäys on myös erityinen lisämääräraha Oikeusasiamiehen kansliaan. Tällä haluamme vahvistaa vanhuspalveluiden valvontaa tässä maassa.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta varoittaa mietinnössään Italian muodostavan riskin myös Suomen talouden näkymille. Italiassa populistipuolueet voittivat vaalit luipailemalla miljarditolkulla lisää rahaa joka puolelle. Jo valmiiksi umpivelkaantuneen talouden ongelmiin tarjottiin ratkaisuksi lisävelalla rahoitettavia lisämenoja. Komissio katsoi Italian rikkovan yhteisiä sääntöjä ja hylkäsi Italian budjettiesityksen. Pysyvät menolisäykset eivät ole synonyymi uudistuksille.

Suomessa ollaan laajasti huolissaan Italian tilanteesta. Roskaa ei silti kuitenkaan nähdä omassa silmässä, vaan myös meillä vaalien lähestyessä velkapopulismi on yltyvässä. Tulevana vaalikeväänä talouskasvu on hidastumassa mutta lupaukset kasvamassa. Talouskasvu on hidastumassa, mutta lupaukset kasvamassa. Toreilla luvataan uusia satasia, vaikka rahat eivät riitä nykyistenkään palveluiden rahoittamiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Arvoisa puhemies! Kokoomus peräänkuuluttaa vastuullisuutta kaikilta puolueilta. Valtiontalouden tarkastusvirasto arvioi, että ainakaan merkittäviin menolisäyksiin ei ole varaa ensi vaalikaudella. Velkaantuminen on saatava loppumaan ja valtiontalous vahvemmalle pohjalle ennen seuraavaa laskusuhdannetta.

Ensi kevään eduskuntavaaleissa tarvitaan keskustelua hyvinvointimme kestävyydestä. Ilmastonmuutoksen torjunta ja kestävyysvajeen kukistaminen vaativat lisätoimia. Ongelmia ei voida säilyttää tulevien sukupolvien vastuulle. Kestävyysvajeen ratkaiseminen varsinkin on täysin omissa käsissämme. Rohkaisevia esimerkkejä löytyy muista Pohjoismaista.

Pahin velkamme onkin uudistusvelka. Näillä syntyvyysluvuilla kestävyysvaje tulee pahenemaan huoltosuhteen vääristyessä edelleen. Tilannetta ei tulla korjaamaan taloussuhdanteella — siksi tarvitsemme työntekoa lisääviä uudistuksia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Veteraanien asioista on tällä vaalikaudella pidetty yhdessä hyvää huolta, ja kokoomus pitää tärkeänä, että rintamalisän indeksileikkauksen poistamiseen etsitään alkuvuodesta ratkaisu. Me olemme tähän valmiita.

14.29 Timo Harakka sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki me täällä iloitsimme talouskasvusta, johon Suomi on vihdoin päässyt mukaan. On myös erinomaista, että joidenkin tulojen aikaistuttua tämän vuoden viimeistä velkaerää ei tarvinnut nostaa. Sotaveteraaneja ja heidän läheisiään saattaa kyllä ihmetyttää, että jos ei juuri nyt tarvita lisälainarahaa, niin miksi Sipilän hallitus todellakin leikkaa rintamalisää. [Olavi Ala-Nissilä: Ei sitä leikata!] Sosiaalidemokraatit toivovat hallitukselta sen verran joulumieltä, että tehdään nämä tarvittavat lakimuutokset eikä leikata niiltä miehiltä ja naisilta, jotka ovat itsenäisyytemme turvanneet.

Arvoisa puhemies! Talouskasvu hidastuu jo nyt, ilmenee valtiovarainministeriön tänään julkaisemista tiedoista. Huippu oli 2017. Siksi huoli nousee esiin. Hetken meni hyvin, entä huomenna? Jo tässä keltaisessa kirjassa ennustettiin, että kasvu puolittuu. Miten tämänhetkinen hallitus on varautunut haasteisiin? Vastaus on tyyli: ei mitenkään. [Arto Satonen: Mitä seuraavaksi?]

On surkeaa, että hallitus jättää kaiken vastuun seuraavalle hallitukselle. Tiedetään, että seuraavina vuosikymmeninä työvoima supistuu ja hoivatarve kasvaa. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Tämänhetkinen hallitus lupasi poistaa 10 miljardin euron kestävyysvajeen, 8 miljardia jäi huonoksi perinnöksi. Suomi ei tullut kuntoon. Eläkeläisiltä leikkaamalla se ei onnistunut, koulutuksesta leikkaamalla se ei onnistunut, innovaatioista leikkaamalla se ei onnistunut. Ja juuri nyt, kun talouskasvu on hiipumassa, on pakko tehdä uudistuksia. Mutta tämänhetkinen hallitus ei kykene uudistuksiin. Onkin hyvä, että parkkikiekkojen entistä vapaampi väritys päätettiin jo alkukaudesta, koska enää hallitus ei sitäkään pystyisi uudistamaan. [Välihuutoja]

Tämä keltainen kirja kertoo menneisyydestä, se on väistyvän ja väsyneen hallituksen muistokirjoitus. Nyt on aika esittää ohjelma 2020-luvulle, turvallinen tulevaisuuslinja.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuuspuolue SDP on esittänyt seuraavan hallituksen työlistalle viisi uudistusta ja viisi investointia. Meillä kaikilla on yhteinen tavoite, että työllisyysasteen on noustava nopeasti 75:een ja siitä yli. Mutta meillä on myös keinot ja selvä ohjelma, miten kasvu ja työllisyys turvataan myös vaikeammassa oloissa, tuulisemmassa tulevaisuudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Mitkä ne viisi uudistusta ovat tavallisen suomalaisen perheen kannalta, Suomen perheen elämässä?

Ensin tarvitaan perhevapaiden uudistus, suuri tasa-arvoteko, johon tämänhetkinen hallitus ei pystynyt. Suomen perheen äidin asema työelämässä vahvistuu, naisten palkat on saatava ylös ja samalla myös eläkkeet. Samalla saamme myös lisää naisjohtajia suomalaisiin yrityksiin.

Pienimmälle Suomiselle on tarjottava maailman paras varhaiskasvatus, joka on asteittain maksuton kaikille. Tämänhetkinen hallitus rajoitti varhaiskasvatusta juuri niiltä lapsilta, jotka sitä kaikkein eniten tarvitsevat. Me emme hyväksy lasten luokkajakoa.

Kolmas uudistus on oppivelvollisuuden laajentaminen aidosti maksuttoman toisen asteen avulla. Nuori Suominen ei saa syrjäytyä kuten tällä hetkellä 60 000 nuorta. Nuorten syrjäytymiseen meillä ei ole varaa niin taloudellisesti kuin ennen kaikkea inhimillisesti.

Neljänneksi tarvitsemme sosiaaliturvan uudistamisen, ja siihen meillä on ollut pitkään selvä visio, yleisturva.

Viidenneksi esitämme pieni- ja keskituloisia suosivan verouudistuksen. Työllisyysasteen nosto vaatii voimakasta panostusta kaikkein vaikeimmin työllistyviin. Työttömien kelpityksen sijaan tarvitaan kannusteita, joilla pienipalkkainen työ kannattaa ottaa vastaan. Siksi esitämme työtulotukea.

Seuraavan hallituksen täytyy noudattaa hyvän verotuksen periaatteita. Tiivis veropohja mahdollistaa matalat verokannat. Ei siis pidä tehdä osakesijoitustiliä, joka heikentää veropohjaa ja vähentää verotuloja. Lopetetaan sen sijaan ulkomaisten rahastojen osinkojen nol-laverotus ja rahoitetaan niillä tuotoilla osinkoveron alennus piensijoittajille nykyisestä 25 prosentista kohti 20:tä prosenttia.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee investointeja tulevaisuuteen juuri nyt, kun kasvu on vaarassa. Hetken meni hyvin, entä huomenna? Investointihan ei ole sama asia kuin menolisäys. Ei uskoisi, että tästä perusasiasta pitää vielä muistuttaa. Investointi tehdään sillä perusteella, että se maksaa itsensä takaisin ja tuottaa tuloa. Viisaat ja rohkeat investoinnit ovat yhteiskunnan elinvoimalle yhtä välttämättömiä kuin yrityksille.

Sosiaalidemokraatit haluavat investoida koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin. Tiede on ansainnut kunnianpalautuksen. Kun työ ei kohtaa tekijää, niin ne on tuotava konkreettisesti toistensa luo. On panostettava työssäkäynnin infraan, raiteisiin ja asuntoihin, jotka luovat työtä ja tuovat tekijät työhön. Emme vahvista vain keskuskaupunkeja vaan kasvualueita kaikkialla Suomessa, joissa jokaisessa on oma ja ominainen elinvoimansa. Investoinnit lujittavat luottamusta, ja tätä tulevaisuudenuskoa SDP haluaa vahvistaa. Kun Suomi on rohkeimmillaan, Suomi on parhaimmillaan.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos ei ole enää mikään ympäristöasia, vaan se kuuluu talouspolitiikan ytimeen. On vielä hetki aikaa, entä huomenna? Ilmaston lämpeneminen on pysäytettävä 1,5 asteeseen. Siltä osin, kuin siihen päästään taloudellisin keinoin, muutos on pantava heti liikkeelle. Tuotannon, kuluttamisen, yhdessäolon ja liikkumisen muodot muuttuvat, ja suomalaiset hyötyvät siitä, että olemme muutoksen etujoukoissa. Puhdas ja uusiutuva tuotanto ja kiertotalous ovat 20-luvun menestyviä elinkeinojamme, joiden viientikysyntä on valtava. Hiilineutraali Suomi ei siis ole mikään ankea ja pimeä luola, vaan tulevaisuuteen uskova, valoisa maisema. Seuraavat sukupolvet eivät halua perinnökseen 400 tv-kanavaa, eivätkä he halua 40 gigaa laajakaistaa. Jälkeemme tulevat tahtovat vain neljä — he tahtovat neljä vuodenaikaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Lopuksi, arvoisa puhemies: Suurin osa suomalaisista ei edes huomannut talouskasvua. Ensi vuoden budjetissa leikkaukset jatkuvat, leikkaukset eläkeläisiltä, työttömiltä, opiskelijoilta, vähävaraisilta perheiltä ja vähävaraisten perheiden lapsilta — muuttumattomina ja yhtä säälimättöminä kuin tänä vuonna, kuin viime vuonna, kuin toissa vuonna. Aluksi heiltä leikattiin huonon taloustilanteen takia ja lopuksi heiltä leikataan hyvästä taloustilanteesta huolimatta.

Siltäkin osin tämä on menneisyyden kirja, että seuraavan hallituksen on lopetettava köyhdyttäminen. Kasvu ei ole itseisarvo, vaan vastuulliset päättäjät pitävät huolen, että kasvu kuuluu kaikille. Eläkeläiset, työttömät, opiskelijat, vähävaraiset perheet ja vähävaraisten perheiden lapset — heillä on mennyt huonosti, vaan entä huomenna? Me pystymme parempaan.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla esitän hallitukselle epäluottamusta vastalauseen 1 mukaisesti.

14.36 Kimmo Kivelä sin (ryhmäpuheenvuoro): Puhemies! Tässä salissa kuulee monenlaisia puheita, eikä olekaan ihme, jos kansalaisten on välillä vaikea saada selkoa, millä tollalla asiat oikeastaan ovat. Siksi aloitan sinisen eduskuntaryhmän puheenvuoron mielipiteiden ilmaisun sijaan numerofaktoilla.

Nykyisen hallituksen aikana työllisyys on kasvanut noin 115 000 henkilöllä. Se on enemmän kuin mitä asetettiin tavoitteeksi. Viime vaalikaudella kasvoi työllisyyden sijaan työttömyys: yli 100 000 työllisen sijaan saatiin 100 000 työtöntä lisää. Niin pitkäaikaisyöttömyys kuin nuorisotyöttömyys kasvoivat.

Viime vaalikaudella valtio myös velkaantui noin 5 miljardin vuosivauhtia SDP:n pitäessä hallussaan valtiovarainministerin salkkua. Nykyinen hallitus on sen sijaan saanut velkaantumisen taittumaan. Ensimmäistä kertaa 10 vuoteen valtiomme ei velkaannu. [Ben Zyskiewicz: Hyvä, Orpo!] Sen sijaan valtionvelkaa lyhennetään tänä vuonna lähes miljardilla.

Lisäksi Suomen talouskasvu on noussut nykyisen hallituksen aikana euroalueen kärjen tuntumaan. Sen sijaan viime vaalikauden aikana, jolloin elettiin maailmantaloudessa nousua ja eurotaloutta elvytettiin, Suomi piti perää olemattomalla talouskasvullaan. Jopa Kreikka meni edelle.

Kaikki muistavat myös sen, että viime vaalikaudella suomalaiset veronmaksajat laitettiin SDP:n neuvottelujen tuloksena tukemaan miljardeilla euroilla saksalaisia ja ranskalaisia pankkeja Kreikan kriisin varjolla. Pankkien ottamat riskit realisoituivat, ja suomalaiset kompensoivat. Ei voi muuta sanoa, kuin että tapoja hoitaa valtiontaloutta on monenlaisia. [Timo Harakka: Terveiset Kataiselle!]

Puhemies! Tässä salissa on puhuttu paljon myös julkisen talouden tasapainottamiseksi tehdyistä leikkauksista. Leikkauksia ovat tehneet niin nykyinen kuin edellisen vaalikauden hallitukset. Syyttömiä ei ole, Dostojevskin sanoin olemme kaikki syyllisiä kaikkeen. Erona on kuitenkin se, että nykyinen hallitus on saanut Suomen talouden kasvu-uralle, kun taas edellisen vaalikauden hallitusten aikana valtio velkaantui velkaantumistaan ja työttömyys kasvoi. [Simon Elo: Tämä on se oleellinen ero!]

Rehellisyyden nimissä olen huolissani siitä, miten työllisyyden ja valtiontalouden käy, mikäli seuraavalla vaalikaudella valtiovarainministerin salkku heiluisi taas SDP:n hallussa tai mikäli seuraava hallitus on yhtä kyvytön tekemään päätöksiä, kuin mitä viime kaudella nähtiin. Vaikka nykyinen hallitus on pääsemässä asettamiinsa tavoitteisiin työllisyysas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

teen parantamisen ja valtion velkaantumisen pysäyttämisen suhteen, ei talous ole vielä vakaalla pohjalla. Seuraavan hallituksen olisi pystyttävä jatkamaan toimia talouden vakauttamiseksi, jotta maamme kestäisi tulevat taantumat, väestön ikääntymisestä johtuvat kustannukset ja mahdolliset yllättävät menoerät. Työ ei ole vielä valmis, vaikka vaalikausi lähenee loppuaan.

Ensi vuoden budjetti on jatkoa hallituksen aiemmalle linjalle. Painopisteinä näkyvät työ, talous ja turvallisuus. Nämä ovat meille sinisille tärkeitä asioita. Pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään, suurimmat panostukset osoitetaan työllistämisen edistämiseen muun muassa valtakunnallisen työkykyohjelman muodossa. Tavoitteena on pitkäaikaistyöttömiin työ- ja toimintakyvyn sekä kuntoutustarpeen yksilöllinen tunnistaminen. Panostuksia osoitetaan myös poliisille, Rajavartiostolle ja Puolustusvoimille. Myös suomalaisen ruuan tuotannon turvaamiseksi osoitetaan mittavat määrärahat.

Olemme alusta asti paitsi ajaneet järkiperusteista politiikkaa myös puolustaneet pienen ihmisen asemaa. Tämä näkyy muun muassa eriarvoisuuspaketina. Eriarvoisuuteen reagoidaan esimerkiksi niin, että budjetissa on vähävaraisille opiskelijoille suunnattu lähes 47 euron oppimateriaalilisä ja vähimmäismääraisten päivärahojen merkittävä 80 euron kuukausikorotus. Muun muassa sairauspäivärahat ja vanhempainpäivärahat nousevat nyt huomattavasti enemmän kuin ne olisivat nousseet pelkillä indeksikorotuksilla. Lisäksi takuueläkettä taas nostetaan ja Lex Lindström uusitaan, eli kertaluonteisen eläketuen piiriin pääsevät 60 vuotta täyttäneet pitkäaikaistyöttömät. Lääkkeiden vuosiomavastuuta alennetaan noin 40 eurolla. Tämä helpottaa erityisesti paljon lääkkeitä käyttäviä vähävaraisia eläkeläisiä. Emme kumarra etujärjestöjä, vaan pyrimme oikeudenmukaisiin ja kansalaistemme hyvinvoinnin turvaaviin ratkaisuihin.

Puhemies! Siniset on arvopuolue, jolle inhimillisyyden ja oikeudenmukaisuuden toteutuminen ovat kaikki kaikessa. Taloudella on välinearvo, eli toimiva talous turvaa jokapäiväisen leivän ja vakaat yhteiskunnalliset olosuhteet. Jatkamme SMP:n ja Veikko Vennamon viitoittamalla tiellä korostaen jokaisen ihmisen, jokaisen ihmisen, ainutlaatuisuutta. Jokainen ihminen, jokainen ihmiselämä on tärkeä ja arvokas. [Ben Zyskowicz: Juuret kuntaan!]

Arvoisa puhemies! Oppositiopuolueiden varjobudjeteista ei tällä kertaa ollut hallitukselle sparraajaksi. Liekö syynä ollut kiire vai vaalien lähestyminen, mutta useammalla puolueella menot oli syystä tai toisesta, vahingossa tai tarkoitushakuisesti, laskettu alakanttiin. Tämä on harmillista, sillä kunnollista vertailua on vaikea tehdä, mikäli menoarviot ovat epärealistisia. Esimerkiksi sosiaalidemokraatit ilmoittivat vaihtoehtobudjetissaan ottavansa 500 miljoonaa euroa [Puhemies koputtaa] vähemmän velkaa, mutta kun sitten lasketaan SDP:n eduskunnassa tekemät talousarvioaloitteet, [Puhemies koputtaa] niin summa olisi 1,7 miljardia miinuksella. [Välihuutoja — Naurua kokoomuksesta] Sen sijaan [Puhemies: Aika!] hallituksen linja on vakauden linja, ja siitä on hyvä jatkaa.

14.44 Sami Savio ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat varmistaa, että talouskasvusta pääsevät viimein nauttimaan kaikki kansalaiset. Ketään ei saa jättää yksin. Haluamme panostaa Suomeen ja suomalaisiin ja olemme tarjonneet vaihtoehtobudjetissamme hallituksen esitystä selvästi oikeudenmukaisemman vaihtoehdon. Suomalaisen valitsemien päättäjien on puolustettava kotimaamme ja kansalaistemme etua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Vaikka hallitus on pääsemässä maailmantalouden kasvun vauhdittamana työllisyystavoitteeseensa, ei kestävyysvaje ole poistunut vaalikauden aikana. Ikäsidonnaiset menot ja vaikea talouskasvu ovat synnyttämässä kestävyysvajeen, jonka mittaluokka on peräti 4 prosenttia bruttokansantuotteesta. Kestävyysvajeen poistaminen jää seuraavan hallituksen tehtäväksi.

Maatalouden ja maaseudun palvelujen alasajo on kiihtynyt viime aikoina. Keskustajoh-toisen hallituksen EU-politiikka on liittovaltiomyönteistä, ja EU:n rahoituskehykset uh-kaavat tuhota maaseutemme lopullisesti. Suomen kansa unohtuu.

Keskeinen uhka julkiselle taloudelle lähivuosina ovat sote-uudistuksen aiheuttamat kus-tannukset. Säästöjä ei tulla saavuttamaan. Päinvastoin, sote-kustannuksia lisäävät muun muassa palkkojen yhtenäistäminen, ict-kustannukset ja kasvanut palvelujen käyttö. Tämä nostaisi väistämättä myös asiakasmaksuja. Kustannusten alentamiseksi seuraavan hallituk-sen täytyy etsiä aktiivisesti uusia mahdollisuuksia kansalaisten toimintakyvyn ylläpitämi-seksi, ja myös hyvinvointiteknologioihin on panostettava.

Arvoisa puhemies! Koulutus ja elinikäinen oppiminen tulevat nousemaan entistä suu-rempaan rooliin. Suuri joukko nuoria on työelämän ja koulutuksen ulkopuolella. Nämä nuoret on saatava mukaan työelämään pysyvän syrjäytymisen estämiseksi. Seuraavalla vuosikymmenellä on koulutettava ja jatkokoulutettava miljoona kansalaista. Koulutuksen laatu ja riittävät resurssit on varmistettava. Tarvitsemme älykästä koulutusta sekä jatko-koulutuksen osalta kohdennettua osaamista. Koulutuksen ja tutkimuksen määrärahoja on kasvatettava kautta linjan, kuten vaihtoehtobudjetissamme esitämme.

Työelämä on murroksessa. Tulevan hallituksen on purettava kannustinloukkuja, koska nykyinen hallitus on epäonnistunut tehtävässä. On syytä tehdä sotu-uudistus, jossa sovite-taan palkkatulo, etuudet ja muut tulot yhteen. Työn vastaanottamisen on oltava aina kan-nattavaa, ja mahdollisten etuuksien maksuun ei saa tulla katkoksia pätkätöitä vastaanotet-taessa. [Ben Zyskowicz: Oikein!]

Arvoisa puhemies! Nousukaudesta huolimatta syvän taantuman aikoina tehtyjä kipeitä, heikommissa asemassa oleviin kohdistuneita leikkauksia ei ole peruttu. Kansaneläkein-deksi ja jopa rintamalisät on jäädytetty myös ensi vuodelle. Palkat ovat nousseet merkittä-västi enemmän kuin eläkkeet ja perusturva. Monella kansalaisella kaikki lisäansiot ovat kuitenkin kuluneet kohonneisiin asumisen ja liikkumisen kustannuksiin. Esimerkiksi säh-kön siirtohinnot ovat karanneet hallituksen toimettomuuden takia kohtuuttomiksi.

Tavallisen keskiluokkaisen suomalaisen palkansaajan hyvinvointi on uhattuna. Hänen osakseen on jäämässä vain maksajan rooli ja jatkuvasti laskeva elintaso. Asumisen ja liik-kumisen kustannuksia tulee alentaa. Perussuomalaiset ovatkin esittäneet vaihtoehdossaan konkreettisen toimenpideohjelman.

Arvoisa puhemies! Erityisen heikossa asemassa ovat pientä työeläkettä saavat vanhuk-set, jotka hallitus tuntuu unohtaneen täysin. Asiakasmaksuja ja omavastuita on korotettu eikä vanhustenhuoltoon ole panostettu riittävästi. Me perussuomalaiset vaadimme, että hy-vinvointimme rakentaneiden ikäihmisten asema hoidetaan nyt kuntoon. Olemme esittä-neet vaihtoehtobudjetissamme lukuisia uudistuksia eläkeläisten aseman kohentamiseksi. Myös keskituloisten ja lapsiperheiden taloudellista asemaa ja ostovoimaa pitää parantaa.

Arvoisa puhemies! Vaikka hallituksen budjettiesitykseen sisältyy monia ongelmakoh-tia, on valtiovarainvaliokunta kuitenkin tehnyt siihen joitakin hyviä korjauksia. Se on muun muassa palauttanut talousarvioon ruoka-apujärjestöjen tuen, kuten perussuomalai-set vaihtoehtobudjetissaan aiemmin syksyllä esittivät. Suurin kiitos tästä erinomaisesta ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

oikeudenmukaisesta päätöksestä kuuluu valiokunnan kunta- ja terveysjaostolle ja erityisesti sen puheenjohtajalle, edustaja Kankaanniemelle.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ottavat ilmasto- ja ympäristökysymykset vakavasti. Korostamme, että teollisuuden säilyttäminen Suomessa on ympäristö- ja ilmastoteko, koska maassamme tuotteet valmistetaan varsin puhtaasti ja luontoa kunnioittaen. Suomea lukuun ottamatta muut EU-maat eivät ole päässeet lähellekään Pariisin sopimuksen tavoitteita.

Suomen pitää vaatia puhtaamman tuotannon suosimista. Saastuttamalla ja ympäristöä pilaamalla valmistetuilta tuotteilta tulee poistaa kilpailuetu. Perussuomalaiset esittävät ilmastotullien käyttöönottoa tuotteille, jotka on valmistettu eurooppalaisia ympäristönormeja noudattamatta jättävissä maissa ja joita vastaavia tuotteita voi hankkia lähempää ekologisemmalla jalanjäljellä. Tullien tuotoilla voitaisiin pienentää jäsenmaiden maksuosuuksia EU:n budjetista ja samalla ohjata tuotantoa vähemmän saastuttavaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus julkisti joulukuussa 2015 erittäin hyvän turvapaikkapolitiittisen toimenpideohjelman. Se olisi toteutuessaan tehnyt Suomesta merkittävästi vähemmän houkuttelevan maan kyseenalaisista syistä turvapaikkaa hakevien henkilöiden keskuudessa. Tähän ohjelmaan sisältyvät muun muassa kirjaukset Irakin kanssa tehtävän palautussopimuksen neuvottelemisesta, minimipalveluin varustettujen palautuskeskusten perustamisesta sekä laittomasti maahan tulleiden ihmisten henkilöllisyyden selvittämisestä.

Valitettavasti hallitus ei ole kuitenkaan halunnut noudattaa tätä laatimaansa hyvää ja monipuolista ohjelmaa, eikä se ole muutoinkaan suhtautunut kansalaisten turvallisuudestaan esittämään huoleen läheskään riittävällä vakavuudella. Joulukuussa julkaistussa kansallisen turvallisuuden katsauksessa todetaan, että suojelupoliisin seuraamien terrorismin torjunnan kohdehenkilöiden määrä on kasvanut jo 370 henkilöön. Tilanne on kansallisen turvallisuutemme näkökulmasta täysin kestämätön. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja mitään ei tehdä!]

Arvoisa puhemies! Teen edellä mainituista syistä seuraavan, vastalauseeseemme sisältyvän epäluottamuslause-ehdotuksen: ”Eduskunta toteaa, että hallitus ei ole halunnut eikä kyennyt toteuttamaan sellaista maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa, joka takaa suomalaisten lasten ja aikuisten fyysisen ja henkisen koskemattomuuden. Koska hallitus ei lisäksi ole toteuttanut laatimaansa turvapaikkaohjelmaa, se ei nauti eduskunnan luottamusta.”

14.51 Pekka Haavisto vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Kaikki onnelliset perheet ovat toistensa kaltaisia, jokainen onneton perhe on onneton omalla tavallaan.” Tällä tunnetulla virkkeellä alkaa kirjailija Leo Tolstoin suurromaani Anna Karenina. Virke sopii myös suomalaisen arjen kuvaukseksi. Ne suomalaiset perheet, joilla asiat ovat hyvin, jakavat monia samanlaisia onnen palasia: on koulutusta ja on työpaikka, on asunto ja on terveyttä, on ystävien ja perheen turvaverkko.

Suomalaisen huono-osaisuuden kuva on moninaisempi. Riittää, että yksi elämän kulmakivi on rempallaan: koulupudokkuus, työttömyys, asunnottomuus, sairaudet, läheisten turvaverkon puuttuminen. Joillakin elämän eväät jäävät jo lapsuudessa heikommiksi. On pysäyttävä luku, että joka kahdeksas suomalainen lapsi elää köyhyydessä. Monilla vastoin käymiset tulevat myöhemmin, kun pudotaan opintieltä, jäädään työttömäksi tai kohdataan terveysongelmia. Hyvinvointiyhteiskunta tarkoittaa, että elämän vaikeuksien kohdatessa myös turvaverkot toimivat. Nyt ei aina niin ole.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Nyt meneillään olevan sote-uudistuksen tulee olla osa toimivan turvaverkon kehittämistä. Tämän jälkeen seuraava sotu- eli sosiaaliturvajärjestelmän uudistus on vähintään yhtä tärkeä remontti. Se antaa myös mahdollisuuden kehittää yhteiskunnallisesti oikeudenmukaista perustuloa, joka vähentäisi köyhyyttä, purkaisi byrokratiaa ja kannustinloukkuja, lisäisi ennakoitavuutta ja rohkaisisi yrittämään.

Arvoisa puhemies! Eilen sunnuntaina päättyi Puolan Katowicessa tärkeä ilmastokokous, jossa hyväksyttiin ilmastopimuksen toteuttamiselle säännöt. Jos Pariisissa hyväksyttiin menu, Katowicessa on nyt lyöty pöytään reseptit. Vuoden päästä Chilessä tullaan jatkamaan siitä, mitä Katowicessa ei saatu valmiiksi. Neuvottelut ovat tärkeitä, mutta suunta on nyt selvä.

Myös Suomen pitää tiukentaa vuoden 2030 päästötavoitteensa miinus 60 prosenttiin ja pyrkiä samassa ajassa hiilineutraaliksi. Puhutaan suuresta muutoksesta tavassamme tuottaa ja kuluttaa, ekologisesta rakennemuutoksesta. Ilmastomuutos on sivilisaatiomme kohtalonkysymys, ja siihen vastaaminen vaatii teollisen vallankumouksen mittaluokkaa olevia muutoksia.

Ärade talman! Att bekämpa klimatförändringen är den största utmaningen och det viktigaste uppdraget i vår tid. Hur vi lyckas med detta uppdrag avgör hur framtidens generationer kommer att värdera oss i sina historieböcker. Kommer vi att ses som de själviska generationerna som visste vad man borde göra men bestämde sig att inte göra det, eller kommer vi att bli ihågkomna för hur vi gjorde vårt samhälle hållbart på ett rättvist sätt som bevarade allt det goda vi åstadkommit med vårt välfärdssamhälle?

Arvoisa puhemies! Suurissa muutoksissa avainsanoja ovat reiluus ja oikeudenmukaisuus. Muutos on pelottava, jos se ei ole hallinnassa. Ilmastohaasteisiin vastattaessa on kiinnitettävä huomiota myös työllisyys- ja tulonjakovaikutuksiin. Suomessa tarvitaan reilun muutoksen ohjelma, joka toteuttaa hyvinvointivaltion ihanteita ja samalla uudistaa yhteiskuntamme kestävä kehityksen pohjalle. Kun tällainen muutos on hallittu, keltaiset liivit jäävät silloin pyöriin ja koiran ulkoilutukseen. Avohakkuista mennään kohti metsäistutuksia, hiilestä kohti maalämpöä, tuulta ja aurinkoa, turpeesta kohti uusiutuvaa energiaa, polttomoottoreista kohti sähköä, asfaltista kohti raiteita. Uusi ilmastoystävällinen Suomi on myös työllistävä, ja se vaatii paljon uutta osaamista, koulutusta ja jatkuvaa oppimista.

Yrityselämäkin muuttuu. Jo nyt suuren suomalaisen yrityksen omistajajapailla pohditaan, voiko johdon palkkauksen sitoa suoraan ilmastovastuuseen. Kymmenien suurten suomalaisten yritysten muodostama Climate Leadership Coalition todistaa meille, että myös ilmastovastuulliset yritykset ovat nyt tosissaan mukana.

Arvoisa puhemies! Päätän oman puheenvuoroni suomalaiseen arvopohjaan. Olemme jo vuosia tottuneet olemaan monien vertailujen kärjessä: menestyksemme koulutuksessa, innovaatioissa, ympäristössä, tasa-arvossa, kaikessa siinä, minkä itsekkin ajattelemme olevan suomalaisuuden ydinosaa. Tänä syksynä Suomelle mätkähti kuitenkin ikävä jumbosija. 12 EU-maan vertailussa oli Suomessa koettu eniten rasismia. Tarvitsemme tulevaisuudessakin kansainvälisiä osajia, ja myös maassa aina eläneillä on montaa eri ihonväriä. Rasismin kitkeminen on oma kotiläksymme. Toinen ikävä tilasto Suomesta on naisiin kohdistuvan väkivallan määrä: 30 prosenttia 18–74-vuotiaista suomalaisista naisista on joutunut nykyisen tai entisen kumppanin fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi — 30 prosenttia. Tämä on syy, miksi myös vihreät ovat antaneet tukensa Suostumus2018-kam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

panjalle. Aloite toivottavasti etenee myös seuraavan eduskunnan aikana. Kun rakennamme tulevaisuuden Suomea, on tärkeää, että se on myös ihmisoikeuksia kunnioittava Suomi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi teen hallitukselle epäluottamuslause-ehdotuksen vihreiden vastalauseen 2 mukaisella muotoilulla: ”Kansainvälinen tiedeyhteisö vaatii kaikilta kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa, mutta Suomen hallitus ei vastaa tähän huutoon. Hallitus on kyvytön turvaamaan nielumme, ajamaan fossiilituet alas ja uudistamaan taloutemme. Tulevaisuuden — ja myös tämän päivän — menestystä vaikeuttavat myös mittavat koulutusleikkaukset, jotka rapauttavat osaamisen laatua ja heikentävät koulutuksen tasa-arvoa. Tasa-arvoa heikentävät myös edelleen jatkuvat sosiaaliturvan leikkaukset, jotka syventävät eriarvoisuutta. Myös kehitysyhteistyö ja luonnonsuojelu tarvitsevat parempaa resursointia, jotta pystymme rakentamaan parempaa tulevaisuutta niin Suomelle kuin maailmallekin. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

14.59 Kari Uotila vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edesmennyt vasemmistoliiton kansanedustaja Outi Ojala totesi aikoinaan, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. [Kimmo Kivelä: Hyvin sanottu!] Tämä totuus pätee yhä. Oleellista on, mitä vahvalla valtiontaloudella tarkoitetaan.

Vasemmistoliitolle se tarkoittaa, että valtio pystyy nyt ja tulevaisuudessa takaamaan laadukkaat hyvinvointipalvelut kaikille. Meille vahva valtiontalous ei tarkoita sitä, mitä se näyttää tarkoittavan oikeistolle, eli politiikkaa, joka ottaa köyhimmiltä, romuttaa perusturvaa ja hyvinvointirakenteita, leikkaa koulutuksesta ja tutkimuksesta sekä heikentää julkistaloutta miljardien veronkevennyksillä ja ympäristölle haitallisilla verotuilla. [Li Andersson: Se oli hyvä kiteytys!]

Viime viikolla hallituspuolueiden edustajat päättivät leikata taas ensi vuonna suomalaisten perusturvaa. Pienituloisten työttömien, eläkeläisten, vammaisten, rintamalisiä saavien ja lapsiperheiden on tultava toimeen vielä vähemmällä kuin nyt. Tämä siitä huolimatta, että päivittäin kuulemme sosiaaliturvan riittämättömyydestä, leipäjonojen pidentymisestä ja siitä, etteivät rahat monilla riitä edes lääkkeisiin ja vaatteisiin.

Vaalikauden alussa perusturvaleikkauksia perusteltiin valtion talousahdingolla, mutta pahimman taantumun aikaan leikkaukset vain syvensivät julkistalouden ahdinkoa ja lykkäsivät nousun alkua. Lisäksi hallitus on itse tehnyt leikkausten perusteet tyhjiksi miljardiluokan veronkevennyksillään. Aitoa säästämistä tärkeämpää porvarihallitukselle on ollut heikentää julkissektoria ja suosia omia sidosryhmiään, joita onkin veronkevennysten ja kikyn ohella hellitelty esimerkiksi teollisuuden uusiutumattoman energian tukia kasvattamalla.

Ei olekaan yllättävää, että tilanteessa, jossa Suomen talous on korkeasuhdanteessa ja hallituksella yhtäkkiä 2 miljardia enemmän rahaa kuin se vielä hetki sitten luuli, pitää hallitus kiinni kurituslinjastaan. Hallituskauden indeksijäädytysten ja -leikkausten peruminen eli reilut 300 miljoonaa pienituloisimmille suomalaisille on hallituksen mielestä liikaa mutta yhteensä miljardien kädenojennukset suurituloisille eivät sitä ole.

Arvoisa puhemies! Epävarmuus tulevasta varjostaa monen suomalaisen elämää. Tätä epävarmuutta hallituksen kurituspolitiikka entisestään kasvattaa. Ei ole ihme, että syntyvyys laskee, kun ihmisillä ei ole takeita siitä, miten he pystyvät perheensä elättämään.

Vasemmistoliiton budjettivaihtoehto vähentää eriarvoisuutta ja köyhyyttä, parantaa Suomen tulevaisuuden näköalaa ja antaa ihmisille toivoa paremmasta. Haluamme korottaa tuntuvasti pienimpiä eläkkeitä, työttömyysturvaa, opintorahaa, asumistukea ja muita pe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

rusetuksia. Me teemme julkisista palveluista parempia, edullisempia ja helpommin saatavutettavia. Haluamme luopua terveyskeskusmaksuista koko maassa ja varmistaa, että kaikki pääsevät hoitoon viikon sisällä. Me panostamme Suomen koulutusjärjestelmään sekä tutkimus- ja kehitystyöhön. Tahdomme aidosti maksuttoman toisen asteen koulutuksen.

Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti pienentää tuloeroja kuvaavaa Gini-kerrointa lähes prosentilla. Lähes 60 000 ihmistä nousee köyhyysrajan yli. Toisin kuin hyväosaisia suosiva porvarihallitus vasemmistoliitto on aidosti kansan enemmistön asialla. Vaihtoehdossamme kaikkien paitsi yli 6 500 euroa kuukaudessa tienaaavien palkansaajien nettotulot kasvavat.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on aikamme kohtalonkysymys. Meidän on tehtävä kaikkemme, jotta tulevillakin sukupolvilla on elinkelpoinen ympäristö. Tapamme tuottaa, kuluttaa, asua, liikkua ja syödä on muututtava nopeasti. Kansainvälisen ilmastopaneelin ja Puolan ilmastokokouksen viesti on, että kaikkien valtioiden on tehtävä enemmän. Ennen kaikkea tämä koskee Suomen kaltaisia rikkaita ja paljon päästöjä aiheuttavia maita.

EU:n puheenjohtajamaana meidän on kiritettävä unionia nostamaan päästötavoitettaan. Samalla meidän on kiritettävä omia tavoitteitamme, asetettava selvät määräajat fossiilisista irtautumiselle ja mitoitettava metsiemme hakkuusuunnitelmat kestäväällä tavalla. Kevään ilmastovaalien alla kaikilta puolueilta odotamme konkreettisia sitoumuksia.

Vasemmistoliitto ottaa tämän haasteen vakavasti. Meidän vaihtoehdossamme panostetaan 40 miljoonaa hallitusta enemmän joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn edistämiseen. Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden tukia lisätään yli 40 miljoonalla. Haluamme karsia tehottomia ja ympäristölle haitallisia tukia ja ottaa käyttöön lentoveron. Suomen kansainvälistä ilmastorahoitusta on lisättävä tuntuvasti.

Arvoisa puhemies! Outi Ojalan lausetta soveltaen voi tänään sanoa, että reilu ja oikeudenmukainen ilmastomuutoksen torjunta on köyhän paras ystävä niin meillä kuin maailmanlaajuisesti. Ilmastomuutoksesta kärsivät eniten vähäosaiset. Varakkailla on aina mahdollisuus muuttaa, suojautua, sopeutua ja hankkia tarvitsemansa.

Ilmastomuutoksen torjunnassa on keskeistä, että se tehdään tavalla, joka ei pahenna eriarvoisuutta. Kun ympäristöperusteisia tasaveroja ja maksuja korotetaan, on vastapainoksi lisättävä verotuksen progressiota muutoin, parannettava tulonsiirtoja ja julkisia hyvinvointipalveluja sekä investoitava julkiseen liikenteeseen ja puhtaan energian ratkaisuihin.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton mielestä kaikkia päätöksiä on vastaisuudessa arvioitava ilmastönäkökulmasta. Ehdotamme, että Suomessa otetaan käyttöön yleinen ilmastovaikutusten arviointi. Jokaisen suuren hankkeen yhteydessä on kartoitettava, millaisia ilmastovaikutuksia sillä on.

Tämä vaade koskee kaikkia politiikan lohkoja, ja sen tulee olla velvoittava yhtä lailla julkishallinnolle kuin yrityksille ja muille yhteisöille. Täten esimerkiksi hallituksen esityksiin tulee sisältyä arvio suorista ja välillisistä ilmastovaikutuksista samalla tavoin kuin niihin nykyisin sisältyy arvio taloudellisista vaikutuksista.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi teen vastalauseen 3 mukaisen epäluottamusehdotuksen.

15.06 Thomas Blomqvist r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade fru talman, arvoisa puhemies! Suomi ei ole Ranska, Suomi ei ole Iso-Britannia, Suomi ei ole Kreikka, eikä Suomi ole Italia. Suomi on Suomi, ja se on monessa mielessä hyvä asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Monien vaikeiden vuosien jälkeen talous on ollut kasvussa viimeiset kolme vuotta. Työllisyys on parantunut, ja valtionvelka pienenee ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2008. Henkseleiden paukutteluun hallituksella ei kuitenkaan ole syytä eikä varaa. Kaikki eivät nimittäin koe, että Suomella menisi entistä paremmin. Ranskan keltaliivien tapaan monet, aivan liian monet, suomalaisetkin kokevat, että heidän tulonsa eivät riitä kelvolliseen arkeen. Tämän lisäksi finanssipolitiikkaa valvova Valtiontalouden tarkastusvirasto julkaisi hiljattain raportin, joka on huolestuttavaa luettavaa. Raportin keskeinen johtopäätös on, että hallitus ei ole onnistunut vähentämään julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyysvajetta. Syy siihen, että hallitus on epäonnistunut keskeisessä tavoitteessaan eli kestävyysvajeen pienentämisessä, on ilmeinen. Se johtuu ennen kaikkea siitä, että sote-uudistuksen keskeinen tavoite, terveydenhuollon tulevien menopaineiden hillitseminen, ei näytä toteutuvan.

Ärade talman! Hållbarhetsunderskottet växer då regeringen inte lyckas ens med sina egna planer. Vi har sagt det förr och vi säger det igen: det var inte klokt att koppla ihop vårdreformen med en så radikal administrativ reform som landskapsreformen är. Dessutom ser valfrihetspaketet ut att göra reformen ännu mer tungrodd. Man har inte lyckats påvisa vare sig de kvalitativa förbättringarna i vården eller kostnadsinbesparingarna. Det är därför lätt att förena sig med Statens revisionsverks slutsats att reformen innehåller så mycket osäkerhet och sannolika utgifter att den inte kommer att korrigera hållbarhetsunderskottet, som ju var ett av de primära målen. Kommunförbundets färska bedömning att vårdreformen tvärtom ger en tilläggsräkning på 1 miljard euro per år talar precis samma språk.

Arvoisa puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä haluaa nähdä menestyvän ja inhimillisen Suomen, jossa panostetaan lapsiin ja luodaan arjen turvallisuutta. Poliitikassa on aina mahdollista priorisoida ja tehdä toisenlaisia valintoja. Me osoitamme vaihtoehtobudjetissamme, että on mahdollista tehdä vastuullista talouspolitiikkaa ilman massiivisia ja lyhytnäköisiä leikkauksia koulutukseen, opintotukeen ja kehitysyhteistyöhön. Näytämme, että on mahdollista toteuttaa tarpeelliset uudistukset, kuten perhepoliittinen kokonaisuudistus ja verouudistus, joka antaa jokaiselle enemmän käteen. Olemme vakuuttuneita siitä, että koulutuspanostuksilla ja tutkimuksella rakennetaan tulevaisuuden Suomea, pysäytetään ilmastonmuutos, joka on tämän päivän suuri haaste, ja luodaan uusia työpaikkoja.

Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn on viisaasti todennut, että ilmastonmuutoksen vastustaminen on hyvää talouspolitiikkaa — paitsi että se on muuten aivan välttämätöntä. Haluamme kannustaa työntekoon, terveyteen ja hyvinvointiin. Maailman kasvavia pakolaisvirtoja ei ratkaista kehitysavun alasajolla tai maahanmuuton rajoittamisella.

Ärade fru talman! Pensionärer med låga inkomster är en grupp vi vill ta särskild hänsyn till. I sitt budgetförslag och sin budget har regeringen föreslagit en höjning av garantipensionen, och det är bra, men vi anser att den inte är tillräcklig. Vi föreslår en ytterligare höjning på tio euro. Utöver det vill vi förbättra situationen för dem som lever på små pensioner genom att befria folkpensionen från regeringens indexfrysning.

Vi vill också stärka den sociala tryggheten. Därför satsar vi på barnbidragets ensamförsörjartillägg och ändrar bestämmelserna så att ensamförsörjartillägget inte längre minskar utkomststødet. På så sätt kan ensamförsörjarnas ekonomiska situation klart förbättras.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Regeringen måste få ett dåligt vitsord för sitt jämställdhetsarbete. I regeringsprogrammet skrev man in att kvinnor och män är jämställda, men vi har inte sett några åtgärder som skulle ha främjat ett mer jämställt Finland. Vi anser att en bedömning av budgetens konsekvenser för jämställdheten ska vara ett viktigt verktyg i budgetarbetet i framtiden.

Vi behöver en skattepolitik som ger löntagarna mer i handen. SFP:s modell — att sänka skatten på arbete och försiktigt höja skatten på konsumtion — skapar bättre förutsättningar för företagsamhet och ger en högre sysselsättningsgrad. Modellen bara stärks av att vi även höjer hushållsavdraget.

Arvoisa puhemies! Tänä syksynä eduskunnan tietopalvelu on ensimmäistä kertaa tehnyt huolellisen selvityksen jokaisen yksittäisen vaihtoehtobudjetin vaikutuksista. RKP:n osalta tulokset ovat hyviä: vaihtoehtobudjettimme parantaa kaikkien tuloluokkien tulokehitystä, ja sen työllistävä vaikutus on 3 000 työpaikan verran suurempi kuin hallituksen budjetin vastaava vaikutus. [Eero Heinäluoma: Se on aika paljon! — Timo Heinonen: Toisin kuin vihreillä!] Valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössään, että Suomen talouden näkyvät ovat edelleen suotuisat, mutta nopeimman kasvun arvioidaan olevan jo takana päin. Rakenteellisia uudistuksia on tehtävä nyt, kuten perhevapaa-uudistus ja työmarkkinauudistus, jotka lisäävät joustoja mutta myös vahvistavat luottamuksen ilmapiiriä työpaikoilla.

RKP peräänkuuluttaa rohkeampaa politiikkaa, missä panostukset koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin ovat avainasemassa. Koska hallitus ei mielestämme ole onnistunut tässä, esitän hallitukselle epäluottamuslauseen, jossa toteamme, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta. Tämä on vastalauseen 4 mukaisesti: ”Eduskunta toteaa, että hallituksen politiikka on ollut lyhytnäköistä. Hallitus ei ole parantuneesta talous- ja työllisyystilanteesta huolimatta poistanut kehitysapuun ja koulutukseen tehtyjä leikkauksia. Koulutusleikkaukset muodostavat todellisen uhan opetuksen ja tutkimuksen laadulle, koulutuksen tasa-arvolle ja maamme kilpailukyvyille. Hallitus ei ole ollut valmis uudistamaan perhevapaita ja varhaiskasvatusta, vaikka sille on ollut kiistaton tarve. Hallituksen toimet työllisyyden parantamiseksi ovat olleet riittämättömiä, ja tarpeelliset rakenteelliset uudistukset ovat jääneet tekemättä. Tehdyt veronkevennykset ja tulonsiirrot eivät ole olleet riittäviä. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

15.13 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Enää ei kannata kinasella siitä, onko taloudessa tapahtunut myönteinen käänne vai ei. Kyllä on tapahtunut. [Timo Harakka: Oli tapahtunut!] Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä haluaa tästä käännteestä antaa reilun tunnustuksen hallitukselle. Jotain te olette sentään tehneet oikein — kiitos siitä.

Värderade talman! Den kristdemokratiska riksdagsgruppen vill ge ett erkännande för att skuldspiralen svängt. Något har ni gjort rätt, och det tackar vi för. Tyvärr har den ekonomiska tillväxten enligt flera mätare redan avstannat, och för att skapa hållbar tillväxt krävs det ännu nya reformer.

Arvoisa puhemies! On syytä kysyä, miten me saavutamme kestäväen talouskasvun pidemmällä aikajänteellä. Julkisen talouden tasapainottaminen vaatii edelleen myös kurinalaista talouspolitiikkaa, sillä loppuvuoden aikana on ollut huomattavissa, että talouskasvu on useiden mittareiden mukaan jo hidastumassa. Vuoden alussa vienti vielä kasvoi, mutta kol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

mannella neljänneksellä tavaravienti kääntyi laskuun. Rakennusallalla on nähtävissä käänne huonompaan, ja myös palveluviennin kehitys on jäämässä odotettua pienemmäksi. Kansainvälisessä taloudessa on useita huolta herättäviä tekijöitä, kuten kauppasotien mahdollisuudet, epäselvyys brexitiin liittyen sekä Italian ja Ranskan sisäiset ongelmat.

Arvoisa puhemies! Voimme todella iloita siitä, että Suomi pystyy lyhentämään velkaansa ensimmäistä kertaa kymmeneen vuoteen, mutta työtä Suomen uudistamiseksi on jatkettava. Vuosi vuodelta heikkenevä syntyvyys on merkittävä huolenaihe. Ikäsidonnaiset menot tulevat kasvamaan tulevina vuosina, ja huoltosuhde jatkaa heikkenemistään. Toimivan sote-uudistuksen lisäksi tarvitaan muita rakenneuudistuksia, kuten kannustavampi sosiaaliturva, reilumpi verotus ja joustavampi työelämä.

KD-eduskuntaryhmä ottaa toiminnassaan huomioon talouden realiteetit. Tästä syystä ryhmän vaihtoehtobudjetti on varsin maltillinen. Emme lupaa kaikille kaikkea hyvää. Tiedostamme, että valtio ei voi hallitsemattomasti lisätä pysyviä menoja noususuhdanteen aikana, varsinkaan kun hallituksen talousarvion mukaan jatkamme velkataakan kasvattamista ensi vuonna. [Eero Heinäluoma: Entäs veronalennukset?] KD:n vaihtoehto on tasapainoinen esitys, jolla korjataan pahimmat puutteet hallituksen esityksessä.

Arvoisa puhemies! Lisäesitystemme keskiössä ovat lapsiperheet ja vanhukset. Nämä ryhmät ovat monella tapaa joutuneet hallituksen sopeutustoimien maksumiehiksi tällä vaalikaudella. KD:n vastalauseessa esitetään konkreettisia toimia, joilla parannetaan lapsiperheiden, sairaiden ja iäkkäiden asemaa. Samalla panostaisimme koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen, työllisyyteen, uusiutuvaan energiaan sekä turvallisuuden parantamiseen. Ryhmä esittää myös terveellisten elintarvikkeiden arvonlisäveron alentamista ja samalla epäterveellisten tuotteiden ankarampaa verotusta.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee lapsimyönteisen yhteiskunnan, ja perheiden tilanne tulee huomioida kaikessa päätöksenteossa. Esitämme muun muassa lapsivähennyksen palautusta, lapsilisien tasokorotusta, 1 000 euron kertaluonteista vauvarahaa perheille ja huoltajalisän korotusta. Perhe-etuuksien korotusten lisäksi esitämme varhaiskasvatuksen ja peruskoulun ryhmäkokojen pienentämistä.

Monet vanhuskipuilevat heikentyvän eläkkeen ja kasvavien sairaskulujen luomassa köyhyysloukussa. Hallituksen tekemä indeksileikkaus ja indeksijäädytys kansaneläkkeeseen on mielestämme peruutettava. Tarvitaan tuntuvampi tasokorotus takuueläkkeeseen, ja pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa tulee parantaa.

Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidon tilanne pitää korjata, ja toimeen pitää ryhtyä välittömästi. Vastalauseessamme esitämme rahoitusta tuhannen uuden hoitajan palkkaamiseen. Määrärahojen lisäksi tarvitaan parempia hoitosuosituksia. Saattohoitoa tulee kehittää koko maassa, ja esitämme edelleen vanhusasiainvaltuutetun viran perustamista.

Suomen menestys riippuu korkeasta osaamisesta ja tutkimustoiminnasta. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimintaedellytyksiä ja koulutuksen laatua on parannettava. Tutkimustoiminnan resursseja on lisättävä, jotta saamme tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kautta uusia kasvuyrityksiä ja työllisyyttä. Opiskelijoiden toimeentuloa pitää parantaa korottamalla opintorahaa.

Vaikka työllisyys on parantunut, on monella alalla ja monilla alueilla samaan aikaan vakava työvoimapula. KD panostaisi hallitusta enemmän aktiivisiin työllisyystoimiin ja muuntokoulutukseen. Työttömät tarvitsevat henkilökohtaista ohjausta, ja yritykset tarvitsevat tukea rekrytointiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi teen KD:n vastalauseen numero 5 mukaisen epäluottamuslause-esityksen.

Puhemies Paula Risikko: Nyt on kaikki ryhmäpuheenvuorot käyty. Nyt, ministeri Orpo, olkaa hyvä, 7 minuuttia. Sen jälkeen käynnistetään debatti. [Eero Heinäluoma: Ensiksi kiitos siitä, että niin vähän muuttui budjetti!]

15.20 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos siitä, että eduskunta, valiokunnat ja erityisesti valtiovarainvaliokunta ja sen jaostot ovat tehneet perusteellista ja hyvää työtä syksyn ajan, ja kiitos valiokunnan vakaalle ja harkitsevalle puheenjohtajalle hyvästä työn johtamisesta. Tämä antaa aina hyvää pohjaa tuleville budjeteille, ja nämä keskustelut ovat arvokkaita, kun katsotaan eteenpäin, varsinkin kun olemme tulossa vaalikauden loppuun. Silloin on hyvä pysähtyä miettimään, missä ollaan ja mihin ollaan menossa.

Itse täytyy sanoa, että on hieman kahtiajakoinen mieliala tällä hetkellä. Olen toisaalta erittäin tyytyväinen siihen, mitä tämän hallituskauden aikana on saavutettu. Hallitus on saavuttanut oikeastaan kaikki keskeiset talouspolitiikan ja työllisyyspolitiikan tavoitteensa. 115 000 ihmistä, 115 000 kotitaloutta on saanut työtä. Se on merkittävä asia, mitä ei voi sivuuttaa tässä yhteiskunnassa. Se luo pohjaa tasa-arvoiselle Suomelle ja on perusta hyvinvoinnin pysymiselle. Velkaantuminen on saatu pysäytettyä, ja julkinen talous on käytännössä tasapainossa. Kokonaisveroaste on laskeutunut 2 prosenttiyksiköllä, ja kenenkään verotus ei ole kiristynyt. Eli pitää olla erittäin tyytyväinen tähän. Mutta samaan aikaan olen huolissani, kun katson tulevaan: 20-luvun haasteet eivät ole kadonneet mihinkään, vaan päinvastoin viimeiset kestävyysvaje-ennusteet kertovat, että meidän haasteemme ovat edelleen karanneet, kun sen taustalla olevat syntyvyysluvut on otettu sinne pohjiin. Eli meidän täytyy tehdä määrätietoista työtä tulevaisuuden puolesta, ja toivon, että tänään keskitytään keskustelussa myöskin erittäin paljon siihen, mitä tehdään ja pitää tehdä Suomen ja Suomen hyvinvoinnin puolesta tästä eteenpäin.

Viikonloppuna todella tuli hyvä uutinen siitä, että me emme tänä vuonna elä lastemme piikkiin vaan velkaa lyhennetään 900 miljoonaa. Tämän taustalla on useita eri tekijöitä, useita eri tekijöitä. [Välihuutoja] Tietenkin kaiken perusta on jo kolme vuotta kestänyt vahva talouskasvu. Se on kaiken perusta. Tämä ei ollut mahdollista silloin, kun talous ei kasvanut, ja tämä ei ollut mahdollista silloin, kun oli paljon työttömiä, mutta nyt kun talous on kasvanut ja on 115 000 työllistä enemmän ja on pidetty tiukkaa finanssipolitiikkaa yllä, tämä on mahdollista. Totta kai tässä on myöskin kertaeriä, jotka on useaan kertaan kerrottu — myyntituloja on tullut enemmän, ja Vientiluotto maksoi ennenaikaisesti 1,4 miljardia velkaansa valtiolle, valtion omaa velkajärjestelyä — mutta tämä ei poista sitä tosiasiaa, että hyvän talous- ja työllisyyskehityksen myötä tulot ja menot ovat ynnättynä 1,4 miljardia positiivisia, vielä suhteessa siis toiseen lisätalousarvioon, joka tehtiin syksyllä. Tämä kiistatta johtuu siitä, että talouden veto on ollut vahvaa. Tämän lisäksi — se oli yllättävä tieto ainakin itselleni — 600 miljoonaa euroa syntyi siitä, että ARAn luottoja on maksettu maksuohjelmaa nopeammin kassaan. [Eero Heinäluoma: Koska korot ovat niin matalat!] Joka tapauksessa tämä toi sen efektin, että sitä viimeistä lainaerää ei tarvinnut nostaa.

Mutta ei kannata paukutella henkseleitä, ei kenenkään, koska budjetti, jota tällä hetkellä täällä käsitellään, on rakennettu velanotolle. Siis budjetti, jota tänään täällä käsittelemme, on rakennettu velanotolle. Ei ole siis mitään uutta jaettavaa, eikä ole syytä perua niitä tiuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

koja päätöksiä, joita olemme joutuneet tekemään, koska ensi vuonna ennusteiden mukaan — jotka on julkaistu tänään — kansantalouden kasvu jää 1,5 prosenttiin ja 2020 se jää 1,3 prosenttiin, varsinkaan kun tähän otetaan todellakin tämä kestävyysvajelaskelma, joka siis ikärakenteesta ja syntyvyydestä johtuen karkaa 2 miljardia. Hallitus on saanut 4 miljardilla kurottua kestävyysvajetta, ja nyt uuden ennusteen mukaan se karkaa 2 miljardia ja on edelleen todella korkeaa luokkaa.

Eli herätys jokaiselle tässä salissa ja herätys jokaiselle vaalilupajaajalle, että meillä ei ole varaa keventää finanssipolitiikkaa, vaan meidän keskeinen tehtävämme on pitää yllä talouskasvua ja työllisyyttä ja sitä kautta taata meidän hyvinvointiyhteiskuntamme. Vaalien lähestyminen ei saa ajaa lupaamaan kansalaisille yhdeksää hyvää tai kymmentä kaunista. Paras ja kaunein vaalilupaus on se, että sitoudumme yhdessä siihen, että velkaantuminen pysäytetään myöskin ensi vaalikaudella. — Oletteko, pääministeriehdokas Rinne, valmis antamaan tämän lupauksen? [Välihuutoja]

Muutama kommentti:

Vihreiden edustaja Haavisto puhui erittäin tärkeästä asiasta, ilmastopolitiikasta. Me jaamme varmasti tänä päivänä tässä salissa kaikki tämän huolen. Perussuomalaiset näytti tänään kävelleen pois yhteisestä ilmastoryhmästä. Se on harmi, mutta muuten jaamme yhteisen huolen. Pitää tehdä enemmän ja nopeammin, mutta mielestäni ei kannattaisi mennä siihen, että syytelemme toisiamme. Viime hallituskaudella teimme yhdessä ilmastolain. Se oli hieno asia. Tällä hallituskaudella on tehty vielä kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa, muun muassa kivihiilikiellolla. Nyt pitää miettiä yhdessä rakentaen, rakentavasti, mitä voimme tehdä seuraavaksi.

Vasemmistoliitolle jälleen kerran: 1,4 miljardin veronkevennykset, 0,5 miljardia pientä keskituloisille työtulovähennykseen, 900 miljoonaa kiky-kompensatioina kaikille. — Ja olen kyllä edelleen eri mieltä: mielestäni kenenkään työn verotuksen ei pidä kiristyä, ei edes niissä paremmissa tuloluokissa, nimenomaan työn verotuksen, koska se motivoi tekemään työtä, opiskelemaan, pysymään tässä maassa. Se on myöskin edellytys sille, että me saamme osaajia Suomeen. Ei voi mennä överiksi siinä yläpäässäkään.

SDP: Edelleen siis suurin ongelma on se, että vaikka teillä tuntuu tilannekuva teidän vastalauseenne mukaan olevan ihan oikea, talouskasvu hiipuu ja pitää tehdä toimia, ja vielä veropolitiikkanekin peruslinja — laaja pohja, tiiviit kannat, matalat kannat — on hyvä, niin sen jälkeen annatte miljardien menolupaukset ja miljardi euroa työlle, yrittämiselle, omistamiselle ja investoinneille. [Timo Harakka: Ja veronkierrolle!] Ei se talous sillä kasva eikä se työllisyys sillä kasva, jos koko meidän hyvinvointimme perustuu työhön. Me tarvitsemme sosiaaliturvauudistuksen, työn tekemiseen kannustavan verouudistuksen. Me tarvitsemme työelämän ja osaamisen uudistuksia. [Pia Viitanen: Neljä vuotta on ollut aikaa, mitä te olette tehneet?] Me tarvitsemme rohkean uudistusohjelman, jossa ymmärretään se, mikä meidän taloustilanne on ja mikä on maailman muutos meidän ympärillämme. Me emme voi jäädä paikalleen. Se, joka nyt tyytyy, se hyytyy.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään debattiin, ja ensiksi valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kalli.

15.28 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Olen ymmärtänyt, että meillä kaikilla on yhteinen näkemys siitä, että maailmalla on hyvin paljon epävarmuuksia, jotka tavalla tai toisella heijastelevat Eurooppaan. Siitä huolimatta meillä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

täysin erilainen poliittinen tilannekuva siitä, mitenkä me voimme vahvistaa jatkossa suomalaisten kuluttajien ja suomalaisten yrittäjien talous-, finanssi- ja veropolitiikkaa niin, että kuluttajien luottamusta edelleen voitaisiin pitää yllä ja että ennustettavuus talouden osalta seuraavankin vaalikauden aikana olisi jatkumoa tälle vaalikaudelle. Nyt pitää unohtaa kevään eduskuntavaalit ja yrittää löytää sen kaltainen näkemys, että Suomi pienenä maana pystyy jatkamaan sitä hyvää työllisyyskehitystä, jota se näiden neljän vuoden aikana on aikaansaanut.

Puhemies Paula Risikko: Ja nyt sitten ryhmäpuheenvuorojen pitäjät.

15.29 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella, minutakin ihmiset ja yrittäjät ja muut kysyvät, mikä on SDP:n linja. [Eero Heinäluoma: Mitä ne sinulta kysyvät?] Onko se tämä edustaja Harakan edustama medialeimaaminen? Onko se tempoileva veropolitiikka? Onko se vain yksittäisillä tuloerillä, Sitran ja Suomen Pankin kupilla käynti? Vai onko siinä pitkä linja?

Miksi me todella olemme tällä vaalikaudella joutuneet säästämään? Sen takia, että viime vaalikaudella SDP:n johdolla kyllä vähän säästettiin, korotettiin veroja, mutta jäi hoitamatta kilpailukyky. Kustannuskilpailukyky jäi hoitamatta. Sen me olemme nyt tällä vaalikaudella hoitaneet, ja työllisyys on parantunut. Nyt voidaan, kun sitäkin pitää parantaa, mennä enempi tähän osallistavaan ja mukaan ottavaan talouskasvuun, joka on edelleen hyvin tärkeä. Mutta kyllä suurella puolueella, arvoisa puheenjohtaja, pitää olla joku talouspoliittinen linja. Tällä viittaaan SDP:hen.

15.30 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viikonlopun uutinen kymmenen velanoton vuoden jälkeen oli kova ja hieno uutinen jokaiselle suomalaiselle. Ensimmäisen kerran vuoden 2008 jälkeen Suomen valtionvelka vähenee, sitä vähennetään nyt noin miljardilla eurolla. Väittää oppositio sitten täällä salissa tai toreilla mitä tahansa, niin totuus on, että valtiovarainministeri Petteri Orpon johdolla noudatettu talouspolitiikka toimii. Se tuottaa tulosta. Tästä on kiistattomat näytöt: työllisyys paranee, työttömyys vähenee, ja talous kasvaa.

Mutta osaava työvoima on meidän ongelmamme, ja tähän on nyt tulossa myös toimenpiteitä. Kysyisin ministeri Grahn-Laasoselta: kuinka nopeasti näillä täydennys- ja uudelleen koulutuksilla pystytään avittamaan niitä yrityksiä, jotka nyt kipeästi tarvitsevat tekeviä käsiä, osaavia työntekijöitä? Työministeri Lindström voi myös vastata tähän.

15.31 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli mukava yllätys, että tulot aikaistuivat niin, että tämän vuoden viimeistä velkaerää ei tarvinnut nostaa — siis yllätys, myös hallitukselle, eikä suunnitelmallista talouspolitiikkaa. Tuulen tuomaa on ollut myös se talouskasvu, joka on ollut merkittävämpi kuin hallituksen omat toimet. Julkinen talous ei ole tasapainossa. [Välihuutoja] Ensi vuoden budjetti on alijäämäinen. Hallitus ei ole valmistautunut tulevaisuuteen, jossa jo tiedetään talouskasvun hidastuvan. Se on menneisyyden politiikkaa, kun nyt tarvitaan tulevaisuuslinja.

Jostain syystä on muuten jäänyt mainitsematta, kuka oli se valtiovarainministeri, jonka johdolla velkaa viimeksi suunnitelmallisesti lyhennettiin. Hän on täällä salissa tänään. Kun täällä käsiteltiin budjettia 12 vuotta sitten, siis 2006, ylijäämäisen budjetin esitteli valtiovarainministeri Eero Heinäluoma. Myös silloin oli talouden myötätuuli. Kun hallitus vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

hensi velkaa, seuraavalla hallituksella ja valtiovarainministeri Kataisella oli kriisin tullen pelivaraa. Sipilän hallitus ei ole ollut yhtä vastuullinen.

15.32 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Todellakaan ei ole syytä henkselien paukuttamiseen. Pitää muistaa, että talous ei ole tasapainossa, ja VM:n ennuste on karua luettavaa. Mutta nyt me olemme hyvällä tiellä, ja siksi on tärkeitä, että tällä tiellä jatketaan, että työllisyystilanne entisestään paranee, sillä työttömyyttä pahempaa ei ole kuin sota, ja työttömyys ei ole pelkästään taloudellinen kysymys, se on myös ihmisarvokysymys.

On erittäin hienoa, että tällä hallituksella on yhtenä keskeisenä kysymyksenä työkykyohjelma, ja kysynkin toimitusjohtajalta työministeri Lindströmiltä: Miten uskotte, että lähitulevaisuudessa tämä työkykyohjelma tulee tepsimään? Millä tavalla saadaan torjuttua syrjäytymistä ja saadaan ihmisiä takaisin samaan veneeseen osaksi työmarkkinoita ja yhteistä elämää?

15.33 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan tulee aivan ehdottomasti toteuttaa sellaisia toimenpiteitä, jotka edistävät tavallisen suomalaisen mahdollisuuksia käydä töissä ja elää normaalia elämää. Tämä edellyttää paitsi verotuksen kohdentamista myös koulutusjärjestelmän kehittämistä sellaiseen suuntaan, joka edistää työllistymistä.

Ulkomaisen työvoiman saatavuusharkinnasta ei ole mitään syytä luopua. Suomalaisia nuoria on koulutettava niille aloille, joilla tarvitaan tulevaisuudessa lisää työvoimaa. Samalla pienennetään suomalaisnuorten syrjäytymisriskiä ja luonnollisesti vähennetään valtiontalouden kuluja ja lisätään verotuloja. Tämä olisi ehdottomasti kaikkien etu.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti liikenne- ja viestintäministeriön uudet, täysin epärealistiset kaavailut autoilun ja jopa työssäkäynnin tuntuvasta vaikeuttamisesta veisivät toteutuessaan työllisyyskehitystä täysin väärään suuntaan.

15.34 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo otti aivan hyvin esiin ilmastopolitiikan todeten, että se ei ehkä ole riidan aihe. Ei se sellainen saa ollakaan, vaan pitää rakentaa laajaa konsensusta sen asian ympärille. Mutta ymmärrätte varmaan opposition tuskan, kun olemme täällä penkeissä katsoneet, miten hallitus vaikkapa jatkaa tai lisää sellaisia yritystukia, jotka toimivat täysin toiseen suuntaan, eli ympäristölle haitallisia tukia on edelleen tässäkin budjetissa. [Keskustan ryhmästä: Mitä te teitte?] Eli täytyy löytää ne käytännön keinot, joilla tähän tilanteeseen puututaan.

Toinen asia: Mielestäni edustaja Uotila otti erittäin hyvän ajatuksen siinä, että yvan rinnalle tai sen sisään — eli ympäristövaikutusten arvioinnin sisään — pitäisi tulla iva, ilmastovaikutusten arviointi. Nythän on niin, että kun tulee uusia teollisuuslaitoksia ja tuotantolaitoksia, niiden resurssipohjaa ei katsota ja niiden päästölukuja ei välttämättä katsota tässä ilmastomielessä. Tässä tarvittaisiin välitön lainmuutos.

15.35 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri Orpo, jälleen kehuskelitte veroasteen laskulla. Jos veroaste olisi samalla tasolla kuin se oli vaalikauden alussa, meidän julkinen taloutemme olisi paljon paremmassa kunnossa. Te puhutte palkansaajille annetuista veronkevennyksistä. Mikä oli niiden taustalla? Niiden taustalla oli se, että kiky-sopimuksessa te pakotitte palkansaajat maksamaan työnantajille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

kuuluvia sosiaaliturvamaksuja miljardiluokkaa. Sen kompensatioksi oli tietysti ihan luonnollista, että oli pakko tehdä tuloveron kevennyksiä. Mutta julkisen talouden tasapainon kannalta meidän velkaantumisemme ensi vuonna olisi pienempi ja meidän ylijäämämme tänä vuonna olisi suurempi ilman tätä teidän politiikkaanne.

Mitä tulee keskustan linjaan, niin minun ystäväni edustaja Ala-Nissilä totesi täällä kaksi kohtaa: palkataan tuhat opettajaa — on helppo palkata sen jälkeen, kun ensin irtisanotaan kaksituhatta — ja sitten te sanoitte, että tavalla tai toisella pitäisi pienituloisia eläkeläisiä auttaa seuraavalla vaalikaudella. [Puhemies koputtaa] Onpa aikamoinen vaalilupaus tämä, kun on ensin leikattu jopa kansaneläkkeitä indeksejä jäädyttämällä.

15.37 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Liksom minister Orpo är också jag orolig för hållbarhetsunderskottet, och fast sysselsättningen har förbättrats och statsskulden minskar vill jag ändå fråga regeringen vilka åtgärder regeringen nu har vidtagit eller tänker vidta för att trygga en bättre utveckling på lite längre sikt. Statens revisionsverk konstaterar ju att regeringen inte lyckats med att minska det långsiktiga hållbarhetsunderskottet hittills, och finansministeriet konstaterar i dag att tillväxten håller på att försvagas.

Arvoisa puhemies! Vaikka työllisyys paranee ja vaikka valtionvelka pienenee tänä vuonna, niin Valtiontalouden tarkastusviraston raportti on suoraan sanottuna jopa tyrmäävä. Raportin keskeinen johtopäätös on, että hallitus ei ole onnistunut vähentämään pitkän aikavälin kestävyysvajetta. Arvoisa hallitus, kysyn: mihin toimenpiteisiin pitäisi ryhtyä tai mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtymässä tämän asian johdosta?

15.38 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärsin viikonlopun uutisista, ettei pääministeri eikä valtiovarainministeri osannut oikein kunnolla jäljittää, mistä tämä ylijäämä valtion kassassa nyt oikeasti johtuu. Tuli vain mieleen se, kun luin viime viikolla, että tuhansille yrittäjille oli yllätys, että veronpalautusta käytettiin jo 12. marraskuuta erääntyneelle verolle, vaikka yritys olisikin maksanut veron eräpäivänä, ja näin ollen veronpalautuksen määrä saattoikin olla rutkasti odotettua pienempi. Verohallinnon mukaan asia koski noin 22 000:ta yrittäjäasiakasta. Nyt en tiedä sitten, mikä voi olla mediaaniluku näillä yrityksillä, mutta muistan, että ainakin omana aikanani yrittäjänä välillä ne saattoivat olla kymmeniätuhansia euroja, ja laskinpa äkkiä, että jos tällainen mediaaniluku kuin 20 000 olisi per yritys, siis alvia ja muita sosiaaliturvamaksuja, niin se tekee jo 560 miljoonaa euroa. Että kuinka paljon tämä vaikuttaa nyt tähän kassatilanteeseen, että verottaja on ikään kuin ennenaikaisesti ottanut veroja tietyiltä yrityksiltä?

15.39 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetti on talouspolitiikan iso linja, mutta se on myös tärkeitä ihmisten arjen elämään liittyviä päätöksiä. Kovan talouskasvun keskellä hallitus jatkaa perusturvan leikkauksia. Se on ikävä tosiasia.

Erityisen hämmästynyt olen siitä, että budjetissa on edelleenkin sotiemme veteraanien rintamalisien leikkaus. Se on minusta tyrmistyttävää. Sanotaan, että se on vain muutama euro vuodessa, mutta tähän, jos mikä, on oikeudenmukaisuuskysymys, [Välihuutoja keskustan ryhmästä] miten kohtelemme tätä ikäluokkaa, jolle olemme niin paljon velkaa. Nyt olemme kuulleet, että kokoomus on valmis perumaan tämän veteraanien rintamalisien leikkauksen. Jään ihmettelemään, kuka siellä hallituksessa oikein haraa vastaan, niin ettei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

tehtäisi tällaisia perusturvaleikkauksia. Onko sinisillä niin paljon vaikutusvaltaa, vai onko se keskusta, joka haluaa, että tämä leikkaus pitää tehdä? [Välihuutoja] Annan tunnustuksen, että kokoomus on valmis korjaamaan budjettiesitystä tältä osin.

15.40 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En muista tarkkoja sanoja, mutta SDP:n ryhmäpuhujia, edustaja Harakka sanoi suunnilleen niin, että tämä on väsynyt ja saamaton hallitus. [Timo Harakan välihuuto] En käsitä, kuinka tummanpunaisilla silmilaseilla edustaja Harakka joutuu katsomaan, jotta saa valkoisen näyt-tämään mustalta. Tämä nyt kuitenkin on hallitus, joka on lisännyt yli satatuhatta työpaikkaa. Talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyys vähenee — luulisi, että tällaiset saavutukset kelpaisivat SDP:llekin. [Välihuutoja] Tänään tai viikonloppuna on sitten vielä kerrottu, että pystytään ensimmäisen kerran kymmeneen vuoteen vähentämään valtionvelkaa.

Sitten vihreät ovat paljon puhuneet lapsiköyhyydestä mutta eivät anna mitään arvoa sille, että yli sataantuhanteen perheeseen, joissa monessa on varmasti myös lapsia, on työllisyyden, työllistymisen kautta tullut huomattava elintason nousu.

15.41 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässähän valiokunnan puheenjohtaja Kalli kertoi rintamalisäasiasta, että ei sitä ollut oikein valiokunnassa esitettykään, että tässä on jonkinlainen työtapaturma tapahtunut ilmeisesti koko valiokunnalle, mutta on toivottavaa, että hallitus katsoo, onko joku tapa hoitaa tämä asia kuntoon. Keskustasta se ei ainakaan ole kiinni, elikkä toivottavasti tämä asia voidaan hoitaa.

Mutta, arvoisa puhemies, miten hallitus on onnistunut talouspolitiikan suurissa kysymyksissä, siitähän tässä ensisijaisesti pitää puhua. Pienetkin ovat tärkeitä, en sitä väheksy ollenkaan, mutta muistetaan nyt se, että maamme talouskasvu on nostettu Euroopan hän-niltä Euroopan huipulle, työllisyyskehitys nostettu korkeammalle tasolle, työllisyys on korkeammalla tasolla kuin moneen kymmeneen vuoteen tässä maassa ja velkaantumisen, jossa aloitettiin hurjassa velkaantumistahdissa, on saatu hallintaan jopa niin, että velkaa lyhennetään nyt vuosikausien jälkeen. Kyllä hallitusta voi monesta moittia, ja niinhän te moittittekin, mutta jos näitä isoja linjoja katsoo, niin kyllä ne tulokset, arvoisa puhemies, ovat aika vahvat.

15.42 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tästä rintamamieslisästä. Niin kuin valiokunnan puheenjohtaja Kalli toi esille, käsityksemme on, että se tarvitsisi lakimuutoksen, mutta alkuvuodesta tämä asia voidaan tavalla tai toisella hoitaa, ja sinisetkin ovat siihen ilman muuta valmiita.

Täytyy sanoa autoiluun liittyen, kun sekin täällä eri puheenvuoroissa on nostettu esille, että kyllähän tämä liikenne- ja viestintäministeriön ilmastoraportti on täysin epärealistinen, ylioptimistinen. Se, mitä pitäisi tehdä ja mitä demarit ovat koko ajan vastustaneet, on nimenomaan autoveron keventäminen, sen lopulta kokonaan poistaminen. Vähemmän veroja, enemmän autoja, ja kas kummaa, kun ne autot päästävät vähemmän, niin päästötkin vähenevät. Tällä sinisellä linjalla pitäisi siinä asiassa edetä.

SDP väitti vaihtoehtobudjetissaan, että te ottaisitte yli 500 miljoonaa euroa vähemmän velkaa hallituksen talousarvioon verrattuna. No, kun lasketaan yhteen teidän budjettiin tekemänne talousarvioaloitteet, niiden yhteissummaksi saadaan 1,7 miljardia euroa miinusta [Timo Harakka: Huomioikaa tulot, edustaja Elo!] verrattuna hallituksen budjettiesitykseen. Kyllä teillä... [Timo Harakan välihuuto] — Arvoisa puhemies, jos saan päättää. —

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Kyllä teillä, edustaja Harakka, niitä tulojakin on, mutta ne ovat täysin epärealistisella pohjalla. Jos te lähdette sieltä harmaasta taloudesta ottamaan, niin kukaan ei teitä siinä kysymyksessä usko. [Timo Harakka: Te ette edes yritä!]

15.44 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen syvästi epäoikeudenmukainen linja kilpistyy juuri siihen, että tilanteessa, jossa on korkeasuhtainen, tilanteessa, jossa työllisyys kasvaa, talous kasvaa, jossa olemme saaneet kuulla, että kertaluontoisten erien vuoksi valtionvelka tänä vuonna lyhenee, tässäkin tilanteessa hallitus edelleen leikkaa kaikkia perusturvaetuuksia mukaan lukien sotaveteraanien eläkkeitä. Arvoisat edustajat Kaikkonen ja Elo, tästä asiasta äänestettiin viime keskiviikkona, ja hallituspuolueiden äänin ensimmäisessä käsittelyssä tämä pykälä, leikkaus, siunattiin. Ja kun täällä nyt olette heränneet siihen, että tämä voidaan korjata, minulla on teille ehdotus. Tänä asia on toisessa käsittelyssä täällä listalla — äänestetään yhdessä tämä hallituksen leikkaus nurin, sotaveteraanit saavat täydet kustannuksiin sidotut eläkkeet. Tämä olisi [Puhemies koputtaa] tämän hallituksen epäoikeudenmukaisuuden symbolin poistaminen. [Puhemies: Aika!] Se on vähintään, mitä te voitte tehdä.

15.45 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan Olavi Alanissilä sanoi, että keskustalla ei ole tarvetta maalata mustaa valkoiseksi, ja sitten hän teki juuri näin ja linjasi muun muassa, että perusturvan parantamista on jatkettava. Mutta, hyvät keskustalaiset, teidän olette heikentäneet perusturvaa koko tämän vaalikauden ja heikennätte vielä lisää ensi vuonna, jolloin pienituloisiin kohdistuvat leikkaukset jatkuvat siitä huolimatta, että talous- ja työllisyystilanne on kääntynyt paremmaksi. Tämä koskee myös rintamalisiä, jotka on sidottu siihen tismalleen samaan lakiin, millä te leikkaatte myös pienituloisten työttömien, kansaneläkeläisten ja lapsiperheiden sosiaalietuuksia. Eli tämä ei ole mikään työtapaturma, vaan tämä on osoitus siitä linjasta, jota te olette johdonmukaisesti noudattaneet läpi tämän vaalikauden, josta äänestimme viime viikolla ja josta tulemme äänestämään uudestaan tämän viikon aikana, joten teillä on vielä mahdollisuus korjata linjaa tältä osin. Jos tämä hylätään, niin kustannusvaikutus ensi vuonna on 69 miljoonaa. 69 miljoonaa — [Puhemies koputtaa] sillä hinnalla voisimme estää nämä pienituloisiin kohdistuvat leikkaukset.

15.46 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on lähtenyt laukalle ilmastopolitiikassaan. Se tulee johtamaan siihen, että tulee lisää kiinalaista tuotantoa ja lisää päästöjä. Perussuomalaiset ymmärtävät sen, että energia- ja ilmastopolitiikan pitää tukea työllisyyttä ja talouskasvua eikä haitata niitä. Energiaintensiivisen viestisektorimme kilpailukyky on turvattava alentamalla energiaverotusta: sähkö- ja muut energiaverot tulee laskea EU:n minimitasolle.

Haluaisin ottaa tässä vaiheessa myös tilastoja ja numeroita. Suomen henkilöautoliikenteen kaikki päästöt koko maailman päästöistä ovat 0,15 promillea. Miksi hallitus kiusaa tavallista ihmistä, jolla on tavallinen auto ja jolle se on välttämätön, jatkuvilla bensiinin ja dieselien hinnankorotuksilla — ja jatkuvilla asumiskustannusten korotuksilla?

15.47 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hienoa kuulla sekä valtiovarainministerin vastauspuheenvuorossa että useimmissa ryhmäpuheenvuoroissa se huoli, mitä on yhteisestä ilmastostamme. On aivan selvä, että meidän täytyy teh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

dä kunnianhimoista politiikkaa siinä, että pystymme pitämään ilmaston lämpenemisen 1,5 asteessa, ja on hyvä, että tämä hallitus on päättänyt kivihiilikiellosta. Mutta meidän täytyy tehdä enemmän, ja on aivan selvä, että yritystuet tulee perata. Tällä hetkellä annamme fossiiliselle energialle verotukia kolminkertaisesti sen verran kuin uusiutuvalle energialle, ja tämä suhde on aivan väärä. Meidän täytyy muuttaa yritystukipolitiikkaa niin, että se kannustaa vähähiiliseen toimintaan, se auttaa energianmurroksessa.

Kysyisin vielä, miten tämä hallitus unohti verotuksen käyttämisen kulutuksen ohjauskeinona. Lentovero, jota suomalaiset laajasti tukevat, ei ole paketissa mukana, ei myöskään muovivero, vaikka hallitus alkuvuodesta puhui, että palaavat tähän syksyllä.

15.48 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Talouden iso kuva kyllä huolestuttaa. Oli valtavan hienoa, että me saimme viikonloppuna kuulla, että nyt hallitus pystyy ja Suomi voi ensimmäisen kerran kymmeneen vuoteen lyhentää valtionvelkaa, ja se on äärimmäisen tervetullut uutinen. [Eero Heinäluoma: Perusturvaa leikataan!]

Mutta hallituksen olisi kuitenkin hyvä herätä todellisuuteen erään toisen asian osalta: nimittäin samana viikonloppuna kuultiin, että Kuntaliiton asiantuntijan mukaan sote-uudistus kasvattaa julkisen talouden menoja reilulla miljardilla eurolla vuodessa, ja tämä on todella iso asia. Olemme aikaisemminkin kuulleet tässä talossa, että myös meidän oma valtiovarainvaliokunta on kyseenalaistanut hallituksen laskuja, ja nyt, arvoisa valtiovarainministeri, olisi ehkä se hetki miettiä, millä tavalla me pystymme tällä sote-uudistuksella kuromaan tätä vajetta umpeen, koska näyttää siltä, että mennään ihan toiseen laitaan ja ihan toiseen suuntaan. Eikö nyt olisi viimeinkin aika tunnustaa, että nämä tehdyt arviot [Puhemies koputtaa] ovat olleet virheellisiä?

15.49 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin täällä keskustan ryhmäpuheenvuoroa, tulin siihen johtopäätökseen, että nyt sitten ilmeisesti keskustasta äänestää SDP:n vaihtoehtobudjetin puolesta — niin kauniita sanoja sieltä tuli muun muassa eläkkeensaajien osalta — mutta valitettavasti, puhemies, on käynyt niin, että se puhe ei kannu silloin, kun se sormi menee tänne napille ja äänestetään. Viime keskiviikkona täällä hallituspuolueet äänestivät muun muassa rintamalisien leikkauksen puolesta, eläkkeiden leikkauksen puolesta, pienituloisten ihmisten leikkausten puolesta — te äänestitte, arvoisat hallituspuolueet. Maanantaina tästä käytiin pitkä keskustelu salissa. Olin hyvin pahoillani, että eduskuntaryhmän puheenjohtajakin sanoi, että eihän tätä kukaan ole esittänyt. Täällä keskusteltiin tästä asiasta hyvin pitkään, ja sosiaalidemokraatit pitivät järkevänä sitä, että tässä kasvavassa taloustilanteessa edelleen näitä julmia leikkauksia jatketaan. Laki on nyt vielä eduskunnassa. Hylky on mahdollinen, tänään on toinen käsittely. Lunastakaa puheenne, arvoisat hallituspuolueiden, ja keskustan, edustajat.

15.51 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On kyllä syytä huomauttaa oppositiolle vielä kerran, että indeksijäädytykset eivät tarkoita euromääräisiä leikkauksia etuuksiin. Tarkistakaapa nyt käsityksenne. [Välihuutoja vasemmalta] Kun etuuden taso jäädytetään ja kansaneläkeindeksin pisteluku nousee tai laskee, etuuk-sien taso säilyy ennallaan eivätkä ne seuraa hintojen muutosta.

Jos rintamalisään ei tehtäisi ensi vuodelle indeksijäädytystä, se nousisi 64 senttiä kuukaudessa eli erittäin vähän. [Eduskunnasta: Tämä on sydänasia!] Veteraaneille ja sotainva-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

lideille tulee ihan toisessa muodossa tässä budjetissa tulevana vuonna runsaasti rahaa. Sitä tulee kotipalveluihin ja sitä tulee kuntoutukseen, kymmeniä miljoonia enemmän kuin kulvana vuonna. Että ei kannata ratsastaa nyt sillä 64 sentillä.

15.51 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ovat kaikki puhuneet ryhmäpuheenvuoroissa osallistavan kasvun puolesta, ja on todella tärkeä asia, että talouskasvun hyödyt jakautuvat laajemmalle. Me tiedämme esimerkiksi Ranskasta, mitä on tapahtunut.

Mitä täällä on saatu aikaan — 115 000 ihmistä enemmän on töissä, eli todella monet perheet ovat siitä päässeet hyötymään. Merkittävä osa näistä on yksityrittäjiä, jotka ovat itse työllistäneet itsensä. Osa heistä työllistää tänä päivänä myös muita. He ovat sillä tavalla kantaneet kortensa kekoon tämän kansantalouden hyödyttämiseksi. Minkälaista palkkiota näille ihmisille, jotka ovat siis itsensä työllistäneet ja ehkä työllistäneet jopa vielä muita, SDP haluaa antaa? Yrittäjävähennys pois. Se on se palkkio, jonka te haluatte antaa niille ihmisille, [Välihuutoja vasemmalta] jotka ovat itse itsensä työllistäneet ja kantavat vastuuta tässä taloudessa. [Timo Harakka: Alvin alaraja ylös!] Onko se todellakin teidän vastauksenne?

15.53 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt hallituksella olisi ollut viimeinen mahdollisuus korjata ne sosiaalipoliittiset virheet, jotka näkyvät köyhyytenä ja syrjäytymisenä. Meillä on yli 100 000 köyhyydessä elävää lasta. Vanhustenhuolto on monelta osin kriisissä. Hallitus ei kuitenkaan ole suuntaa muuttanut sosiaalisemmaksi ja oikeudenmukaisemmaksi. Onko oikein, että sairas, pienituloinen ihminen joutuu yhä ahtaammalle sairaskulujen omavastuuosuuden kohtuuttomuuden takia? Ei ole meidän mielestämme.

Arvoisa puhemies! Asumiskustannukset ovat kohtuuttomat. Esimerkiksi sähkön siirtohinnan alentamiseksi hallitus ei ole tehnyt mitään. Miksi?

Näistä indeksileikkauksista tai -jäädetyksistä pitää todeta muun muassa edustaja Paloniemelle, että ne merkitsevät ostovoiman vähenemistä. [Vasemmalta: Kyllä!] Kun hinnat nousevat ja vastaavia indeksitarkistuksia ei tehdä, ostovoima niillä ihmisillä vähenee ja elinmahdollisuudet heikkenevät. [Eero Heinäluoma: Juuri näin!] Tämä on ihan yksinkertainen asia, ja se tarkoittaa sitä, että te olette leikanneet köyhimmiltä.

15.54 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hämmennys suuri siitä, kuinka hallitus on käynyt vimmalla ja voimalla pieniosaisten ja vähäosaisten kimppuun. Leikkauksilta eivät ole säästyneet opiskelijat, työttömät, lapsiperheet tai eläkeläiset. Voikin sanoa, että omille eturyhmille kyllä on riittänyt mannaa jaettavaiksi, mutta aina kun tulee kysymys pieniosaisista ja vähäosaisten aseman parantamisesta, voi sanoa, että pääministeri Sipilästä kuoriutuu sippi-Sipilä, jolta ei kasvun tuomia hedelmiä riitä kaikille.

Sitten edustajat Ala-Nissilä ja Satonen täällä kyselivät SDP:n yrittäjäyyspaketin perään. Kyllä meillä on toimia yrittäjien aseman parantamiseksi. Olemme esittäneet työllistämisen kynnyksen madaltamista siten, että yrittäjä voisi vähentää ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkamenoja, alvin alarajan nostamista 30 000 euroon sekä työllistämisseteliä yrittäjille. Yrittäjät ottavat varmasti nämä esitykset ilolla vastaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

15.55 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikasta vihreille ja vasemmistoliitolle: teidän viime kauden ainoa ilmastopolitiikan tekonne oli kivihiilen veron alentaminen, ja sekin oli päinvastainen ilmastopolitiikan teko.

Sipilän hallituksen tulokset ovat erinomaisia talouden ja työllisyyden osalta, ja jos olisi jatkettu edellisen hallituksen SDP:n valtiovarainministeripuolueena hallitsemaa politiikan linjaa, meidän olisimme Kreikan tiellä. Kilpailukyky oli menetetty, talouskasvu oli miinusmerkkinen, velkaannuttiin 6—7 miljardia euroa vuodessa. Tilanne olisi se, että tuleva hallitus joutuisi vielä enemmän sitten leikkaamaan. Mutta nyt kun on hoidettu vastuullisella tavalla talous tasapainoon ja saatu kilpailukyky parannettua, meillä on annettu aivan erilainen pohja uudelle hallitukselle aloittaa toimia.

Toivottavasti näillä vaalien alla tehdyillä vaalilupauksilla ei syödä sitä talouden hyvää pohjaa, mutta vaara on suuri: kun seuraa lehtiä, joka maakunnassa luvataan kaikkea hyvää kaikille, ja kun sen laskee yhteen... Niin kuin tämä teidän budjettiesityksennekin sisältää 1,7 miljardia lisää velkaa aloitteitten muodossa.

15.56 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyllä kummallista kuunnella keskustapuolueen edustajien puheenvuoroja tässä sotaveteraanikeskustelussa. On käsittämätöntä, ettei ymmärretä, että tämä hallituksen esitys tarkoittaa sitä, että näitten ihmisten ostovoima tulee heikkenemään. Pyydän teitä todellakin, että lähдете tähän edustaja Lindtmanin esittämään mukaan.

Ministeri Orpo, kuuntelin tarkkaan teidän viestiänne eläkeläisille, työttömille, lapsiperheille ja opiskelijoille. En kuullut mitään. En kuullut mitään viestiä näille ihmisille, jotka ovat työelämän ulkopuolella ja joidenka osalta eriarvoisuus ja köyhyys suomalaisessa yhteiskunnassa on kasvanut. Sen ymmärtää, kun katsoo tätä teidän keltaista kirjaa. Se on kylmää ja kovaa kyytiä näille ihmisjoukoille.

Toivon todellakin, että mietitte tarkkaan tulevaisuuden näkökulmasta näitä asioita, koska nyt on tarve rakentaa tulevaisuusinvestointien varaan koko 2030-lukua. Tarvitaan investointeja, satsauksia koulutukseen, perhevapaajärjestelmä. Haetaan sieltä se tulevaisuus.

15.57 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Orpo, te sanoitte, että tänä vuonna emme elä lastemme piikkiin, kun velkaa lyhennetään. Näinhän se euromääräisesti on. Sitten täällä salissa kuulemme puheenvuoroja, joissa vaaditaan lisää autoja, vaaditaan alempia veroja saastutukselle ja jopa esitetään sellaista, että Suomen ja suomalaisten päästöillä tai niiden vähentämisellä ei olisi mitään merkitystä. Eikö kuitenkin ole niin, arvoisa hallitus ja oppositio, että 5,5 miljoonan suomalaisen päästöillä on vähintäänkin yhtä suuri painoarvo ja itse asiassa hiilijalanjäljellä henkeä kohti mitattuna paljon suurempi painoarvo kuin vaikkapa 5,5 miljoonan intialaisen tai kiinalaisen tai minkä tahansa Afrikan maan kansalaisen päästöillä? Eikö vastuullisuutta ja rehellisyyttä olisi se, että epämiellyttävästä totuudesta huolimatta myöntäisimme, että ilmastovelkaa ja velkaa luonnonvarojen liikakulutuksesta me kasvatamme joka päivä, myös ensi vuonna? Se on pois meidän lapsiltamme. Sitä meidän on korjattava, ja siitä meidän on huolta ja vastuuta kannettava.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä edustaja Jaskari ja sen jälkeen kaksi ministeripuheenvuoroa. — Olkaa hyvä. — Sitten jatkuu taas.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

15.58 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri äsken edustaja Rinne sanoi, että ei olla luvattu mitään työttömille. Mitäs jos olisi työpaikat? Se voisi olla aika hyvä lupaus, 115 000 työpaikkaa — [Välihuutoja] tehdään, ei luvata, ja tämä on se suuri ero, miten sanotaan.

Nyt kun on seurannut tätä vasemmiston retoriikkaa, niin on esimerkiksi sanottu ja viitattu Outi Ojalaan, että ”vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä” — minusta vahva valtiontalous on positiivinen — kun seuraavassa ilman pistettä tai pilkkuakin te ilmoititte, että 2 miljardia on tullut yllättäen, laitetaan jakoon, ja ensi vuonna on tilanne jo paljon heikompi. Mikä ihmeen vahva valtiontalous tämä sitten on? [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Eli onko vahva valtiontalous teidän mielestänne velkatalous?

Sitten samalla vasemmistoliitto esittää, että 60 000 köyhää nostetaan köyhyysrajan yläpuolelle. Me olemme nostaneet 115 000 työllistä [Puhemies koputtaa] köyhyysrajan ulkopuolelle, jopa 300 000 ihmistä. Tämä on paljon parempi tapa [Puhemies: Aika!] hoitaa se asia.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä tähän väliin edustaja Essayah, sen jälkeen ministerit.

16.00 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Vaikka hetkellisesti me voimmekin nyt iloita velkaantumisen taitumisesta, niin valtiovarainministeriön arvio tulevaisuuden kestävyysvajeesta, joka kasvaa näitten ikäsidonnaisten menojen takia ja myöskin sitten valitettavasti heikentyvän talouskasvun ja myöskin heikon syntyvyyden takia, on mittaluokaltaan lähes 4 prosenttia bruttokansantuotteesta. Siinä mielessä jos katsotaan nyt tätä harjoitettua talouspolitiikkaa, joka on leikannut nimenomaan lapsiperheiltä ja sitten myöskin ikäihmisiltä, täytyy sanoa, että herättää ajatuksia: se on ollut lyhytnäköistä. Eikö nyt olisi äärimmäisen tärkeätä satsata siihen, että meillä Suomessa olisi tulevaisuudenuskoa, meillä olisi enemmän syntyvyyttä, meille saataisiin työikäisiä ihmisiä enemmän? Nyt olisi aika perua lapsilisäindeksijäädytykset, nyt olisi aika palauttaa lapsivähennys verotukseen, luoda sitä tulevaisuudenuskoa nuorille, että he haluavat perustaa perheitä, jotta me saamme tulevaisuudessa meidän veronmaksajat, jotta me saamme meidän [Puhemies koputtaa] eläkejärjestelmän ylläpitäjät. Tämä on ihan kohtalonkysymys meille kansakuntana.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt luvatut ministeripuheenvuorot — ensin valtiovarainministeri 3 minuuttia ja sitten työministeri niin ikään 3 minuuttia. [Eero Heinäluoma: Saisko sotaveteraanien asian kannalta?]

16.01 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Otan ensin tämän sotaveteraaniasian. Hallituksen eduskuntaryhmät ja hallitusryhmät ovat keskustelleet, ja tämä sinänsä pieni mutta symbolisesti erittäin suuri asia tavalla tai toisella korjataan. [Välihuutoja] Ministeri Mattila on selvittänyt ja selvittää asiaa. Hän vastanee tähän asiaan. [Välihuutoja]

Hyvät sosiaalidemokraatit, edustaja Rinne, ettekö todella näe mitään hyvää tässä talouden kehittämisessä, 120 000 työpaikassa, työmahdollisuuksissa työttömille, tulevaisuuden toivossa? En ymmärrä, miksi teidän pitää olla tuollainen riidankylväjä. [Välihuutoja]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Miksi te olette tuollainen riidankylväjä tilanteessa, jossa niin monet asiat tässä yhteiskunnassa ovat paljon paremmin kuin vuosia sitten? Paljon paremmin.

Me emme elä tällä hetkellä taloudellisesti lastemme piikkiin. Ja kyllä, me emme saa elää lasten piikkiin myöskään ilmaston puolesta. Siihen pitää saada stoppi. Niin kuin sanoin aikaisemmin, me teemme yhdessä töitä ja haemme ne keinot, miten voimme tehdä vielä enemmän, vielä nopeammin. Ehdottomasti ihmiskuntamme suurimmassa haasteessa Suomen ja suomalaisten on tehtävä oma osansa, mutta minä kiinnitän huomiota siihen, että Suomi voi tehdä maailmalla paljon osaansa isomman osuuden ilmastotalkoissa. Suomen hallituksella — ja itsekin olen voinut käydä — on ollut kunnia käydä maailmalla puhumassa muun muassa meidän aloittamastamme kestäväen kehityksen budjetista, joka itse asiassa on ilmastovaikutusten arviointi: arvioidaan sitä, mihin budjetin eurot ohjautuvat, millaisia ympäristö- ja ilmastovaikutuksia, millaisia kestäväen kehityksen vaikutuksia niillä on. Tai vaikka hiilen hinnoittelusta, jossa Suomi on ollut edelläkävijä. On aivan selvää, että tämä täytyy ottaa todella vakavasti.

Edustaja Östmanille ja muutamille muillekin: ei ole tilikohtaista tietoa siitä 1,4 miljardista, eli siitä, missä tulot ja menot yllättivät positiivisesti, ei ole tilikohtaista tietoa, ja minun asemastani sitä ei ainakaan arvailemaan lähdetä. Tässä vaiheessa on Valtiokonttorin tieto, että tulot ja menot ovat plussalla 1,4 miljardia, ja se on hyvä asia. Aikanaan me näemme sitten, mitä se pitää sisällään, mutta siis sitä tietoa ei ole olemassa vielä. Oleellista on se, että nyt kuitenkin kokonaistilanne on niinpäin, että velkaa maksetaan.

Mutta vielä siihen kysymykseenne: Täällä kaikki tietävät sen, että Vientiluotto on maksanut 1,4 miljardia, siis valtion Vientiluotto on maksanut takaisin velkaa valtiolle. Minusta se on ensinnäkin parempi kuin se, että ei olisi maksanut ja olisi otettu ulkopuolelta velkaa. Mutta ei se millään tavalla oikeuta siihen, että aletaan nyt sitten käyttämään sitä rahaa. Ei. Ensi vuoden budjetti tehdään miinusmerkkisenä, ja ilman tätä tämän vuoden tilinpäätöskin tulisi olemaan miinusmerkkinen. [Välihuuto] — Ei ole jaettavaa, edustaja Harakka. Ei edes teillä. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Vaikka te verottaistte miljardilla yrittämistä, omistamista, investointeja, [Puhemies koputtaa] se ei tuo yhtään työpaikkaa tähän maahan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt, arvoisa ministeri, riitti tältä erää.

16.04 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen todella tyytyväinen siihen, että oppositiosta pystyy vaikuttamaan. Me olemme syyskuusta lähtien puhuneet tästä sotaveteraanien rintamalisäasiasta, ja nyt sitten löydettiin oikea kohta, jossa päästiin vaikuttamaan. Kiitos siitä, ministeri Orpo. Kiitos siitä, hallituspuolueet.

Arvoisa ministeri Orpo, sanoitte äsken tuossa, että en löydä mitään hyvää työllisyydestä. Kyllä löydän, nimenomaan työllisyyden kasvusta löydän hyvää, talouskasvusta löydän hyvää. Mutta se, mitä te olette tehneet kovaa ja eriarvoisuutta lisäävää politiikkaa, liittyy työttömien asemaan. Te olette leikanneet tällä hallituskaudella 100 päivää työttömyysturvasta, te olette aktiivimallin leikkurin laittaneet työttömille, te olette palkansaajilta leikanneet lomarahat, aktiivisilta, ahkerilta ihmisiltä, julkisen sektorin työntekijöiltä te olette leikanneet lomarahat. Tämä on sitä politiikkaa, jota me arvostelemme teidän politiikassanne.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt työministeri, 3 minuuttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

16.05 Työministeri Jari Lindström: Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan ensiksi edustaja Heinosen esittämään kysymykseen tästä muunto- ja täydennyskoulutuksesta, että kuinka nopeasti se puree tähän osaajapulaan. No, nopeimmillaan se on kuukausia, mutta esimerkiksi jos henkilöllä on pohjana tekniikan alan korkeakoulututkinto tai opistoasteen insinööriutkinto tai tekniikan tutkinto, niin kun nykyisin rakennusmestari koulutukset kestävät 3,5 vuotta, niin nyt se menee 2 vuodessa. Tämä on esimerkki siitä, kuinka nopeasti tämä puree. Ei toki tähän hetkeen ja tähän hätään, mutta nämä toimet on aloitettu, erittäin tärkeä juttu. [Hannakaisa Heikkinen: Mikä auttaa paremmin?]

Edustaja Kivelä nosti esille mielestäni tosi ison, tärkeän asian, työkykyohjelman ja sen merkityksen. Siis budjettiriihessä me teimme päätöksen työkykyohjelmasta ja siitä tahotilasta, että näitä asioita lähdetään viemään eteenpäin. Ja kun edustaja Rinne nosti esille sen, että hallitus ei olisi näitä työelämän ulkopuolella olevia ihmisiä huomioinut, niin tässä kohtaa olen kyllä eri mieltä, koska tämä, osatyökykyiset, on nimenomaan se porukka, jossa on potentiaalia, ja me olemme tämän tunnistanee. Minä lähestyn tätä en niinkään riiteilyn kautta vaan yhteistyön kautta, koska meillä on pidetty yksi tämmöinen pyöreän pöydän parlamentaarinen palaveri tämän teeman ympärillä, ja sen tavoite oli siis se, että meillä olisi yhteinen ymmärrys siitä, että nämä toimet, jotka muun muassa selvityshenkilöt Tuija Oivo ja Raija Kerätär ovat havainneet, jatkuisivat myös seuraavassa hallituksessa, ja että tämä ei ole mikään hallitus—oppositio-kysymys, vaan se on kaikkien eduskuntapuolueitten käsissä oleva asia, joka pitää ratkaista sen takia, että muuten sitä työllisyysastetta ei saada nostettua tarpeeksi ylös. Tässä on myös tämä inhimillinen puoli: pitää muistaa, että meillä on ollut OTE-hanke, jonka kautta on viety asioita eteenpäin, ja kun työllisyys on parantunut, niin se on auttanut myös osatyökykyisiä, yli 10 000 heistä on myös saanut töitä, mutta se ei riitä, vaan pitää tehdä paljon toimenpiteitä, koska työvoimapolitiikan keinot eivät yksin riitä. Sen takia tähän haetaan yhteisymmärrystä, ja siitä annan kiitoksen kaikille eduskuntaryhmille, jotka on tähän kutsuttu ja jotka ovat tähän keskusteluun myös tulleet mukaan. Tarkoitus on heti ensi vuoden alusta käydä vielä syvempi keskustelu ja löytää yhteisymmärrys ei niinkään niistä yksityiskohdista, koska se on sitten hallitusneuvottelutavaraa, vaan siitä, että nämä asiat lähtevät menemään eteenpäin, ja se on tavallaan tämän hallituksen perintö seuraavalle hallitukselle ja seuraaville hallituksille. Siitä edelleen kiitos, että pystymme tekemään yhteistyötä näin tärkeässä asiassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, tämän nimenomaisen teeman nähdäkseni selkeimmät osapuolet ovat yhtäältä hallitus ja toisaalta SDP:n eduskuntaryhmä ja vasemmistoliiton eduskuntaryhmä. Tästä syystä myönnän vastauspuheenvuoron ensin edustaja Anderssonille ja hänen jälkeensä edustaja Rinteelle, ja sitten siirrytään muihin asioihin.

16.08 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. Mitä se tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että silloin kun taloudessa menee hyvin, niin sen pitäisi näkyä myöskin kaikista pienituloisimpien suomalaisten arjessa. Mikä on tämän hallituksen linja? Se on, että satoi tai paistoi, kaikista pienituloisimmilta leikataan. Eikä siihen riitä vastaukseksi se, että parannetaan työllisyyttä. Mitä te sanotte esimerkiksi kaikille niille pienituloisille eläkeläisille, joiden taloudellista asemaa kansaneläkkeiden indeksijäädytykset ovat heikentäneet koko tämän vaalikauden ajan?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Edustaja Jaskari, minusta on aivan perusteltua lyhentää velkaa noususuhdanteessa. Meidän kritiikkimme sen sijaan on ollut se, että edes osa siitä puolentoista miljardin liikkumavarasta, minkä tämä hallitus on käyttänyt veronkevennyksiin — kaiken lisäksi hyvätulaisia suosiviin sellaisiin — olisi pitänyt käyttää siihen, että myös [Puhemies koputtaa] kaikista köyhimpien suomalaisten toimeentulosta huolehditaan.

16.10 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, tuossa kerroin, että kuuntelin tarkkaan teidän puheenvuoronne ja se oli kyllä hyvin selvä viesti näille ryhmille, jotka ovat työelämän ulkopuolella, siis niille, jotka eivät ole päässeet töihin, eläkeläisille, opiskelijoille, lapsiperheissä jommallekummalle vanhemmista. Te olette, ministeri Orpo, tehnyt kovaa ja kylmää politiikkaa näitten ihmisten näkökulmasta koko tämän vaalikauden. Olisin odottanut nyt, kun talous on hyvässä vauhdissa, kun työllisyys paranee, että tässä tilanteessa näitä asioita olisi lähdetty korjaamaan hieman inhimillisempään suuntaan. [Kari Uotila: Pientä inhimillisyyttä!] Mutta ei puhettakaan. Ei mitään, ei minkään näköistä viestiä siitä, että näitten ihmisten asemaa lähdetäisiin parantamaan.

Teidän ylijohtajanne valtiovarainministeriössä toteaa tänään Kauppalehdessä näihin velkapuheisiin liittyen: ”Nyt poikkeuksellisesti valtio kykenee jopa lyhentämään velkaansa. Meidän alustava arviomme on kuitenkin, että tämä johtuu pääasiassa kertaluonteisista tekijöistä. Se ei siis tule korjaamaan julkisten tulojen ja menojen välistä epätasapainoa pysyvällä tavalla.” [Ben Zyskowicz: Eivätkä teidän suuret lupauksetkaan tule!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Kivelä. Ministerit saavat jonkun ajan päästä, mutta eivät vielä.

16.11 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kyllä nyt vasemmistoliiton puheenjohtaja puhuu hyvin tarkoitushakuisesti [Kari Uotila: Puhuu asiaa!] ja ohi virallisen totuuden. Tämä hallitus nyt ensi vuoden budjetissa korottaa vähimmäismäärisiä päivärahoja peräti 80 eurolla kuukaudessa, ja pienimmät sairauspäivärahat ja vanhempainpäivärahat nousevat myös huomattavasti. Eli kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten asemaan puututaan ja takuueläkettä korotetaan jo peräti kolmannen kerran.

Tuntuu myös ihmeelliseltä, että demareitten linja köyhimpiä kohtaan on kylmempää kuin aikaisemmin. Aikaisempina vuosina vaihtoehtobudjeteissa vaadittiin koko vaalikauden indeksitarkistusten perumista, mutta nyt enää vuoden 2019. Eli tämä moneen kertaan veteraaneille puhuttu 84 senttiä tuntuu tulevan elämää suuremmaksi, [Puhemies koputtaa] ja kyllä täällä on selvästi edustaja Kallin ja edustaja Elon suulla sanottu, että tähän asiaan tullaan palaamaan.

16.12 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ryhmäpuheenvuorossa viittasin, osattomuus on yhteiskunnassa ongelma. Nähdään — ja se on ongelma — että nyt Euroopassa peruutetaan. Ranskassa peruutetaan, Italiassa peruutetaan, Yhdysvalloissa peruutetaan, jopa Venäjälläkin eläkeuudistus peruutetaan, eikä pystytä sellaisiin uudistuksiin, millä pystyttäisiin hyvinvointi turvamaan.

Minun on aina tehnyt mieli sanoa vasemmistoliiton puheenjohtajalle, viitata Venezuelaan: Siellä oli vasemmistolainen velkapopulismi vallassa. [Simon Elo: Sosialistinen!] Nyt yli 80 prosenttia on köyhyysrajan alapuolella, valtio on perikadossa. Venäjä siellä on nyt auttamassa niin kuin Ukrainassakin. [Kari Uotila: Täällä puhutaan Suomen budjetista!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Minusta kuitenkin on hyvin tärkeää — mitä edustaja Ojala aikanaan tarkoitti vastuullisella valtiontalouden hoidolla — että voidaan osallistaa, ottaa ihmiset mukaan, näin ensi vaalikaudella esimerkiksi Suomessa, jotta meillä saadaan talous kuntoon, ihmiset töihin. Totta kai sillä on merkitystä, että ihmiset saavat töitä. 100 000 ihmistä enemmän töissä, herra puhemies, tällä me jatkamme ensi vaalikaudelle.

16.13 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä sanoa, että minä olen aika pettynyt, kun olen tottunut arvostamaan ministeri Orpoa, mutta nyt hän kyllä puhui täyttä humpuukia väittäessään, että joku vasemmisto olisi jakamassa näitä 2:ta miljardia tuulen tuomaa rahaa. Ei. Jos verrataan valtion alijäämäistä talousarvioesitystä SDP:n vaihtoehtobudjettiin, niin siellä meillä on samaan aikaan oikeudenmukaisempi linja ja samaan aikaan valtiontaloudellisesti vastuullisempi linja, ja me päinvastoin olemme vaatineet tätä. Mutta olette ikävä kyllä opetellut huonoja tapoja edeltäjältänne, ministeri Stubbilta, jolla oli tapana luetella SDP:n vaihtoehtobudjetin menopuoli, kuten täällä nyt vähemmän tärkeillä ihmisillä on ollut myöskin tapana, huomioimatta sitä, mitkä ovat ne tulot. [Eduskunnasta: Voi, voi!] Voitte olla eri mieltä niistä tuloista, ja mekin olemme sitä mieltä, että hallitus ei ole tarpeeksi pyrkinyt keräämään tuloa aggressiivisesta verosuunnittelusta ja harmaan talouden vastaisesta toiminnasta, jotka olivat vielä edellisille hallituksille äärimmäisen tärkeitä ja jotka nostavat suomalaisten yritysten kilpailukykyä.

16.14 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä Rinteen ja SDP:n riitely ja riidan haastaminen ihmetyttää. Työtä työttömät haluavat, ja onneksi he ovat tällä kaudella sitä myös saaneet. Myös SDP:n vaihtoehdot ovat täysin mahdottomia: Sitraa ollaan jälleen ryöstämässä, Suomen Pankin holveja jälleen tyhjentämässä, ja kädet ovat lasten tai vähintäänkin toisten taskuissa. Ei tämä maa tällä tavalla voi edetä. Hirvittää, jos tämä demarien sumutus menee keväällä läpi ja menestytte vielä näiden puheiden jälkeen vaaleissa. Emme ole nimittäin valmiita uuteen lamaan tai toisaalta siihen vihreiden esitykseen, joka uudelleen lisäisi tähän maahan työttömyyttä, kääntäisi hyvän työllisyyskasvun takaisin työttömyyden tielle. [Timo Harakka: Kuka on riidanhaastaja?]

Tänään tässä keskustelussa KD:lta tuli jopa kiitosta hallitukselle — hieno asia. KD:n esityksessä liioiteltiin jopa niin vähän, että se oli lähes uskottava. [Timo Harakka: Pelotte-lua!]

16.15 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! On tietenkin niin, että talouden tilanne on tällä hetkellä parempi kuin se oli kolme vuotta sitten ja se koskee myös työllisyyttä, ja osa kiitoksesta kuuluu myöskin hallitukselle, joskin me olisimme tehneet erilaisia painotuksia. Samaan aikaan pitää todeta se, että työttömyys on vielä korkea ja ennen kaikkea rakenteellinen työttömyys lähentelee 7:ää prosenttia. Se on äärimmäisen huolestuttavaa siinä tilanteessa, kun voimme odottaa, että kasvu on ehkä heikkenemään päin. Pelkästään Uudellamaalla kolmasosa yrityksistä kärsii työvoimapulasta, Pohjanmaalla jopa puolet. Kysyn siksi hallitukselta: Kun selvästi nämä rakenteelliset uudistukset ovat jääneet tekemättä — ei ole mahdollistettu paikallista sopimista, vanhempainvapaa-uudistusta emme ole saaneet, tarveharkintaa vielä sovelletaan, ja esimerkiksi yhdistelmävakuu-tus ei ole edennyt — niin mistä syystä näin? Onko tämä johtunut hallituksen sisäisestä ideologisesta epätasapainosta, vai onko joku muu syy [Puhemies koputtaa] näitten asioiden taustalla?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä debatin tässä vaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Heinäluoma, Uotila, Mikkonen, ja sen jälkeen ministeri Terholla 2 minuuttia.

16.17 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä perusturvas asia on kuitenkin aika tärkeä, ja luulenpa, että se on jokaisen edustajan hyvin tuntema. Ja kyllä kai teiltäkin ihmiset kysyvät samaa, mitä he minulta kysyvät, että minkä takia perusturvasta edelleen leikataan, vaikka kerrotaan talouden hyvistä uutisista. Sitä on erittäin vaikea selittää, enkä usko, että pärjätään sillä keskustan edustaja Paloniemen selityksellä, että eihän tämä ole mikään leikkaus, kun vain indeksit jäädytetään, kun se tarkoittaa, että ostovoimaa leikataan ja se vaikutus on pysyvä myös tulevaisuuteen. [Ben Zyskowicz: Oletteko yrittänyt?]

Palaan tähän sotaveteraanien rintamalisäasiaan. Nyt me olemme kuulleet, että valtiovarainministeriö on valmis tarkistamaan tätä asiaa, mutta edelleenkin en ole kuullut keskustan kannanottoa asiaan. Täällä päinvastoin keskusta on puolustanut tätä leikkausta sanomalla, ettei se oikeastaan ole mikään leikkaus, [Hannakaisa Heikkinen: 64 senttiä!] enkä edes huomannut, kysyikö sinisiltä kukaan yhtään mitään, kun tästä asiasta hallitus antoi uuden ilmoituksen. Toivoisin — jotta Suomen kansa tietää, mitä tässä sotaveteraanien rintamalisässä tapahtuu — että kuulisimme keskustan ja sinisten puheenvuorot. Oletteko te valmiit hylkäämään tämän sotaveteraanien rintamalisän leikkauksen?

16.18 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jaskari suorastaan hyökkäsi vasemmistoliiton ryhmäpuheenvuoroa kohtaan toteamalla, että olisin sanonut, että laittaisimme 2 miljardia heti jakoon, sen summan, joka nyt vähän yllättäen valtion kassaan on ilmestynyt. En sanonut niin. Totesin, että siitä huolimatta, että yllättäen valtion kassa on nyt vuoden lopussa 2 miljardia suurempi, hallitukselta ei riitä myönteisyyttä näiden indeksijäädytysten perumiseen. Vaalikauden mitassa se tarkoittaisi 300:aa miljoonaa mutta ensi vuoden osalta 68:aa miljoonaa, ja tähän viittaamme, siihen on mahdollista vielä kakkoskäsittelyssä tehdä muutos. Se on aika pieni siivu siitä 2 miljardista, jos kaikista heikompiosaisille annetaan ensi vuoden osalta 68 miljoonaa pidättäytymällä indeksien leikkauksesta näiden kaikista pienimpien etuisuuksien osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Terho, 2 minuuttia.

16.19 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja eduskunta! Täällä sitä taas ollaan käymässä sitä samaa keskustelua niistä samoista leikkauksista, jotka silloin vaalikauden alussa päätettiin. Olemme kuulleet nämä samat kommentit nyt useamman kerran. Joka kerta tarina on sama. Oppositio syyttää meitä niistä samoista asioista, mitä te itse olitte edellisellä vaalikaudella pakotettu tekemään, kuten koulutusleikkauksista ja muista, jotka osuvat pienituloisiin tai muuten ovat ikäviä poliittisia päätöksiä tehdä. Totta kai se on opposition tehtävä, mutta tämä teatteri on hyvin kyllästyttävää näin ajan oloon, kun se toistuu uudestaan ja uudestaan.

Perussuomalaiset syyttävät meitä jopa niistä leikkauksista, jotka itse hyväksyivät silloin, kun hyväksyivät hallitusohjelman. [Arja Juvonen: Arvopohja muuttui!] Mutta mikäpä siinä: mitä isot edellä, pienet perässä. Joka tapauksessa tämä teatteri alkaa olla nyt siinä pisteessä, että voisimmeko leikata sen vain siihen yhteiseen konsensukseen ja tunnustuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

seen, että kaikki puolueet, jotka täällä ovat, kaikki puolueet, ovat leikanneet koulutuksesta, pienituloisilta, tehneet verohelpotuksia. Teidän valtiovarainministerivuorollanne muun muassa tehtiin yritysveroihin 900 miljoonan euron lasku samaan aikaan, kun te leikkasitte köyhiltä ja koulutuksesta. Miksi te ette silloin rahoittaneet budjettia mieluummin taistelemalla harmaata taloutta vastaan tai Emu-puskureilla tai Sitran ryöstämisellä tai Suomen Pankin taseella, jos se olisi ollut vaihtoehto, realistinen vaihtoehto, mitä Harakka esitti tuloista? Miksi ette silloin tehneet niin? Vihasitteko enemmän köyhiä ja opiskelijoita, vai miksi mieluummin toimitte leikkaamalla heiltä? Koska ne vaihtoehdot eivät olleet realistisia, ja nyt jos voidaan vain päästä siihen yhteiseen konsensukseen, että kaikki ovat tehneet niitä ikäviä päätöksiä silloin, kun ovat olleet sen pakon edessä, mutta kukaan ei varmasti tee niitä vapaaehtoisesti, niin silloin keskustelun älyllinen taso nousee aivan ennen näkemättömäksi.

16.21 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hienoa, jos sotaveteraanien rintamalisien leikkaukset perutaan, mutta, hyvä hallitus, te unohditte varusmiehet. Te olette unohtaneet heidät, ja minä kysyn, arvoisa ministeri Petteri Orpo, mitä te vastaatte siihen, että varusmiehet ovat tällä hetkellä täysin ilman lisävakuutusturvaa vuoden loppuun saakka. Heillä ei ole minkäänlaista lisävakuutusturvaa vuoden loppuun saakka. Meillä on vielä muutamia viikkoja aikaa ennen kuin vuosi vaihtuu, nimittäin lisävakuutusturva astuu voimaan vasta 1.1.2019. Eli mitä te vastaatte heille? Jos minun poikani olisi nyt armeijassa, niin minä antaisin äidin käskyn ja sanoisin, että nyt pois sieltä armeijasta ja mene vasta ensi vuonna takaisin, kun vakuutusturva on kunnossa. [Anne Kalmari: Onneksi ei ole!] — Niin, mutta ajatelkaa sitä, hyvät isät ja äidit täällä, elikkä mitä te aiotte tehdä tälle asialle? — Täällä puhutaan, että on ylijäämää, mutta kyllä minä näkisin, että prioriteetit ovat hukassa ja tämä varusmiesten asia olisi pitänyt hoitaa kuntoon ja huomioida se, että taannehtivuus laissa olisi ollut mahdollista. Teimme siitä yhteisen [Puhemies koputtaa] lakialoitteen, yli 100 kansanedustajaa allekirjoitti.

16.22 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma siinänsä ihan oikeutetusti kysyi tässä hallitusryhmien näkemyksiä. Täytyy sanoa, että valtiovarainministeri Orpo tehtävästään käsin vastasi myös asiallisesti, eli hallitusryhmät katsovat sen keinon, jolla tämä voidaan korjata, ja tavalla tai toisella se tehdään, ja ministeri Mattila sen keinon, jolla asiat nyt selvitetään.

Sen sijaan täytyy ihmetellä edustaja Juvosta, joka istuu sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa. Kun edustaja Kaikkonen sanoi, että tässä on tapahtunut joku työtaturma budjettikäsittelyssä valiokunnassa, [Arja Juvonen pyytää vastauspuheenvuoroa] niin nimenomaan se on se, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnasta ei ole tehty tähän asiaan liittyen mitään esitystä. Olisitte siellä ollut esittämässä, kun haluatte asiaan muutosta.

Sitten tämä indeksijäädityskysymys. Ymmärrän, että sosiaalidemokraatit eivät vaihtoehtobudjetissaan nyt esitä indeksijäädityksien poistamista koko tältä vaalikaudelta — te esitte vuodelle 2019 — mutta edustaja Kankaanniemi, joka kritisoi indeksijäädityksiä ensi vuodelle, te ette esitä edes ensi vuodelle vaihtoehtobudjetissanne indeksijäädityksien poistamista. Tämä on hyvin erikoinen linja.

Edustaja Harakka, vaikka olen vähemmän tärkeä ihminen, koska uskon, että minuun te viittasitte, [Puhemies koputtaa] niin minullakin on yksi ääni niin kuin jokaisella. [Puhe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

mies koputtaa] Nyt käytin sitä ja käytän sitä myös vaaleissa ja toivon, että kaikki suomalaiset tekevät sen.

16.24 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä pakko korjata ministeri Terhon lausuntoja tässä salissa, jotka olivat paikkansapitämättömiä. [Eero Heinäluoma: Uskomattomia!] Viime vaalikaudella ei tehty tämänkaltaisia leikkauksia sosiaaliturvaan, vaan edellinen hallitus päinvastoin teki historiallisen suuren korotuksen perusturvaan, [Hannakaisa Heikkinen: 100 000 työpaikkaa!] johon käytettiin satoja miljoonia euroja. Siinä kohtaa kun edellinen hallitus oli puolittamassa — ei jäädyttämässä kokonaan vaan puolittamassa — indeksit, niin vasemmistoliitto päätti lähteä hallituksesta sen takia, että me emme ole valmiita hyväksymään senkaltaista politiikkaa kuin mitä tämä hallitus on tehnyt pienituloisten ja sosiaaliturvan osalta.

Indeksijäädytykset yhteenlaskettuna tämän vaalikauden aikana ovat olleet 300 miljoonan leikkaus kaikista pienituloisimpien suomalaisten toimeentuloon. Siihen nähden tämä edustaja Kivelän mainitsema 30 miljoonan euron panostus takuueläkkeen ja vanhempainpäivärahojen korotuksiin: ne ovat hyviä päätöksiä, mutta panostuksena [Puhemies koputtaa] se on äärimmäisen pieni verrattuna siihen isoon leikkaukseen, [Puhemies koputtaa] mitä te olette tehneet.

16.25 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä sannon oppositiolle, että ei aina kannattaisi yrittää maksimoida poliittista hyötyä. Minusta täällä eduskunnassa on vuosia voitu hoitaa veteraanien asioita yhteisesti opposition ja hallituksen toimesta. Aina suurimman puolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja on laittanut ensimmäisenä nimen aloitteeseen, jossa veteraanien asioita on parannettu. Nyt on todella vastenmielistä, että lähdetään poliittista hyötyä maksimoimaan veteraanien asialla. Täällä on hallituksen puolelta ja hallitusryhmien puolelta sanottu, että tämä tekninen moka, mikä tapahtui sosiaali- ja terveysturvavaliokunnassa puheenjohtaja Kiurun johdolla, korjataan nyt alkuvuodesta, jolloin saadaan tämä indeksiasia kuntoon elikkä se reilu 80 senttiä kuukaudessa lisää veteraaneille, mutta se tapa, millä te toimitte — te otatte politiikan kärkeen nämä veteraanien asiat — on suoraan sanottuna vastenmielinen. Minä uskon, että ne katsojat, jotka katsovat tätä tv:stä, veteraanien lapset ja lapsenlapset ajattelevat, että miten tällaiseen oppositio sortuu, näin ala-arvoiseen politikointiin.

16.26 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä pakko korjata.

Ensinnäkin sosiaali- ja terveysturvavaliokunnassa ei ole tehty veteraanileikkauksia tai rintamalisäleikkauksia eivätkä ne ole tapaturma vaan se on hallituksen esityksen pohja.

Ja toinen, mikä pitää korjata, on se, kun sosiaalidemokraatteja syytetään siitä, että indeksileikkausten korjauksia olisi tehty ainoastaan tälle vuodelle. Me olemme tehneet niitä systemaattisesti joka ainut vuosi, ja joka ainut vuosi me olemme täällä eduskunnassa hävinneet ne äänestykset.

Ja se, että me valiokunnassa teimme yhteisesti lakialoitteen, joka koski sotainvalidien laitoshoidon ja haitta-asteen laskemista, oli positiivinen viesti nimenomaan sotainvalideille ja yleensäkin veteraaneille. Meidän mielestämme on kornia se, että samanaikaisesti hallituspuolueet esittävät rintamalisän leikkausta, kun me kaikki olemme yhteisymmärrykses-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

sä tehneet rintamaveteraanien hyväksi esityksiä [Puhemies koputtaa] positiivisessa mielessä. Sen takia tämä keskustelu kuulostaa [Puhemies koputtaa] kyllä todella kornilta.

16.27 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi kysymys, joka hyvin vähän näkyy tässä keskustelussa, on ne mittavat leikkaukset, mitä hallitus on tehnyt tieteeltä ja tutkimukselta. Ne syövät meidän tulevaisuutemme mahdollisuuksia. Me tarvitsemme Suomeen uusia vahvoja toimialoja, ja meillä ovat perinteisesti metsäteollisuus, metalli, koneteollisuus, elektroniikkateollisuus olleet vahvoja, mutta jos vertaamme Ruotsiin, siellä on paljon monipuolisempi elinkeinorakenne. Ja juuri tutkimus luo vahvaa pohjaa kaikelle tälle.

Erityisesti pitäisi tukea ilmastonmuutosta torjuvaa tutkimusta ja siitä kumpuavaa innovaatiotoimintaa. Jos maailma lämpenee kaksikin astetta, niin korallit häviävät ja Grönlanti sulaa, elinolosuhteet heikkenevät täällä Suomessakin merkittävästi.

Olette leikanneet lapsiperheiltä, köyhiltä, heikompiosaisilta, työttömiltä ja samalla myös syöneet tulevaisuuden siemenperunoita. Ei ole kestävä linja teillä.

16.28 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan vielä edustaja Anderssonin kommenttiin, että olisi täytynyt selkeästi muuttaa esimerkiksi veronalennuksen painopistettä, ettei keskituloisilla tai suurempituloisilla olisi ollut minkäänlaisia veronkevennyksiä. Jos me katsomme tilannetta, millä nämä työpaikat on luotu ja mikä siihen politiikkaan on vaikuttanut, niin pienempituloisilla ne veronalennukset ovat vaikuttaneet selkeästi niin, että on ollut kannattavampaa ottaa työtä, ja siinä täytyy tehdä paljon lisää vielä, että saadaan aikaan, että jokainen työpäivä on kannustava.

Keskituloisilla on ihan maailmanennätysverotukset jo. Meidän täytyy tulevaisuuden linjauksemme tehdä, että keskituloisilla ihmisillä, jotka ovat töissä, olisi alempi verotaso, että työtä kannattaa tehdä. Ja ongelma suurempituloisilla on se, että he menevät hyvin paljon maailmalle, noin 1 500 korkeasti koulutettua ihmistä nettona on jo lähtenyt maailmalle. Täytyy myöskin ajatella, että heille tilanne olisi se, etteivät he maksaisi yli puolta veroa kaikkienensa. [Puhemies koputtaa] Koko tämä kokonaisuus täytyisi ottaa huomioon. Te ette ota tätä kokonaisuutta huomioon, ja te ette ymmärrä työn logiikkaa, mistä työ syntyy.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuorot edustajille Huhtasaari, Henriksson ja Heikkinen tässä debattivaiheessa ja sitten valtiovarainministerille 2 minuuttia.

16.30 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme varmasti kaikki yhtä mieltä siitä, että meidän pitää seurata ihmisten elintasoa, että säilyykö ostovoima pienituloisilla.

Perussuomalaisen mielestä siihen ratkaisu on asumisen ja liikkumisen halpuuttaminen. Myös tarvitaan yksittäisiä erillisiä toimenpiteitä, kuten omaishoidon tuki verovapaaksi ja lääkkeiden omavastuun poistaminen pienituloisilta.

Mutta edelleen haluan tähän keskusteluun tuoda ilmastopolitiikan, koska muilta puolueilta puuttuu ilmastorealismi. Kun me ajattelemme, että Suomen osuus maailman hiilidioksidipäästöistä on vain 0,1 prosenttia, niin totta, me voimme toimia hyvänä esimerkkinä, mutta liian kunnianhimoisilla päätöksillä me ajamme teollisuutta sellaisiin maihin, missä käytetään fossiilista energiaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Ja, edustaja Halmeenpää, tiedäthän sinä sen, että etäisyydet ovat Suomessa EU:n pisimmät ja ilmastomme on EU:n kylmin. [Välihuutoja] Tässä meidän pitää olla realistisia. Jos me haluamme, [Puhemies koputtaa] että Suomessa säilyy hyvinvointi, se tarkoittaa, että teollisuuden pitäminen Suomessa on ekoteko.

16.31 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Huhtasaaren puheenvuoro puhuu paljon perussuomalaisten suhtautumisesta tähän vakavaan ilmastotilanteeseen. [Laura Huhtasaari: Nimenomaan, haluamme vähentää päästöjä maailmanlaajuisesti!]

Mutta ihan toiseen asiaan.

Arvoisa puhemies! Ei tarvitse olla vasemmistopuolue tai vasemmistopuolueen edustaja, jotta pitäisi huolta vähävaraisista tässä maassa. Se on asia, joka on meidän kaikkien huolehdittava, että vähävaraisista pidetään huolta, ja RKP:n vaihtoehtobudjetissa olemme kiinnittäneet paljon huomiota tähän. Olemme myös sitä mieltä, että Suomen lapsiköyhyys on otettava vakavasti, vakavammin kuin tänä päivänä, ja sen takia olemme ehdottaneet, että lapsilisän yksinhuoltajakorotus korotettaisiin ja että päästäisiin eroon tästä ihmeellisestä kytkennästä, että kun henkilö on toimeentulotuella ja hän saa yksinhuoltajakorotusta, niin samalla otetaan häneltä toisella kädellä se toinen pois, eli hänelle ei jää sitä yksinhuoltajakorotusta käteen ollenkaan. [Puhemies koputtaa] Mitä hallitus aikoo tehdä tämän puolesta, ja oletteko muut puolueet tähän valmiita?

16.32 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En liene ainut kansanedustaja tässä salissa, joka tämän keskustelun aikana on saanut useamman viestin siitä, että on vastenmielistä ohi puhumista ja asioitten tahallista väärinymmärrystä. [Pia Viitanen: Voi, voi!] Oppositio, joka viime hallituskaudella, omalla hallituskaudellaan, teki monenmoisia leikkauksia mutta jonka oman sössimisen saldona oli 100 000 työtöntä lisää, syyttää täällä hallitusta, joka on määrätietoisella työllä pystynyt pääsemään kansainvälisen talouden imuun ja luomaan 115 000 työpaikkaa. Lillukanvarsissa pyörittään ja halutaan hävittää tuo iso kuva.

Ja, oppositio, ei pidä paikkaansa, että tämä hallitus ei olisi tehnyt oikeudenmukaisia tekoja kaikista heikoimmassa asemassa oleville. Tuo ryhmä ei ole yksi ja kokonainen ryhmä, vaan huonompiosaisuuteen on monen monia syitä yhteiskunnassa. Olemme korottaneet takuueläkettä kolme kertaa, [Puhemies koputtaa] ja kaikista pienimpiä vähimmäispäivärahoja on korotettu lähes 100 euroa. [Puhemies koputtaa] Kaikista pieniosaisimmille on tehty tekoja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt, arvoisa edustaja, yritetään suurin piirtein pysyä sovitussa aikataulussa. — Äskeiseen liittyen vastauspuheenvuoron myönnän vielä edustaja Lindtmanille ennen ministerin puheenvuoroa.

16.33 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On alkuun pakko todeta, että on täysin poikkeuksellista, että hallituksen ministeri kuvaa eduskunnan keskustelua teatteriksi, [Eduskunnasta: Just näin! — Eduskunnasta: Juuri näin!] saatikka arvioi sen älyllistä tasoa, etenkin sen keskustelun, jonka johdosta valtiovarainministeri ilmoitti, että tämä sotaveteraanien rintamalisä voidaan arvioida uudelleen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Ja, edustajat Rantakangas, Heikkinen ja Elo, eihän siinä ole mistään työtapaturmasta kyse. Sen jälkeen kun valiokunnassa hallituspuolueet eivät tätä asiaa halunneet laittaa kuntoon, toisin kuin edellisenä vuotena, oppositio oli pakotettu jättämään vastalause, jossa itse asiassa todetaan, että erityisen irvokasta hallituksen leikkauspolitiikassa on jäädytysten kohdentaminen myös rintama- ja veteraanilisiin. Tästä keskiviikkona äänestimme ja tästä tulemme myös huomenna tiistaina äänestämään.

Mutta, edustajat Heikkinen, [Puhemies koputtaa] Elo, voisiko nyt joku keskustasta ja sinisistä vahvistaa, keskustasta, että tämä asia hoidetaan kuntoon? [Simon Elo: Olen sanonut jo!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri — valtiovarainministeri näköjään. 2 minuuttia, mielellään paikan päältä.

16.35 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kerran tähän: Siis päähallituspuolue keskustan ryhmäpuheenjohtaja Kaikkonen kävi kertomassa, että he ovat hallituspuolueiden ryhmien välillä sopineet, että tähän asiaan haetaan ratkaisuja ja ministeri Mattila valmistelee asiaa. Eli tämä haetaan. Muistutan siitä, että me olemme tehneet kymmenien miljoonien yhteisen todella suuren ja merkittävän oikeudenmukaisen ratkaisun [Välihuutoja keskustan ja kokoomuksen ryhmistä] meidän sotiemme veteraanien hyväksi mahdollistamalla kaikille kotiin vietävät palvelut. Tämä on ollut yhteinen, hieno päätös. Kiitos vielä kaikille siitä, se oli merkittävää.

Palaan vielä tähän velanmaksukysymykseen. Minusta edustaja Rinne kuvasi sen aivan oikein. Siis se sisältää sekä näitä kertaeriä, kuten olen täällä nyt kahteen otteeseen itsekin sanonut, että sen lisäksi myöskin sen, että me olemme tulleet nytkin tämän kuluneen vuoden aikana ennusteitten mukaisista varmaan 3 miljardista nyt sinne lähelle nollaa ja alle 1 miljardin, ja siihen on näitä muuttuvia eriä. Siinä on sekä talouskasvua, työllisyyskehitystä että näitä eriä. Mutta koska me käsittelemme nyt ensi vuoden talousarviota, joka on alijäämäinen, ja kun me tiedämme ja näemme nyt tämän päivän ennusteen mukaan, että talouskasvu hiipuu ensi vuonna, niin siksi minä olen huolissani siitä, että täällä edelleen halutaan jakaa tai lisätä pysyviä menoja [Timo Harakka: Investointeja!] tilanteisiin, kun me tarvitsemme nyt nopeasti toimia kasvun ylläpitämiseksi. — Edustaja Harakka, olen pahoillani, jos olen tuottanut teille pettymyksen, mutta minä olen eri mieltä. Kun katson tässä tätä teidän listanne kaikkeen yrittämiseen, omistamiseen ja investointeihin liittyvästä verotuksesta ja sen kiristämisestä, niin saan 674 miljoonaa rivin alle. Eli minusta tämä tulopohja vahingoittaa talouskasvua ja työllisyyttä. Sen lisäksi, kun siellä on kertaluontoisia tuloeriä, siksi minä en usko tähän ja olen erittäin huolissani tässä taloussuhdanteesta siitä, että te haluatte samaan aikaan lisätä pysyviä menoja ja hidastaa talouskasvua. [Puhemies koputtaa] Me olemme siis eri mieltä.

16.37 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, meillä on varmaan suurin piirtein yhteinen näkemys tästä taloustilanteesta tällä hetkellä, mutta se, mistä minä olen huolissani tulevaisuuteen nähden, on se, että teidän esityksistänne puuttuvat kokonaan tulevaisuuteen suuntautuvat investoinnit, ne, jotka maksavat itsensä takaisin mutta jotka ovat välttämättömiä tehdä, jotta Suomi pärjää 2030-luvulla. On itse asiassa vastuutonta jättää näitä uudistuksia tekemättä. Te olette itse puhunut varhaiskasvatuksen maksuttomuuden puolesta, olette olleet sitä mieltä, että se on tärkeä asia suomalaisille nuoril-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

le lapsille, jotta opinpolku alkaa oikealla tavalla. Me olemme esittäneet sitä, että toisen asteen koulutus tulisi maksuttomaksi, jotta yksikään nuori suomalainen ei jäisi enää itse asiassa sen uuden perusasteen eli toisen asteen tutkinnon suorittamisen ulkopuolelle. Me olemme esittäneet sitä, että tehdään nopeasti perhevapaaudistus, jolla saadaan nuorten naisten työura samalle kehityskaarelle kuin nuorten miesten, ja sillä voidaan hoitaa palkkatasa-arvoa mutta erityisesti työllisyyttä tuleville vuosikymmenille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa ministeri, en nyt myönnä tässä vaiheessa puheenvuoroa. Aina kun tulee uusi juonne kesken nyt meneillään olevaan keskusteluun, mieluusti ei siihen käydä. Aina yksi teema loppuun niin pitkälti kuin suinkin mahdollista, ja sitten siirrytään seuraavaan.

16.38 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä varsinkin opposition Li Andersson luettelee koko ajan asioita, joita on tehty, pahoja leikkauksia, mutta ei mitään ole tullut tilalle. Minä haluaisin nyt kuitenkin muistuttaa, että esimerkiksi pienituloisten eläkeläisten, perheiden, työttömien, palkansaajien verotus kevenee ensi vuonna, kun kuntaverotuksen perusvähennystä korotetaan. Pienimmät päivärahat nousevat 80 euroa, mutta siitä te visusti yleensä jätätte mainitsematta mitään — se 64 senttiä on teille tärkeämpi. Ja perheiden kotiapuun lisätään kunnissa voimavaroja. [Li Andersson pyytää vastauspuheenvuoroa] Koulukirjahankintoja vähävaraisille nuorille, 47 euroa kuuksikaudessa. Takuueläkettä kolmannen kerran korotetaan, kuten täällä on todettu. Ja rintamaveteraaneille mahdollistetaan samat kotona asumista tukevat palvelut kuin sotainvalideille: pitkäaikainen tavoite toteutuu. Näin varmistetaan rintamaveteraanien palveluiden yhdenvertaisuus kotipaikasta ja sotakohtalosta riippumatta.

Kyllä meillä on paljon myös erittäin hyviä esityksiä täällä, kannattaa lukea nyt huolellisesti tämä budjetti.

16.40 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin pidän hieman erikoisena sitä, että kulttuuriministeri kutsuu täällä vuoden tärkeintä eduskuntakäsittelyä teatteriksi. Tämä ei ole mitään teatteria, tämä on politiikkaa, jolla ohjataan valtion ensi vuoden tuloja ja menoja, ja tämä on ihan täyttä totta.

Taloudessa menee todella paremmin kuin pitkään aikaan, mutta samalla te, hyvä hallitus, teette kylmää ja erittäin kovaa politiikkaa. Te jaatte tätä kasvua erittäin epäoikeudenmukaisesti. Leipäjonot kasvavat, ja ihmiset kääntyvät hädissään hyväntekeväisyysjärjestöjen puoleen, mutta samaan aikaan te leikkaatte kaikista heikoimmassa asemassa olevien perusturvasta. Ja nyt vielä täällä salissa hallituspuolueiden edustajat väheksyvät näitä perusturvan leikkauksia. Minä todella toivon, että täällä ei näitä indeksijäädytyksiä ja perusturvan leikkauksia enää yhtään kertaa väheksytä. Ne ovat monille ihmisille todellisia leikkauksia ja kovia leikkauksia.

Puhemies! Hienoa, että tämän keskustelun aikana nyt hallitus on herännyt sotaveteraanien rintamalisän indeksijäädytyksen perumiseen, mutta samalla toivoisin, että hallitus voisi tässä yhteydessä korjata tämän koko paketin ja perua pienituloisien indeksileikkaukset kokonaan.

16.41 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun on täällä varsin pitkään saanut olla, niin ymmärrän, että ministeri Terhon puheenvuoroa voidaan joiltain

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

osin pitää jopa loukkaavana, mutta kyllä siinä puheenvuorossa aika paljon oli asiaa. Se on pakko kyllä sanoa. [Välihuutoja vasemmalta] Jos me katsomme nyt oikeasti, missä tilanteessa Suomi on, niin tämän päivän uusimmankin ennusteen mukaan meillä on 4 prosentin kestävyysvaje olemassa. Jos tämä vaalikausi ei olisi mennyt niin hyvin talouden ja työllisyyden osalta, mikä pitkälti johtuu siitä talous- ja työllisyyspolitiikasta, mitä on tehty — toki osittain myös maailmantalouden noususta — niin nyt me keskustelisimme siitä, että mistä tuleva hallitus tulee leikkaamaan, ja joka ikiseltä pääministerikandidaatilta ja puolueelta kysyttäisiin aivan kuten neljä vuotta sitten, että mistä te tulette leikkaamaan. [Kari Uotila: Kaikki sanoivat, ettei koulutuksesta ainakaan!] Silloin me olisimme sellaisessa tilanteessa, että pienituloisten asema olisi tässä maassa oikeasti todella vaikea. Me olemme nyt saaneet niin paljon hyvää aikaan, että täytyy antaa tunnustus sille työlle, mitä on tehty.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olen havaitsevinani, arvoisat edustajat, että valtioneuvoston joukot hivenen harvenevat tuossa aitiossa, mutta jatketaan vielä ehkä puolen tunnin verran tätä keskustelua, ehkä vähän enemmän.

16.42 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun ministeri Terhon puheenvuoroa kuunteli, niin ei todella voinut olla ajattelematta, että se oli totaalisesti kyllästynyt ja turhautunut hallituksen puheenvuoro. Eväät oli aivan kerta kaikkiaan syöty loppuun. Pidemmälle meni oikeastaan vain tahattomasti edustaja Kivelä, joka viittasi, että hallituksella on ”virallinen totuus”. Se taitaa olla seikka, mitä ei ainakaan laissa ole määritelty. Kyllä kansalaisilla on se toinen totuus, ja tämäkään budjetti ei mitään hyvää tämän maan vähävaraisille joululahjaksi lupaa. Epäoikeudenmukainen linja jatkuu, indeksileikkaukset jatkuvat.

Puhemies! Talouden isoon kuvaan: En käy kiistelemään siitä, onko suotuisa talous viestimarkkinoiden vedon vai EKP:n elvyttävän rahapolitiikan seurausta. Joka tapauksessa on niin, että tämä Euroopan keskuspankin rahapolitiikka on auttanut Suomea, mutta nyt ostohjelma loppuu, ja on mahdollista, että korotkin ensi keväänä nousevat, ja, arvoisa valtiovarainministeri, pitäisi varautua tulevaan. Aivan kuten puheenjohtaja Rinne täällä sanoi: missä ovat ne tulevaisuusinvestoinnit? SDP tarjoaa perhevapaaudistusta, ja me tarjoamme panostusta kouluttamiseen. Oletteko te valmiita tarttumaan tähän tulevaisuuslinjaan?

16.43 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rintamamiesleikkaus olisi suuri virhe, ja on erittäin hyvä, jos tämä asia nyt sitten korjataan.

Täällä puhutaan paljon sotiemme veteraaneista ja sotainvalideista. Veteraanejamme on jäljellä enää elossa 11 500, invalideja 2 000. Nostaisin esille sen, että vuodesta 2011 lähtien, kun tulin eduskuntaan, olen huomioinut sen, että joka vuosi veteraanijärjestöt tulevat pyytämään lisää rahaa, koska sitä ei ole tarpeeksi heille annettu, jotta kaikki saataisiin hoidettua kunnollisesti meidän veteraaneillemme. Ihmettelen, miksi aikaisemmat hallitukset ja myös viime hallitus eivät ole korjanneet näitä asioita. Nyt on tietysti hyvä tehdä se, koska heitä on enää niin vähän jäljellä. Enemmän olisi voitu tehdä, ja sille ei nyt enää mitään voi, mutta perussuomalaiset ovat ehdottomasti kaiken sen takana, mitä tästä eteenpäin voidaan heidän hyväkseen tehdä, ja toivon, että hallitus tekee kaiken mahdollisen. Ja myös seuraava hallitus. [Eero Heinäluoma: Hyvä puheenvuoro!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

16.44 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aika häkellyttävää kuunnella esimerkiksi demarien johtajan Antti Rinteen kannanottoja esimerkiksi metsien käytöstä. Hänhän esitteli Savossa tämän Rinteen mallin, jossa hakkuut olisi keskeytetty, ja tuli muuten semmoiseen maahan se viesti, että siellä ollaan suunnittelemassa suurinvestointia, kuten Pohjois-Karjalassakin. Metsäisessä Suomessa tunnetaan tämä Rinteen malli, että hakkuut seis ja koneet kotiin, ja onhan se kannanotto sekin, mutta tulipa nyt kaikille tiedoksi sekin ja yhtä lailla vihreiden ympäristöpolitiikka ja ilmastopolitiikka. Ensin ajetaan pienillä autoilla tienvarteen hakattuja puita, sen jälkeen ne lastataan isompiin ja sitten tehdään tulosta tässä maassa. Kyllä pitää sanoa, että joulu on näköjään mieleen hiipinyt jo vähän aikaisemmin kuin minä luulinkaan, mutta olisi kuitenkin hyvä asia, että tässä talossa pikkuhiljaa vakavoiduttaisiin. Meillä on kerrankin nyt mahdollisuus tehdä tässä maassa uutta työtä, ja muistakaa, hyvät kollegat: kun metsissä hakkuutoiminta etenee, se vaikuttaa välittömästi kemianteollisuuteen, metalliteollisuuteen, elektroniikkateollisuuteen. Koko ala voi hyvin, ja te Rinteen mallin mukaan pistätte kapuloita rattaisiin ja ilmoitatte kuopiolaisille, että ette te tarvitse tehdasta, ettekä Pohjois-Karjalassakaan. [Puhemies koputtaa] Tulipahan nyt tuokin tietoon, ja siitä kiitän demareita: kiitos!

16.46 **Ben Zyskowitz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaisin vielä tämän budjetin ja itse asiassa tämän hallituksen ja vaalikauden talouden suureen kuvaan.

Kun täällä demarit puheenjohtajansa Antti Rinteen johdolla sanoivat, että työttömät eivät ole saaneet mitään, niin varmasti tässä näkyy tämä demareiden ja kokoomuksen ideologinen ero: Demareiden mielestä työttömät saavat jotain, kun työttömyyskorvausta parannetaan. Kokoomuksen mielestä työttömät saavat jotain, kun he pääsevät töihin. Jos toistasataatuhatta työpaikkaa on tullut tällä vaalikaudella, niin miten te voitte väittää, että työttömät eivät ole saaneet mitään?

Oppositio myös sanoo, että köyhät eivät ole saaneet mitään. Viittaan siihen, mitä täällä on kerrottu alemmista päivärahoista ja takuueläkkeistä, mutta puhun edelleen näistä työpaikoista. Ne perheet, joissa on työttömyyttä, ovat usein köyhiä perheitä. Kun niissä on saatu töitä, niin silloinhan näiden perheiden tilanne taloudellisesti on huomattavasti parantunut. En käsitä, että ne nonsaleeraatte nämä toistasataatuhatta työpaikkaa aivan kuin sillä ei olisi vaikutusta esimerkiksi köyhien tilanteeseen.

16.47 **Olli-Poika Parviainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan, valtiovarainministeri Orpo, teidän ansiokkaaseen kommenttiinne ilmastomuutoksen torjunnasta ja siitä, että Suomi voi olla kokoaan suurempi. Tämä on nähdäkseni hyvä tavoite, ja yksi tärkeimmistä syistä tietenkin on se, että me haluamme kansainvälisesti olla hyödyksi tässä asiassa, ja meillä on siihen korkean koulutuksen maana hyvät edellytykset.

Olemme varmasti kaikki sitä mieltä, että koulutukseen on satsattava jatkossa lisää. Siitä on nyt jo parinkin hallituksen aikana leikattu varsin paljon, ja viimeksi esimerkiksi valtioneuvoston tulevaisuusselonteossa ja tietopoliittisessa selonteossa korostettiin koulutuksen merkitystä.

Toivoisin, että vielä, vaikka hallituskausi lähenee loppuaan, ottaisitte esiin hallituksessa vaihtoehdon miettiä yli sektori- ja ministeriörajojen keinoja, joilla voisimme hyvää, pitkän tähtäimen koulutuspolitiikkaa tekemällä edistää myös Suomen mahdollisuuksia esimerkiksi cleantechissä ja ylittää korkean teknologian osaajavaltiona. Uskon, että tämä aut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

taisi meitä ilmastotavoitteissamme, jotka, kuten hyvin tiedämme, ovat tiukentuneet tiedon lisääntyessä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kun SDP:n eduskuntaryhmän edustajista edustaja Rinteen nimi mainittiin useimmin, niin monista pyytäjistä myönnän hänelle vastauspuheenvuoron.

16.48 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Zyskiewicz, nämä henkilöt, joista te puhutte, eivät ole samoja henkilöitä, joista minä puhun. Minä puhun niistä ihmisistä, jotka eivät ole saaneet töitä. Niiltä ihmisiltä on leikattu työttömyysturvaa 100 päivää, niiltä ihmisiltä on aktiivimalli leikannut sitä työttömyysturvan tasoa 5 prosenttiyksikköä. Näistä ihmisistä minä puhun. Näitten ihmisten asia on huonossa jamassa teidän hallituksenne jälkeen. Sama koskee eläkeläisiä, jotka eivät edes voi omaa taloudellista tilannettaan parantaa työllään. Sama koskee lapsiperheitä, joille te sääditte erityisen veron tämän vaalikauden aikana.

Edustaja Hoskonen, teille nyt sanon selvästi ja pyydän viemään viestiä eteenpäin, niin ettette levitä väärää puhetta: SDP:n kanta metsähakkuihin on se, että hakataan niin paljon kuin sielu sietää, kunhan se tapahtuu ilmastonäkökulmasta oikealla tavalla. Meillä on hiilidioksidipäästöt ja meillä on hiilinielut, jotka pitää saada tasapainoon. SDP haluaa tehdä vastuullista ilmastopolitiikkaa ja on aivan varmasti uusia hankkeita metsäteollisuudelle kannattamassa. [Timo Heinonen: Avohakkuista lisää!]

16.49 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun eläkeläiset on nostettu esille, niin tietysti ne vähätuloisimmat eläkeläiset ovat takuueläkeläisiä. Täytyy huomioida, että tasokorotukset huomioiden takuueläkkeen määrä olisi noin 18 euroa korkeampi vuonna 2019 nyt näillä ratkaisulla, mitä tämä hallitus on tehnyt — eli korottanut 40 euroa — kuin olisi ollut sillä, että indeksin kautta olisi korotettu takuueläkettä. Kyllä sitä viivan alle jäävää on takuueläkeläistenkin osalta syytä katsoa.

Toisaalta täällä on nostettu esille se, onko ministeri Terhon puhe opposition mielestä asiallinen. Vuosi sitten tämän budjettikeskustelun vastalauseessa SDP sanoi: ”Työllisyys tavoitteeseen pääseminen edellyttäisi selvästi aktiivisempaa politiikkaa, jolla puututaan korkeaan työttömyyteen vahvemmin tässä ja nyt.” Ja tämä hallitus puuttui tässä ja nyt. Tämän vuoden aikana, tämän viimeisen puolentoista vuoden aikana, työllisyys on noussut niin, että nyt on yli 115 000 työllistä enemmän, ja silti teatterimaiseen tapaan täällä edelleen väitetään, ettei oltaisi tehty työttömien hyväksi mitään. Ei minusta ole mikään ihme, [Puhemies koputtaa] jos ministeri Terho on sitä mieltä kuin moni äänestäjäkin on, että teatterimaisia piirteitä [Puhemies koputtaa] sosiaalidemokraattien ja vasemmisto-opposition toiminnassa on.

16.50 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsiperheköyhyydestä on käytetty monta puheenvuoroa tässä salissa tänään. Myös keskustan eduskuntaryhmän puheenvuorossa viitattiin lapsiperheköyhyyteen, mutta valitettavasti pelkät puheet ja lupaukset eivät tuo helpotusta perheiden arkeen tai leipää ruokapöytään.

Sen sijaan, että tämä hallitus yrittäisi edes poistaa köyhyyttä tai parantaa lapsiperheiden asemaa, hallitus on leikannut lapsilisiä, heikentänyt pienituloisimpien perheiden sosiaali-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

turvaa, rajannut lapsen oikeutta päivähoitoon ja kurjistanut palkansaajan asemaa esimerkiksi kiky-leikkausten muodossa.

Me tiedämme, että köyhyys periytyy, köyhyys syrjäyttää ja köyhyys tuottaa monenlaisia hallaa erityisesti lapsen elämässä. Täällä kuitenkin myös hallituspuolueet nyt taivastelevat köyhien lapsiperheiden tilannetta. On pakko kysyä teiltä, hyvä hallitus, miksi ette peruneet indeksileikkauksia tälle ja ensi vuodelle nyt, kun Suomen talous on ollut jopa niin hyvällä kasvu-uralla, että jopa valtionvelan lyhennys on ollut mahdollista. Miksi Suomessa elää edelleen yli 100 000 lasta köyhyydessä? Mikä on hallituksen joululahja näille pienituloisille perheille?

16.52 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen lahjat ovat olleet seuraavankaltaisia: päivähoidon ryhmäkokoja on pienennetty, 6 700 perhettä on vapautettu kokonaan varhaiskasvatusmaksusta, alimpia päivärahoja, äitiys-, isyys- ja sairauspäivärahoja, korotetaan 80 euroa. Luulen, että kun heiltä kysyttäisiin, otatko mieluummin 80 euroa vai muutaman euron indeksikorotuksen, he varmasti ottavat mieluummin 80 euroa. Sen lisäksi koulukirjahankintoja tuetaan 47 eurolla. Tämä ja paljon muuta on perheille luvattu ja tehty jo.

Mutta kaikista eniten huolissani olen siitä, että nyt näyttää, että tulevaisuudessa emme enää saa kasvua aikaiseksi, kun yrittäjiltä viedään sen kasvun mahdollisuudet. Palaan tähän lähemmin puheenvuorossani, mutta tämä on mielestäni erittäin huolestuttava linja, ja toivoisin, että SDP vielä miettisi tarkkaan, haluaako se tukea pienyrittäjiä vai ei. [Eero Heinäluoma: Kukas vastaa hallituksen yrittäjäyyspolitiikasta?]

16.53 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan korjata edustaja Kalmaria sen verran, että tämä hallitus on tosiaan kasvattanut varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja. Se oli osa sitä leikkauspakettia, joka vaalikauden alussa varhaiskasvatukseen tehtiin, jossa siis rajattiin subjektiivista päivähoito-oikeutta ja kasvatettiin tätä suhdelukua yli 3-vuotiaiden ryhmissä.

Samaten, mitä tulee näihin sosiaaliturvapanostuksiin, vielä kerran: Takuueläkkeen korotus on hyvä asia. Takuueläkkeen saajia Suomessa on vähän päälle 100 000. Ja montako kansaneläkkeen saajaa on Suomessa? Yli 570 000 henkilöä. Tämä on juuri se ongelma, kun hallitus täällä ylpeilee pienillä panostuksilla, sinänsä tärkeillä, joihin käytetään pieniä summia verrattuna niihin satoihin miljooniin, mitä te olette leikanneet toisaalta sosiaaliturvasta ja kaikista pienituloisimmilta. Tämä tasapaino ei muutu. Mustaa ei saa valkoiseksi, vaikka kuinka keskustalaiset yrittäisivät.

16.54 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ymmärrettävää, että kulttuuriministeri puhuu teatterista jopa täällä, mutta kyllä minua ei nyt ehkä loukannut mutta hämmästytti se, että hän käytti eduskunnasta ilmaisua ”teatteri”. Se on demokratian ja tämän järjestelmän häpäisemistä, että näin tapahtuu ministeritasolta.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vastalause on numero 6 täällä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä. Se on pitkä ja perusteellinen, ja sieltä löytyy meidän selkeä vaihtoehtomme, joka on sosiaalisesti, alueellisesti ja ihmisoikeuksien kannalta varmasti parempi ja selkeämpi linjaus kuin mitä meillä on käsittelyn pohjana valiokunnan mietintö. Erityisen tärkeää on se, että me muistamme lapsiperheet, joista aikaisemmin mainitsin, köyhyy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

dessä elävät lapset ja eläkeläiset ja sotaveteraanit, jotka ovat tämän maan [Puhemies koputtaa] eteen tehneet työtä ja meille tämän hyvinvoinnin luoneet.

16.55 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse haluan käyttää muutaman sanan ilmastopolitiikasta, koska se on aika hankala aihe käsitellä. Jokainen meistä tietää, että kunkin jäsenmaan, ja enemmän globaalisti, täytyy se vastuu kantaa, mutta meidän osuutemme globaaleista päästöistä on 0,1 prosenttia, eli käytännössä hyvin helposti ajaututaan tilanteeseen, missä meidän vaikutusmahdollisuutemme ovat pienet, mutta me otamme kyllä kaikki vaikutukset vastaan, mitä tapahtuu Intiassa, Kiinassa ja Afrikassa. Nyt tästä ilmastokeskustelusta minun mielestäni on selvästi seurannut se, että me syyllistämme hyvää työtä tehnyttä metsäteollisuutta, meidän metsätaloutta, me syyllistämme suomalaista maataloutta aivan selvästi, siellä on Veikkauskin jo asialla, me syyllistämme autoilijoita, milloin ei saa bensa-autoilla kohta ajaa, milloin dieselautoilla.

Minun mielestäni tähän pitää jonkunmoista arkirealismia saada, ja kyseessä on kansainvälinen nollasummapeli, niin että jos me kiellämme jotakin täällä metsäteollisuuden suhteen tai maataloustuotannon suhteen, niin se tuotanto siirtyy ulkomaille. Ei siinä kuukaan voita, [Puhemies koputtaa] ja ilmasto häviää.

16.56 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on peräänkuulutettu tulevaisuuspanostuksia. Voisi ajatella, että yli 100 000 ihmistä, jotka ovat päässeet töihin, tekevät tämän maan suurimpia tulevaisuuspanostuksia, [Timo Harakka: Sekö riittää?] se, että ihmiset nousevat itse omille jaloilleen ja pääsevät köyhyydestä irti.

Täällä on vihervasemmiston puolesta puhuttu vähemmän tärkeistä ihmisistä. Kyllä keskustan mielestä kaikki ihmiset ovat tärkeitä. Täällä on jopa sanottu, ettei ole iso raha, kun vähimmäispäivärahoja nostetaan. Minun mielestäni 80 euroa kuukaudessa on erittäin iso raha kenelle tahansa, mutta erityisesti jos elää minimi-, vähimmäispäivärahoilla, se on merkittävä parannus. [Li Andersson: Panostus on kymmenesosa teidän leikkauksista!]

Täällä on kerrottu, miten takuueläkettä on nostettu kolme kertaa. Miksi te ette, hyvä oppositio, nostaneet sitä kertaakaan edellisellä vaalikaudella? 18 euroa enemmän saavat nämä ihmiset rahaa kuin mitä saisivat pelkistä indeksikorotuksista. Ja miksi eivät nousseet nämä vähimmäispäivärahat jo viime kaudella? Näinkin vaikeassa taloustilanteessa on saatu työllisyys nousemaan ja kaikista pienimmät päivärahat ja takuueläkkeet nousevat.

16.58 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on muutamissa puheenvuoroissa käsitelty ilmastopolitiikkaa siinä mielessä, että se on erittäin iso kuluerä meille. Minä katson, että se on meille mahdollisuus, että me vastaamme siihen huutoon, mikä tällä hetkellä maapalloa koettelee.

Suomessa on osaamista. Meidän täytyy käyttää se osaaminen siihen, että kehitämme tuotantoa ilmastoystävälliseksi, koska sillä on kysyntää maailmalla. Se, että me menemme menneisyyteen ja haemme menneisyydestä ratkaisuja, ei auta myöskään suomalaista teollisuutta eikä suomalaista taloutta. Meidän täytyy löytää ratkaisu tulevaisuudesta, ja silloin me etsimme niitä ratkaisuja, jotka hyödyttävät nimenomaan sitä, että maapallo ei lämpene enempää kuin se kykenee kantamaan eli ei yli 1,5 asteen. [Puhemies koputtaa] Tässä on meille haastetta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Pauli Kiuru ja Laukkanen ja heidän jälkeensä myönnän vielä minuutin puheenvuorot kaikille ryhmien ryhmäpuheenvuoron käyttäneille.

16.59 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Myller kaipasi ilmastopolitiikkaan vastuuta ja investointia. Kysyn teiltä: minkä takia te hyökkäätte Sitraa vastaan, joka tutkii ilmastopolitiikkaa, ilmastonmuutosta, kiertotaloutta ja kestävä kehitystä? Minkä takia te haluatte hyökätä sitä tutkimusta ja kehittämistyötä vastaan, mitä he tekevät? Se tavoite, mikä meillä on, on saada vientiä, sellaista vientiä, joka on ilmaston kannalta kestävä.

Sitten sanon, että tämä hallitus on tehnyt ilmaston kannalta erittäin positiivista politiikkaa. Meillä on tässä kestävä kehityksen budjetointi. Tämä on aivan ainutlaatuista, ja sitä tullaan ulkomailta asti kysymään ja katsomaan, miten se tehdään. Siinä on vielä paljon kehittämistä, mutta me olemme oikealla tiellä.

Ministeri Orpolta haluaisin kysyä, kun tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä puhutaan isoista infrahankkeista ja sanotaan, että budjettiin on vaikea saada näitä rautatiehankkeita, puhutaan hankeyhtiöistä, kuinka realistisia ne ovat, millä aikataululla, saadaanko eläkeyhtiöitä mukaan. [Puhemies koputtaa] Miten näette tämän vaihtoehdon?

17.00 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on kokonaisuutena aika paljon iloittavaa siitä, että elämme nousukautta. Vaikka se on pikkuhiljaa tasaantumassa, ei se ensi vuosiakaan kovin huonolta näytä, ja minusta tämä on aivan liian vähän tässä keskustelussa korostunut.

On ihan totta, että meillä on väliinputoajaryhmiä, jotka eivät tästä työllisyyden parane misesta hirveästi hyödy, ja näitä ryhmiä meidän pitäisi yhdessä pystyä auttamaan. Kuitenkin on tosiasia se, että jos työllisyyttä ja kansantalouden kasvua ei synny, niin ei sitä jakovaraakaan synny. Ei synny sitä, millä voidaan pitää huolta näistä, jotka nyt eivät tästä kasvusta hyödy. Vain perusturvan nostaminen, selkeä nostaminen, auttaa näitä ihmisiä. Ja peräänkuulutan kyllä täällä keskustelua, joka on rakentavaa ja uskottavaa ja luo myös niille nuorille, jotka katsovat tätä, sellaista toivoa, että täällä kyetään näitä asioita hoitamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vastauspuheenvuorokierros kaikille ryhmäpuheenvuoron pitäjille.

17.01 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella, kun ihminen pääsee töihin, hänellä on kymmenen kertaa pienempi riski syrjäytyä kuin työttömällä. Kun ihminen pääsee töihin, perheiden tulo kasvaa keskimäärin 1 000 euroa. Totta kai täällä on merkitystä. [Vasemmalta: Totta kai!]

Kiinnitän huomiota myöskin siihen, että onhan meillä raippaverot ja solidaarisuusvero edelleen voimassa. Meillä tässäkin budjetissa pienituloisten verotusta kevennetään eläketulovähennystä korottamalla, perusvähennystä parantamalla, myöskin taulukkotarkistuksilla. Tämän oppositio unohtaa.

Arvoisa puhemies! Toivon, että pääluokkakohtaisessa keskustelussa puhutaan todella tästä liikenteen rahoituksesta, mistä täällä puhuttiin. Se meillä täytyy nyt saada kuntoon, että me pystymme liikenneinvestointeihin menemään, koska aluekehityksen kannalta liikenne on tärkeämmässä asemassa asumisen ja yrittämisen kannalta kuin koskaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Ja toisaalta myöskin suomalaisen ruuantuotannon kannattavuus: se on hallitusohjelmassa, mutta sitä ei ole pystytty parantamaan, se on totta. Se on iso haaste, ja siitä meidän pitää myöskin puhua, jotta pystymme suomalaisen puhtaan ruuan turvaamaan.

17.02 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sain tuossa viestiä, että aikamoista riitelyä siellä eduskunnassa, että etsikää mieluummin ratkaisuja älkääkä riidelkö. Olen samaa mieltä.

Hallitus on saavuttamassa oikeastaan kaikki nämä finanssipoliittiset tavoitteet, ja työllisyysaste on nousemassa ensi vuonna 72,4 prosenttiin. Se oli tavoite, mutta rimaa on korotettu jo nyt valtiovarainministerin ja myös pääministerin toimesta 75:een ja jopa puhuttu, että täytyy mennä siitä eteenkinpäin.

Täällä on puhuttu myös siitä, että Suomessa 110 000 ihmistä on saanut työtä ja niiden perheiden tilanne on huomattavasti parempi, mutta samaan aikaan on kuitenkin vielä aika monia työttömänä, ja heitä meidän pitää saada työn syrjään kiinni. Kysyisin valtiovarainministeriltä, kun tekin yleensä etsitte mieluummin ratkaisuja kuin niitä ongelmia: mitkä ovat teidän lääkkeenne siihen, että me pääsemme tuohon 75 prosentin työllisyysasteeseen ja pystymme siitä ottamaan askelia myös eteenpäin?

17.04 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ollut varsin vilkas keskustelu, jossa ikävä kyllä tulevaisuudesta ei ole puhuttu niin paljon kuin ehkä sosiaalidemokraatit olisivat halunneet, vaan aina jumiudutaan menneisyyteen. Tietysti pieni valopilkku tässä keskustelussa on ollut se, että hallituspuolueet ilmeisestikin nyt ovat luvanneet tämän rintamalisäepäkohdan korjata, ja se ehkä nyt tässä todistaa sen, että myös oppositiosta voi vaikuttaa.

Puhemies! Ryhmäpuheessani moitin hallitusta siitä, että tästä ensi vuoden budjetista puuttuvat tulevaisuusudistukset ja välttämättömät tulevaisuusinvestoinnit 2020-luvun kasvun ja työllisyyden kannalta, ja itse asiassa edustaja Kalmari todisti tämän moitteeni sillä tavalla oikeaksi, että hän lupasi jatkaa keskustelua nimenomaan SDP:n vaihtoehdosta, josta onkin täällä aika paljon puhuttu, niin kuin oikein onkin. Pohjustan tätä yrittäjyyskeskustelua sillä, että eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan 50 prosenttia yrittäjistä, nimenomaan se pienituloisempi puoli, hyötyy SDP:n mallista enemmän kuin hallituksen mallista. Tästä on hyvä jatkaa.

17.05 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Saksassa toteutettiin vihreiden vaatimuksesta ja johdolla niin sanottu Energiewende eli energiapolitiikan muutos, joka on johtanut siihen, että ydinvoimalat ajetaan alas ja Saksa joutuu tulevaisuudessa turvautumaan entistä enemmän kivihiiileen, nimenomaan ruskohiiileen, joka DDR:n aikana saastutti ympäristön. Vihreät vaativat myös suureen ääneen sähköautoilun lisäämistä, mikä merkitsee sitä, että sähköautojen tarvitsemissa akuissa joudutaan käyttämään materiaaleja, jotka kenties on louhittu lapsityövoimalla Afrikassa, tai sitten kaivoksia joudutaan perustamaan Suomeen lisää siten, että ympäristö pilaantuu.

Siniset hallitusta koossa pitävänä liimana on hyvin tyytyväinen tähän työn, talouden ja turvallisuuden linjaan, ja turvallisuus näkyy myös siinä, että rikoksen uhrien [Puhemies koputtaa] asemaa parannetaan ja oikeuslaitoksessa pystytään entistä enemmän keskittymään olennaisiin asioihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

17.06 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten jo todettu, valtio pääsee tosiaan lyhentämään velkojaan ensimmäistä kertaa vuosikymmeneen. Tämä suunta on myönteinen, mutta kuten täällä on monesti käynyt ilmi, tämä perustuu pitkälti kerta-luontoiseen erään. Ilman tätä summaa valtiontalous siis kasvaisi edelleen, ja täytyy sanoa, arvoisa valtiovarainministeri, teille, että vastuullinen taloudenpito ei tietenkään voi perus-tua sattumaan, vaan on ehdottomasti pyrittävä ja päästävä parempaan. Myöskään kerta-voittojen hakeminen ei ole pitkäjänteistä taloudenpitoa. Varsinkin arvokkaan kansal-lisomaisuuden myyminen on huonoa taloudenpitoa. Arvokas kansallisomaisuus kannattaa ehdottomasti säilyttää meidän omissa käsissämme, siitä meillä on valitettavasti erittäin sel-viä näyttöjä menneiltä vuosilta ja aiemmilta vaalikausiltakin. Valitettavasti Sipilän halli-tuksen aikana on myyty valtion omaisuutta jo useiden miljardien eurojen edestä, huomata-vasti enemmän kuin aiemmat hallitukset ovat tehneet. Voisiko ministeri Orpo kertoa, onko hänellä [Puhemies koputtaa] halukkuutta ja valmiutta nyt lopettaa valtion omaisuu-den ja kansallisomaisuutemme myyminen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Haavisto ei ole paikalla, jo-ten mennäänpä eteenpäin.

17.08 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt ojennan ministeri Orpolle yhteistyön kättä. Ryhmäpuheenvuorossani totesin, että reilu ja oikeudenmukainen ilmastonmuutoksen torjunta on köyhän paras ystävä. Meidän on ihan oikeasti otettava to-sissaan tämä ilmastonmuutoksen haaste, ja sen on katettava kaikki elämän osa-alueet ja myöskin kaikki julkishallinnon päätökset, budjetit, lainsäädäntö ja niin edelleen. Kaikilla tasoilla, kaikissa ratkaisuissa meidän pitäisi pystyä miettimään asioita myös ilmastonmuu-toksen torjunnan lähtökohdista.

Esitin tätä ilmastonmuutoksen vaikutusten arviointia otettavaksi mukaan kaikkeen mer-kittävään päätöksentekoon ehdoksi uusille päätöksille. Edustaja Haavisto repliikkipuheen-vuorossaan tätä kannatti. Nyt ihan oikeasti kysyn ministeri Orpolta: näkisittekö tässä mah-dollisuuksia, että saataisiin systemaattisesti ilmastonmuutoksen torjunta agendalle niin, että aina kun teemme ratkaisuja, mietimme niitä ennen muuta ilmastonmuutoksen torjun-nan kannalta ja ratkaisisimme [Puhemies koputtaa] asioita sen mukaan?

17.09 **Thomas Blomqvist r** (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Jag ska försö-ka se framåt. Det är ändå det som den här debatten också borde handla om.

Olen tyytyväinen siihen, että rintamaveteraanien asia nyt tämän keskustelun jälkeen var-masti hoidetaan. Pystyttiin hoitamaan tiedustelulain eteenpäinmeno, joten hoidetaan var-maan tämäkin.

Olen kuitenkin vielä huolestunut kestävyysvajeesta. RKP ei vaihtoehdossaan perusta ta-loudenpitoa velanottoon vaan uudistuksiin ja rakennemuutoksiin, jotka parantavat työllisyyttä muun muassa lisäämällä joustoa työmarkkinoilla, toteuttamalla perhevapaaudis-tus, panostamalla koulutukseen ja tutkimukseen. Haluamme tehdä verouudistuksen, joka kannustaa työntekoon. Mitä mieltä hallitus on näistä vaihtoehdoista, vai onko teillä parem-pia? Ette kai enää itsekään usko soteen, että se toisi helpotusta kestävyysvajeeseen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Liioin edustaja Östman ei ole paikalla. Myönnän vastauspuheenvuorot edustajille Järvinen ja Laukkanen.

17.10 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta meidän kaikkien kunniakas tehtävä täytyy olla se, että yritämme jättää tämän planeetan lapsillemme vähintään yhtä hyvässä ellei paremmassa kunnossa kuin olemme sen saaneet. Valitettavasti tulemme todellakin varmasti tässä tehtävässä pettymään ja epäonnistumaan, mutta yrittää meidän täytyy entistä enemmän.

Haluan puheessani myös korjata yhden virheen, joka täällä on esitetty. Edustaja Heikkinen väitti, että tällä kaudella takuueläke nousee enemmän kuin viime kaudella. Se ei pidä paikkaansa. Kannattaa tarkistaa luvut. Viime kaudella takuueläkettä nostettiin lähes 50 eurolla yhteensä. Tällä kaudella se nousee ensi vuoden korotuksen jälkeenkin vain noin neljäkymppiä. Kelan mukaan 26 000 eläkeläistä on jo nyt joutunut köyhyysrajan alapuolelle. Turhaan taistelemme ja väittelemme täällä siitä, onko kansaneläkeindeksin [Puhemies koputtaa] jäädytys leikkaus vai ei. Viisituhatta eläkeläistä lisää tipahtaa ensi vuonna.

17.11 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia, että saan varapuheenjohtajana pitää tämä puheenvuoron, mutta... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Laukkanen on puheenvuoro eikä siinä ympärillä.

Kiitoksia. — Edustaja Östmanin puhe oli niin hyvä, että moni olisi täällä voinut jatkaa siitä, koska siinä oli niin paljon rakentavia aineksia. Lähdemme kyllä siitä, että kun kaikki eduskuntaryhmät tekevät näitä vaihtoehtobudjetteja, niin ne sisältävät paljon hyviä ratkaisuja. Pitäisikin joskus kokeilla sellaista mallia, että koottaisiin niistä kaikista toteuttamiskelpoisimmat ja katsottaisiin, minkälainen soppa siitä saataisiin aikaan.

Tämän päivän keskustelulle en paljon anna pisteitä. Tämä on ollut aika repivää, ja olisin ajatellut, että meillä olisi ollut rakentavampi ote ottaen huomioon, miten paljon hyviä asioita on tapahtunut. [Pia Viitanen: Saatiin leikkaus purettua!] — No, saatiin. Kiitos, se oli erittäin hyvä. Hyvää joulua! [Puhemies koputtaa] Se oli hieno päätös.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Orpo, 2 minuuttia.

17.13 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Paljon olisi asioita, mutta jotta ei vain jää ajanpuutteessa sanomatta, niin kiitos eduskuntaryhmille keskustelusta. Välillä hyvää ja välillä riitelevää, mutta eteenpäin varmasti mentiin. Minusta meidän pitää katsoa tulevaisuuteen, niin kuin täällä on monessa puheenvuorossa sanottu. Tästä hahmotuu kolme kokonaisuutta, joista salissa pääasiassa puhutaan.

Ensimmäinen on ilmastonmuutos — valtava haaste koko ihmiskunnalle, siihen meidän täytyy yhdessä etsiä ratkaisuja. Siitä yksi yksityiskohta, tämä ilmastovaikutusten arviointi: Sanon vielä, että se työväline on perustettu eli se kestävä kehityksen budjetointi ja sen eteenpäinvieminen, se alusta, on olemassa. Sitä on mahdollista tulevien budjettien teossa kehittää niin pitkälle kuin haluaa. Eli miten mikäkin euro, joka budjettiin laitetaan, vaikut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

taa, tai kun tehdään uutta lainsäädäntöä, miten se vaikuttaa ilmastonmuutoksen kannalta — se työväline on olemassa.

Toinen kokonaisuus on työllisyys. Ilman työllisyyttä, korkeampaa työllisyysastetta kuin meillä on nyt, ei ole suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa sellaisena kuin me sen tunnemme. Työ muuttuu: teknologia, digitalisaatio, globaalit markkinat muuttavat työtä. Meidän tehtävämme on tehdä oikeita rakenteellisia uudistuksia koulutukseen, työelämään, yrittäjyyteen, verotukseen ja sosiaaliturvaan, joilla korkeampaan työllisyyteen päästään — ja perhevapaaudistus.

Kolmas kysymys on kestävyys. Eli kuten se kestävyysvajeen raportti osoitti, niin ikärakenteesta johtuen ja alhaisista syntyvyyslukuista johtuen me olemme tässä niin sanotusti korviamme myöten liemessä tulevien vuosikymmenten aikana. Siihen ratkaisu on ennen kaikkea korkeampi työllisyysaste, eli työikäisistä yhä useamman on käytävä töissä. Muuten me joudumme leikkaamaan meidän hyvinvoinnista tai kasvattamaan töissä käyvien ihmisten veroja ja muita maksuja, niin että työteko takuuvarmasti tapetaan tässä maassa ja innostus siihen.

Kestävyys on myöskin se, millä me takaamme, että meidän vanheneva väestö saa palvelut. Jos meidän julkinen talous on kunnossa ja jos meillä on korkea työllisyysaste, niin kestävyys on kunnossa eli palvelut pystytään turvaamaan. Siihen me tarvitsemme sote-uudistuksen, eikä nyt luovuteta sen kanssa, ei todellakaan, vaan viedään se läpi, niin että heilahtaa. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Kiitos 15 sekunnin ylitysajasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministerille suodaan puheenvuoro jälleen kerran, kun aika siihen tulee. Nyt puhujalista.

17.15 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun aloitimme hallitustaipaleen, tilannekuva kaikilla hallituspuolueilla oli selvä: Suomi ui syvällä. Edellisellä hallituskaudella Kataisen ja Stubbin johdolla Suomi oli velkaantunut lisää lähes 20 miljardia euroa. SDP:läisen työministerin hoitaessa tointaan Suomeen tuli satatuhatta työtöntä lisää. Vienti ei vetänyt, kilpailukyky oli mennyt, ja talous hiipui koko ajan. Kolkuteltiin laman ovenpielessä.

Suomi oli ollut uudistamatta pitkään. Oli selvä, että suunta ei kääntyisi ilman kipeitä päätöksiä. Aina kun uusia toimia on esitelty tässä salissa, niiden merkitystä on vähätelty. Jälkikäteen näkee, että päätösten vaikutukset ovat olleet positiivisia. Ne muodostavat kokonaisuuden, joka on suurempi kuin osiensa summa.

Vaalikauden tärkein aikaansaannos on, että Suomi nousee. Jo 115 000 suomalaista on saanut työpaikan. Suomen velaksi eläminen loppuu. Tärkeintä nyt on pitää kaikki suomalaiset mukana ja saada vieläkin enemmän ihmisiä töihin, pois työttömyydestä. Siksi meidän tulee vasemmistopuolueiden kiukuttelusta huolimatta huolehtia siitä, että pienet ja keskisuuret yritykset menestyvät — ei tappaa niitä byrokratialla, veroilla ja uusilla velvoitteilla. Työ syntyy juuri pieniin ja keskikokoisiin yrityksiin. Tämän tiesi jo Eetu Salin, jolta te, SDP, veisitte suutarivähennyksenkin.

Koko maan voimavarat on saatava käyttöön. Vain eheä, kaikkien maakuntien Suomi pärjää tulevaisuudessa. Siksi on tärkeää, että investointeja tuetaan jokaisessa maakunnassa. Keski-Suomessa jos jossain talouden käänne näkyy. Ostovoima paranee, ja kuluttajien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

luottamus lisää mahdollisuuksia yrittäjille. Tulee tosi hyvä mieli, kun jälleen tehdään kohteja ja perustetaan perheitä.

Se, että kaikki pidetään mukana, näkyy myös valtion ensi vuoden budjetissa. Liikenevät voimavarat käytetään huolenpitoon heikompiosaisista ja myönteisen talouskehityksen turvaamiseen. Budjettia voi perustellusti kutsua huolenpidon ja työllisyyden budjetiksi. Ensi vuonna parannetaan pienituloisimpien suomalaisten toimeentuloa ja lisätään ihmisten työntekomahdollisuuksia.

Pienituloisten eläkeläisten, perheiden, työttömien ja palkansaajien verotus kevenee ensi vuonna, kun muun muassa kuntaverotuksen perusvähennystä korotetaan.

Pienimmät päivärahat nousevat ensi vuonna noin 80 eurolla. Niitä ei nosteta muulloin kuin silloin, kun keskusta on hallituksessa. Tämä parantaa myös pienituloisimpien perheiden toimeentuloa, samoin kuin se, että perheiden kotiapuun kunnissa lisätään voimavaroja.

Jo aiemminhan vapautettiin 6 700 pienituloista varhaiskasvatusmaksuista. Nyt päivähoidon ryhmäkokoja pienennetään.

Vähävaraisten nuorten koulukirjahankintoja tuetaan 47 eurolla kuukaudessa, millä on monessa pienituloisessa perheessä tuntuva vaikutus arjen menoihin. Oppimateriaalilisan saaminen ei leikkaa toimeentulotukea.

Takuueläkettä korotetaan jälleen. Yhteensä korotukset ovat olleet 40 euroa hallituskaudella. Se on enemmän kuin Rinteen leikattu lupaus, 30 euroa.

Lääkkeiden vuosiomavastuurajaa alennetaan, mikä helpottaa etenkin paljon sairastavien toimeentuloa.

Ylivelkaantuneiden tilannetta helpotetaan muun muassa osoittamalla lisää rahaa talous- ja velkaneuvontaan.

Ja muistatte, että Yle-vero poistettiin pienituloisimmilta.

Jopa ruoka-apuun STM:n kautta saadaan nyt 1,2 miljoonaa euroa siten, että ministeriö arvioi saapuneet hakemukset, joiden perusteella tuki jaetaan. Kiitos siitä.

Arvoisa puhemies! Myös maatalouden poikkeuksellisen hankalaan tilanteeseen saatiin ratkaisuja. Nämä ovat ensiarvoisen tärkeitä sekä viljelijöiden että koko suomalaisen elintarvikeketjun ja kuluttajienkin kannalta. Tässäkin asiassa huomaa, että puheita ja ymmärrystäkin on paljon, mutta sitten kun kaivataan tekoja, vastustajia tästäkin salista löytyy. Milloin ollaan leikkaamassa investoinneista, milloin muista tuista, milloin tekemässä koko maaseudusta museota. Biotalous kaikinensa on ratkaisu globaaleihin haasteisiin, [Puhemies koputtaa] erityisesti ilmastonmuutokseen.

Arvoisa puhemies! Toivon, että Sipilän hallitus saa jatkaa toimiaan, [Puhemies koputtaa] niin että Suomeen saadaan lisää hyvinvointia tätäkin kautta.

17.21 Harri Jaskari kok: Arvoisa herra puhemies! Minusta tässä loppuvaiheessa keskustelun teemat ja myöskin sisältö alkoivat muuttumaan sellaisiksi, että ruvettiin tarjoamaan aidosti yhteistyön kättä, ja se on hyvä piirre. Alkuvaiheessa näytti hyvin voimakkaasti siltä, että todellakin meidän maailmankuvat ovat erilaiset ja meillä on hyvin erilaiset keinot, millä tavalla me suomalaista yhteiskuntaa viemme eteenpäin. Siinä suhteessa esimerkiksi vasemmistoliiton ihan hyvä keskustelu sitten näytti, kuinka paljon tietyllä tavalla mihinkäkin panostetaan, ja aidosti oma käsitykseni aluksi oli, että puhuttiin 2 miljardin menokysymyksistä, ja sen takia on ihan hyvä käydä tämä keskustelu täällä ja myöskin varmaan sitten erikseen kahviloissa tai valiokunnissa ja vastaavasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Siinä se peruskäsitys kieltämättä on vähän erilainen, että meidän perusajatuksemme liittyen siihen, kuinka päästään siitä köyhyydestä pois, on se, että me pystyisimme aidosti luomaan työpaikkoja lisää. Totta kai meidän täytyy tukea myöskin riittävästi niitä, jotka ovat tällä hetkellä työttömänä, mutta ennen kaikkea jos me saisimme luotua työpaikkoja ja reittejä koulutuksen ja kaiken muun kautta töihin, se olisi aivan erilaista politiikkaa kuin passiivinen politiikka. Me tiedämme, kuinka paljon nytkin vielä esimerkiksi työttömyystilanteissa on sellaisia haasteita, että kun teet jotain, niin sen seurauksena menetät korvauksesi, tai kun tulee lisätarkistuksia, niin siksi aikaa menetetään. Sen takia olisi vaikka näissä aktiivimallikeskusteluissa ollut erittäin hyvä käydä perusteellinen keskustelu siitä, mitä esimerkiksi meidän työministeri on sanonut, että yritetään tietyllä tavalla tehdä tällaista luotamuspääomaa lisää, että silloin kun työtön ilmoittaa, että hän menee seuraavaan paikkaan, luotetaan siihen eikä tarkisteta jatkuvasti, ja katsoa, löytäisimmekö näitä uusia elementtejä.

Toisaalta vihreiden puheenvuoroissa, esimerkiksi ryhmäpuheenvuorossa, käytiin paljon läpi sellaista, että riittää, kun yksi elämän kulmakivi on rempallaan, olkoon se työttömyys tai olkoon se koulupudokkuus. Mutta te ette varmaan voi kiistää, etteikö tämän hallituskauden aikana niitä kulmakiviä ole pyritty korjaamaan ja viemään eteenpäin, niin että niitä kulmakiviä, jotka johtavat putoamiseen, olisi entistä vähempi. Samoin hyvin harva pystyy kiistämään, etteikö tämän hallituskauden aikana olisi ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa tehty käytännön teoilla aika hyvään suuntaan. Siinä suhteessa me olemme aidosti tietynlainen eturivin maa ja me alamme pikkuhiljaa olemaan vaikkapa biotaloudessa tällainen esimerkkimaa, joka on myöskin malli maailmalle. Me olemme tehneet ihan käytännön töitä sen eteen, mutta on osoittautunut samalla, että se on myöskin ollut ihan hyvää työllisyyspolitiikkaa.

Sitten tietysti varmaan meillä on hyvin erilainen käsitys siitä, miten jotkut veronkevennykset ja muut kohdistetaan. Kuten sanoin jo aikaisemmassa puheenvuorossani, me uskomme, että ne pitää kohdistaa kaikille eri syistä: pienituloisten osalta sen takia, että kynnyks työhön menemiseen olisi pienempi, keskituloisten osalta sen takia, että meillä on maailmanennätyksellisen korkeat verot, niin että hyvinkin pienellä palkkaluokalla jo nousee veroprosentti — ja marginaalivero varsinkin — erittäin korkeaksi, ja sitten suurempituloisten osalta sen takia, että meillä on aika paljon aivovuotoa tästä maasta ja ei pitäisi kenenkään yli 50:tä prosenttia maksaa veroja töistään.

Eli oikeastaan meidän pahin velkamme on uudistusvelka. Niin kuin meidän ryhmäpuheenvuorossa sanotaan, verotus on edelleenkin liian progressiivista, yrittäjyydessä ja omistamisessa on edelleenkin negatiivinen kaiku, vaikka itse asiassa sitä kautta luodaan niitä työpaikkoja, ja työttömyyskuvioon liittyen edelleenkin me puhumme tietynlaisesta stagnaatiosta emmekä siitä, miten me aidosti löydämme reittejä eteenpäin, niin että tulisi lisää työllisiä — että pystytään sekä tarjoamaan että myöskin löytämään työpaikkoja.

17.26 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Näin vuoden lopussa, ensi vuoden talousarviosta keskusteltaessa on aika katsoa tulevaisuuteen. Suurin huoli liittyy koulutukseen ja nuoriin. Me sosiaalidemokraatit olemme huolissamme suomalaisten koulutustason hälyttävästä laskusta ja olemme esittäneet omassa vaihtoehtobudjetissamme ratkaisuja osaamistason nostamiseksi Osaamispolku 2030:n avulla. Jotta Suomi menestyy ja pärjää globaalissa kilpailussa, on meidän huolehdittava laadukkaasta koulutuksesta, tutkimuksesta ja osaamisesta. Tätä ei hallitus tunnu oivaltaneen riittävällä vakavuudella. Meidän sosi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

aalidemokraattien mielestä tavoitteen saavuttamiseksi on välttämätöntä, että jokainen nuori saa vähintään toisen asteen koulutuksen ja Suomessa laitetaan liikkeelle jatkuvan oppimisen reformi. SDP:n Osaamispolku 2030 -kokonaisuus on pidemmän aikavälin visio koulutuksen ja sivistyksen kehittämiseksi Suomessa.

Arvoisa puhemies! On erittäin huolestuttavaa, että Suomen koulutustaso on pudonnut, tutkimuksen ja tuotekehityksen investoinnit ovat laskussa ja koulutuksella on haasteita vastata muuttuvan työelämän tarpeisiin. Suomessa on yli 100 000 20—29-vuotiaasta, jolta puuttuu vähintään toisen asteen tutkinto eli lukio tai ammattitutkinto, 17 prosenttia ikäluokasta. Pelkän perusasteen varassa olevien nuorten työttömyystilastot kertovat karua kieltä: heistä alle puolet on töissä.

Tänä päivänä on hyvin vaikeaa työllistyä ilman koulutusta, ja siksi on huolehdittava siitä, että jokaisella on vähintään toisen asteen tutkinto. Hyvä keino tavoitteen saavuttamiseksi on oppivelvollisuuden laajentaminen nykyisestä yhdeksänvuotisesta peruskoulusta koskemaan myös toisen asteen tutkintoa. Samalla oppimateriaaleista tulisi maksuttomia, mikä osaltaan poistaisi esteitä kouluttautumisen tieltä. Tuntuu käsittämättömältä, että Sipilän hallitus ei ole hoitanut tätä asiaa kuntoon, vaikka nuorten jääminen koulutuksen ja työn ulkopuolelle on suurimpia uhkia Suomen tulevaisuudelle.

Oppivelvollisuuden laajentamisen rinnalla toinen tärkeä uudistus liittyy joustavaan osaamisen päivittämiseen. Tarvitaan jatkuvan oppimisen reformi, jossa jokaiselle suomalaiselle tehdään mahdolliseksi osaaminen ja sen päivittäminen muuttuvan työelämän mukana. Nyt tarvitaan pikaisia ratkaisuja osaamistason nostamiseen ja koulutuksellisen tasa-arvon parantamiseen. Tämä on samalla avain siihen, että voimme turvata hyvinvointipalvelut ihan jokaiselle suomalaiselle.

Arvoisa puhemies! Omassa vaihtoehtobudjetissaan SDP haluaa parantaa myös eläkkeitä. SDP:n mallissa kansaneläke tai takuueläke nousisi tasokorotuksen ja indeksikorotuksen myötä noin 37 euroa kuukaudessa, jos työeläke on alle 1 400 euroa kuukaudessa. Lisäksi eläkkeensaajan verotus kevenisi SDP:n vaihtoehdossa enimmillään 12 euroa kuukaudessa. Näin yli 55 000 ihmistä nousisi pois eläkeläisköyhyydestä. Pitkällä tähtäimellä SDP tavoittelee yhteensä 100 euron korotusta pienimpiin, alle 1 400 euron eläkkeisiin. Jokainen ikäihminen on ansainnut säällisen huolenpidon ja kunnollisen toimeentulon. Hallituspuolueiden naureskelu tälle eläkesataselle onkin suoraan sanottuna sydämetöntä. [Simon Elo: Se on vain pienentynyt 30 euroon!] Luulisi, että hallituspuolueidenkin korviin olisi kiirinyt monien ikäihmisten taloudellinen ahdinko, kun yhä useammat ikäihmiset kertovat surullista viestiä toimeentulonsa tiukkuudesta. Hinnat nousevat, ja lääkeomavastuut sekä palvelumaksut ovat nousseet Sipilän hallituksen päätöksillä, eikä pieni eläke tahdo enää riittää kohtuulliseen elämiseen varsinkaan yksin asuvilla.

Eläkeläisten pienituloisuus on todellinen ongelma, johon on ratkaisut löydettävissä ja johon tulee puuttua. SDP on jo aiemmin ehdottanut, että laadittaisiin nopeasti toimenpideohjelma eläkeläisten pienituloisuuden ja eläkeläisköyhyyden ratkaisemiseksi. Osana kokonaisuutta selvitetäisiin muun muassa vaihtoehdot kansaneläkkeen tasokorotuksen tekemiseksi ja verotuksen muuttamiseksi sekä eläkkeensaajien asumistuen, palvelujen ja palvelumaksujen vaikutus. Erityinen huomio tulisi kiinnittää vaikeimmassa tilanteessa olevien eli pieniä työeläkkeitä saavien asemaan.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Harakan tekemää epäluottamuslausetta, joka kuuluu: ”Eduskunta toteaa, että hallituksen talouspolitiikan arvovalintojen kohtuuttomuus korostuu hyvässä taloustilanteessa. Ne lisäävät eriarvoisuutta ja vähentävät luottamusta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

yhteiskunnassa. Poliitiikka laiminlyö tulevaisuuden talous- ja työllisyyskasvun. Tulevaisuuden työllisyyttä ja osaamista vahvistavat uudistukset jäävät tekemättä. Kasvun tulee kuulua kaikille. Näin ollen eduskunta vaatii, että hallitus tuo välittömästi eduskunnan käsiteltäväksi uusia korjaavia toimia, jotka edistävät kasvun oikeudenmukaista jakautumista, vähentävät eriarvoisuutta ja vahvistavat talouskasvua ja työllisyyttä pitkällä aikavälillä. Eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.”

17.31 Kimmo Kivelä sin: Puhemies! Niin kuin monessa puheenvuorossa on todettu, olemme hyvällä tiellä. Mutta niin kuin VM:n ennuste tänään ja myös monet varoittavat puheenvuorot, esimerkiksi valtiovarainministeri Orpon puheenvuorot, todistivat, ei meillä mihinkään henkselien paukuttamiseen todellakaan ole syytä. Nyt on mahdollisuus valitettavasti, kun olemme hyvällä tiellä, pilata kaikki ja sählätä pallo omaan maaliin. Tämä on mahdollista, mikäli seuraavien vaalien jälkeen muodostetaan hallitus, joka hulvattomasti jakaa rahaa sinne ja tänne ja vielä tuonne.

Tämä budjetti, puhemies, on hyvä ja ansiokas myös siinä mielessä, että vahvistetaan tulevaisuudenuskoa ja luodaan tulevaisuuden edellytyksiä. Talous on pitkälti psykologiaa, ja pitää vahvistaa näitä myönteisiä edellytyksiä, vahvistaa vahvuuksia. Kunnianhimon tasoa ei pidä laskea alaspäin. Esimerkkinä se, että hallituksen piirissä ei ajoittain itsekään uskotu tähän 72 prosentin työllisyysasteeseen. Se on saavutettu, mutta rimaa pitää korottaa: on myös jatkossa pyrittävä siihen, että työllisyysaste nousee 75:een.

SDP:n vaihtoehtobudjetin linjaa ja ylipäättänsä opposition linjaa en aina ymmärrä. Puhutaan kauniisti sinänsä hyvästä asiasta, toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta. Vaihtoehtobudjetissa SDP on laittanut sen hintalapuksi 20 miljoonaa, ja sitten on raha-asia-aloite, jossa se on 10 miljoonaa, mutta Kuntaliiton laskelmien mukaan se on 100 miljoonaa. Sitten edellinen puhuja, arvostamani valiokuntakollega, puhui tästä, että korkeakoulujen tk-panostukseen, tutkimukseen, on vähemmän rahaa. Juuri on tuoretta tietoa Tilastokeskuksesta, että tk-rahast — yksityiset, julkiset ja korkeakoulujen omat panostukset — ovat tällä hetkellä jo vuoden 2015 tasolla, jolloin hallitus aloitti työnsä.

Vetoan tässä myös Suomen kansaan tältä paikalta, tältä foorumilta: nyt ei kansalaisten kannata alistua löysiin vaalipuheisiin, joissa luvataan sitä ja tätä ja vielä tuota. Vauhti kiihtyy vaalien lähetessä. Lupauspuheet eivät oikeasti lämmitä mitään, mutta sen sijaan teot puhuvat. Minulle naurettiin äsken, kun puhuin, että siniset ovat olleet hallituksen liima. Sitä me nimenomaan olemme olleet. Traagisten poliittisten tapahtumien jälkeen puolitoista vuotta sitten me jäimme hallitukseen kantamaan vastuuta isänmaasta. Me emme halua olla mitään rintamakarkureita emmekä halunneet tähän maahan minkäänlaista hallituskriisiä ja sellaisia asioita, jotka olisivat järkyttäneet yhteiskuntamme vakautta.

Nyt teot puhuvat. Me olemme hallituksessa saaneet aikaan asioita, joista Suomen kansan laajat kerrokset hyötyvät, ja tämän linjan on saatava jatkoa. Esimerkiksi — taas äskeiseen puhujaan liittyen — olemme saaneet taisteltua sen, että lääkkeiden omavastuukattoa lasketaan noin 40 eurolla. Ja jotta kansalaiset kokevat olonsa turvallisiksi ja oikeusvaltioperiaate vahvistuu, rangaistuksia tiukennetaan ja rikosvastuu toteutuu entistä paremmin. Heikomman osapuolen suojasta huolehditaan, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään. Kansalaisten oikeusturvaa kehitetään, tarjotaan oikeudenhoidolle parempi mahdollisuus keskittyä varsinaiseen ydintehtävään, vähennetään rikollisuutta, kehitetään seuraamusjärjestelmää. Nämä ovat jo hallitusohjelmasta nousevia tavoitteita, jotka osaltaan vahvistavat turvallisempaa Suomea. [Timo Harakka pyytää vastauspuheenvuoroa]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, nyt käymme listaa jonkun matkaa läpi ja palaamme sitten kiivaisiin tai ystävällisiin debatteihin, jompiinkumpiin tai molempiin, vähän myöhemmin.

17.36 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Ensiksi kannatan edustaja Savion tekemää epäluottamuslause-ehdotusta.

Arvoisa puhemies! On ehkä paikallaan muistella vajaan neljän vuoden takaista tilannetta ja todeta, että Sipilän hallitus toden totta sai perintönä edeltäjältään todella synkän taloudellisen ja työllisyystilanteen. Työttömyys oli rajussa kasvussa. Valtion ja kuntien velkaantumismuutos oli hurja. Silloin oli syöty valtion kassa tyhjäksi. Oli myyty varallisuutta niin, että oli pidetty sillä tietynlaista staattista tilannetta vielä yllä, niin että valtion menot pystyttiin hoitamaan mutta todellakin valtavalla velanotolla. Myös verotusta oli kiristetty lukuun ottamatta yhteisöveron alennusta, jonka valtiovarainministeri Urpilainen silloin hoiti.

Tässä tilanteessa menttiin vuoden 15 vaaleihin, ja kaikki puolueet vasemmistoliittoa lukuun ottamatta tekivät ankaran säästö- ja sopeutusohjelman. Muun muassa sosiaalidemokraatit esittivät 20. maaliskuuta 15 eli tasan kuukausi ennen vaaleja, että he vaativat kolmen plus yhden miljardin sopeutusta: kaksi miljardia välittömästi etupainoisesti menojen karsimista, miljardi hieman myöhemmin ja miljardi veronkiristykseksi. Olisi tietysti mielenkiintoista ollut nähdä — onneksi ei nähty — mihin tällä ohjelmalla olisi jouduttu. Verotuksen kiristäminen ja esimerkiksi kunnilta leikkaaminen, mikä oli sosiaalidemokraattien pääkohde, olisivat johtaneet entistä huonompaan tilanteeseen. Jo edellisellä kaudella oli kuntien taloutta kiristetty niin, että kunnat olivat pahassa velkaantumiskierteessä, palvelujen alasajoja tapahtui laajasti, vanhustenhuolto, lapset ja koulutus kärsivät ja niin edelleen, eli sillä linjalla ei enää voinut jatkaa.

Tästä tilanteesta Sipilän hallitus lähti. Perussuomalaiset olivat mukana toteuttamassa ohjelmaa vajaan pari vuotta, ja tuona aikana tehtiin todella kipeitä päätöksiä. Me kannoimme vastuuta. Sitten meidät heitettiin hallituksesta ulos. Meidän lähtökohtamme oli se, että edelliseltä kaudelta periytynyt talouden syöksykierre oli pakko oikaista. Emme olleet iloisia kaikista niistä kohteista, päinvastoin, joihin hallitus alkutaipaleellaan meni. Erityisesti leikkaukset kohdentuivat monelta osin kohtuuttomasti. Mutta käänne on tapahtunut. Me lähdemme siitä, että kun käänne saadaan aikaiseksi, niin silloin käänne tapahtuu myös poliittisessa toiminnassa niin, että sosiaalinen oikeudenmukaisuus, ihmisten tasa-arvo ja kaikkien kansalaisten huomioon ottaminen tulee johtavaksi teemaksi. Nyt se olisi mahdollista. Käänne nimittäin tapahtui jo, niin kuin ministeri Orpo täällä sanoi, vajaa kolme vuotta sitten eli perussuomalaisten ollessa vielä hallituksessa.

Tällä hetkellä näemme sitten sen politiikan, mitä hallitus esittää ensi vuodelle. Se on kylmää kyytiä köyhille, vähävaraisille ja myös keskituloisille. Sadattuhannet lapsiperheet ovat ahdingossa, eläkeläisistä suuri osa miettii, että ostanko lääkkeitä vai ruokaa. Maaseutua on ajettu tällä kaudella ahdinkoon ja alas ennennäkemättömällä vauhdilla. Maatalous on kansallisessa mutta nyt erityisesti EU:n syvässä puristuksessa niin, että tilanne näyttää jopa erityisen huolestuttavalta. Palveluja on todellakin heikennetty ja keskitetty voimakkaasti. Palkat ovat muuten muutaman viime vuoden aikana nousseet merkittävästi, ehkä jopa 6 prosentin luokkaa, mutta perusturvan varassa olevien indeksit on leikattu ja köyhyys on heille jäänyt käsiin. Näin ollen kokonaiskuva on se, että eriarvoisuus yhteiskun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

nassa on kasvanut. [Puhemies koputtaa] Me emme sitä hyväksy, ja meidän vaihtoehtomme tarjoaa siihen korjauksen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, on pyydetty vastauspuheenvuoroja nyt ja vähän aikaisemminkin. Sopinee nyt niin, että kun tuon debatin jälkeen päästiin varsinaisiin puheenvuoroihin, otetaan edes yhden kierroksen verran jokaiselta ryhmältä puheenvuoroja, ja katsotaan sitten debatin tilaa ja tarvetta. [Antero Laukkanen: Hyvä esitys!]

17.42 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ainoa asia, mitä tarvitsemme enemmän kuin toivoa, on teot. Näin sanoi Katowicen ilmastokokouksessa puhunut 15-vuotias koululainen Greta Thunberg.

Ilmastonmuutoksen pysäyttäminen 1,5 asteeseen vaatii meiltä kykyä isoon muutokseen erittäin nopealla aikataululla. Toivoa on, mutta aika on käymässä vähiin. Ihmiset vaativat meiltä päätöksentekijöiltä tekoja, nyt.

Myös hallituksen budjettiesitykseen olisi tarvittu enemmän tekoja. Fossiilisten polttoainesten ja ilmastonmuutosta kiihdyttävien tukien alasajoa ei vielä kukaan aloittanut. Tuet fossiilille ovat kolminkertaiset verrattuna uusiutuvien tukien. Panostukset raideliikenteeseen ja liikenteen sähköistämiseen jäävät liian vähäisiksi, vaikka liikenne on yksi merkittävimmistä päästölähteistä. On pettymys, ettei hallitus ole valmis ottamaan käyttöön uusia kulutusta ohjaavia veroja, edes suomalaisten laajasti kannattamaa lentoveroa. Hallitus lupasi aiemmin tänä vuonna palata muoviveroon budjetin yhteydessä, mutta se näytti jäävän pelkäksi puheeksi.

Arvoisa puhemies! Suomen pitää tiukentaa omaa päästövähennystavoitettaan miinus 60 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, ja hiilineutraaliksi on päästävä saman vuosikymmenen aikana. Sen jälkeen on alettava jo sitoa hiiltä ilmakehästä. Meidän onkin huolehdittava, että hiilinielumme kasvaa. Jos nielu pienenee, vaatii sen kompensoiminen vielä nopeampaa päästöjen vähentämistä. Metsien kyky toimia hiilinieluna on noussut ratkaisevaksi ilmastonmuutoksen torjunnassa. Emme voi nostaa hakkuita nykytasosta, jos haluamme samaan aikaan pysäyttää ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden katoamisen.

Ilmasto ja talous eivät ole toisilleen vastakkaisia asioita. Kunnianhimoinen ilmastopoliittikka on myös parasta elinkeinopolitiikkaa ja tukee kestävien elinkeinojen syntyä ja kasvua. Koko maailma kaipaa kipeästi ratkaisuja, joilla torjumme ilmastonmuutosta. Jos me voimme niitä tarjota, ovat vientimahdollisuudet rajattomat.

Arvoisa puhemies! Suomen menestys on aina nojannut tasa-arvoiseen koulutukseen. Meillä ei ole varaa hukata kenenkään osaamista. Koulutus ja tutkimus, osaaminen ja sivistys ovat Suomen voimavaroja ja mahdollisia kilpailuvaltteja. Emme saa hukata näitä. Sipilän hallituksen leikkaukset koulutuksesta ovat olleet kohtalokkaita. Olemme tilanteessa, jossa koulutustasomme laskee ja oppimistulokset ovat heikentyneet. Maailmalla kehuja ja kiitoksia saanut koulutusjärjestelmämme on murenemassa rajujen leikkausten seurauksena. Opettajilla ei ole riittävästi aikaa oppilailleen, tukea tarvitsevat jäävät liian usein oman onnensa nojaan, opetustunteja on karsittu.

Hallituksen tekemät pienet paikkaukset eivät auta. Meidän on satsattava koulutukseen merkittävästi nykyistä enemmän. Tarvitsemme miljardiluokan panostuksen osaamiseen ja koulutukseen kaikilla asteilla taaperoista tohtoreihin. Vihreiden mielestä koulutuksen kun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

nianpalautuksen täytyy olla Suomen seuraava suuri missio. Sen käynnistäminen on seuraavan hallituksen keskeinen tehtävä.

Arvoisa puhemies! Hyvästä työllisyyskehityksestä iloitsemme kaikki. Kuitenkaan sen tuomista hedelmistä eivät kaikki pääse nauttimaan. Kun hallitus teki rajuja säästöjä, kävi se ensimmäisenä pienituloisimpien kukkarolla. Nyt, kun on ollut varaa höllentää, on helpotukset suunnattu toisaalle. Tämä ei ole oikein. Jopa joka kahdeksas lapsi elää köyhyydessä ja aivan liian moni eläkeläinen joutuu valitsemaan, ostaako ruokaa vai lääkkeitä. Hallituksen budjettiesitys ei vähennä eriarvoisuutta. Se ei myöskään nosta ihmisiä pois köyhyydestä. Köyhiltä leikkaaminen on ollut hallituksen arvovalinta, jota ei olisi ollut pakko tehdä.

Vihreiden valinta on toinen. Me haluamme pysäyttää eriarvoistumisen ja kaventaa tuloeroja. Pienituloisimpien etuudet pitää palauttaa indeksiin. Hallituksen kunnallisveron perusvähennyksen korotus jäi liian pieneksi. Työttömän perusturvaan, vähimmäispäivärahoihin, takuueläkkeeseen ja opintotukeen tarvitaan selvä tasokorotus.

Arvoisa puhemies! Budjetissa on lopulta kyse arvovalinnoista. Ilmasto, koulutus ja jokaisen ihmisen pitäminen osallisena tässä yhteiskunnassa ovat vihreiden tärkeimmät tavoitteet. Hallituksen budjetti ei valitettavasti näitä tavoitteita toteuta. Siksi kannatankin edustaja Haaviston esittämää epäluottamuslausetta.

17.47 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Viikonloppuna olemme kaikki saaneet lukea uutisia siitä, kuinka taloudessa menee ennakoitua paremmin. Hallitus on pääsemässä työllisyystavoitteeseensa. Sen lisäksi saimme lukea tuoreita uutisia siitä, kuinka hallitus aikoo lyhentää valtionvelkaa noin miljardin edestä. Nämä ovat kaikki hyviä ja tervetulleita uutisia, mutta samalla yhä useampi suomalainen ihmettelee, milloin on luvassa hyviä uutisia suomalaisille pienituloisille.

Tämä hallitus on leikannut sosiaaliturvasta monin tavoin. Ansiosidonnaista työttömyysturvaa on lyhennetty, työttömyysturvan ehtoja on tiukennettu, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja sekä lääkkeiden ja matkojen omavastuita on korotettu. Aktiivimallin seurauksena noin 39 prosenttia työttömistä saa alennettua työttömyysturvaa, ja tämän lisäksi on jäädytetty sosiaaliturvan indeksit koko vaalikauden ajan.

Yhteenlaskettuna hallitus on pelkästään indeksijäädytyksillä säästänyt noin 300 miljoonaa kaikista heikoimmassa asemassa olevien pienituloisten työttömien, eläkeläisten, vammaisten, rintamalisiä saavien ja lapsiperheiden kustannuksella tämän vaalikauden aikana. Näitä leikkauksia on perusteltu huonolla taloustilanteella ja menosäästöjen pakollisuudella, mutta nyt kun taloustilanne on parantunut ja liikkumavaraa on, ei muutosta tähän linjaan kuitenkaan tehdä.

69 miljoonaa olisi tämän indeksijäädytyksen lopettamisen kustannus ensi vuoden osalta, ja 300 miljoonalla saisi korvattua sen, mikä pienituloisilta on otettu tämän vaalikauden aikana. Petteri Orpo vastaa mielellään tähän kritiikkiin varoittamalla jakovaarasta, sanomalla, että pysyviä menolisäyksiä ei saisi tehdä pienituloisten aseman parantamiseksi. Samalla hän kuitenkin unohtaa kertoa, että tämä hallitus on päättänyt mittavista veronkevennyksistä hyvätuloisten aseman parantamiseksi jopa siinä määrin, että Valtiontalouden tarkastusvirasto on suositellut tiukempaa finanssipoliittista linjaa.

Nämä talouspoliittiset painotukset ovat puhtaita arvovalintoja. Hallituksen arvomaailmaa kuvastaa, että pienituloisten aseman parantaminen on tärkeysjärjestyksessä viimeisellä sijalla. Kun taloudessa menee huonosti, te leikkaatte pienituloisilta, ja kun taloudessa menee hyvin, te teette saman. Tästä ajattelutavasta voi käyttää esimerkkinä sitä, että suu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

rituloisia hallituksen mielestä pitää aina kannustaa antamalla heille lisää rahaa mutta pienituloisia pitää aina kannustaa leikkaamalla heidän rahojaan. [Hannakaisa Heikkinen: Höpö höpö!] Vaarana on, että nyt nähtävä taloudellinen nousu jää lyhyeksi.

Ennusteet tuleville vuosille näyttävät heikommilta. Siksi viisas hallitus keskittyisi nyt myös Suomen elinkeinoelämän, tasa-arvon ja työllisyyden kannalta keskeisiin rakenteellisiin uudistuksiin. Vanhempainvapaaajärjestelmän uudistaminen, oppivelvollisuusiän pidentäminen, yritystukien uudistaminen ja sosiaaliturvan uudistaminen ovat kaikki tärkeitä uudistuksia, joilla sekä lisätään hyvinvointia että vahvistetaan työllisyysastetta.

Mutta näistä hallitus ei ole saanut aikaan ensimmäistäkään. Sen sijaan se on toteuttanut tulonsiirtoja niin kiky-sopimuksen kuin veronalennusten ja -leikkausten muodossa ja laittanut kaikki paukut sellaisen sote-uudistuksen aikaansaamiseen, jonka ennakoidaan kasvattavan sosiaali- ja terveydenhuollon menokehitystä jopa miljardeilla verrattuna nykyiseen kehitykseen. Siinäpäs vasta sitä kestävyysvajepolitiikkaa.

Seuraavana keväänä tarvitaan hallitus, joka on valmis tekemään politiikkaa tulevaisuuden puolesta. Ilmastonmuutoksen torjuminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja työn murrokseen vastaaminen ovat keskeisen tärkeitä tavoitteita, joiden pitäisi ohjata kaikkea tehtävää politiikkaa. [Hannakaisa Heikkinen: Tätä kaikkea tehdään koko ajan!]

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Uotilan tekemää epäluottamuslausetta.

17.52 Anna-Maja Henriksson r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Aivan aluksi kannatan edustaja Blomqvistin tekemää epäluottamuslause-esitystä, jotta en unohda sitä asiaa.

Värderade talman! Som jag konstaterade här tidigare är det förstås positivt att Finland nu för första gången på tio år kan avkorta statsskulden, men samtidigt fick vi i dag ta del av finansministeriets prognos där det konstateras att tillväxten kommer att avta. Därför borde man nu vara på sin vakt, man borde vara lyhörd och man borde inte göra reformer som kommer att bli ännu dyrare. Nu finns det nämligen en uppenbar risk att regeringens vårdreform blir just en sådan. Enligt Kommunförbundets uträkningar skulle regeringens vårdreform öka vårdkostnaderna med 1 miljard euro per år. Det här är anmärkningsvärt.

Arvoisa puhemies! Kuntaliiton, valtiovarainvaliokunnan ja VTV:n arviot ovat todella isossa ristiriidassa hallituksen aiemmin esittämien lukujen kanssa. Hallitushan on todennut, että sote-uudistus hillitsee sote-kustannuksia pitkällä tähtäimellä 3 miljardilla eurolla. Nyt näyttää siltä, että aivan toisin tulee käymään, ja se ei ole kestävä, eikä se ole viisasta politiikkaa. Eli hallituksen sote-uudistus ei ole täyttämässä hallituksen omaa tavoitetta kustannussäästöistä.

On tärkeää myös muistaa, että hallitus jo nyt on ajanut alas sairaalaverkostoamme kielämällä yksinkertaiset päiväkirurgiset leikkaukset pienemmissä sairaaloissa. Tämä on johtanut vain jonojen pidentymiseen ja potilasturvallisuuden heikentymiseen. Tämä asetus on aiheuttanut paljon tyytymättömyyttä sekä pienissä aluesairaaloissa että myös suurimmissa keskussairaaloissa. Ambulanssiralli on todellisuutta, Kela-taksit eivät toimi. Ihmiset ympäri Suomea ovat hämillään, että mistä oikein on kysymys, miksi on näin tehty. Asia pitäisi ratkaista, ja asia voidaan ratkaista, jos tahtoa on. Tämä päätös on ollut huono, ja se olisi syytä korjata.

Mutta mitä hallitus tekee? Ilmeisesti viime torstaina hallitus on antanut esityksen poikkeussäännöksestä koskien kiireetöntä leikkaustoimintaa, ja ilmeisesti on tarkoitus nyt, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

yksityiset saisivat tehdä näitä leikkauksia sellaisissa yksiköissä, joissa ei ole yhteispäivystystä, mutta eivät sitten ne kunnan omistamat sairaalat. Missä järki on? Missä on oikeudenmukaisuus? Tässä on moni hallituksen edustaja puhunut siitä, että Suomessa tarvitaan oikeudenmukaisuutta, niin että ihmiset tuntevat turvallisuutta arjessaan. Nämä päätökset ovat vieneet aivan toiseen suuntaan.

Värderade talman! Den här situationen med hur man på ett ojämlikt sätt behandlar våra regioner borde man verkligen ta tag i. Det är orättvist mot invånare i olika delar av landet att man inte kan få till exempel enkla dagkirurgiska operationer skötta i sitt eget sjukhus utan tvingas åka mycket längre bort för att få en operation som man tidigare har kunnat sköta lokalt. Det här skulle bara kräva vilja att ordna det, men regeringen har inte visat den viljan. Jag hoppas att man ännu skulle ta sitt förnuft till fånga. Vården ska finnas till för människan och inte tvärtom.

Värderade talman! Finland borde bli världens barnvänligaste land, men för det krävs det också politisk vilja. Nästa regeringsperiod är det helt nödvändigt att det görs en familjepolitisk helhetsreform. Familjernas valmöjligheter ska vara större, det behövs mera flexibilitet och vi vill att alla barn ska ha rätt till en kvalitativ dagvård. Därför vill vi ha en 6+6+6-modell när det gäller familjeledigheterna, och vi vill att alla barn som fyllt tre år ska ha rätt till fyra timmars avgiftsfri småbarnspedagogik per dag.

Arvoisa puhemies! Seuraavista eduskuntavaaleista tulee myös koulutusvaalit, tulee ilmastovaalit ja arvovaalit. Hallitus on tällä vaalikaudella leikannut massiivisesti koulutuksesta. Kohta neljän murheellisen vuoden jälkeen on meidän aika kääntää Suomen koulutuksen suunta. Tarvitsemme määrätietoisia panostuksia koulutukseen ja tutkimukseen. Kaikkien koulutusasteiden ja tutkimuksen perusrahoituksen tulee olla pitkäjänteistä ja ennakoitavaa. Lyhyen aikavälin projektien sijaan tarvitaan riittävä perusrahoitus.

Ja sitten työllisyysaste on nostettava vähintään 75 prosenttiin, ja tämän takia olisi myös luovuttava työperäisestä [Puhemies koputtaa] tarveharkinnasta. Yritykset tietävät kyllä itse, ketkä he tarvitsevat työntekijöikseen.

17.57 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä valtion talousarvioesitys on varsin tasapainoinen ja kurinalainen ja sillä tavalla noudattaa sitä linjaa, joka hallituksella on ollut.

Mutta tässä ihan ensiksi kannatan edustaja Östmanin tekemää epäluottamusesitystä. [Olavi Ala-Nissilä: Minkä takia?] — Minkä takia? Se oli hyvä esitys. [Sinuhe Wallinheim: On parempiakin!] — Niin, aina voi pyrkiä parempaan, parempaan epäluottamuslauseeseen.

Arvoisa puhemies! Suomi on elänyt vahvaa nousukautta jo muutaman vuoden ajan, ja tämä on näkynyt kansantalouden paranemisena työllisyyden paranemisen myötä. On huomattavaa, että työllisyys on parantunut lähes kaikissa kunnissa, ei vain kasvukeskuksissa. Tämä kasvu tällä hetkellä on tuottanut hyvää ihan kaikkialla Suomessa. Myös palkat ovat nousseet enemmän kuin moni on odottanut ja ajatellut. Näin joulun aikana olemme voineet lukea lehdistä, kuinka suomalaiset aikovat käyttää tänä vuonna joulun viettoon enemmän varoja kuin moneen vuoteen. Asuntorakentaminen on kasvanut, liikenneväyliin investoidaan enemmän kuin kymmeniin vuosiin, liikennejärjestelmän korjausvelkaa on voitu ka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

ventaa, ja viimeisin uutinen, että voimme jopa lyhentää valtionvelkaa, kyllä kertoo siitä, että monessa asiassa on onnistuttu.

Talouden hyvä kehitys on nyt taantumassa mutta kuitenkin jatkuu kohtuullisena vielä muutaman vuoden. [Eduskunnasta: Ei se vielä ole taantunut!] — Voisi sanoa, että ei se vielä ole taantunut, mutta se on ikään kuin taantumaan päin. [Eduskunnasta: Se hidastuu!] — Hidastuu, kyllä. — Voisi sanoa, että luterilaisella työmoraalilla Suomi punnertaa itsensä taloudelliseen ja sosiaaliseen tasapainoon. Valitettavasti samaan aikaan tummia pilviä on jo taivaalla: alhainen syntyvyys ja samaan aikaan nopea vanheneminen tuottavat sen, että Suomi on Euroopan nopeimmin vanheneva kansa. Samaan aikaan meitä on jo tituleerattu Euroopan Japaniksi alhaisen syntyvyytemme vuoksi.

Arvoisa puhemies! Samalla kun suuri osa suomalaisista voi paremmin, on meillä yhteiskunnassa useita väliinputoajaryhmiä: pitkäaikaistyöttömät, työkyvyttömyyseläkkeellä olevat, pieneläkkeellä olevat, syrjäytyneet, vähävaraiset yksinhuoltajaperheet, osatyökykyiset, kotihoidossa olevat vanhukset. Näitä ryhmiä juurikaan työllisyyden paraneminen ei sinänsä auta, vaikka ymmärrämme, että kun sitä taloudellista pelivaraa syntyy, niin myös heitä pitäisi voida auttaa. Mutta hallitus ei ole tässä kunnostautunut. Se on vähän surullista. Kun hallitus tekee muuten minusta aika hyvää työtä, niin miksi on pitänyt jättää sitten, ministeri Orpo, nämä kaikkein eniten apua tarvitsevat näin heikolle hapelle? Tämä kyllä tekee ihan vilpittömästi vähän surulliseksi. Heidän auttamiseensa olisi nyt ollut mahdollisuutta kyllä pikkasen tätä asiaa miettimällä.

Sitten muutama ajatus tästä ensi vuoden talousarvioesityksestä. Se on kohtuullinen, ja siinä on monia hyviä asioita, myös moitittavaa, mutta ensin näitä hyviä asioita:

Se, mistä erityisen ison kiitoksen annan — joka tässä salissa ei kyllä tänään noussut millään tavalla esille, mistä olin vähän pahoillani, ehkä jossakin sivurepliikissä tai esittelytekstissä — on tämä, että valtiovarainvaliokunta lisäsi ruoka-apua antaville yhdistyksille 1,2 miljoonaa euroa heidän hyvään työhönsä. [Arto Satonen: Iso raha!] He eivät mistään voi saada tätä rahaa, mutta tästä se nyt tulee, ja tästä erityisen lämmin kiitos. Uskon, että he jos ketkä ovat tänä jouluna tyytyväisiä.

Sitten on vähävaraisten nuorten ja lasten liikuntamahdollisuuksiin lisätty, merkittävä asia. Etsivä nuorisotyö. Sitten pieni detalji on tämä juutalaisen seurakunnan turvallisuuden lisääminen 300 000 euroa.

Sitten on tällainen asia kuin vanhojen hissien korjaaminen esteettömiksi. Todella iso asia, jota kukaan ehkä ei sillä tavalla ajattele, mutta itse asun alueella, jossa asuu paljon vanhuksia isoissa kerrostaloissa ja hissit ovat vanhoja, ja nyt niitä voidaan korjata esteettömiksi.

Sen sijaan mainitsen viimeisenä — kun aika loppuu — sen, että kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön, nimenomaan järjestöjen tekemään, ei ole tulossa euroakaan. Tässä olisi voinut ehkä ottaa muutaman miljoonan sieltä Finnfundin rahoista ja laittaa kansalaisjärjestöille, ihan sen takia, että se olisi rohkaissut heitä heidän hyvässä työssään, [Eva Biaudet: Sata miljoonaa ainakin!] mutta palaan tähän seuraavassa puheenvuorossani. — Kiitos.

18.03 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Parin viime vuoden ajan olemme voineet katsoa tulevaisuuteen aikaisempaa luottavaisemmin kiitos kääntyneen talouden suunnan, kiitos sen työn, johon Sipilän hallitus on kyennyt. Oppositio ei meitä talouden käänteistä kiitä, mutta heidän viestinsä takana on turhautumista siihen, etteivät he kyenneet tähän työhön itse. Nyt tehdyn työn hedelmiä oppositiossa toki

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

ollaan mielellään jakamassa. Pitkästä aikaa on ollut, mitä jakaa. Nyt sopivasti joulun alla saimme vielä tiedon, että ensimmäistä kertaa vuosikymmeneen Suomi maksaa velkaansa pois. Velkaa lyhennetään liki miljardilla eurolla kiitos vastuullisen talouspolitiikan.

Lähes kaikki hallituksen asettamista talouspoliittisista tavoitteista ovat täyttymässä. Näistä esimerkkinä liki 72 prosentin työllisyysaste ja työllisten määrän kasvu 115 000 ihmisellä. Näiden ilonaiheiden keskellä on syytä muistaa, kuten valtiovarainministeri on tarpeellisesti muistuttanut, että valtion velanoton arvioidaan jälleen jatkuvan ensi vuonna. Talouskasvun ennustetaan hieman hidastuvan, ja väestön ikääntyminen kasvattaa menoja. Kestävyyssvaje on yhä todellisuutta, eikä löyhiin lupauksiin pitäisi olla vaalien alla yhdelläkään puolueella varaa. Hyvät edustajat, muistattehan vaalikentillä kertoa myös tämän: julkisessa taloudessa on yhä mittava kestävyysvaje.

Valtiovarainministeriö julkaisi tänään talousennusteensa, joka ennustaa talouskasvun hidastuvan. Talous siis kasvaa edelleen, mutta kasvu hidastuu lähemmäksi normaalia kasvuvauhtia. Ikäsidonnaiset menot kasvavat, mikä synnyttää epätasapainoa julkisen talouden menojen ja tulojen välille. Tämä tarkoittaa, että Suomi tarvitsee jatkossakin vastuullista politiikkaa talouden, työllisyyden ja palveluiden hoidossa. Tämä tilanne edellyttää koko maan voimavarojen huomioimista ja mukaan ottoa. Talouskasvu on ollut hyvää jokaisessa Suomen maakunnassa, ja tuon kehityksen jatkumista on syytä kaikin tavoin tukea. Pelkästään menestyvästä pääkaupunkiseudusta ei ole pitämään myönteistä taloudellista kehitystä yllä. Suomi voi hyvin silloin, kun se elää koko voimallaan. Vain eheä Suomi pärjää tulevaisuudessa.

Arvoisa rouva puhemies! Tilastokeskus julkaisi syksyllä väestöennusteen, joka kertoi huolestuttavaa viestiä syntyvyyden pienentymisestä. Mikäli ennusteet toteutuvat, jatkossa entistäkin pienemmän työikäisten joukon voimin rahoitettaisiin merkittävä osa yhteiskunnan palveluja. Tämä haastaa koko hyvinvointiyhteiskuntamme, jonka rahoituspohja vaarantuu vakavalla tavalla, mikäli syntyvyys matalenee jatkossakin pohjaluvuissa. Kyse ei ole siis vain perhepolitiikasta, vaan mitä suurimmassa määrin esimerkiksi talouspolitiikasta. Kaiken elinvoiman ja taloudellisen toimeliaisuuden tae on terve väestökehitys. Siksi perhepoliittiset kysymykset on nostettava poliittisen prioriteettilistan kärkeen yhteiseksi asiaksi.

Viisaan, tulevaisuutta ja toivoa luovan perhepolitiikan ohella tarvitsemme myös maahanmuuttoa. Tarvitsemme työvoiman tarveharkinnan esteiden purkua, ja meidän on pysyttävä työllistämään paremmin myös ulkomaalaistaustaiset opiskelijat, jotka suorittavat opintojaan oppilaitoksissamme. On resurssien hukkausta, jos päästämme nämä meille opiskelemaan tulleet opiskelijat lähtemään täältä pois hyvä koulutus kainalossaan.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi nostaa vielä esille muutaman valtiovarainvaliokunnassa hallituksen budjettiesitykseen tehdyn muutoksen: Meillä Pohjois-Savossa on iloittu erityisesti maakuntamme alueelle tulevista tiehankkeista, joista merkittävimpiä on ohituskaistaparin rakentaminen vilkkaasti liikennöidylle valtatie 5:lle välille Siilinjärvi—Lapinlahti. Uusi ohituskaistapari paitsi sujuvoittaa liikennettä myös lisää merkittäväällä tavalla liikenneturvallisuutta. Jatkossa on sitten myös pääkaupunkiseudun ihmisten helpompi ja turvallisempi suhautella hiihtolomilleen pohjoisen hiihtokeskuksiin. Samalla toivon, että ensi kaudella jatketaan tiestön korjausvelan pienentämistä ja investoidaan rohkeasti uusiin infrahankkeisiin kaikkialla Suomessa. Infrahankkeissa on aina kyse myös talouden toimintaedellytysten turvaamisesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti: iloitsen myös siitä pienestä määrärahasta, jonka Hevostietokeskus on Suomessa saamassa.

18.08 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Käymme palautekeskustelua valtion ensi vuoden talousarviosta tilanteesta, jossa on hyvä harkinta tarpeen. On fakta, että taloutemme on kuluvana vuonna kehittynyt positiivisesti. Maksamme tänä vuonna velkaa takaisin ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2008. Kasvu on ollut laaja-alaista myös alueellisesti, ja mikä parasta, vaalikauden alkuun verrattuna ainakin 115 000 suomalaista on saanut uutta työtä. Hallituksen politiikka on siis tuottanut kaivattua tulosta, ja monessa kodissa tätä joulua voidaan viettää aiempaa valoisemmissa tunnelmissa.

Toisaalta fakta on myös havainnot, joiden mukaan talouskasvumme on hiipumaan päin. Monessa yrityksessä tuotannon kasvattamista haittaa pula osaavasta työvoimasta tai sitten tuotannon kapasiteetti on jo nyt täydessä käytössä. Päätöksiä uusista tuotantoa lisäävistä investoinneista ei puolestaan uskalleta tehdä, sillä huoli on suuri siitä, millaista talouspolitiikkaa tässä maassa seuraavat neljä vuotta harjoitetaan. Lisävauhtia talouskasvun hiipumiseen antavat keskeisten kumppaneidemme hankala tilanne: epäselvä brexit, Saksan talousveturin yskähtelyt sekä Italian ja Ranskan velkamyönteinen politiikka vaikuttavat viiveellä myös meidän kasvunäkymiimme.

Arvoisa puhemies! Vastuullinen poliittinen päättäjä tekisi näistä lähtökohdista sen johdopäätöksen, että tulevina vuosina talouspolitiikan pitää olla maltillista ja pragmaattista, jos me haluamme pitää kiinni nykyisen kaltaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta. Rahat eivät vielä kukaan riitä ensi vuosikymmenenä tarvittavien palveluiden rahoittamiseen, vaikka työllisyysasteemme onkin jo korkeimmalla tasolla kuin mitä 25 vuoden aikana se on ollut. Siksi seuraavankin hallituksen talouspolitiikan tärkeimmän tavoitteen pitää olla sama kuin nykyisen hallituksen: Taloutta on edelleen vakautettava tiukalla menopolitiikalla ja uudistuksilla, joiden avulla yhä useampi työkäinen on mukana työmarkkinoilla. Annettuja hyvinvointilupauksia maksamaan tarvitaan mahdollisimman monta meistä. Se tarkoittaa perhevapaauudistusta, sosiaaliturvan uudistamista ja uudistuksia työmarkkinoilla, joilla mahdollistetaan nykyistä parempi yrityskohtainen palkkakehitys. Malleja tähän paikallisen sopimisen malliin löytyy keskeisistä kilpailijamaista. Samalla pitää huoli siitä, että talouskasvun edellytykset meillä säilyvät. Lyhyellä aikavälillä se tarkoittaa sitä, että työnteon ja työn teettämisen verotusta ei tule kiristää, ja sitä, että erityisesti yritysten toimintaympäristöä ei vaikeuteta lisäbyrokratialla tai -sääntelyllä. Pidemmällä perspektiivillä fiksu kasvupolitiikka on panostusta osaamiseen ja tutkimukseen ja liikenneinfraan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi valtiovarainvaliokunta ansaitsee kiitokset Liikkuva opiskelu -ohjelmaan annetusta lisäpanoksesta. Varhaiskasvatuksessa toteutettaviin pilotteihin osoitetaan yhteensä miljoona euroa. Toinen hyvä lisäys on seuratoimintaan annettava miljoonan euron määräraha, joka kohdennetaan erityisesti vähävaraisten lasten ja nuorten harrastamisen tukemiseen.

Arvoisa puhemies! Olen myös tyytyväinen siihen, että valiokunnan mietintöön sisältyy määrärahaesitys kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi tieosuudelle Lintukangas — Rannilantien liittymä. 620 000 eurolla avataan uusia mahdollisuuksia muun muassa työmatkapyöräilyn lisääntymiseen Jyväskylässä, joten kiitos tästä. [Toimi Kankaanniemi: Oikein hyvä!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

18.12 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tulevan hallituksen yksi tärkeimmistä tehtävistä tulee olla eriarvoistumiskehityksen pysäyttäminen. Eniten tällä vaalikaudella on yllättänyt se, millaisella vimmalla Sipilän hallitus on käynyt vähäosaisten kimppuun. Kaikkein pienituloisimmat ovat osallistuneet kaikkein raskaimmin valtiontalouden tasapainottamiseen. Eniten on leikattu pienituloisilta palkansaajilta, eläkeläisiltä, työttömiltä, sairailta, opiskelijoilta ja lapsiperheiltä.

Samalle ihmiselle tai perheelle kasautuvilla leikkauksilla on ollut suuri vaikutus arjen toimeentuloon. Samaan aikaan on riittänyt kuitenkin jaettavaa omille intressipiireille. Vähäosaisille annetaan lusikalla ja heiltä otetaan kauhalla. Hallitus lisää 50 miljoonaa euroa pienimpiin vanhempainetuksiin ja takuueläkkeeseen, mikä on hyvä ja positiivinen asia, mutta samalla hallitus leikkaa kahta kauheammin lähes samalta joukolta: lääkekorvausten omavastuita nostetaan, sote-maksuja korotetaan ja niin edelleen ja niin edelleen. Köyhän vuoroa ei tämän hallituksen aikana tule, olipa lasku- tai nousukausi.

Edustaja Heinonen täällä ryhmäpuheenvuorossaan puhui halveksuen ”setelien jakamisesta torilla”. Ilmeisesti edustaja Heinonen viittasi tällä SDP:n tekemään avaukseen eläkeläisköyhyyden poistamiseksi. SDP esitti, että julkisen talouden sallimissa rajoissa pieniä eläkkeitä on usean vuoden aikana tavoitteena korottaa yhteensä 100 eurolla. SDP:n esitys nostaa Telan asiantuntijan mukaan 55 000 suomalaista eläkeläistä pois köyhyydestä. Esi-tyksessä on ennen kaikkea kyse oikeudenmukaisuudesta. Yhteiskuntapolitiikassa tehdään jatkuvasti arvovalintoja. SDP:n arvoissa säällinen toimeentulo kuuluu kaikille. Maassamme on iso pienituloisten eläkeläisten joukko, joka päivittäin joutuu tinkimään pienen eläkkeen vuoksi monista asioista. Hyvinvointiyhteiskunta kuuluu kaikille, ja on kunnia-asia huolehtia näiden naisten ja miesten eläkkeiden säällisestä tasosta.

Rintamalisien osalta ei voi sanoa tuosta päivällisestä keskustelusta muuta kuin ”voi tätä kätten pesua”. Asiasta on puhuttu koko syksy, mutta mitään ei ole tapahtunut, ja nyt saimme täällä sitten kuulla kysymyksessä olevan ”työtapaturma”, että näittenkin osalta indeksit jäädytettiin. No, toivottavasti tähän asiaan nyt saadaan tämänpäiväisen keskustelun tuloksena korjausliike.

Arvoisa puhemies! Positiivista on se, että työllisyyskehitys on ollut myönteistä ja työpaikkoja on syntynyt, mutta haluan samalla palauttaa mieleen, miksi ja miten työpaikkoja on syntynyt tähän maahan — henkseleitä paukutellessa se näyttää jo hallitukselta unohtuneen. Palkansaajat hyväksyivät kilpailukyky sopimuksen siinä uskossa, että se toimisi pidäkkeenä lakiesityksille, joita tiedettiin olevan tulossa. Kikyssä sovittiin muun muassa, ettei työttömyysturvaa heikennetä eikä yleissitovuuteen kajota. Hintaa, johon palkansaajat pitkin hampain suostuivat, oli kova: muun muassa lomarahoja leikattiin, ja sitä seurasivat vielä maltilliset palkkakierrokset. Palkansaajat kantoivat vastuuta työmarkkinarauhan säilyttämiseksi, jotta työpaikkoja syntyisi ja talouden rattaat tässä maassa pyörisivät. No mitä teki hallitus? Hallitus rikkoi kikyä luomalla aktiivimallin, joka leikkaa työttömyysturvaa. Tämäkään ei vielä riittänyt, vaan hallitus on ollut jatkuvasti törmäyskurssilla työmarkkinoiden kanssa: lomarahojen leikkausten ja aktiivimallin lisäksi hallitus on leikannut työttömyysturvaa, pidentänyt koeaikaa sekä heikentänyt takaisinottovelvollisuutta ja irtisanomissuojaa, ja yrittäpä jopa poistaa määräaikaisuuden perusteen alle kolmekymppisiltä. [Arto Satonen: Ja paljonko on näiden työllisyysvaikutus?]

Tämä on väsähtäneen hallituksen budjetti. Uudistukset, jotka tältä hallitukselta jäivät tekemättä, on saatava liikkeelle. Seuraavalla vaalikaudella tarvitaan sosiaaliturvauudistus. Lisäksi meidän on uudistettava perhevapaita ja varhaiskasvatusta, ja tarvitaan nuorten syr-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

jäytymisen ehkäisemiseksi oppivelvollisuuden pidentäminen sekä toinen aste maksuttomaksi. Tarvitsemme myös työllisyyttä ja kestävää kehitystä tukevan verouudistuksen.

Ihan lopuksi, arvoisa puhemies, kannatan myös Timo Harakan tekemää vastalauseen 1 mukaista epäluottamuslausetta.

18.17 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan kiittää edustaja Ojala-Niemelää hänen puheenvuorostaan. Se oli nimittäin erittäin kuvaava. Hän luetteli kaikki ne toimet ja arvosteli kaikkia niitä toimia, joilla on yli 50 000 työpaikkaa saatu tällä vaalikaudella aikaan. Meillä on täysin tutkittua tietoa siitä, että puolet näistä työpaikoista on maailmantalouden parantumisen ansiota ja toinen puoli on niiden toimien, joita kaikkia te nimenomaan tässä arvostelitte, joilla on parannettu työn tekemisen ja työn teettämisen kannattavuutta ja kohtuullistettu työnantajariskiä — juuri nämä toimet. Eli jos niitä toimia ei olisi tehty, tällä hetkellä meillä olisi 50 000 ihmistä vähemmän töissä ja valtiontalous ei olisi tasapainossa ja teiltä kysyttäisiin, mistä te leikkaatte seuraavaksi.

18.18 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Aivan juurikin näin, että samalla kun hallitus on paukutellut henkseleitään ja yrittänyt ottaa tämän saavutuksen omiin nimiinsä, tosiasia on, että tässä maassa suomalaisten palkansaajien selkänahasta on revitty nämä työpaikat. He ovat joutuneet antamaan omistaan lomarahaleikkausten muodossa, ja työttömyysturvaa on leikattu.

Otetaanpa tämä aktiivimalli viimeisimpänä. Nyt se juuri osoitti, että se ei ole luonut uusia työpaikkoja. Aktiivimalli rankaisee työn puutteesta eikä aktivoi. Esimerkiksi meillä Lapissa on paikkakuntia, joilla 80 prosentilta työttömistä on leikattu työttömyysturvaa aktiivimallin johdosta, koska siellä ei kerta kaikkiaan elinkeinorakenteen vuoksi ole töitä, mihin mennä ja aktivoida itseään. Tämä on se tosiasia tässä lähtökohdassa.

Tähän toivon kyllä suunnanmuutosta ensi vaalikaudella: ei riidellen ja repien, kuten nyt, vaan sopien.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avataan lyhyt debatti tästä, kun tarpeita on.

18.20 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aiemmassa debatissa jo totesin sen, että on hieman turhauttavaa käydä tällaista debattia, kun se koko iso kuva halutaan unohtaa. Suurin teko Suomelle on ollut se, mistä meitä kansainvälisesti kiitetään mutta oppositio haukkuu: me olemme antaneet työtä yli 115 000 suomalaiselle.

Etlä arvioi pari viikkoa sitten, että puolet noista työpaikoista on suoraan hallituksen toimien ansiota, ja se on todella merkittävä asia. Se tuo hyvinvointia moneen, moneen perheeseen. Te järjestelmällisesti ammutte ja arvioitte alas meidän tekomme. Ne ovat olleet välttämättömiä tekoja, ja on hyvä muistaa, että ilman niitä näitä työpaikkoja ja tätä talouskasvua ei olisi. Myös te leikkasitte viime hallituskaudella, mutta saldo oli 100 000 työtöntä tähän maahan.

18.21 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aika turha riidellä siitä, paljonko ja millä tekijöillä on vaikutusta ollut työllisyystilanteen paranemiseen. Se on erinomaista, että näin on tapahtunut, ja se on vähentänyt sosiaalipuolen menoja ja kasvattanut verotuloja ja näin ollen ollut erinomaisen tärkeä asia. Mutta on varmasti sel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

vää, että kansainvälisellä tilanteella on merkittävä vaikutus työpaikkojen syntyyn, yritysten menestymiseen, avoimen sektorin puoleen, ja toisaalta hallituksen toimenpiteillä ja työmarkkinajärjestöjen suostumisella niihin on ollut merkitystä.

Mutta sitten tämä aktiivimalli: Nyt en muista ihan tarkkaan lukuja, mutta jaostossa tuli esille, että sekä työvoimahallinnon että Kelan puolella on syntynyt merkittävät hallinnolliset kustannukset, yhteen laskien yli 10 miljoonan kustannukset. Tulos työllisyyden puolella on erittäin vähäinen, ja leikattu on sitten taas hyvin pieniä työttömyysetuuksia.

18.22 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnassa tuli hyvin selväksi se, että lähes kaikki asiantuntijat sanoivat, että yksi suuri meidän talouskasvun ja tulevaisuuden tekemisen este on nimenomaan se, että meillä ei ole osajia ja tekijöitä tällä hetkellä. Elikkä me tarvitsemme sitä, että järjestellään näitä asioita niin, että meidän rakenteet tulisivat sillä tavalla paremmiksi, että jokaisella olisi mahdollisuus toimia tämän yhteiskunnan hyväksi, ja se tarkoittaa sitä, että me, voisi sanoa vapautamme työmarkkinoita entistä enemmän. Sitähän tämä hallitus on tällä hetkellä tehnyt, ja täytyy sanoa, että kyllä sillä on ollut vaikutusta. On ollut edelliselläkin hallituksella vaikutusta, esimerkiksi meidän yhteisöveron laskulla 20 prosenttiin oli vaikutusta, vaikka oppositio ei täällä tuokaan esille sitä meidän parasta viime kauden päätöstämme. Sillä on mahdollistettu tämä talouskasvu osaltaan, ja sitten tämän hallituskauden päätöksillä, [Puhemies koputtaa] mutta myös kansainvälisellä kehityksellä.

18.23 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kiistämätöntä, että työllisyyden paraneminen on erittäin hieno asia, ja se on varmasti useamman hallituksen ansiota mutta myöskin tietenkin kansainvälisen kehityksen tulosta. Mutta mielestäni politiikat eivät voi tyytyä ihan vain makrotalouden tuloksiin, vaan kyllä meidän pitää myöskin pohtia, miten talouskasvu ja työllisyys kohdentuvat eri ryhmiin. Hallitus onkin ansiokkaasti luvannut, että se arvioi budjettia Agenda 2030 -tavoitteiden mukaisesti ilmasto- ja tasa-arvovaikutusten suhteen, mutta kuitenkin tasa-arvovaikutusten arviointi nimenomaan sukupuolen mukaan on kyllä jäänyt hyvin heikoksi.

Esimerkiksi kun on puhuttu lapsikäyhydestä, me tiedämme, että yksinhuoltajista hyvin suuri osa kuuluu juuri näihin kaikkein matalatuloisimpiin, yksinhuoltajista puolet kuuluu matalatuloisiin. Jopa 30 prosenttia kaupunkien lapsista asuu yhden vanhemman kanssa. [Puhemies koputtaa] On välttämätöntä, että löydämme jotain keinoja, joilla voimme tukea heidän tilannettaan. Edes silloin kun he ovat töissä, he eivät pysty nostamaan sitä. [Puhemies koputtaa] Siksi RKP on ehdottanut, että katkaistaan toimeentulotuen ja lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen yhteys.

18.25 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä täytyy sanoa, että viimeksi eilen aktiivimallista tuli palautetta. Elikkä kun ihminen yrittää kaikkensa mutta kun niitä palveluita ei ole tarjolla ja työtä ei ole tarjolla ja ei pysty täyttämään niitä aktiivisuusehtoja, vaikka kuinka haluaisi, niin mitä hallitus tekee? Leikkaa siitä pienestä toimeentulosta melkein 5 prosenttia ja syyllistää tällä tavoin tätä, joka yrittää aktivoida itseään mutta ei pysty, ei kykene. Siellä on myös paljon pitkäaikaissairaita ja sellaisia ihmisiä, jotka kuuluisivat itse asiassa työkyvyttömyyseläkkeelle, mutta meillä on semmoinen järjestelmä, joka vuosikausia roikottaa näitä ihmisiä byrokratian kiemuroissa odottamassa sitä päätöstä, ja vaikka heillä olisi minkälaiset lausunnot, niin vakuutusyhti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

öitten lääkärit toteavat, että ”et sinä mikään työkyvytön ole, mene aktivointitoimenpiteisiin”. Mutta kun heille ei löydy niitä toimenpiteitä, joihin he voisivat osallistua, kun he eivät niihin pysty. Tämä masentaa ihmisiä, ja he ovat niin ahdistuneita, että he eivät todellakaan tiedä, mitä tekisivät. [Puhemies koputtaa] Mitä hallitus tähän vastaa? Oletteko te valmiita luopumaan tästä epäoikeudenmukaisesta, syyllistävästä aktivointimallista?

18.26 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka työllisyystilanne on parantunut ja työttömien määrä on vähentynyt, pitkään työttömänä olleiden tilanne ei ole helpottunut. [Hannakaisa Heikkinen: Ei ole totta!] Erityisen huolestuttavaa on se, että talouden nousukaudesta huolimatta Suomeen on syntynyt uusi nuorisotyöttömyyden kova ydin. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ja nuorten aikuisten määrä on kasvanut. Nuorisotakuun ja nuorten aikuisten osaamisohjelman alasajot ja lopettamiset näyttäytyvät nyt selkeästi väärinä ratkaisuinä, ja lisäksi ammatillisen koulutuksen reformin ongelmat uhkaavat edelleen heikentää nuorten tilannetta. Kuten edustaja Ojala-Niemelä totesi, viimeisimpien tietojen mukaan aktiivimallin tuloksetkin ovat kovin kehoja, ja huolestuttava on myös Tiina Ruohosen opinnäytetyössä tullut tieto, että aktiivimalli on lisännyt työttömien syrjäytymisentunnetta ja lisännyt myös vihantunteita yhteiskuntaa kohtaan. Tämä on todella huolestuttava asia.

18.27 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen aikana on tehty paljon sellaisia toimia, jotka viime hallituskautena jäivät tekemättä. Tämä on kiistämätön tosiasia, ja ymmärrän opposition tuskan, kun pitäisi musta kertoa valkoiseksi ja päinvastoin, mutta sehän ei onnistu tietenkään. [Johanna Ojala-Niemelä: Uudistukset on jääneet tekemättä!] Yli 100 000 ihmistä on saanut työpaikan, ja moni heistä on ollut pitkäaikaistyötön. Heidän elämälleenhän sillä on valtava merkitys. Jos Suomi meinaa tulevaisuudessa velvollisuudet hoitaa liittyen eläkkeisiin, sosiaaliturvaan ja niin edelleen, meidän on edelleen uudistettava näitä omia järjestelmiämme, ja ihan varmasti on pakko uudistaa. Edustaja Satonen omassa puheenvuorossaan hyvin kuvasi ja todisti äskeisen demaripuheenvuoron jälkeen tilannetta, että kaikki ne toimenpiteet, mitä te äsken juuri vastustitte, ovat juuri niitä toimenpiteitä, joilla yli 50 000 työpaikkaa on luotu. Elikkä tekemisellä on merkitystä ja niillä työpaikoilla, mitkä on luotu, ja kilpailukykysovimushan on tehty työmarkkinajärjestöjen kesken, elikkä suuren kunnian annan niille viisaille ihmisille, jotka panivat nimen paperiin, koska siitä suosta pitää nousta ylös. Sinne ei voi kerta kaikkiaan jäädä.

18.28 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun Suomi valitsi kumppanuuden ja valitsi euron tien, jo tiedettiin, että ainut tapa pitää työllisyyttä yllä on työmarkkinajoustot. Me kaikki ymmärrämme, että se ei ole niin yksinkertainen asia, mutta jos me meinaamme jatkossa pärjätä ja pysyä kansainvälisessä kilpailussa mukana, niin kyllä ihmiset on saatava töihin, käsillä tehtävän työn arvostusta on lisättävä ja ne kannustinloukut, mitkä tällä hetkellä ilmiselvästi ovat meidän yhteiskunnassa, jollakin aikajänteellä pitää pystyä purkamaan — ilman, että haastetaan kenenkään hyvinvointia.

Mutta mitä tulee työllisyyteen, niin minusta tämä hallitus on hienolla tavalla myös suunnitellut uusia infrahankkeita ja uusia rahoitusmalleja — kenties eläkeyhtiöt mukaan — mutta jos nyt kansainvälinen talous sakkaa ja meidän vienti alkaa heikentyä, niin on täysin hyvien talousoppien mukaista lähteä elvyttämään niin, että tehdään julkisia suuria infra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

hankkeita, [Puhemies koputtaa] jolloin työllistetään ihmisiä ja saadaan verotuloja ja kilpailukyky paranee. Eli tämä hallitus on aivan oikealla tiellä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Otetaan vielä muutama puheenvuoro, ja sitten ministerille vastauspuheenvuoro. Sitten mennään puhujalistaan.

18.29 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli tosi ikävää kyllä kuulla, kun tästä rintamaveteraanien lisästä puhuttiin ja sosiaali- ja terveysvaliokuntaa siitä syyllistettiin, että me olisimme jättäneet jotakin tekemättä. Kyllähän hallitus ja hallituksen edustajat siellä määrittelevät sen linjan, ja oppositio on tehnyt oman työnsä, muun muassa perussuomalaiset, joiden edustajana itse ainoastaan olen. Täällä kuului hallituspuolueilta muun muassa, että kun olette siellä olleet, niin ette ole töitänne tehneet. Ainoana edustajana olen kyllä ollut ja työni tehnyt ja muun muassa marraskuun 13. päivä eriväan mielipiteeseen kirjannut ”Sotiemme veteraanien palvelut kuntoon” -otsikon alle kappaleen siitä, miten me perussuomalaiset haluaisimme asioita parantaa.

Ministeri, sanoitte, että me emme voi mitään luvata, mutta minun mielestäni meidän täytyy luvata hyvä vanhustenhoito Suomessa. Tämä nousee kerta toisensa jälkeen torikeskusteluissa esiin. Muun muassa Lohjalla, Järvenpäässä ja Karkkilassa viikonloppuna kun kiersin, niin se oli ihmisten palaute, että vanhustenhoito kuntoon.

18.30 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kyllä hieman tuli väärää todistusta arvostamaltani kollegalta, Mäkisalo-Ropposelta, meidän yhteisestä vaalipiiristä. Myös siellä hallitus on teoillaan pystynyt vaikuttamaan siihen, että niin pitkäaikaistyöttömyys kuin nuorisotyöttömyys on laskenut. Tämä hallitus on pystynyt teoillaan, ja kiitos kansainvälisten suhdanteiden, hyppäämään siihen kasvuun mukaan ja tekemään todellakin yli 115 000 työpaikkaa kaikkialle Suomeen.

Mutta kuten tässä osin hyvässäkin keskustelussa on todettu, on totta, että on ihmisiä, joita emme pysty millään yksittäisellä teolla auttamaan. Niitä syitä, miksi ihminen ei pääse työhön mukaan, on niin moninaisia, ja siksi pitää niitä lääkkeitäkin olla. Monia olemme lähteneet rakentamaan, mutta Suomi ei ole valmis vielä tämänkään hallituksen jälkeen, vaan tätä vastuullista politiikkaa täytyy jatkaa vaalien jälkeenkin.

18.31 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä hallitus on kaikkein heikoimmassa työllisyys- tai työtilanteessa olevat ihmiset, työttömyystilanteessa olevat ihmiset, jättänyt täysin yksin. Tässä on nyt lukuisia selvityksiä ja tutkimuksia tämän puolesta tullut. Esimerkiksi Raija Kerättären ja Tuija Oivon noin kuukausi sitten ilmestyneen selvitystyön tuloksethan olivat aika huolestuttavia. Niissä todettiin, että pitkäaikaistyöttömien sairauksia ei tutkita eikä hoideta eikä heitä ohjata kuntoutukseen. [Hannakaisa Heikkinen: Mitä viime hallituskaudella tehtiin?] — No kyllä silloin oli ohjelmia, joiden mukaan näitä asioita hoidettiin kuntoon, ja nyt nämä tilanteet ovat huonontuneet.

Erityisen huolestuttavaa on se, että työvoimapolitiittisen koulutuksen määrärahoja on laskettu ja vähennetty, ja nyt selvityksen mukaan tiedetään, että työvoimakoulutus on yksi kaikkein vaikuttavimmista työvoimapolitiittisista toimenpiteistä, jos ajatellaan sitä, mikä toimenpide auttaa ihmistä työllistymään pitkän työttömyyskauden jälkeen. [Puhemies koputtaa] Nyt tätä rahoitusta on vähennetty, ja se on suuri virhe.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

18.33 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minuutin aika ei riitä käymään läpi kilpailukykysovimuksen taustaa, mutta ajattelin tehdä sen kyllä kohta, kun saan pidemmän puheenvuoron, ja palaan silloin muun muassa tähän lomarahakysymykseen, kun vielä satun muistamaan, miten se asia meni.

Sen verran otan kiinni tuosta Mäkisalo-Ropposen puheenvuorosta, että se on kyllä totta, että kyllä tämä on aika huolestuttava tilanne, että tosiasiaissa meillä olisi nyt jo 60 000 työllistä enemmän, jos meillä olisi löytynyt väkeä, joka olisi ollut kykenevä niihin työtehtäviin, joita on ollut tarjolla, tai joiden olisi kannattanut taloudellisesti ottaa vastaan se työ, joka on ollut tarjolla. Eli kyllä sosiaaliturvan uudistaminen ja myöskin näitten aktiivitoimenpiteiden läpikäynti on ihan väistämättä edessä.

Ajattelen kyllä itse niin, että se ei ole mitään välittämistä ihmisestä, että annetaan pieni raha kotiin, joka Suomessa on ollut pitkään se keino, vaan se on tärkeää, että saadaan ihmiset oikeasti ohjattua työelämään ja löydetään polkuja vaikeasti työllistyville.

18.34 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Tärkeää on, että tehdään sopien näitä yhteistyössä eikä riidellen. Tuoreet luvut viime viikolta kertovat aktiivimallin osalta Kelasta ja Finanssivalvonnasta, että yhä useampi työtön saa työttömyysetuuttaan alennettuna. Aktiivimalli on erityisesti alentanut iäkkäiden työttömyyden etuuskien tasoa. Alennettun etuuden saaminen on sitä yleisempää, mitä vanhemmasta ikäluokasta on kyse. Tähän on yhtenä syynä juurikin se, mitä edustaja Hänninen edellä otti esiin, että meillä on kausiluontoista työtä saatavilla eri puolilla Suomea eri tavoin ja palvelujen määrässä on suuria eroja, miten niitä voidaan tarjota.

Mutta siitä olen samaa mieltä, minkä edustaja Suutari otti esiin ja mikä tuli tuolla valiokuntakuulemisessa ja mistä Satonenkin puhui, eli tästä kohtaanto-ongelmasta, että tämä on todellinen ongelma, johon pitää ratkaisuja ensi vaalikaudella löytää. Koska meillä esimerkiksi Lapin matkailuun kaivataan työntekijöitä mutta omat nuoret eivät halua mennä matkailuyrityksiin, niin nyt yritetään etelästä saada, imeä riittävästi nuoria, mutta ei tahdo löytyä. [Puhemies koputtaa] Samoin Uudenkaupungin autotehtaaseen tai moneen metsäteollisuusalan yritykseen ja muuten pitäisi löytää riittävästi työvoimaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Mikkonen ja sitten ministerin vastauspuheenvuoro.

18.35 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso ongelma on juuri se, että toisaalta meillä on paljon työttömiä edelleen, vaikka määrä on vähentynyt, toisaalta meillä on paljon avoimia työpaikkoja, ja nämä eivät kohtaa. Tähän meidän pitäisi löytää yhdessä ratkaisu.

Toisaalta meidän pitää huolehtia siitä, että pitkään työttömänä olleille rakennetaan se polku, miten he pääsevät mukaan työelämään. Siinä esimerkiksi työvoimapolitiittinen koulutus on avainasemassa, palkkatuki on hyvä keino siinä ja muut tämmöiset tuet, joilla me voimme heidän polkuansa rakentaa. Toisaalta meidän pitää huolehtia, että yksikään nuori ei enää tipu siltä polulta, että saa ammatin ja pääsee työelämään, ja toisaalta me tiedämme, että meillä on valtava määrä ihmisiä, joiden osaaminen vanhenee. Elinikäinen oppiminen ja koulutus — meidän täytyy löytää siihen semmoiset ratkaisut, että me pystymme tarjoamaan koulutusta pitkin elämän uraa, koska me tiedämme, että yhä harvemmin on niitä ammatteja, joissa kerran opittu koulutus riittää koko loppuelämän.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Orpo, vastauspuheenvuoro, 2 minuuttia.

18.36 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Rouva puhemies! Tämä kohtaanto-ongelma on mielestäni ihan ykkösasia, minkä kimpussa meidän kaikkien pitää olla. Edustaja Suutari juuri kertoi, että Transtech palkkasi 500. Keskustelin viime viikolla Turussa betonialan yrittäjän kanssa, kymmenen työpaikkaa heti tarjolla, rakennusosalta siinä toinen yrittäjä, 20 työpaikkaa tarjolla — ei löydy. Meillä on 300 000 työtöntä ja laaja työttömyys vielä siitä paljon korkeampi.

Minusta meidän pitää oikeasti kysyä, mitkä ovat ne ongelmat siellä taustalla, että työpaikat, avoimet työpaikat ja työttömät eivät kohta. Mielestäni ainakaan missään tapauksessa meidän ei pidä jättää nuoria kotiin patistelematta heitä tavalla tai toisella töihin. Minusta se on vastuutonta, ja siksi vastikkeellinen sosiaaliturva on välttämätöntä. Jos joku tarjoaa tähän vielä perustuloa, jolloin se raha tulisi ilmaiseksi, [Eva Biaudet: Se ei ole vastaus siihen!] ilman vastiketta, ilman patistelua, niin minusta se on väärään suuntaan, niin paljon kuin perustulon kannustavuuselementeistä pidänkin.

Mutta pakko vielä kerran palata tähän, että ketä oikeasti saa kiittää tästä talouskasvusta. No, aika monta. Voidaan kiittää maailmantalouden kasvua ja euroalueen kasvua, mutta nämä kasvut ovat olleet siellä kauan. Sen päälle Suomessa on tehty asioita, joilla siihen kasvuun päästiin kiinni. Ei sinne itsestään päästy. Saa kiittää isosti, kyllä, palkansaaajia. Vuosi toisensa perään nollasopimuksia ja kiky-sopimus miinusmerkkinen — iso uhraus. Me tulimme siihen vastaan antamalla 900 miljoonan veronkevennyksiä, jotka kompensoivat esimerkiksi niitä teidän paheksumianne lomarahaleikkauksia. Mutta niillä veronkevennyksillä se sairaanhoitajakin sai käteen suunnilleen saman kuin lomarahaleikkausta ennen.

Saadaan kiittää siis hallituksen toimia ja kilpailukyky-sopimuksia, lukemattomia toimia työllisyyden parantamiseksi, joita myös edustaja Satonen on esittänyt, mutta voidaan kiittää myöskin edellistä hallitusta. Yhteisöveron alentaminen — todella hieno, rohkea päätös sosiaalidemokraateilta uskoa dynaamisiin vaikutuksiin verotuksessa ja tukea niitä. Se on perustaa sille, että kilpailukyky on tänä päivänä kunnossa.

Eli aika laajalta rintamalta voidaan näitä kiitoksia toinen toisillemme jakaa. Minusta ollaan nyt rakentavia eikä riidellä.

18.38 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen ihan samaa mieltä kuin täällä varmaan kaikki muutkin edustajat siitä, että kohtaanto-ongelma on todellinen ja siihen pitää pystyä vastaamaan. Mutta onhan se aika irvokasta, että te, hallitus, olette leikanneet ennätysmäärän, tällä hallituskaudella 200 miljoonaa euroa, ammatillisesta koulutuksesta, joka on sen meidän osaamisemme, osaavan työvoiman perusjalka, kivijalka.

Ei ole montaa päivää, kun keskustelin nuoren miehen kanssa siitä, että hänen pitäisi valmistua rakennuspuolelta ensi keväänä, mutta hän ei pääse tekemään näyttöjä, kun ei ole sitä työpaikkaa, jossa ammattiin opiskella, työharjoitella ja päästä tekemään ne näytöt, joiden kautta hän sitten voi osoittaa yrityksille, että osaa ja pystyy ja voi työllistyä firmaan. Eihän kukaan voi ottaa työhön sellaista henkilöä, joka ei ole vielä oppinut tekemään työtä, vaikka työn kauttahan me opimme.

Näitä mahdollisuuksia meidän pitäisi pystyä tarjoamaan meidän nuorillemme, mutta miten hallitus tähän vastaa? On aika populistista esittää, niin kuin keskusta esittää, tuhatta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

uutta opettajaa ammatilliseen koulutukseen samaan aikaan, kun te olette leikanneet sieltä 2 000 opettajaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tuntuu olevan tarvetta debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

18.40 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerillekin rakentavasta otteesta ainakin tässä viimeisen 25 minuutin aikana.

Jos ja kun nyt tänäänkin olemme halunneet puhua tulevaisuudesta ja ihan vakavasti tulevaisuusinvestoinneista ja toivottavasti nyt vielä illalla onnistumme siinä, niin itse minä olen ainakin sitä mieltä ja tosi huolissani siitä, että Suomi ei enää kestä ensi vuosikymmenellä sitä, että meillä on kaupunkeja ja kuntia, joissa on yli 10 prosentin työttömyys. Meiltä yksinkertaisesti loppuvat tulot, meiltä loppuvat rahat. Olisin kysynyt teiltä: miten te näette sen kehityksen/ratkaisut? Vertaan nyt esimerkiksi Ruotsiin ja Tanskaan ja vähän laajemminkin, missä erilaisilla investoinneilla, toimenpiteillä, on päästy alle sen.

Toiseksi, arvoisa ministeri, Suomen kapea elinkeinorakenne: Edelleenkin muualla Euroopassa, jopa Ruotsissa, puhutaan, että Suomi on erittäin altis uudelle iskulle — ja puhun nyt talouden iskuista — koska meillä on edelleen niin kapea elinkeinorakenne. [Puhemies koputtaa] Mitä me voimme sille tehdä?

18.41 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen aloittaessa Suomi velkaantui 8 miljardia euroa vuodessa ja vienti sakkasi ja työttömiäkin oli yli 300 000. Nyt saamme tänään olla tyytyväisiä, ja toivon, että olemme kaikki tyytyväisiä siitä, että meillä on 115 000 ihmistä saanut työtä ja Suomi jopa kykenee lyhentämään velkaansa. On totta, että nämä ovat vaatineet kipeitä päätöksiä, mutta niitä pystytään nyt korjaamaan tässäkin budjetissa: 70 miljoonan euron edestä kaikkein pienimpiin etuihin tulee korotuksia.

Siitä olen iloinen, että nyt yhdessä kiitetään kilpailukyky sopimusta. Muistan senkin ajan, kun sitä täällä melkein pilkattiin. Se oli erinomainen saavutus palkansaajilta, ihan niin kuin valtiovarainministeri sanoi, tulla vastaan tilanteessa, jossa me yhdessä olemme tehneet tämän Suomen nousun. Tätä yhdessä nousua meidän pitäisi kaikkien arvostaa ja antaa kiitos heille, joille se kuuluu.

18.42 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuolla aikaisemmassa debattipuheenvuorossani muistuttelin siitä, että vaikka nyt velan kasvua on saatu taitettua, niin kuitenkin nämä kestävyysvajeen näkymät edessä ovat todella huolestuttavat.

Tässä keskustelussa haluan nyt erityisesti nostaa esille sen, että työikäisten määrä työelämässä on yksi niitä tärkeimpiä asioita. Toki syntyvyys ja hyvä perhepolitiikka takaavat, että meillä on sitten tulevaisuudessa työvoimaa, mutta meillä on paljon ihmisiä, jotka ovat syrjäytyneet työelämästä tai joilla on riittämätön koulutus. Meillä on muutenkin valtava haaste tässä, millä tavalla me pystymme elinikäisen oppimisen mallin kehittämään tuleville hallituskausille, ja tästä haluaisinkin kyllä ministerille lähettää pohdittavaa sinne valtiovarainministeriöön, mikä on se tapa. Minä en usko, että pelkästään julkisella rahalla tätä kaikkea voidaan toteuttaa, vaan tässä tarvitaan kyllä yrityksille erilaisia kannusteita ja tarvitaan myöskin työntekijöille kannusteita pitää omaa työkykyään ja erityisesti myöskin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

sitä koulutustasoaan sellaisena, [Puhemies koputtaa] että he pysyvät mukana työmarkkinoitten kehityksessä.

18.43 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo piti hyvän puheen siitä, keille kaikille tästä on kiitos tähän mennessä, mutta olen kyllä samalla tavalla edustaja Skinnarin kanssa huolissani siitä, miten niillä alueilla, missä on yhtä aikaa työttömyys suurta ja sitten voimakas työvoimapula, tilanne ratkaistaan. Sitä miettii vaikka päivästä ja yöstä toiseen, miksi esimerkiksi meillä Kainuussa on miesten osalla 62 prosentin työllisyysaste ja 10 prosentin työttömyysaste. Sitten sanotaan sieltä TE-keskuksesta, että meillä on kursseja ja että kaikkien niiden varassa, jotka haluavat työvoimaa, on järjestetty kursseja, mutta kun ei saada hakijoita niihin. Meidän pitää ratkaista tämä ongelma ja keskustella täällä oikeista asioista.

18.44 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tuossa esitin aikaisemmin kysymyksen, johon ehkä saatoin saada vastauksen — joskin kysymys ehkä oli retorisenpuoleinen. Mutta saman problematiikan ympärillä:

Suomessa on yli 200 000 yksinyrittäjää, ja osa heistä on yksinyrittäjiä siksi, että he haluavat olla, mutta osa on välttämättömyydestä, pakosta, koska kukaan ei heitä uskalla palkkata. Eli yrittäjänä oleminen on ehto sille, että saa työtä, koska sitovaa palkkaussuhdetta ei saa. Samasta syystä varamiespalvelut ja tämäntapaiset ovat Suomessa varsin yleisiä. Ulkoistetaan riski yritykselle, mutta samalla otetaan kannettavaksi huomattavan isoja kustannuksia, jotka sitten koituvat Suomen talouden kannalta negatiiviseksi asiaksi sen myötä, että kustannustaso nousee. Tähän on yritetty tarttua monella tavalla. Voi tietenkin tukea palkkausta, mutta se on kovin keinotekoinen ja jotenkin hankala tapa edistää palkkausta. Kysyisin ministeriltä: teillä oli tietenkin tämä yksi yritys, joka ehkä ei kovin hyvin päättynyt, [Puhemies koputtaa] mutta mitä muita keinoja voisi ottaa käyttöön, jotta nimenomaan tätä ongelmaa saataisiin [Puhemies koputtaa] parannettua ja samalla kohtaanto-ongelmaa korjattua?

18.45 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työn ja työtönmän kohtaanto-ongelma on todella vakava, ja täytyy sanoa, että kun siitä on täällä vuosia puhuttu, niin ei ole kyllä onnistuttu löytämään riittäviä malleja sen korjaamiseen.

Meillä on Janne Huovarin ja Elina Pylkkäsen tutkimuksen mukaan 70 000 nuorta miestä syrjäytyneenä, ja se määrä uhkaa kasvaa, kun meidän koulutusjärjestelmä ei ole kohdallaan. Työvoima näin vähenee ja huoltosuhde heikkenee. Nuorten koulutustason nousu on ainoana OECD-maana pysähtynyt. Nämä ovat huolestuttavia tietoja, ja kysyisinkin: miten hallitus suhtautuu 16—18-vuotiaiden nuorten, jotka ovat alaikäisiä, jonkinasteiseen velvoittamiseen opiskelemaan ja sitä kautta pääsemään työn syrjään kiinni? Nuorisotakuu esimerkiksi oli hyvä ajatus, mutta kun se oli täysin vapaaehtoinen, niin se ei tuottanut tulosta.

18.46 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli hyvä, että täällä aika laajasti kilpailukykyopimusta kiiteltiin, koska taitaa olla ihan kiistämätön tosiasia, että sen ansiosta Suomeen syntyi, ilmeisesti vähän arvioitsijasta riippuen, noin 30 000 uutta työpaikkaa. Siinä mielessä on ollut aivan turhaa se, että silloin kun on puhuttu esimerkiksi julkisen sektorin lomarahojen valitettavasta leikkauksesta, niin lähinnä vihreät ja sosiaalidemokraatit ovat siinä yhteydessä unohtaneet, että itse kannattivat kilpailukykyso-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

pimusta. Kyllä sitä voi ihan reilusti kannattaa, koska se toimi myönteisesti suomalaisten hyväksi. En ole ihan varma, miten tuolla ammattiyhdistysliikkeen aktiiveissa asiaan suhtaudutaan, koska kun tämä irtisanomislakilakkoilu oli meneillään, niin käytettiin ilmaisua ”viimeinen niitti”, ja ymmärsin, että se paha niitti oli ollut se kiky-sopimus — ”on kikytetty liikaa”. Kuitenkin sopimus siis toi maahan tuhansia uusia työpaikkoja. [Oikealta: Kymmeniätuhansia!]

18.47 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tietysti on hyvä muistaa, että monimutkaisiin asioihin ei koskaan ole oikein yksinkertaisia ratkaisuja, ja tuo kohtaanto-ongelma on yksi sellainen.

Tässä keskustelussa esiin nostettu vaihtoehto, että velvoitettaisiin nuoret kouluttautumaan tai ottamaan työpaikka vastaan, ei ole tietysti mitenkään huono idea sinänsä, mutta se ei yksin ratkaise mitään. Kun meillä on leikattu liki 200 miljoonaa euroa vaikkapa toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta, ja muualtakin koulutuksen saavutettavuudesta ja laadusta, niin se ei ole kyllä edesauttanut asiaa, vaan pahentanut sitä ongelmaa, miksi osa nuoristamme, vaikka heitä kuinka velvoitettaisiin ja pakotettaisiin, eivät ole valmiita eivätkä kykeneväisiä sen paremmin opiskelemaan kuin työelämäänsäkään. Niihin ongelmiin, minkä takia nuoria syrjäytyy, pitää puuttua jo paljon varhaisemmassa vaiheessa. Niitä ongelmia pitää tunnistaa ja antaa kohdennettua erityistä tukea jo varhaiskasvatuksesta lähtien, peruskoulusta lähtien ja toisella asteella.

18.48 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että on tässä salissa yksi puolue, joka ei ole kiky-sopimusta kannattanut, emmekä kannata sitä edelleenkaan. Se, että leikataan julkisen sektorin lomarahoja 30 prosenttia, ei ole oikeudenmukaista. Se kohdistuu erityisesti naisvaltaisiin aloihin. 70—80 prosenttia on naisia julkisella sektorilla. Toisaalta työajan pidennys, 6 minuuttia päivässä palkatonta, ei kyllä millään matematiikalla lisää työpaikkoja, vaan vähentää työvoiman tarvetta.

Arvoisa puhemies! On ihan totta, että nuorten syrjäytyminen ja työttömyys on iso ongelma, koska se ensimmäinen työpaikka on tosi tärkeä. Elikkä siinä vaiheessa kun nuori valmistuu ammattiin, hänen olisi erityisen tärkeää saada jalansijaa työelämään, koska sen jälkeen, jos siinä menee kaksi kolme vuotta, että ei pääse töihin ja ei pääse sille alalle, jolle haluaa, niin se syrjäytymisriski on kaikista suurin. Sen takia minun mielestäni nuorten työllistämiseen täytyisi kohdentaa erityisiä voimavaroja ja resursointia. Elikkä esimerkiksi kun yritys palkkaa sen nuoren töihin, silloin annettaisiin jonkunlaisia [Puhemies koputtaa] työnantajamaksualennuksia esimerkiksi vuodeksi.

18.50 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä debatti lähti liikkeelle siitä, että kaipasin tunnustusta nimenomaisesti palkansaajille siitä, että ne olivat raskaita uhrauksia, mitä he tekivät lomarahojen leikkausten muodossa ja samoin kun palkkaa ei korotettu vaan sopimukset olivat hyvin maltillisia. Oli hyvä, että tätä tunnustusta tuli. Olen siitä hyvin kiitollinen.

Mutta sitten toinen asia, kun tässä on kannettu huolta syrjäytyneistä nuorista: Se on ihan totta. Meillä on 70 000 nuorta teillä tietämättömillä. He eivät ole töissä, he eivät ole oppilaitoksissa, he eivät ole armeijassa. Ei kukaan tiedä, missä he ovat. Eli toisen asteen oppivelvollisuutta on pidennettävä, jotta jokainen saisi ammatillisen koulutuksen. Nimittäin kymmenen vuotta sitten meillä oli vielä 900 000 työpaikkaa, johon kelpasi pelkästään pe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

ruskoulutasoinen koulutus, tänä päivänä meillä on näitä työpaikkoja 300 000. Se osoittaa, että peruskoulu ei enää tässä maailmassa riitä vaan tarvitaan ammatillista koulutusta.

18.51 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen hämmästellyt tässä keskustelussa sitä, että kun maaseutukuntiin ja suomalaiselle suurelle maaseudulle tuli kerrankin mahdollisuus tehdä uutta kasvua metsien tuotteilla — puu on aivan varmasti tulevaisuuden tuote, kun uusiutuvaa energiaa tuotetaan, paperia, rakennustarpeita ja vaikka mitä tuotetaan, kun puustahan saa melkein mitä tahansa kemikaaleista lähtien — niin alkoi valtava vastustus, ettei sitä eikä tätä saa tehdä vaan kaikki kaatuu päälle ja maailma pilaantuu. Niinhän se ei ole. Hoidettu metsä on aina paras vaihtoehto, aina.

Kun esimerkiksi tuolla länsirannikolla tai Varsinais-Suomessa tapahtuu hyviä asioita, esimerkiksi laivatelakat voivat hyvin, niin koskaan maaseudulla ei ole keskusteltu, että se on pahasta Suomelle, vaikka sielläkin tehdään varmasti töitä, jotka voivat rasittaa luontoa, mutta ei siellä sellaista keskustelua ole koskaan käyty. Toivoisin tältä salilta nyt sitä suurta viisautta, että näemme nämä eri maakuntien mahdollisuudet ja annamme niiden kehittyä, eikä välittömästi ammuta alas jokaista hanketta, johon ollaan investoimassa. Sitähän tässä on viime aikoina nähty viljalti. Toivon tässä viisautta tähän taloon.

18.52 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannan myöskin erittäin suurta huolta nuorten työllistymisestä ja nuorten koulutuksesta, ja minäkin uskon, että syyt ovat huomattavasti aiemmin kuin siinä. Millään pakolla heitä ei voi jollain tavalla työelämään valmistaa.

Kohtaantumisongelma on tietenkin talouskasvun kannalta erittäin suuri, ja työvoimapuula on tietenkin aika suuri uhka tulevaisuudelle. Kysyisin valtiovarainministeriltä, onko hän seurannut Saksan keskustelua, missä työnantajapuolelta kiinnitetään huomiota siihen, että ei pitäisi tehdä turhaan yhtään pakolaisten, jolla on koulutus tai kielitaito, palautusta. Siellä nimenomaan arvioitiin, että näitten pakolaisten työllistyminen on tapahtunut yllättävän hyvin: siellä on jo 400 000 pakolaista työelämässä, [Puhemies koputtaa] ja vuodessa he ovat saaneet sellaisen kielitaidon, että he voivat mennä ammattikouluun. [Puhemies koputtaa] Tämä on yksi selvä kysymys, jossa me koko ajan teemme hyvin absurdia politiikkaa. [Puhemies: Aika!] Nytkin keskiviikkona todennäköisesti lähetetään Afganistaniin koulutettuja nuoria.

18.53 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin toivonut, että koko Suomi olisi kuullut äsken ministeri Orvon puheen, nimenomaan tästä näkökulmasta, että suomalaiset itse tarttuivat tähän mahdollisuuteen nostaa Suomi, ja se osoitti jälleen sitä henkeä, joka Suomen kansassa on, että Suomen kansa silloin, kun ymmärtää, mistä on kysymys ja mihin suuntaan pitää mennä, ei kaihda keinoja vaan tarttuu niihin.

Työttömyyden ongelma, joka meillä on, että meillä on jatkuvasti 60 000—80 000 työpaikkaa vapaana, tulee olemaan seuraavan hallituksen — mikä ikinä se koalitio on — yksi suurimpia haasteita. On myös paljon sellaista omaa valinnaista pienituloista elämistä, jossa valtava määrä nuoria, ihan koulutettuja ihmisiä valitsee jäädä niin sanottuun pienituloiseen elämään ja sopeuttavat oman elämänsä siihen. Tämäkin on uusi ilmiö, mitä aikaisemmin ei ole ollut, ja tämä tulee olemaan [Puhemies koputtaa] myös yksi iso keskustelun aihe, että miksi työ ei kiinnosta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

18.54 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon kyllä aika vahvasti, että realismia on se, että tähän akuuttiin työvoimatilanteeseen, mihin nyt on viitattu — muun muassa Suutarin ja myöskin ministerin puheenvuorossa oli — ei paljon muuta ratkaisua taida olla kuin työperäisen maahanmuuton edistäminen, ja kyllä siinä mielessä tämä saatavuusharkinta kyllä joutaisi jo historiaan. Mutta vielä vakavampi asia on se, miten me saamme suomalaiset nuoret niihin tehtäviin kasvatettua, ja kyllä siinä minusta kannattaa ottaa oppia sellaisesta paikkaa, missä on onnistuttu. Tiedän, että monet puolueet ovat nyt tutkineet tätä Islannin mallia, ja ovat ne saavutukset aivan käsittämättömiä, että Reykjavíkissa, jossa oli kaikkein suurimmat päihdeongelmat nuorilla 80-luvulla, on tällä hetkellä kaikkein vähiten, koska kaikilla nuorilla on harrastus ja se pitää ne kiinni. Vanhemmat ovat sitoutuneet, on kotiintuloajat, on tehty yhteinen päätös siitä, että autetaan nuoria, ja tulokset ovat aivan loistavia. Otetaan sieltä mallia.

18.55 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suositelen meille kaikille luettavaksi Jouko Kajanojan toimittamaa uutta kirjaa Työllisyyskysymys. Siinä todetaan hyvin, että silmiinpistävä piirre nykyisessä työvoimapolitiikassa on se, että koulutukseen ja kuntoutukseen ei enää panosteta, vaan työttömät heitetään työmarkkinoille niillä kyvyillä ja taidoilla, joita heillä on. Pitkään työttömänä olleet tarvitsevat henkilökohtaista tukea, rinnalla kulkemista, koulutusta ja kuntoutusta, ja ilman näitä toimenpiteitä eivät pitkään työttömänä olleet pääse takaisin työn syrjään kiinni.

Edustaja Suutarille haluan tässä todeta, että monelle pitkään työttömänä olleelle koulutukseen hakeutuminenkin edellyttää ensin sitä tarpeen mukaista kuntoutusta, henkilökohtaista tukea, ohjausta ja valmennusta. Se koulutukseen meneminen on liian suuri kynnyks, jos olet ollut pitkään työttömänä, ja juuri näistä vaikuttavista toimenpiteistä tämä hallitus on säästänyt, [Puhemies koputtaa] ja tämä on se huolestuttava asia.

18.57 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä viimeiset puheenvuorot, mitä tässä on käytetty, ovat alleviivanneet sitä, miksi muun muassa tarvitsemme sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen ja maakuntauudistuksen. Kun maakuntauudistus on totta, ensimmäistä kertaa Suomen historiassa työvoimatalous, kuntoutuspalvelut ja sosiaali- ja terveystaloudet ovat saman järjestäjän alla, ja silloin muun muassa pitkäaikaistyöttömän nuoren kohdalla, jolla on ongelmia löytää sitä omaa suuntaa — on kenties jo käytyä se toisen asteen koulutus mutta ei tiedä sitä omaa paikkaansa ja tarvitsee palveluja — ensimmäistä kertaa on mahdollista, että hänellä on omatyöntekijä, joka löytää sen polun työmarkkinoiden käyttöön.

18.58 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuosta kohtaantumisongelmasta täällä on puhuttu paljon, ja kysyisin nyt ministeriltä: En nyt ihan viimeisiä tilastoja ole katsonut, mutta syyskesällä meillä oli melkein 400 työtöntä. Kuitenkin samaan aikaan oli toistasataa työpaikkaa auki, ja olisi heti päässyt töihin. No, ei varmasti ollut ammattitaitoa eikä tammöistä, ehkä kenties. Mutta kun kuitenkin se työttömyys maksaa, niin voitaisiinko kokeilla sillä tavalla, että otetaan alue, esimerkiksi pohjoinen Keski-Suomi, ja kokeillaan alueittain niin, että työllistetään kaikki, ja katsotaan, kuinka halukkaita herrat työttömät ja muut ovat sitten toimenpiteisiin ja myös työnantajat lähtemään tähän? Kuitenkin yksityiset yritykset tuolla kauempana [Puhemies koputtaa] toimivat markkinaehtoisesti, eivätkä ne voi olla sosiaalitoimistoja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

18.59 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa menevät helposti käsitteet sekaisin, ja kun me puhumme kilpailukyvyistä, niin me puhumme samalla kustannuskilpailukyvyistä. Kilpailukyky on paljon muutakin, esimerkiksi suomalaisen yrityksen logistiikkakustannukset ovat lähes kolminkertaiset Keski-Eurooppaan verrattuna. Toki osaaminen, teknologia ja rahoituksen saatavuus ovat kilpailukyvyn tekijöitä, joten ei puhuta kilpailukyvyistä kustannuskilpailukykyinä. Tämä hallitus on tämän neljä vuotta puhunut kilpailukyvyistä kustannuskilpailukykyinä. Siinä on se ero siihen, mistä me puhumme, kun me puhumme tulevaisuudesta, ja tästä äskenkin halusin teitä, arvoisa ministeri, haastaa, että mikä on se teidän mallinne seuraavalle vuosikymmenelle.

Sitten vielä tähän edustaja Hakkaraisen itse asiassa hyvään kysymykseen, että mitä muut Pohjoismaat tekivät vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen: Panostivat infraan ja panostivat tukityöllistämiseen, paljon enemmän kuin Suomi panosti. Heille ei tullut niin iso pudotus kuin meille tuli, [Puhemies koputtaa] ja nyt kysymys kuuluu, mitä me teemme, jos sellainen tilanne tulee.

19.00 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vaikka varsinainen pääluokkakeskustelu on huomenna, kiinnitän todella myönteistä huomiota siihen, että puolin ja toisin täällä salissa on annettu arvoa sille, että suomalaisilla on työtä. Se on keskeinen pilari siinä nousussa, joka täällä vaalikaudella on tapahtunut. Nousu tähän prosenttimäärään, missä nyt olemme, on vallan huima ja hieno, ja siitä kumpuaa tämä kohtaantumisongelma. Kun meillä on näin runsas määrä työttömiä ja näin suuri määrä avoimia työpaikkoja, olemassa on sellainen probleema, että siihen täytyy löytää ratkaisu tulevaisuudessa. Molemmiin puolin on liian paljon väkeä odottamassa, että he voisivat kohdata, ja se on ongelma, joka täytyy viimeistään huomenna täällä purkaa sisäisesti, se, mikä siinä on esteenä.

19.01 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on muutamalla sanalla sote-uudistusta ja soten tärkeyttä kommentoitu, ja Kuntaliitosta Reijo Vuorentohan kommentoi tuossa pari päivää sitten — se oli muun muassa Maaseudun Tulevaisuudessa — että hallitus on selvittänyt poikkeuksellisen vähän vaikutuksia liittyen muun muassa valtiontaloudellisiin ulottuvuuksiin. Eli poikkeuksellisen vähän koko uudistuksen aikana hallitus olisi antanut tätä tietoa, ja tämä tulee Kuntaliitosta. Kun me puhumme näistä säästöistä ja kustannuksista, niin uskallan kyllä olla samaa mieltä Vuorenon kanssa, että näinköhän me tulemme saavuttamaan 3 miljardin säästöt ja missä ne säästöt tehdään. Että erittäin huolissani olen.

Minä näen, että Suomessa on yksi vakava ongelma, ja se on se, että lääkärille ei päästä, ja lääkäreitä tulisi olla lisää ja terveyskeskusten ovien sillä tavalla avoimia aamusta iltaan, että sinne ihminen pääsisi. Tämä on se suurin ongelma ja kysymys, ja se on yksinkertaista: ihmiselle lääkäri. Se ei tällä hetkellä toteudu.

19.02 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Tästä edustaja Juvosen puheenvuorosta on hyvä jatkaa, että se on juurikin näin, että perusterveydenhuoltoa vahvistamalla, niin että sinne lääkärille olisi aikoja, me selviäisimme paljosta. Kyllähän sote olisi jo valmis, jos tähän ei olisi linkitetty maakuntauudistusta ja valinnanvapautta, mutta tällä nyt mennään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Pyysin silloin puheenvuoron, kun edustaja Hoskonen oli vielä salissa ja otti tämän metsäteollisuuden esille. Se on tärkeää, että metsäteollisuus menestyy, myös SDP:lle. Meillä on Lapissa esimerkiksi nytten kolme isoa hanketta, ja toivomme luonnollisesti, että jokin niistä lähtisi liikkeelle. Varmin niistä on Metsä Fibre, joka tekee tämän talven selvitystä, tekevätkö he kokonaan uuden tuotantolaitoksen vai uusivatko vanhan laitoksen. Olipa tulos sitten kumpi tahansa, niin se tietää työtä ja toimeentuloa myös jatkossa siellä. Kemijärven teollisuus, Boreal Biorefinery, on myös aika hyvissä kantimissa, eli tietenkin luonnollisesti toivotaan, että myös se lähtisi liikkeelle.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt sitten ministeri, vastauspuheenvuoro, 2 minuuttia.

19.03 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvää keskustelua kohtaannosta, ja minusta meidän kaikkien pitää miettiä, mitä asioita meidän pitää korjata, jotta me saamme työpaikat ja työttömät kohtaamaan. Minä uskon, että siellä on paljon erilaisia elämänkohtaloita, ja on totta, että joukossa on kymmeniätuhansia sellaisia työttömiä, jotka eivät enää omin avuin pääse liikkeelle. Siksi heidän paikkansa ei välttämättä olekaan työttömyyskorvauksella vaan jonkun muun tuen ja avun piirissä.

Mutta edustaja Skinnarin kysymykseen ajattelin tässä keskittyä:

Minusta kilpailukyky laajempänä käsitteenä on aivan oleellinen kysymys. Se ei todellakaan ole vain kustannus- ja hintakilpailukykyä, vaan se on laaja kokonaisuus, joka perustuu osaamiseen ja osaavan työvoiman saantiin, missä nähdään tällä hetkellä meidän kilpailukykykymme suurimpia pullonkauloja. Minä olen erittäin tyytyväinen, että 2017 tki-panokset Suomessa lähtivät nousuun ensimmäistä kertaa kahdeksaan vuoteen — siis loistava kilpailukykytekijä. Mutta kilpailukykytekijöitä ovat myöskin sellaiset kuin turvallinen yhteiskunta ja yhteiskunta, jossa palvelut pelaavat. Näillä on valtava merkitys, kun esimerkiksi yritykset miettivät, missä ne investoivat ja minne ne laajenevat.

Jos verrataan Ruotsiin, jonka otitte esille, niin se, mikä varmasti on meidän suuri eromme, on se, että Ruotsilla on aivan eri tavalla pääomia. Siksi meidän on välttämätöntä huolehtia, että meidän verotus ja yritysten toimintaympäristö on senkaltaisen, että Suomeen investoidaan, että Suomeen syntyy ja kertyy pääomia. Yhtenä yksittäisenä tekijänä tässä nostan esille esimerkiksi osakesäästötilin, joka kansankapitalismin myötä toivottavasti irrottaa niistä 85 miljardista eurosta, jotka ovat tällä hetkellä pankkitileillä, enemmän suomalaisten yritysten käyttöön ja pääomiksi uusille investoinneille ja työpaikoille.

Kilpailukyky on siis hyvin laaja-alainen, ja uskallan väittää, kun näiden otsikoiden alle katsoo, mistä äsken puhuin, että hallitus on tehnyt todella paljon kilpailukykyyn ylläpitämiseksi. Yksi on se, että me olemme kestäviä ja julkinen talous, jonka parissa nyt tätä keskustelua käydään, on terveenä. Muutoin näen kyllä paljon niissä tulevaisuusajatuksissa, [Puhemies koputtaa] mitä täällä on noussut esille, jotka liittyvät varhaiskasvatukseen, koulutukseen, toisen asteen opintojen kehittämiseen. Ne ovat juuri niitä asioita, mitä meidän täytyy yhdessä pyrkiä katsomaan, ja niiden eteen [Puhemies koputtaa] itse asiassa on tehtykin jo paljon.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraavaksi mennään sitten puhujalistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

19.06 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Haluamme Suomen, jossa ihmisten on hyvä elää ja opiskella, tehdä työtä ja kasvattaa lapsia, vanheta ja olla turvassa myös silloin, kun on heikko ja vaikeuksissa. Ja haluamme Suomen, jossa velkataakkaa ei jätetä tulevien suomalaisten harteille.

Me vihreät emme halua jättää velkaa sen enempää euroissa, sosiaalisilla mittareilla kuin ilmastopäästöissä tai luonnonvarojen kuluttamisella mitattuna. Päättäjien tehtävä on toimia vastuullisesti ja tehdä päätöksiä, joiden kanssa jokainen voisi kohtuudella elää. Näin ei hallitus mielestämme ole kaikilta osin tehnyt. Hallitus pakottaa pienituloiset kantamaan suuremman taakan talouden säästökuurista kuin suuripalkkaiset ja pääomatuloja ansaitsevat. Hälyttävää on, ettei hallitus näe suunnanmuutosta merkityksellisenä. Varallisuus jakautuu liian epätasaisesti, terveys- ja hyvinvointierot ovat liian suuria. Vaikka Suomen talous kohenee, liian monen suomalaisen eläkeläisen, perheen ja lapsen arjessa käännettä parempaan ei ole näköpiirissä. Köyhyys on osalla ihmisistä niin syvää ja sukupolvelta toiselle kulkevaa, ettei Suomen tilaa pidä kuitata pelkästään puheella kasvusta.

Arvoisa puhemies! Tehdyt koulutusleikkaukset ovat lyhytnäköistä politiikkaa. Ne uhkaavat romuttaa koulutuksen tasa-arvoa, alueellista saavutettavuutta ja laatua. Koulutus on Suomen menestyksen tärkein avain, tulevaisuutemme tae, mutta kaikki nuoremme eivät saa hyviä eväitä pärjäämiseen, kun koulutusverkko, opetustarjonta ja opetuksen laatu supistuvat. Kaikki eivät pysy mukana, kun koulutukseen ei kohdenneta resursseja tarpeiden mukaisesti. Koulutuksen laadun turvaamiseksi ja eriarvoisuuden vähentämiseksi nämä leikkaukset on peruttava. Tätä me olemme esittäneet ottamatta ensi vuonna yhtään sen enempää velkaa kuin mitä hallitus esittää.

Arvoisa puhemies! Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan tämä vuosi on kolmas vuosi peräkkäin, kun ihmisiä Suomessa kuolee enemmän kuin syntyy. Nuorten määrä uhkaa vähentyä Suomessa huomattavasti. Käsillä on aika pohtia sitä, mikä kaikki nuorten aikuisten ja perheiden elämässä aiheuttaa epävarmuutta ja vaikuttaa uhkaavalta. Ratkaisuja täytyy etsiä tarmokkaasti. Suomen tulevaisuuden keskeisimpiä uhkakuvia on huoltosuhteen heikkeneminen, ja tämän tulisi näkyä budjettiesityksessä vielä kirkkaammin.

Arvoisa puhemies! Vihreät ovat vaatineet kunnianhimoisia ilmastotoimia ja päästöjen vähentämistä. Kannatamme kansainvälistä vastuuta — tulevaisuuden turvaamista kaikille. Tämän päivän lapset ja nuoret ajattelevat globaalisti, kokevat suurta ahdistusta ympäristöongelmista ja ilmastomuutoksesta ja ovat turhautuneita päättäjien hitaudesta reagoida, varautua tulevaisuuteen, jota heidän on hallittava silloinkin, kun koko maailma muuttuu. Lapsikin ymmärtää, että kaikkien maiden on tehtävä paljon, jotta globaali päästöjen kasvu käännetään turvallisiin rajoihin. Siksi me leikkaisimme mieluummin päästöjä ja saastuttavia yritystukia kuin koulutuksen laatua ja saatavuutta tai ihmisen toimeentulon turvaa. Ilmastomuutosta on torjuttava tehokkaasti nyt, jotta emme ylitä 1,5 asteen kriittistä rajaa — hidastelu tai lyhyen tähtäimen etujen edelle asettaminen ei käy — vaikka se vaatisi radikaaleja päätöksiä. Oma suosiotaan tärkeämpää on ajatella sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta ja maapallon tulevaisuutta.

Arvoisa puhemies! Hankkeiden koko elinkaaren aikaiset ilmastovaikutukset raaka-aineista jätteisiin tulee arvioida ja huolella huomioida, jotta talous ja kasvu todella muuttuvat kestäviksi.

Arvoisa puhemies! Viitaten ilmastomuutokseen: Hallituksen päätöksillä kehitysyhteistyön rahoitustaso on pudonnut huolestuttavan kauas YK:n suosittamasta 0,7 prosentin ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

sosta. Suomen maksaman rahoituksen taso on laskenut noin 0,4 prosenttiin bruttokansantulosta. Nyt olisi korkea aika ohjata päästöhuutokauppatuloja kehitysyhteistyöhön.

Menojen ja tulojen suunnittelussa arvopohja tulee näkyväksi. Lähtökohtana tulisi olla ihmisten välisen epätasa-arvon vähentäminen ja oikeudenmukainen vastuullisuus elinympäristöstämme.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kiitän valtiovarainvaliokuntaa erityisesti määrärahalisäyksistä Saamen Kielikaltiolle ja saamen kielten kielipesätoiminnalle sekä Luonnonvarakeskuksen luomututkimukseen ja turvamaiden hiilidioksidipäästöjen tutkimukseen osoitetuista varoista.

19.11 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää hallitusta siitä, että ruoka-apu sai rahaa ja myös juutalaisten seurakunnan turvallisuuteen on panostettu.

Ohjaako politiikkaa kansainvälinen rahaeliitti vai poliitikot? Toisaalta ei mitään uutta auringon alla. Nathan Rothschild jo 1800-luvulla sanoi, että ”anna minulle kansakunnan rahat, enkä välitä, kuka tekee sen lait”.

Suomi antoi oman rahapolitiikkansa pois ainoana Pohjoismaana. Koska se virhe myönnetään? Eurokriisi on seurausta talouseliitin ja poliittisten vallankäyttäjien keskinäisestä suhmuroinnista, jonka tavallinen kansalainen maksaa, mutta syyllisiä ei laiteta vastuuseen. Olisi hyvä pitää mielessä, että velallisten oikeudet ovat ihmisoikeuksia.

Olemmeko me tehneet isänmaallisia ratkaisuja? Emme ole. Carunan myynti ei ollut isänmaan etu. Tämän virheen isänmaalleen tekivät vihreät, kokoomus, vasemmisto ja demarit. On päivänselvää, että paikallisen monopolin myyminen ei ole hyväksi Suomen kansalaisille.

Voi vain kadehtia Norjaa, joka piti päätösvallan itsellään ja pysyi EU:n ulkopuolella. Miettikää, millä kaikella tavalla EU nyt kostaisi Norjalle, jos Norja nyt ilmoittaisi, että haluaakin erota EU:sta. Norjan öljyrahasto on noin 16 kertaa Suomen valtion budjetin kokoinen. Öljyrahasto kuuluu Norjan kansalle. Näinkin valtiota voi johtaa. Varallisuus pidetään omalla kansalla, [Arto Satonen: Kun vaan olisi öljyä!] päätösvalta pidetään omalla kansalla.

Suomalaisten ihmisoikeudet, kuka niitä ajaa? Vain suomalaiset. Ainoastaan tahot, jotka haluavat vallan ja omaisuuden keskittämistä ylikansallisille tahoille pois suomalaisilta, sanovat, että Suomi ei kuulu suomalaisille. Suomalaisille Suomi ei ole itsestäänselvyys vaan etuoikeutettu ympäristö, jonka olemme verenperintönä saaneet.

Ympäristönsuojelu on laaja kokonaisuus ja meidän velvollisuutemme. Suomen osuus maailman hiilidioksidipäästöistä on noin 0,1 prosenttia, joten voimme toimia lähinnä hyvänä esimerkkinä modernista yhteiskunnasta, joka sovittaa yhteen fiksusti taloudelliset ja ympäristölliset näkökulmat. Globaalit päästöt syntyvät väestöräjähdyksestä ja teollisuuden tuotannon siirtymisestä runsaasti fossiilista energiaa käyttäviin kehittyviin maihin, joista tavara rahdetaan öljyä käyttäen muualle. Varoittava esimerkki on Saksa, joka teki periaatepäätöksen luopua ydinvoimasta.

Olisi pidettävä mielessä elämän realiteetit. Etäisyydet Suomessa ovat EU:n pisimmät ja ilmastomme on EU:n kylmin. Tästä huolimatta henkilöautojen osuus maamme kokonaispäästöistä on ainoastaan 11 prosenttia. [Eva Biaudet: Lisää autoja!] Idealistisella vaatimuksella suomalaiselle siitä tulee raskas hinta. Ensimmäisenä maksumieheksi joutuvat tavalliset ihmiset, joilla on tavallinen auto, joka on välttämätön ja joka on hankittu ihan tavallisesti omalla työllä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Hallituspuolueiden ohella pinkki vasemmisto myös jatkuvasti on pyytämässä ja vaatimassa hiilidioksidin päästöjä enemmän ja nopeammin. Vaatimukset ovat kohtuuttomia. Suomi on jo tehnyt oman osuutensa ja paljon ylikin. Perussuomalaiset vaativat, että Suomi ei tee päästövähennyksiä enempää ja nopeammin kuin muut EU-maat. Suomea lukuun ottamatta muut EU-maat eivät ole päässeet lähellekään Pariisin sopimuksen tavoitteita. Eurostatin mukaan Suomi oli EU:n eniten ilmastopäästöjä vähentänyt maa vuonna 2017.

Pidetään Suomi asumiskelpoisena. Asumisen, energian ja autoilun verotusta on leikattava. Panostetaan suomalaisten elintasoon. On ekoteko pitää työpaikat Suomessa. Investoinnit tulee suunnata järkeviin kohteisiin, kuten liikenneväyliin. Pitkien etäisyyksien maassa toimiva liikenneverkko on edellytys elinkeinoelämän toiminnalle. Esimerkiksi Satakunnan saavutettavuuden parantaminen luo hyvinvointia koko Suomelle.

Leikkauslistan kärkeen on laitettava sellaiset menot, jotka vähiten haittaavat suomalaisia. Leikkaukset pitää kohdistaa maahanmuuttoon ja EU:n tulonsiirtoihin. Maahanmuuttajien rikollisuuteen ja kustannuksiin vaikutetaan maahanmuuttopolitiikalla. En tiedä, mikä estää muita puolueita tekemästä järkevää maahanmuuttopolitiikkaa ja pysymään Ruotsin tiellä. En ymmärrä, miksi emme voi tehdä asioita paremmin. [Puhemies koputtaa]

Älä herätä omaatuntoa, älä tuo epäkohtia esiin, ja jos tuot, sinua syytetään vihapuheesta.

19.17 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin edustaja Huhtasaarelle tiedoksi, että ministerivaliokunnassa 2013 ainoa, joka vastusti Caruna-kauppoja elikkä Fortumin sähköverkkojen myyntiä Carunalle, oli Arhinmäki vasemmistoliitosta — tiedoksi, jos et vielä sitä ole mediasta tai mistään pöytäkirjoista lukenut. [Laura Huhtasaaren välihuuto — Olavi Ala-Nissilän välihuuto] Kannattaisi siinä mielessä tehdä kotiläksyt ennen kuin täällä salissa muunneltua totuutta puhuu. Kannattaa ensin perehtyä asioihin.

Toisaalta minun mielestäni täytyy myös tässä tilaisuudessa, kun keskustelemme ensi vuoden talousarviosta, keskittyä siihen budjettikirjaan. Jos budjettikirjassa on paljon asioita, joihin pitäisi tehdä lisäyksiä mutta varmaankin myös poistoja, niin niihin sitten pitäisi keskittyä eikä epäolennaiseen. [Laura Huhtasaaren välihuuto]

Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Uotila toi tässä pitämässään ryhmäpuheessa esiin, on Sipilän hallitus kuluneen kautensa aikana — jossa myös perussuomalaiset ovat olleet mukana — leikannut kaikista heikoimmassa asemassa olevien suomalaisten eläkeläisten, työttömien ja opiskelijoiden toimeentulosta ja perusturvasta. [Olavi Ala-Nissilä: Ei ole!] Samalla hyväosaisten verotusta on alennettu. Sipilän hallitus on antanut niille, joilla on jo paljon, ja ottanut niiltä, joilla ei ole sitä vähääkään. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] Tämä on fakta. Sipilän hallituskaudella tuloerot Suomessa ovat kasvaneet. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa sekään!] Eduskunnan tietopalvelusta tilatun selvityksen mukaan neljän alimman tulokymmenyksen käytettävissä olevat tulot ovat vähentyneet ja vastaavasti kuuden ylimmän tulokymmenyksen tulot ovat kasvaneet vuosina 2015—2018, ja tämä tieto on siis eduskunnan tietopalvelusta. [Timo Heinonen: Puuttuu työllisyysvaikutukset!]

Viime viikolla eduskunta hyväksyi — huom: viime viikolla — pienempien etuisuuksien indeksileikkaukset, ja tämä leikkaus koskee kansaneläkkeen lisäksi perhe-eläkettä, työttömyysturvan peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea, lapsilisää, lastenhoidon tukia, rintamalisiä, sotilasavustuksen perusavustusta sekä vammaistukia. Indeksileikkausten jatkaminen on ideologinen valinta Sipilän hallitukselta tilanteessa, jossa taloustilanne on parantunut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Indeksit ovat olleet jäissä koko Sipilän hallituskauden, mikä näkyy kylmällä tavalla köyhimmän suomalaisen kukkarossa. Kun kysyimme tästä viime viikon kyselytunnilla ministeri Mattilalta, saimme vastaukseksi epämääräistä mutinaa ja hyvän joulun toivotukset. Tämä on Sipilän hallituksen viesti pienituloisimmille suomalaisille näin joulun alla.

Arvoisa puhemies! Tänä syksynä olemme saaneet ihmetellä alhaisia syntyvyyslukuja, ja tänään myös valtiovarainministeriön taloudellisessa katsauksessa nousi esiin alhainen väestökehitys. Suomessa elää arviolta 130 000 köyhää lasta. 130 000 on liikaa. On pakko miettiä, mikä yhteys on alhaisella syntyvyydellä ja systemaattisella hyvinvointivaltion alasajolla, jota viimeiset 30 vuotta tässä maassa on harjoitettu.

Perheet kaipaavat nyt tukea, riittävää toimeentuloa ja toimivaa arkea. Pätkätyöt, kallis asuminen ja kilpailuyhteiskunnan jatkuvasti kasvavat paineet eivät houkuttele ihmisiä hankkimaan perhettä. Tällä kaudella ei ole saatu tehtyä perhevapaaudistusta, lapsilisiä on leikattu ja lasten yhdenvertaista oikeutta päivähoitoon on myös kavennettu. On myös keskitetty sairaalapalveluja, ajettu alas, ja niin edelleen.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Meille vasemmistossa hyvä valtiontalouden hoito tarkoittaa myös ihmisten hyvinvoinnista huolehtimista. Haluamme vähentää eriarvoisuutta ja köyhyyttä. Me haluamme tuoda ihmisille toivoa paremmasta tulevaisuudesta. Haluamme korottaa pienimpiä eläkkeitä, työttömyysturvaa, opintorahaa, asumistukea ja muita perusetuuksia. Haluamme pienentää tuloeroja, ja meidän vaihtoehdossamme jopa 60 000 suomalaisen tulot nousevat yli köyhyysrajan. Tämä on iso askel köyhyyden vastaisessa taistelussa.

19.21 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Sen verran totean edustaja Huhtasaaren puheenvuorosta, että yhdyin hänen puheenvuoroonsa siltä osin, että jos Suomellakin olisi yhtä paljon öljyä kuin Norjalla, tämän maan asioiden hoito olisi paljon helpompaa. Mutta valitettavasti ei ole, ja sen takia me joudumme ihan oikeasti pitämään kiinni suomalaisesta kilpailukyvyistä.

Haluan tässä alussa palata debattiin siltä osalta, että mitä silloin 2015 oikeasti tapahtui, ihan vain muistin virkistämiseksi:

Silloinhan oli tilanne se, että suomalaisen työn kilpailukyky oli 15 prosenttia heikompi kuin mitä oli meidän pääkilpailijamaissa Ruotsissa ja Saksassa. Sitten uusi hallitus lähti sitä ongelmaa purkamaan ja aloitti siitä, että pidennetään työaikaa. Jos se asia olisi tehty työajan pidennyksellä — ja nyt en puhu siitä 24 tunnin pidennyksestä vaan 100 tunnin pidennyksestä — silloin se kilpailukyky olisi kerralla korjattu kunnolla. No, siinä ei sitten onnistuttu, ja SAK teki vastatarjouksen, jossa oli se, että osa niistä maksuista, jotka aiemmin maksoi työnantaja, siirrettiin työntekijöiden maksettavaksi. Tähän hallitus vastasi alentamalla palkansaajien verotusta, ja ne ovat nyt ne kuuluisat suuret veronalennukset, joista täällä sitten arvostellaan, että ne ovat eriarvoisuutta aiheuttaneet. Tästä oli kyse.

Haluan vielä sanoa tästä lomaraha-asiasta, että on totta, että silloin kun tilanne oli niin vaikea julkisen talouden osalta, oli kyllä tavoite se, että työaikaa pidennetään myös julkisella sektorilla esimerkiksi niin, että olisi puututtu lomiin, jotka ovat julkisella sektorilla pidemmät kuin yksityisellä. Se ei työntekijäjärjestöille käynyt, ja he vastatarjouksena esittivät lomarahojen poistoa. Tämä oli se, miten se asia meni, ja eniten ihmettelen sitä, että SDP ei täällä vielääkään sitä myönnä, että SDP oli kikyn takana ja siten myös lomarahojen poistamisen takana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Vasemmistoliitto ei ole missään vaiheessa kannattanut kikyä, se on myönnettävä. Se on ollut koko ajan väärässä, ja hyvä, että on edelleen samalla linjalla. Nimittäin ilman tätä kikyä ja näitä muita toimenpiteitä, joilla työn teettämistä ja työn tekemistä Suomessa on parannettu, meillä ei nyt olisi niitä 115 000:ta työpaikkaa eikä valtiontalous tasapainossa, ei todellakaan. Ainakin puolet niistä työpaikoista, kuten meillä tutkimustieto on, johtuu suoraan niistä toimenpiteistä, mitä hallitus on tehnyt, joissa työnantajan riskin kohtuullistaminen ja samoin pienipalkkaisen työn kannattavuuden parantaminen suhteessa työttömyys-turvaan on ollut aivan keskeistä.

Arvoisa puhemies! Jatkosta toteaisin, että nythän me näemme, että talouskasvu on hidastumassa — tämän päivän ennuste on, että ensi vuonna puoleentoista prosenttiin ja että jatkossa pitkän aikavälin kasvuvauhti tulee olemaan prosentin luokkaa — ja samaan aikaan väestön ikärakenteen vuoksi meillä on kestävyysvaje 4 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Tietysti työperäistä maahanmuuttoa edistämällä voidaan tätä tilannetta jonkun verran parantaa, mutta haaste on merkittävä. Hyvinvointiyhteiskunnan koulutus, sosiaaliturva ja sosiaali- ja terveyspalvelut pysyvät laadukkaina kaikille suomalaisille vain sillä, että työllisyysaste edelleen nousee. Se nykyinen ennuste, 73,3 prosenttia vuonna 2021, joka on selvästi korkeampi kuin hallituksen alkuperäinen tavoite, ei ole vielä riittävä, vaan meidän on tavoiteltava 80 prosentin tasoa.

Suomen vaihtoehtoja on mielestäni tällä hetkellä kaksi: Jatketaan työn linjalla eli huolehditaan kansainvälisestä kilpailukyvyistä, lisätään paikallista sopimista, puretaan kannustinloukkuja uudistamalla sosiaaliturvaa, pidetään kiinni vastikkeellisuudesta, mutta otetaan entistä enemmän ihmisiä mukaan ja saadaan heitä työmarkkinoille. Se on se positiivinen kierre. Totta kai voidaan mennä sitten myös näivettymisen tietä eli kiristetään yritysten verotusta ja ennen kaikkea yksinyrittäjän yrittäjävähenhys poistetaan, pidetään kiinni kaikista saavutetuista eduista, ovat ne sitten yritystukia tai työmarkkinakysymyksiä, ei anneta tilaa ulkomaiselle työvoimalle, luovutaan kannustimista työttömille, [Li Anderssonin välihuuto] ja kaiken tämän seurauksena työllisyyskehitys tulee hiipumaan, hyvinvointipalveluita ja sosiaaliturvaa ei pystytä pidemmän päälle rahoittamaan, vaan sinne on tehtävä leikkauksia, ja jäädään pysyvän alijäämän maaksi, jossa yhteiskunnalliset ongelmat kärjistyvät. Se on Ranskan ja Italian tie. Kansalaiset voivat valita, kumman tien he haluavat ottaa.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan kiittää siitä, että tässä budjettiesityksessä on lisätty rahaa riista-aitoihin, koska ne ovat äärimmäisen iso alueellinen ongelma Ysitiellä ja 12-tiellä. Se on erinomainen lisäys. — Kiitoksia.

19.26 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Otan tässä puheenvuorossani kantaa talousarvioon lähinnä tulevaisuusvaliokunnan lausunnossa esille nostettujen teemojen pohjalta ja muista asioista puhun sitten joidenkin pääluokkien kohdalla, kun ne tulevat tänne saliin keskusteluun.

Yksi suurimmista eroista hallituksen ja sosiaalidemokraattien välillä ensi vuoden talousarviossa koskee tulevaisuusinvestointeja. Suomi tarvitsee investointeja tulevaisuuteen juuri nyt. Investointi ei ole sama asia kuin menon lisäys. Investointi tehdään sillä perusteella, että se maksaa itsensä takaisin. Viisaat ja rohkeat investoinnit ovat yhteiskunnan elinvoimalle yhtä välttämättömiä kuin ne ovat yrityksille. Hallitus laiminlyö esimerkiksi terveyteen ja hyvinvointiin, nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn, koulutukseen, tieteeseen, tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan suunnatut tulevaisuusinvestoinnit. Esimerkiksi koulu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

tukseen tehdyt säästöt uhkaavat aiheuttaa tulevaisuudessa yhteiskunnalle suuria lisäkustannuksia.

Tulevaisuusvaliokunta on jokaisessa omassa budjettilausunnossaan korostanut yksimielisesti hyvinvointitalouden merkitystä perinteisen talousajattelun rinnalle otettavaksi. Hyvinvointitalous toisi bruttokansantuotteen rinnalle käytettäväksi erilaiset hyvinvointimittarit ja juuri tämän edellä mainitsemani hyvinvointi-investointiajattelun.

Hyvinvointitalouden tilannekuvan ja pidemmän aikavälin riskien arvioinnin tulisi olla oleellinen osa talousarvion laadintaa. Tämä hallitus ei ole kyennyt uudistamaan ajatteluaan, ja osittain siitä syystä on ajauduttu tielle, jossa köyhiltä ja heikoimmassa asemassa olevilta on leikattu eniten. Näin monet suomalaiset on saatettu tilanteeseen, jossa rahat eivät riitä perustarpeiden tyydyttämiseen. Erityisesti lapsiperheet, opiskelijat, pitkään työttömänä olleet ja pienituloiset eläkeläiset ovat joutuneet hallituksen säästöjen maksumiehiksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen yhtenä tavoitteena hallituskauden alussa oli lisätä kokeilukulttuuria. Olen itse kokeilukulttuurin kannattaja monessakin mielessä, mutta kokeilukulttuuri ei kyllä sovi lainsäädäntötyöhön. Lakiesitysten tulee pohjautua tutkimusnäyttöön ja riittävän laaja-alaisiin asiantuntijalausuntoihin. Tämän hallituksen ongelmana on ollut se, että lakiesitysten valmistelu on ollut heikkoa, ja tuntuu jopa, että kokeilut on viety osaksi lainsäädäntötyötä.

Sote-uudistuksen pilotoinnit ovat olleet tästä hyvä esimerkki. Pilotointien nimissä on viety asioita eteenpäin ennen kuin edes lainsäädäntöä asioista on olemassa. Sote-uudistuksessa, olipa se millainen tahansa, kannattaisi edetä vaiheittain, jolloin eri maakunnista saatujen kokemusten perusteella olisi mahdollista korjata virheitä.

Toinen esimerkki kokeilukulttuurin viemisestä lainsäädäntötyöhön on nyt budjettilakina eduskuntaan tuotu irtisanomislaki. Sen vaikutusten arvioinnissa hallitus itsekin myöntää, ettei lain vaikutuksia voida tietää, koska lain soveltamisala varmistuu vasta oikeustapausten jälkeen. Siihen voi kulua jopa neljästä viiteen vuotta. Aikamoista kokeilua.

Arvoisa puhemies! Mitä sitten voisi kokeilla? Seuraavalla hallituskaudella olisi erittäin tärkeää kokeilla ilmiöpohjaista budjetointia. Myös tätä tulevaisuusvaliokunta on jokaisessa budjettilausunnossaan esittänyt. Siinä ministeriöiden raja-aidat ylittäen otetaan jokin yhteiskunnallisesti merkittävä asia hoidettavaksi siten, että valitulle kehittämiskohteelle tulee yksi ministeriörajat ylittävä rahapotti, budjettirahoitus, ja samalla sovitaan tämän kokeilun johtamisesta.

Nykyinen hallitus lupasi pilotoida ilmiöpohjaista budjetointia tämän hallituskauden alussa. Nyt viimeisessä budjetissaan hallitus väittää, että kestävä kehitys on ensi vuoden talousarviossa esillä tällaisena yhteisenä ilmiönä. Jotenkin tuntuu, ettei ilmiöpohjaisen budjetoinnin idea ole oikein auennut, sillä kestävä kehitys kokonaisuudessaan on aivan liian laaja asia ilmiöpohjaisen budjetoinnin kokeiluun. Se, että jokainen ministeriö mainitsee kestävä kehityksen, ei tee talousarvioesityksestä ilmiöpohjaista.

SDP on ehdottanut, että seuraava hallitus kokeilisi aitoa ilmiöpohjaista budjetointia esimerkiksi nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn tai digiosattomuuden poistamiseen. Näihin asioihin panostaminen olisi todella tärkeää tulevaisuusinvestointia, ja nämä ehdotukset löytyvät esimerkiksi vaihtoehtobudjetistamme. — Kiitos.

19.31 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos haastaa sekä ruuantuotannon että metsätalouden. Kasvukausi meillä voi pidentyä, mutta haitat tulevat ylittämään hyödyt. Maa- ja metsätalouden rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa on tärkeä juu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

ri metsiemme ja peltojemme hiilensidontakyvyn takia. Luonnonvara-alan tutkimus tuottaa ilmastonmuutoksen torjumiseen tarvittavaa tietoa laajasti metsiin, ruokaan, vesistöihin ja kasvinsuojeluun liittyen niin elinkeinotoiminnan kuin meidän päätöksentekijöidenkin tärkeisiin tarpeisiin.

Tapasin tänään linja-automatkalla toimittajan, joka oli käynyt Luken Jokioisten-yksikössä tänään. Hän oli täysin vakuuttunut siitä, että siellä tehdään erinomaista tutkimustyötä. Hän kuuli, kuinka Suomessa on Luken tutkimuksella löytymässä uusia mahdollisuuksia esimerkiksi antibioottien korvaamiseen hyönteisiä hyödyntäen. Monilla bio- ja kiertotalouden toimialoilla on myös vahvaa kasvua, jonka tueksi tarvitaan vahvempaa tutkimuspohjaista tietoa tukemaan biotalousinvestointeja. Tutkimus palvelee siis niin meitä päätöksentekijöitä kuin eri elinkeinoja, siis maa- ja metsätaloutta, metsäteollisuutta, luontomatkailua ja niin edelleen. Ilmastonmuutos ja sen vaikutukset ovat myös laajasti kansalaisia kiinnostava aihe.

Tässä tilanteessa, kun luonnonvara-alan tutkimusta tarvitaan entistä enemmän, pidän erittäin huonona sitä viime vaalikauden valtioneuvostossa syyskuussa 2013 tehtyä päätöstä, jolla siirrettiin tutkimuslaitosten tutkimusrahat yhteen pussiin Suomen Akatemiassa toimivan strategisen tutkimuksen neuvoston jaettavaksi. Esimerkiksi maa- ja metsätalouden tutkimusrahoja on siirretty tämän vaalikauden aikana 79,2 miljoonaa euroa muihin tarkoituksiin ja siitä takaisin on saatu vain 4 miljoonaa euroa. Tämä on kerta kaikkiaan käsittämätön yhtälö. Väite, ettei Luonnonvarakeskus olisi onnistunut tutkimusrahahankkeissaan, on perätön selitys. Totuus on se, etteivät valtioneuvoston tutkimusstrategian aihealueet ole mahdollistaneet tutkimushakua.

Suomella ei ole varaa jättää luonnonvara-alan tutkimusrahoitusta Suomen Akatemian vastuulle. Se on nyt nähty. On äärimmäisen tärkeää, että ministerit nyt selvittävät mahdollisuutta saada maa- ja metsätalouden elintärkeät tutkimusrahat pois Suomen Akatemialta takaisin ministeriöiden tutkimustarpeisiin. Siellä voi olla sitten neuvottelukunta, joka päättää niiden käytöstä. Tämän on pakko onnistua, koska meillä ei ole varaa ilmastonmuutoksen torjunnassa luopua tutkimuksen tekemisestä. Päinvastoin tätä tutkimustyötä tulee merkittävästi lisätä. Luonnonvara-ala siis tarvitsee omat tutkimusrahat ja oman momentin ao. pääluokkiin, ja näin on muun muassa muissa Pohjoismaissa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä sanoa muutaman ajatuksen eduskunnan työtaidoista ja keskustelukulttuurista, kun olen saanut tätä foorumia ja tätä keskustelua seurata yli 30 vuotta:

Eduskuntahan on Suomen arvokkain kansanvallan foorumi, missä me kansanedustajat käymme tärkeimmät poliittiset keskustelumme. Meidän edustajien tehtävänä on palauttaa istuntosalikeskusteluihin niille kuuluva arvokkuus ja toinen toistemme kunnioittaminen. Tässä on jo tänä syksynä minusta aika hyvin edistyttykin.

Erilaiset näkemykset ja mielipiteet kuuluvat politiikkaan, mutta niiden esittäminen voi tapahtua arvokkaasti ja asiaperusteisesti. Tahallinen väärin ymmärtäminen ja henkilökohtaisuuksiin meneminen ja sättiminen eivät kuulu arvokkaaseen käytökseen, mutta ihmiset eivät myöskään halua katsella ja kuunnella sellaista keskustelua. Jos me emme itse esiinny arvokkaasti, on meidän turha odottaa muidenkaan eduskuntatyötämme arvostavan. Poliittisesta keskustelusta on tullut liiaksi pintaliittoa.

Nyt, arvoisa puhemies, olen tätä aika paljon miettinyt ja tullut siihen lopputulokseen, että pitkät debattiosuudet keskustelussa mahdollistavat tämän pintaliidon. Siksi toivon, että debattikeskusteluosuuksia harkitaan lyhennettäväksi ja että varsinaisia, hyvin argumen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

tein perusteltuja puheenvuoroja saadaan lisää. Kaipaan politiikassa paljon syvällisempää pohdintaa kuin mihin me täällä yllämme, varsinkaan näissä debattiosuuksissa. Niitäkin tarvitaan, mutta minusta niitä on tällä hetkellä ehkä vähän liikaa.

Meidät on valittu tekemään päätöksiä kansakunnan parhaaksi. Olemmehan me yhdessä rakentaneet yhden maailman menestyneimmistä hyvinvointivaltioista, jonka korjausta parhaillaan teemme. Se edellyttää meiltä keskinäiseen luottamukseen perustuvaa yhteistyökykyä, sivistynyttä käytöstä ja aitoa tahtoa. — Kiitoksia.

19.37 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusta on aihetta onnitella yllätyslajhana tulleesta budjettiylijäämästä. Vaikka sen takana olisi omaisuuden myyntituloja ja muita kertaeriä, se on hyvä merkki.

Sekä valtiontalouden että työllisyyden koheneminen ovat tietysti ensi sijassa kansainvälisen talouden elpymisen tulosta. Vienti vetää Suomea ylöspäin toisinaan rivakasti. Niin ikään taantumukset ovat useimmiten tuontitavaraa. Oman talouspolitiikan merkitys ei silti ole lyhyelläkään tähtäyksellä vähäinen. Finanssipolitiikkaa pitää toteuttaa siten, ettei se ainakaan kärjistä suhdannevaihteluja. Se on vaikeaa, sillä hallituksilla on kiusaus mitoittaa säästöt ja lainat poliittisen kalenterin mukaan kansainvälisestä taloudesta välittyvien vaikutusten sijaan.

Alkava vuosi tuo mukanaan epävarmuutta. Euroopan keskuspankki on ilmoittanut lopettavansa lainojen osto-ohjelmansa, mikä poistaa yhden taloutta elvyttäneen tekijän. Mikäli keskuspankin viestittämä korkojen nosto ensi kesänä toteutuu, rahapolitiikka kiristyy myös tältä osin. Emme ole oikein osanneet hahmottaa, miten paljon Euroopan keskuspankin politiikka on pehmentänyt Suomenkin menneitä taantumavuosia, emmekä siksi ehkä osaa ennakoida rahapolitiikan kiristymisen vaikutuksia.

Tulossa oleva brexit-katastrofi ja Yhdysvaltain käynnistyvät kauppasodat niin Kiinan kuin EU:nkin kanssa haittaavat nekin maailmantaloutta. Makrotalouslukuihin pohjautuvat ennusteet saattavat hyvinkin aliarvioida kansainvälisen kaupan merkitystä. Näissä ennusteissa oletetaan aina talouspolitiikan sopeutuvan vientikysynnän vähenemiseen, mutta tällä hetkellä sopeuttamistoimille on kovin vähän tilaa. Valtiot ovat velkaantuneita ja keskuspankeilla vain vähän liikkumavaraa. Suomelle ja meidän tärkeimmille kauppakumppaneillemme kansainvälisen kaupan hyytyminen on joka tapauksessa vakava paikka. Ne ääri-ideologioita kannattavat ihmiset, jotka brexististä ja Trumpista iloitsevat, eivät ainakaan noudata Suomi ensin -periaatetta.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka Suomen talouspolitiikan mahdollisuudet tasoittaa vientikysynnästä tulevia suhdannevaihteluja ovat rajalliset, ei hallituksen vastuu koko talouskehityksestä ole vähäinen. Omat päätöksemme vaikuttavat talouden kasvu-uraan. Tärkeät ratkaisut liittyvät talouden rakenteeseen. Julkisen vallan vastuulla on turvata se, että markkinoiden puutteet paikataan. Markkinat eivät tuota riittävästi henkistä pääomaa. Merkittävä osa tutkimuksesta ja tuotekehityksestä kuuluu julkisen sektorin tehtäviin. Perustutkimus on kutakuinkin kokonaisuudessaan yhteisesti maksettavaa. Tutkimuksen lisäksi myös koulutus on järjestettävä yhteisesti ja julkisin varoin. Työnantajat tarjoavat toki täydennyskoulutusta ja tehtävälähtöistä koulutusta mutta eivät sitä sivistyksen ja osaamisen perustaa, joka on kehitykselle välttämätön. Tältä osin hallitus on tunnetulla tavalla jättänyt työnsä tekemättä. Koulutuksen säästöt ovat jo johtaneet osaamiskapeikkoihin. Tulevaisuus näyttää valjulta: samaan aikaan, kun työvoima vähenee, sen koulutustaso alenee. Nämä ovat ennennäkemättömiä ilmiöitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Tutkimuksen ja koulutuksen osalta otan hyvistä syistä esimerkin Pohjois-Suomesta. Suomen hallituksen yliopistojen rahoitukseen kohdistamien leikkausten vuoksi Oulun yliopiston rahoitus on vuodesta 2015 vähentynyt yhteensä 7,6 miljoonaa euroa. Oulun yliopiston osuus Suomen yliopistojen saamasta perusrahoituksesta on noin 9 prosenttia, vaikka yliopiston välittömällä vaikutusalueella Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnissa asuu 13 prosenttia Suomen väestöstä ja 15 prosenttia maamme nuorisoiäluokasta. Rahoituksen osuus on myös pienempi kuin Pohjois-Suomen yritysten osuus koko maan yritysten jalostusarvosta. Mitattaessa rahoitusosuutta sekä koulutuksen tai tutkimuksen suhteellista osuutta on Oulun yliopiston rahoitus sen vaikutukseen nähden vahvasti alimitoitettu. Olenkin talousarvioaloitteella esittänyt, että määrärahalleikkausten, Oulun yliopiston yhteiskunnallisen merkityksen ja sille tulevan perusrahoituksen alimitoituksen perusteella tulisi Oulun yliopistolle myöntää lisää rahoitusta, jolla leikkaukset peruttaisiin.

Samanlaisen esimerkin voisin ottaa myös ammatillisesta koulutuksesta. Siinäkin leikkaukset ovat erityisen kohtuuttomia nuorten ihmisten alueella Oulun seudulla. Olen kuitenkin ymmärtänyt, että ammatillisen koulutuksen osalta ongelma on yhtä karu kaikkialla. Voisi jopa puhua nuorten heitteellejätöstä.

Henkisen pääoman, sivistyksen, infrastruktuurin ohella julkinen valta vastaa myös fyysisestä infrasta. Suotuisa sijainti on tänään ja yhä tulevaisuudessakin talouden menestyksen peruskivi, ja koska Suomi on pitkien etäisyyksien maa ja kaukana talouden keskuksista, on meidän paikattava sijaintiongelmia huolehtimalla liikenneverkosta. Meillä on oltava satamat käyttökelpoisia, tiet ja rautatiet hyvässä kunnossa.

Tässäkin otan esimerkin Pohjois-Suomen kehittämiskohteesta. Liikenneverkostomme tärkeimpiä kohteita on niin sanottu Suomi-rata Helsingistä Tampereen kautta Ouluun ja edelleen Tornioon. Radan tavara- ja henkilöliikenne mahdollistaisi talouden kasvukäytävän, joka tukisi koko valtakunnan kehitystä ja siirtäisi entistä suuremman osan liikenteestä ekologisesti kestävämpään muotoon. Henkilöliikenteen kehittämistavoitteena tulisi olla matka-ajan lyhentäminen Oulu—Helsinki-välillä 4 tuntiin ja tavaraliikenteessä raskaiden kuljetusten kasvumahdollisuuksien turvaaminen.

Käsitlemme vaalivuoden budjettia. Keskustelu taloudesta on toivottavasti myös ensi kevään vaalien pääteemoja. Sosiaalidemokraatit ovat omasta puolestaan laatineet tavoitteensa siten, että Suomesta voidaan kehittää oikeudenmukainen hyvinvointiyhteiskunta kestävä talouden perusteelle. Oikeudenmukaisuutta tarvitaan eri alueiden tasapuoliseksi kehittämiseksi. Sitä tarvitaan toimeentulon turvaksi opiskelijoille, yrittäjille, palkansaajille, työttömille ja eläkkeensaajille. Ihmiset hyväksyvät säästöt ja uhraukset, jos ne perustuvat heidän oikeudentuntoonsa. Mielivaltaiset leikkaukset nostattavat protestimielialaa ja johtavat siihen, ettei tarpeellisiakaan uudistuksia voida toteuttaa.

19.42 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt esillä oleva hallituksen esitys ensi vuoden talousarvioksi on mielestäni kuvattavissa yhdellä lyhyellä lauseella: nyt olemme siirtymässä taloudessa velanotosta velanmaksuun. Selitykset siitä, onko tämä keinokeisto vai mitä tämä on, ovat mielestäni kummallisia selityksiä. Tärkeintä on se, että talous on lähtenyt kasvuun ja meillä on aito mahdollisuus ruveta velkojamme lyhentämään. Emme missään nimessä saa elää silleen, että lapsemme ja lastenlapsemme maksavat meidän velkamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Kasvu on siis alkanut. Pidetään siitä kaikin keinoin kiinni. Kuntataloudet ovat tervehtyneet, työttömyys on laskenut, julkinen talous on kestäväällä pohjalla. Viime vaalikaudella julkisen talouden rahoitusasema huononi 38,5 miljardilla eurolla. Se on vain kylmä tosiasia, valtioneuvoston selonteon antama luku, en ole sitä itse keksinyt, ei minulla niin vilkas mielikuvitus ole. Työllisyysaste on tällä hetkellä lähes 72 prosenttia, mikä on tasan 4 prosenttiyksikköä enemmän kuin neljä vuotta sitten. Valtionvelka on totta kai huolestuttavassa koossa tälläkin hetkellä, mutta sen alamäki näyttäisi alkaneen, kun pidämme pään kylmänä ja jalat lämpimänä. Työllisyysasteen tavoitteen pitää olla 75 prosenttia. Paljon tässä maassa puhutaan siitä, miten me hoidamme talouttamme. Ainoa oikea tie on kasvat-
taa suomalaisten mahdollisuutta tulla toimeen itsenäisesti omalla työllään työttömyyttä pois leikaten ja uusia talousmahdollisuuksia hakien yhteisesti — ei kukaan meistä yksinään, vaan kaikki me yhdessä.

Hallitus on toiminut kuitenkin mallikelpoisesti tässä tilanteessa. 2015 olimme pakkotilanteessa. Olimme aidosti joutumassa Euroopan unionin komission tarkkailulistalle ja olimme siellä jo. Komission väliintulo ei ollut kaukana, ja myös kolmesta merkittävästä luottoluokittajasta kaksi oli jo näyttänyt peukaloa alaspäin meille. Sen yhden toivon varassa elimme, että sitä luottoluokituksen heikennystä ei tullut eikä korko lähtenyt nousemaan. Jos joku epäilee, että olimme silloin vahvoilla, niin se ei ihan pidä paikkaansa. Joka tapauksessa komission väliintuloa onneksi ei tullut, ja sitten teimme ihan oikean johtopäätöksen: meidän kustannuskilpailukykyä oli pakko parantaa. Erona viime hallituksen ja tämän hallituksen välillä on olennaisesti juuri tämä kustannuskilpailukyvyn parantaminen. Olimme 10 prosenttiyksikköä kilpailijamaitamme jäljessä, ja se on kamala luku, kun lähdetään myymään samoille markkinoille samanlaisia tuotteita. Suomalaisen työn tulokset vain eivät käyneet Euroopassa silloin kaupaksi, siitähän kaikki johtui, myös se jättityöttömyys.

Mutta nyt on ihan toisin. Tällä hetkellä Suomen maakunnista Kainuu lienee esimerkki siitä, että siellä on kaikista suurin työvoimapula ja työpaikkoja syntyy koko ajan lisää. Muistan ne keskustelut, kun Terrafamea oltiin ajamassa alas ja pistämässä konkurssiin. Se olisi maksanut valtiolle 500 miljoonaa välittömästi plus jotakin, mutta nyt se tuottaa valtiolle hyvää ja tuotto on hyvää ja nimenomaan niin, että työpaikkoja on noin tuhannenkunta ja sitten sen kerrannaisvaikutukset ovat monin monin verroin suuremmat. Tämä on esimerkki siitä, että ei kannata ensimmäiseen höyrähdykseen lähteä vaan kannattaa hoitaa kotiläksyt hyvin ja tehdä sen jälkeen viisaat johtopäätökset.

Nyt olemme sillä tiellä. Metsätaloudessa tapahtuu hyviä asioita. Olen hieman ihmeissäni seurannut keskustelua siitä, paljonko meillä saa hakata. Antti Rinne esitteli omaa metsälinjaansa, Rinteen mallia, että 72,4 miljoonaan mottiin pitäisi hakkuut pysäyttää. Tänäpä se linja oli, että saa hakata niin paljon kuin sielu sietää, niin hän sanoi omassa puheenvuorossaan tässä salissa. [Riitta Mäkinen: Ekologisesti!] — Sitä en tiedä, miten hän tekee sen. — Joka tapauksessa Suomen metsien hakkuut ovat suurin piirtein 75 miljoonaa mottia tänä vuonna. Todellinen hakkuumahdollisuus tänä vuonna on se 85 miljoonaa mottia, ja ensi vuosikymmenellä pääsemme jo 95 miljoonaan mottiin sen takia, kun harvennushakkuita tehdään ja metsien kasvu kiihtyy koko ajan. Tämä on Metsäntutkimuslaitoksen, nykyisen Luken varmoja tilastoja, niitä ei sovi väheksyä eikä laiminlyödä.

Investoinnit ovat lähteneet liikkeelle koko maassa, ja kuten Etlä omassa tutkimuksessaan totesi, kasvua on kaikkialla Suomessa, mikä poikkeaa aikaisempiin vuosiin verrattuna. Tämän takia on syytä muistaa se tosiasia, että Suomen kaikkia maakuntia tarvitaan tämän talouskasvun ylläpitämiseen. Sitä ei pysty Helsinki yksin tekemään eikä Vantaa eikä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Espookaan eikä Varsinais-Suomi. Näihin velkojenmaksutalkoisiin tarvitaan koko Suomi. Sen takia toivon teiltä, arvoisat edustajat, sitä kaukokatseisuutta, että jos joku Kainuu menestyy, niin ei täällä Helsingissä voida sen takia huonosti. Kainuussa ei takuulla voida huonosti silloin, kun Helsinki menestyy. Tarvitaan siis suvaitsevaisuutta ja ennen kaikkea näköalaa siihen, mitä tässä maassa meinataan tehdä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Se, mitä pitäisi tehdä vielä paremmin, on ehdottomasti se, että liikennejärjestelmää hoidetaan viisaasti kuntoon. Kun edellinen puhuja lopetti siihen, että rautatieliikenne on ympäristöystävällisintä liikennettä, niin se ei ihan pidä paikkaansa. [Puhemies koputtaa] Kyllä sisävesiteitä kun kehitetään, niin se on ylivoimaisesti tehokain, halvin ja puhtain tapa kuljettaa raskaita taakkoja.

19.47 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Toimivat ja laadukkaat peruspalvelut, terveydenhuolto, vanhuspalvelut, lasten varhaiskasvatus, päivähoito, perusopetus, tarvittavat sosiaalipalvelut ja työllisyyden hoito ovat aivan keskeisiä hyvinvoinnin, kansalaisten välisen yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan rakennuspalikoita. Ne ovat sellaisia hyvinvoinnin kulmakiviä, joihin julkinen valta voi halutessaan vaikuttaa.

Kunnat ovat ainakin toistaiseksi voineet itsemääräämisoikeutensa puitteissa toteuttaa perustehtävänsä, siis järjestää ja tuottaa kansalaisten arjen elämän kannalta välttämättömiä palveluja. Valtiovalta, viime kädessä eduskunta, on taho, joka lainsäädännön ja vuosittaisen talousarvionsa kautta määrittää reunaehdot ja liikkumavaran, mikä kunnilla on käytettävissään. Valtio ei voi luistaa rahoitusvastuustaan. On hyvä tiedostaa, että samalla kun haluamme parantaa palveluja ja säädämme uusia velvoitteita, vastuullamme on huolehtia siitä, että niiden toimeenpanon perusedellytykset kuntatasolla ovat kunnossa.

Uskon hallituksen olevan tietoinen tästä kaikesta. On täysin käsittämätöntä, että siitä huolimatta se on päättänyt jatkaa valtionosuuksien leikkausta ensi vuonnakin lähes 300 miljoonalla eurolla. Hallituksen valitsema poliittinen linja ei ole tukenut koulutusta, peruspalveluja, sosiaaliturvaa, kuntataloutta, perheitä, heikoimmassa asemassa olevia, saati vanhusten hyvinvointia. Yksin koulutukseen tehdyt leikkaukset ovat olleet miljardiluokkaa.

Tänään vielä palaamme hallituksen esitykseen jäädyttää kansaneläkeindeksi kuluvan vuoden tasolle. Kuluneella kaudella on tehty jo kaksi tasoleikkausta, ja nämä jäädytykset tulevat siihen päälle. Päätös koskee kansaneläkettä ja takuueläkettä mutta myös vammaisetuuksia, sairausvakuutuslain mukaisia vähimmäispäivärahoja, peruspäivärahaa, työmarkkinatukea ja lapsikorotuksia, jopa niitä rintamalisiä. Keskusta perusteli jäädytystä debatisissa tänään täällä salissa kertoen, että niiden poistaminen ei ole mahdollista ilman lakimuutosta. Hallitus on siis itse säätänyt lain, jonka taakse se nyt tässä asiassa pakenee. Hallitusryhmien puheenvuoroissa olemme kuulleet, mitä tulevaisuudessa pitää tehdä. Samalla jätetään kertomatta, mitä nyt todella on tehty.

Nyt viimeisenä vuonna talousarvioon sisältyy muutamia parannuksia ja lisäyksiä, mutta ei kai kukaan tässä salissa voi tosissaan väittää, että ne korjaisivat tai poistaisivat sen vahingon tai inhimillisen kärsimyksen, mitä tehdyt leikkaukset ovat aiheuttaneet. Olemme eläneet taloudellisen noususuhdanteen huipulla, ja eväitä tarvittaviin toimiin olisi ollut. Nyt tiedämme, että tuo suhdanne on taantumassa. Mikä on se logiikka, johon hallitus nojautuu todetessaan, että koskaan ei ole oikea aika panostaa kansalaisten hyvinvointiin, kasvuun tai kehitykseen? Ajatteletko, että tuo hetki koittaa, kun kansantalouden käyrät kääntyvät kaakkoon? Uskotteko te todella siihen, että maamme tulee pärjäämään ilman investointeja tulevaisuuteen? Missä ovat hallituksen tulevaisuusinvestoinnit?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan inhimillisyyttä mitataan sillä, kuinka hyvin se kykenee pitämään huolta kaikkein heikoimmassa asemassa olevista jäsenistään. Sen viisautta mitataan sillä, kuinka hyvin se kykenee panostamaan ja ymmärtää panostaa palveluihin ja rakenteisiin, jotka rakentavat pohjaa tulevaisuuden hyvinvoinnille ja kestäväälle kasvuille, ja sillä, kuinka hyvin se onnistuu turvaamaan kaiken vakauden kivijalan, yhteiskuntarauhan.

Keskeisten peruspalvelujen, yhteiskunnallisten tukiverkkojen ja koulutuksen vähittäinen tai kertarysäyksellä tapahtuva alasajo vie yhteiskuntaamme suuntaan, jossa sosiaalinen ja henkinen pääoma, osaaminen, taantuu ja jossa eriarvoisuus ja epäoikeudenmukaisuus kasvaa. Se romuttaa edelleen ihmisten ja etenkin lasten ja nuorten perusturvallisuutta, luo näköalattomuutta ja vie toivon paremmasta tulevaisuudesta. Lopulta se synnyttää katkeruutta ja sen seurauksena vihaa. Tuon vihan läsnäolo on tänä päivänä silmin nähtävissä ja korvin kuultavissa. Se ei ole enää paljon puhuttu uhka, vaan se on todellisuutta. Jos emme pureudu yhteiskuntamme kipupisteisiin tänään, emme voi olettaa huomisen, saati tulevaisuuden, olevan yhtään parempi.

Sosiaalidemokraattina en voi hyväksyä hallituksen talousarvioletusta vuodelle 2019. Kannatan ryhmämme tekemää vastalauseita ja joka ikistä siihen sisältyvää lausumaehdotusta.

19.53 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt, kun olemme tekemässä tämän vaalikauden viimeistä budjettia, täytyy ehkä palauttaa mieliin se lähtöasetelma, mistä lähdettiin. Silloinhan perintö edelliseltä hallitukselta ja edelliseltä eduskunnalta oli varsin vaikea ja huonokin tälle eduskunnalle, joten jouduttiin tekemään varsin mittavia sopeutustoimia — niitä samoja sopeutustoimia, joita oli jo silloin viime vaalikaudella yritetty tehdä, mutta valitettavasti silloin ei oltu kuitenkaan päästy kiinni siihen maailmantalouden kasvuun, johon tällä vaalikaudella on päästy kiinni. Tehtiin siis sopeutustoimia, mutta Suomen talous ei lähtenyt kasvuun.

Tänään olemme kuulleet monta kertaa sen, miten vaikkapa indeksijäädytyksiä on kritisoitu, ja tottahan toki ne ovat erittäin harmillisia ja ikäviä. Ja myös oppositio tietää, minkä takia indeksijäädytyksiä on tehty, koska te olette myös itse olleet tekemässä niitä eri etuuksiin viime vaalikaudella: ihan siitä samasta syystä, että valtio velkaantuu edelleenkin.

Erona toki on tähän nykyiseen kauteen se, että työllisyys on parantanut. Työllisyys on parantunut varmasti kansainvälisen markkinatilanteen ansiosta mutta myös hallituksen keskustajohtoisen politiikan monien kasvua edesauttavien panostusten seurauksena. Viime vaalikauden lopputulema: 100 000 ihmistä menetti työpaikan. Tämän vaalikauden lopputulema tulee olemaan se, että hallitus saavuttaa jopa historiallisestikin sen työllisyystavoitteen, jonka se on itselleen asettanut, sen työllisyystavoitteen, jota niin monet kritisoiivat tässä salissa kolme ja puoli vuotta sitten. Erittäin harva hallitus on saavuttanut talouspolitiikalle asettamia tavoitteita. Se, että lähes 120 000 ihmistä on päässyt töihin, ei ole ollenkaan vähäpätöinen asia, vaan erittäin merkittävä asia: paitsi näiden ihmisten näkökulmasta myös koko suomalaisen kansantalouden ja koko tämän maan tulevaisuuden näkökulmasta.

Haluaisin kommentoida oikeastaan muutamia asioita, mitä tuossa yleiskeskustelussa tuli esille. Ensinnäkin jos miettii suomalaista ilmastopolitiikkaa, meidän ympäristöministerimme Kimmo Tiilikainen vasta tuli Katowicesta ilmastoneuvotteluista ja oli siellä erittäin merkittävässä tehtävässä muiden Pohjoismaiden kanssa. Kyllähän jos ajattelee vaikka suomalaista metsäteollisuutta, siitä nykyinen oppositio kantoi huolta vaikkapa viime vaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

likaudella ja sääti esimerkiksi energiaveroleikkurin — yritystuen, jota te nyt täällä kritisoitte. Se säädettiin viime vaalikaudella opposition ollessa vallassa. Se oli varmasti ihan perusteltu, koska silloin työttömyys syöksyi ja koetettiin kaikin keinoin pitää kiinni kotimaisista teollisuustyöpaikoista. Nyt meidän teollisuutemme on päässyt jälleen kiinni maailmantalouden kasvuun. Tämä sama asia voidaan hoitaa vaikkapa sillä, että sähköveroa alennetaan. Sikäli kritiikki yritystukia kohtaan oppositiosta ei ole aivan reilua, koska olette olleet itse niitä peukaloimassa. Sen sijaan tämä hallitus tekee lakitasoisia muutoksia, kieltää kivihiilen tai tuo vaikkapa biopolttoaineiden sekoitevelvoitteen, joka on tällä hetkellä eduskunnassa käsittelyssä.

Ehkä vielä lopuksi haluaisin ottaa esille perusturvan, koska se on tietenkin keskustalle erittäin merkittävä asia ja liittyy myös siihen, miten vaikkapa pienimpiä vähimmäispäivärahoja on pystytty korottamaan tällä vaalikaudella huolimatta siitä, että taloustilanne on ollut kovin vaikea. Oli erittäin hienoa ja tärkeää, että edellisellä vaalikaudella tehtiin työttömyysturvaan 100 euron korotus. Mutta miksi ihmeessä silloin jätettiin korottamatta niitä kaikista heikoimmassa asemassa olevien ihmisten vähimmäisetuuksia, kun puhutaan sairaspäivärahoista, vanhempainpäivärahoista, isyys- ja äitiyspäivärahoista? Se, että saa 80 euroa nettona kuussa lisää kukkaroon rahaa, on erittäin iso korotus näille ihmisille.

Tai toinen perusturvaan liittyvä asia, takuueläke, aikanaan Matti Vanhasen hallituskaudella tehty luomus. Kuitenkin tänäkin vaalikautena sen alun, mistä lähdettiin vaalikauden alussa, ja sen, mihin on tultu, välisenä aikana kolme kertaa on pystytty tekemään takuueläkkeeseen nosto. Valitettavasti viime vaalikaudella takuueläkkeen indeksi esimerkiksi vuonna 14 jäädytettiin. Tasokorotuksia ei silloin takuueläkkeissä nähty.

Joten näinä vaikeina aikoina, niistä huolimatta, on pystytty tekemään myös perusturvaan merkittäviä tasokorotuksia, mitä pidän erittäin hyvänä keskustalaisen politiikan saavutuksena.

19.58 Lasse Hautala kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tänään kun olemme käsitelleet ensi vuoden talousarviota, voimme sen osalta todeta, että nyt on kysymyksessä tämän vaalikauden viimeisen talousarvion viimeinen käsittely.

Tämän vaalikauden aikana Suomessa on suunta muuttunut. Kuten olemme monissa puheenvuoroissa tänään jo saaneet kuulla, tällä vaalikaudella on saatu Suomeen luotua noin 115 000 uutta työpaikkaa, mikä on merkinnyt muun muassa pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden merkittävää alentumista. Työllisyysaste on noussut noin 68 prosentista 72 prosenttiin. Lisäksi vientiyrityksillä ovat suhdanteet olleet nousussa ja kansantalous kasvaa. Bkt kasvaa kuluvana vuotena noin 2,5 prosentin luokkaa. Samanaikaisesti valtionvelkaa lyhennetään. Tänä vuonna on ensimmäinen kerta 10 vuoteen, kun näin on kyetty tekemään.

Tämä talousarvioehdotus lähtee siitä, että Suomessa pidetään kaikki mukana. Se merkitsee sitä, että huolenpitoa kannetaan muun muassa pienituloisista ihmisistä, eläkeläisten, palkansaajien verotus tulee keventymään muun muassa kunnallisverotuksesta tehtävän perusvähennyksen korotuksen myötä. Muita huolenpitoa kuvaavia asioita ovat ne, että asunnottomuuteen kiinnitetään yhä kasvavaa huomiota ja siihen tuodaan helpotusta, pienimmät päivärahat tulevat nousemaan 80 euroa kuukaudessa, myöskin tärkeään kotiapuun tullaan lisäämään voimavaroja. Yksi hyvin tärkeä toimenpide, mikä kohdistuu nuoriin ihmisiin, opiskeleviin lapsiin, on se, että vähävaraisten perheiden nuorten koulukirjoihin tullaan myöntämään tukea 47 euroa kuukaudessa. Tämä mahdollistaa sen, että nuoriso voi ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

savertaisesti myöskin opiskella. Ja eläkeläisille hyvin tärkeää on se, että jälleen kerran takuueläkettä korotetaan, tällä kertaa 9 euroa kuukautta kohti.

Se, että työllisyys on kehittynyt positiivisesti, on aikaansaanut myös sen, että työvoimapulasta kärsitään monilla alueilla. Sen johdosta on ollut tärkeää, että tehdään toimenpiteitä työvoiman liikkuvuuden parantamiseksi. Työvoimapulaa voidaan helpottaa myöskin ihmisten uudelleen koulutuksella ja osaamisen täydentämisellä erilaisten kurssien avulla. Talousarvioehdotus sisältää näihin kohteisiin 20 miljoonan euron lisäpanostuksen. Myöskin Lounais-Suomen siltasopimusmalli olisi hyvä esimerkki monille alueille työvoimapulan hoitamisessa.

Talousarvioehdotus lähtee myöskin siitä, että turvallisuuteen kiinnitetään kasvavaa huomiota. 36 miljoonan euron lisääminen poliisin määrärahoihin tarkoittaa sitä, että poliisien määrä kyetään pitämään noin 7 200:n suuruusluokassa ja myöskin haja-asutusalueille tullaan kohdentamaan lisää poliisivoimavaroja. Turvallisuusinvestointeina voidaan pitää myöskin täällä eduskuntakäsittelyssä tehtäviä lisäyksiä. Muun muassa kadonneiden ulkomaalaisten etsintään 300 000, hätäkeskuspäivystäjien kouluttamiseen puoli miljoonaa ja koulupoliisitoimintaan yli 200 000 euroa. Myöskin rajavalvontaan lisääminen noin puolella miljoonalla on merkittävä turvallisuusinvestointi.

Eduskuntalisäyksiä ovat lisäksi yli 25 miljoonan euron lisääminen liikennehankkeisiin, ja kansalaisten viihtyvyyden ja ulkona liikkumisen osalta merkittävää on se, että kansallispuistoihin lisäsiioitetaan lähes 3 miljoonaa euroa, jolloinka niiden viihtyvyys paranee. Maatalousneuvontaan 1,8 miljoonaa ja 4H-toimintaan 600 000 euroa ovat molemmat semmoisia, jotka nimenomaan maaseudulla koetaan erityisen tärkeinä asioina. Vientitoimintaa tuetaan muun muassa Viexpo-vientiosuuskunnan tukemisella eduskunnan toimesta noin 170 000 eurolla.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun pääluokkakohtainen käsittely alkaa huomenna, niin näihin yksityiskohtiin on sitten helpompi kiinnittää huomiota, mutta nämä ovat keskeiset linjaukset, millä ensi vuoden talousarviossa tullaan Suomea nostamaan edelleen parempaan kuntoon.

20.04 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kulunut taloudellinen noususuhdannehan alkoi Suomessa rakentamisen voimakkaasta kasvusta. Ja toden totta muutamia vuosia sitten rakentaminen oli aika vähäistä Suomessa, mutta nyt sitten rakentamispaineen ikään kuin kasauduttua varsinkin suurimmissa kasvukeskuksissa viimeiset kolme neljä vuotta on rakentaminen ollut erittäin nopeaa, mikä on myöskin sitten johtanut asumisen hinnan ja asuntojen hinnan voimakkaaseen kasvuun.

Kuitenkin valtio on samaan aikaan tukenut kohtuuhintaista asuntojen rakentamista ja tulee tukemaan ensi vuonnakin. Nythän tähän talousarvioesitykseen sisältyy 1,41 miljardin korkotukivaltuudet, ja se säilyy todellakin entisellä tasollaan, kuten nyt kuluvanakin vuonna on ollut. Todellakin, tämä ehdotus mahdollistaa 9 000 tuetun asunnon rakentamisen tässä maassa. Itse näen, että sille on kyllä merkittävä tarve, koska asumisen hinnan nousu on yksi kotitalouksia, varsinkin pienituloisia kotitalouksia, eniten rasittavista kulueristä, ja sikäläkin tätä kohtuuhintaista asuntotuotantoa tarvitaan edelleen.

Niin ikään 110 miljoonan erityisryhmien investointiavustukset pysyvät entisellä tasollaan, mikä on myöskin hyvä, koska tarvetta niille on edelleen, varsinkin ajatellen ikäihmisten asumista, ja uskon, että väestön ikääntyessä näitä avustuksia tarvitaan tulevinä vuosina

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

vieläkin enemmän, jos ja kun halutaan tukea ikäihmisten kotona asumista ja kotona toime-
liaana selviämistä ja pärjäämistä.

Myöskin nyttien ARAn purkuavustusvaltuudet nousevat hieman, ne ovat ensi vuonna 3 miljoonaa euroa. Tämä on tärkeä kädenojennus väestöä menettäville alueille, missä on lukuisia tyhjiä vuokra-asuntoja. Joskus on todellakin parempi purkaa näitä huonokuntoisia asuntoja kuin säilyttää kaikki ne kustannukset niille jäljelle jääville vuokralaisille — he ovat kuitenkin useimmiten kaikista heikoimmassa asemassa olevia asujia — joten on tärkeää, että tällä keinolla pystytään näitä vuokra-asuntoyhteisöjä tukemaan ja helpottamaan tätä asuntokannan järjeistämistä näissä tietyissä, muun muassa hyvin usein seutukaupunkityyppisissä kunnissa, joissa tätä tyhjää aikanaan aravarahoituksella, aravalainoituksella rakennettua vuokra-asuntokantaa on todella paljon.

Ympäristövaliokunnassa käsitelimme tosiaan hyvin kattavasti tätä tulevan vuoden talousarviota ja otimme kantaa MAL-sopimusten kehittämiseen. Nythän nämä ovat vapaaehtoisia sopimuksia, joilla suurimpien kaupunkiseutujen ja valtion välillä sovitaan tietyistä toimenpiteistä, joilla sitä kehitystä hyvään suuntaan näillä alueilla voidaan tukea. Tämä on erittäin hyvä ja tärkeä toimintatapa ja toimintamalli. Itse näen, että MAL-sopimusmenettelyä tulisi laajentaa myös muihin maakuntakeskuksiin ja kasvukeskuksiin. Esimerkiksi Jyväskylän, Lahden kokoiset paikkakunnat ovat kasvukeskuksia, joissa tälle olisi käyttöä, niin että voitaisiin entistä kattavammin sopia muun muassa liikenteen, asuntojen ja muiden tämältyyppisten yhdyskuntaratkaisujen eteenpäinviemisestä yhdessä valtion ja sen kaupunkiseudun kanssa. Tälle olisi todella iso tarve, ja varsinkin Jyväskylän kaupunki on tämän takana.

Muutoinkin tämä sopimuksellinen toimintamalli valtion ja kuntien välillä, mitä tulee esimerkiksi seutukaupunkeihin, on hyvä malli. Tässä edellinen puhuja, edustaja Hautala, viittasikin tähän Lounais-Suomen niin sanottuun siltasopimusratkaisuun, joka on esimerkiksi tällaisen positiivisen rakennemuutoksen hallinnasta. Mutta mielestäni tällaista sopimuksellisuutta tarvittaisiin lisää, ja uskon, että valtiovarainministeriön ja TEMin yhteistyössä nyt käynnistämä seutukaupunkiohjelma varmasti tuo vastauksia myös siihen, minkälaisia nämä mallit voisivat olla pienempien kuntien kanssa.

Vielä lopuksi tähän asumiseen: Nythän ensi vuonna ARAlle osoitetaan 400 000 euroa osuuskuntamuotoisen asumisen pilottihankkeeseen. Itse näen, että nykyisten vaihtoehtojen, siis vuokra-asumisen, omistusasumisen ja asumisoikeusasumisen, ohella olisi hyvä myös selvittää, kuinka tällainen osuuskuntamuotoinen malli voisi toimia. Ja sen kiitollisena olen pistänyt merkille, että täällä myöskin sellainen hanke tänne ensi vuoden talousarvioesitykseen on kirjattu, ja siitä kiitos kyllä kuuluu sinne ympäristöministeriöön.

20.09 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Talouden korkeasuhdanne on taittumassa, talouskasvu hidastumassa aiemmin ennustettua vaikeammaksi. Suomen talouskasvu tänä vuonna tulee olemaan 2,5 prosenttia, ja ensi vuonna sen odotetaan laskevan 1,5 prosenttiin. Maailmankauppa hidastuu kaupan esteiden lisääntyessä, mikä hidastaa viennin kasvua ja näkyy myös tällä hetkellä investointiodotuksissa. Tavanomaisen suhdannekierron ohella maailmantalouden kasvua hidastaa myös keskeisten talouksien välisten kauppakonfliktien osittainen toteutuminen.

Ennusteiden mukaan vuonna 21 Suomen talous olisi enää 1,1 prosenttia kasvussa. Keskipitkällä aikavälillä kasvun ennuste on alle prosentin, mikä on potentiaalisen tuotannon kasvua hitaampaa. Tarvitaan siis korkeampaa työllisyyttä ja vahvempaa kasvua. Tämä on-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

nistuu vain nostamalla talouden tuotantopotentiaalia. Lisää työvoimaa, lisää investointeja sekä lisää tuottavuutta korkealla osaamisella.

Arvoisa puhemies! Noin prosentin kasvuvauhti tulevina vuosina on riittämätön rahoittamaan erityisesti väestön ikääntymisestä seuraavat menopaineet. Vaikka nyt hyvä suhdannetilanne ja menojen kasvua hillitsevät toimet vahvistavat julkista taloutta tasapainon tuntumaan ja vaikka julkinen velka suhteessa kansantuotteeseen lähivuosina laskee, niin julkinen talous heikkenee vähitellen jälleen 2020-luvun alkuvuosista lähtien.

Tilastokeskuksen julkaisema, aiempaa pidempi väestöennuste sekä sen sisältämät aiempaa alhaisemmat oletukset syntyvyydestä ja maahanmuutosta ovat kasvattaneet myös keskeytyssuhteita. Kun ikäsidonnaiset menot kasvavat ja talouskasvu jää vaimeaksi, syntyy julkisen talouden menojen ja tulojen välillä pitkällä aikavälillä epätasapaino, jonka mittaluokka on lähes 4 prosenttia suhteessa kansantuotteeseen. Tarvitsemme siksi aiempaa enemmän rakenteellisia uudistuksia, uudistuksia, jotka lisäävät talouden voimavaroja ja laittavat nykyiset voimavarat tehokkaampaan käyttöön. Tätä ei voida jättää missään tapauksessa tulevien sukupolvien kohtuuttomaksi painolastiksi.

Arvoisa puhemies! Valtiontalous on saatava vahvemmalle pohjalle ennen seuraavaa laskusuhdannetta, hyvinvointiyhteiskuntamme palveluiden rahoitus ei muuten lepää kestävällä pohjalla. Vaikka Suomi lyhentää velkaa juuri nyt, ensimmäistä kertaa 10 vuoteen, ei meillä ole varaa merkittäviin menolisäyksiin ensi vaalikaudellakaan, saati nyt. Peräänkuulutan myös työllisyysasteen nostamista vähitellen 75 prosenttiin ja myöhemmin 80 prosentin tuntumaan. Mikäli näistä tavoitteista jäädään, tietää se jälleen miljardien velkaantumiskehitystä.

Kun aikaisemmissa puheenvuoroissa on ollut puhetta monesti viime kaudesta ja täälläkin esimerkiksi edustaja Kulmuni tästä asiasta puhui, niin ajattelin, että sanon tästäkin muutaman sanan.

Viime kaudella, ne jotka muistavat sen, oli tilanne tosiaan finanssikriisin jälkeinen kriisistä toiseen siirtyminen. Meille tuli Nokian romahdus, joka vei meiltä yhdessä Itä- ja Pohjois-Suomen metsäteollisuuden eroosion myötä — muun muassa Kajaanista lähti UPM — noin 8 miljardia valtiontaloudesta. Ja sittenhän viime kaudella tehtiin säästöjä 6—7 miljardin edestä. Joka sanoo, ettei tehty mitään, ei tiedä, mitä siellä tehtiin. Joka sanoo, ettei tehty mitään, ei tiedä, mitä tehtiin meriteollisuuden hyväksi Varsinais-Suomessa, ei tiedä, mitä tehtiin esimerkiksi Transtechin hyväksi, kun ikään kuin pakotettiin VR ostamaan ensimmäisiä junanvaunuja sieltä. Nyt ne kukoistavat kaikki. Myös metsäteollisuus on alkanut jälleen kukoistamaan. Viime kaudella tehtiin myös yhteisöveron alennus, jolla me teimme pohjaa sille, että kasvu on mahdollista.

Elikkä jos suhdanteessa näyttää siltä, että viime kaudella menetettiin 100 000 työpaikkaa ja nyt sitten 120 000—115 000 tuotiin takaisin, ne ovat numeroina tietysti oikein, mutta eivät kuvaa sitä kehitystä ja niitä päätöksiä, mitä tässä on tehty. Elikkä me olemme kaikki kyllä pyrkineet parempaan. Että otetaan tämä huomioon.

Esimerkkinä vaikka Terrafame: Meillä aikaisemmin, noin viisi vuotta sitten, Kainuun vienti oli muutaman kymmenen miljoonaa, 30 miljoonaa. Tänä vuonna Terrafamen ansioista meidän vientimme on 300 miljoonaa. Ensi vuonna se on yli 400 miljoonaa, ja sitten kun tuo akkukemikaalitehdas pyörii, niin se on yli 650 miljoonaa pelkästään yhdestä tehtaasta. Sen lisäksi siellä tulee olemaan muitakin, esimerkiksi nyt on ensimmäisiä kauppia Manheimiin saanut viime kaudella pelastettu Transtech elikkä Škodan nykyinen tehdas, ja sen vienti nousee pariin sataan miljoonaan silloin. Itse edustan hallituksen puheenjohtajana

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

semmoista yritystä kuin KaiCell Fibers, joka tulee muuttamaan Kainuun metsistä kuitupuuta tekstiiliteollisuuden vientiin, ja sen vienti tulee olemaan 300—400 miljoonaa vuodessa. Näin päästään toiselle miljardille viennissä. Minä toivon, että kaikki muutkin maakunnat lähtevät tähän mukaan. — Kiitos.

20.16 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tänään olemme käyneet täällä hyvää keskustelua, ja on ilo kuulla, että elämme ylijäämäisessä tilassa ja työllisyys on nousussa ja noususuhdanne on tulossa, ja sehän kuulostaa tosi hyvälle. Mutta välillä tuntui, kun täällä kuunneltiin tätä keskustelua ja hallituksen vastauksia, tällaiselta vanhalta kuuluisalta toteamukselta, että ”jos teillä ei ole leipää, niin syökää leivoksia”. Tuntui sille, että kun täällä korostettiin niin paljon hyviä asioita tapahtuneeksi, niin sitten ne pienenpienet, mitä siellä taustalla on, tahtovat unohtua.

Olen itse sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja kiinnitän huomiota nyt sosiaali- ja terveydenhuollon sektoriin, ja kyllä täytyy sanoa, että hämmästelін suuresti täällä käytyä keskustelua siitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan syy olisi se, että sotaveteraanien rintamaliisien leikkaus olisi jäänyt perumatta. Kyllä oppositio siitä on ääntä pitänyt, mutta sehän ei ole meidän käsissämme, vaan kyllä se on hallituksen tehtävä. Jos hallitus ei hoida hommiaan siellä sote-valiokunnassa tai muussakaan, niin minkäs me sille voimme? Oppositio kyllä hoitaa hommansa. Tuossa edustaja Simon Elo hieman tölväisi ja sanoi, että ”kun se Juvonenkin on siellä valiokunnassa ollut, niin kuinkas se ei ole tehtäviään hoitanut”. Kun minä olen siellä ainoa edustaja, niin aivan varmasti penkissäni istun, mutta ei siellä välttämättä aina niitä varaedustajia sitten ole istumassa, nimeltä mainitsematta. Mutta näillä ajatuksilla lähden eteenpäin.

Perussuomalaiset haluavat tähdätä ja panostaa Suomeen ja suomalaisiin tarjoamalla maaillemme uuden, paremman sekä oikeudenmukaisemman suunnan, ei ainoastaan ensi vuodelle tai seuraavalle vaalikaudelle vaan myös vaalikausien yli ulottuvalle ajalle. Me kannamme suurta huolta ikääntyneistä ihmisistä Suomessa ja siitä, että rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät. Se on ikävä kyllä näin. Yksi sairastuminen vuodessa, kuukaudessa aiheuttaa sen, että vanhuksen budjetti menee aivan sekaisin ja hän putoaa sinne köyhyysrajan alapuolelle. Lääkekorvausten kasvua olisi hillittävä, ja yksi keino, millä tavalla voisimme vastata siihen, että ikääntyneetkin pärjäisivät siellä kodeissaan ja pystyisivät lääkkeensä ostamaan eivätkä miettimään, että ostanko minä se ruuan vai leivän, olisi se, että lääkkeiden omavastuu poistettaisiin jaksottaisesti tai että merkittävä laskeminen tapahtuisi kahden vähätuloisimman tulodesiilin osalta, tai vaihtoehtoisesti yhdistetyn lääke- ja matkakulukaton käyttöönotto. Elikkä keinoja kyllä löytyy.

Perussuomalaiset kantavat huolta kotihoidon riittämättömyydestä ja siitä, että meillä ei ole tarpeeksi hoitavia käsiä siellä kodeissa. Hallituksen kärkihanke ”Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa” ei ole valitettavasti pystynyt vastaamaan siihen tarpeeseen, mikä siellä kodeissa on. Poissa silmistä, poissa mielistä, emmekä me täällä tiedä, mitä kaikkea tapahtuu niissä vanhusten ja ikäihmisten asunnoissa sen jälkeen, kun kotihoitaja on lähtenyt kotikäynniltä ja ikääntynyt jää sinne yksin.

Eli todellakin me tarvitsemme lisäpanostuksia vanhustenhoitoon, erityisesti sinne kotihoitoon — lisää niitä hoitajien käsiä. Perussuomalaiset katsovat, että kotihoidon hoitajien työtaakka on kohtuuton, ja ei tämä tilanne ole mikään uusi. Tuntuu, että vuodesta toiseen ja budjetista toiseen me keskustelemme tästä. Perussuomalaiset esittävät, että hoitajamitoituksen tulisi olla kirjattuna lakiin, sillä lailla on maata rakennettava ja vain lain kautta me

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

pystymme oikeasti tekemään vaikuttavuutta. Suosituksilla ei pystytä hoitamaan vanhus-tenhoitoa kuntoon.

Arvoisa rouva puhemies! Todellakin me olemme täällä puhuneet sotesta, ja Kuntaliiton Reijo Vuorento otti kantaa ja ihmetteli sitä, että hallitus on poikkeuksellisen vähän kyllä kertonut soten taloudellisista näkymistä ja vaikutuksista. On kyllä syytä muistaa tulevaisuudessa ne sanat, mitä täällä tänään monikin on sanonut, erityisesti oppositiosta ja perussuomalaisista, että tämä 3 miljardin säästötavoite, mikä meillä on edessämme, ei tule toteutumaan. Maksajina ovat juurikin asiakkaat, potilaat, suomalainen kansa ja väestö, asiakasmaksuilla, joiden summia ja hintoja me emme vielä tiedä. Kaivo tulee olemaan pohjaton näissä kustannuksissa, ja se on aivan varmasti se, mikä tulee eteen. Sote-uudistuksen on sanottu jo nyt vähentävän työpaikkoja naisvaltaisilta aloilta elikkä juurikin sieltä hoitajista. Täällä puhutaan perheudistuksesta ja siitä, että äidit ja naiset töihin. Minä kannan suurta huolta siitä, onko se tulevaisuuden naisen työpaikka pätkätyö ja tällaiset lyhyet työsuhteet. Siellä on juurikin esimerkiksi tätä hoitoalaa.

Sitten vielä pari sanaa. On hienoa, että tämä veteraanien asia hoidetaan ja haitta-astetta pienennetään sillä tavalla, että jokainen sotaveteraani pystyy saamaan valtion kustantamaa hoitoa siellä hoivalaitoksessa, mutta kyllä minä erittäin paljon paheksun sitä tapaa, millä täällä unohdettiin varusmiehet. On hyvä asia, että vuoden alusta astuu voimaan laki, jolla varusmiesten lisävuokutusturva astuu voimaan, mutta tällä hetkellä me olemme tilanteessa, että varusmiehillä ei ole minkäänlaista lisävuokutusturvaa. Vuoden loppuun saakka varusmiehiltä puuttuu täysin lisävuokutusturva, ja tämä on erittäin kohtuutonta, tämä on pelottavaa, tämä on aivan kamalaa ja kauhistuttavaa, koska vahinko ei tule kello kaulassa ja vielä ehtii tapahtua siellä ikäviä vahinkoja. Puhumme vammautumisista, jopa kuolemantapauksista, ja meillä on tuoreessa muistissa neljän nuoren varusmiehen menehtyminen, elikkä korvauksia ei tule, ja minä pidän kyllä tätä kohtuuttomana. Olen tästä laittanut viimeisimmäksi vielä presidentille tiedon ja viestin ja pyytänyt häntä, että siinä vaiheessa, kun hän lähtee allekirjoittamaan lakia, hän vielä kerran kävisi läpi sen yhdenvertaisuusnäkökulman. — Kiitos.

20.22 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! [Olavi Ala-Nissilä: Jatkaako edustaja Skinnari Harakan linjoilla?] — Edustaja Harakka aloitti tänään puhumalla investoinneista ja siitä, puhuuko hallitus investoinneista vai menolisäyksistä, ja ajattelin jatkaa tästä teemasta, aivan niin kuin edustajakollegat tässä toivovat.

Ministeri Orpo ehti jo lähteä, mutta me pääsimme jo aika hyvin vauhtiin ja ihan oikeasti keskustelemaan tulevaisuudesta, tulevaisuusinvestoinneista ja jopa siitä, että kun puhumme kilpailukyvyistä, niin puhummeko aidosta kilpailukyvyistä vai vain kustannuskilpailukyvyistä. Kiitos ministerille, että pikkuhiljaa alkavat ne oikeat kilpailukyvyn eväät ja elementit löytymään myös kokoomuslaiselta valtiovarainministeriltä. Eli kysymys ei ole vain kustannuskilpailukyvyistä ja työntekijöiden palkoista.

Arvoisa puhemies! Tähän liittyen haluaisin katsoa vähän pidemmälle ensi vuosikymmenelle ja siihen, miltä Suomi näyttää vuonna 2030. Toki tämä liittyy siihen työhön, mitä SDP on nyt tehnyt niin varjobudjetissaan kuin ohjelmatyössään kohti seuraavia eduskuntavaaleja. Tässä on mielenkiintoista nähdä, että vaikka kansainvälinen talous on haastavassa tilanteessa, niin samalla liiketoimintamallit muuttuvat globaalisti, syntyy kokonaan uutta liiketoimintaa esimerkiksi kiertotalouteen. Kysymys kuuluu, onko Suomi siinä mukana, eikö se ole, haluaako se olla, ja siinä mielessä olisin kaivannut budjettiin vuodelle 19 pal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

jon enemmän panostuksia esimerkiksi siihen, miten Suomi näyttäytyy EU-puheenjohtajakaudella, millaisia liiketoimintamalleja olisimme voineet näyttää Euroopalle ja muulle maailmalle.

Arvoisa puhemies! Viime viikolla tässä salissa käytimme vain tunnin aikaa tulevaisuuskeskusteluun esimerkiksi tekoälystä, digitalisaatiosta ja robotiikasta eli siitä, miltä Suomi näyttää ensi vuosikymmenellä. Silloin jo nostimme esiin sen huolen, että esimerkiksi Alibaba ja Amazon tulevat tänne. Amazon myy jo nyt enemmän kuin HOK-Elanto, siis liikevaihdossa. Mitä tapahtuu kaupassa, mitä tapahtuu ylipäätään liiketoiminnoissa? Tarkoitan sillä sitä, että tässä voi tulla paljon yllätyksiä seuraavan hallituskauden ja seuraavan neljän vuoden aikana siihen, miten kansainvälinen ja kotimainenkin liiketoiminta muuttuu.

Edelleen totean sen, että jo tämä budjetti olisi voinut sisältää niitä investointeja tulevaisuuteen, mitkä sitten seuraava hallitus joutuu joka tapauksessa tekemään. Eli tarvitaan uudistuksia, jotka ovat kokonaisuuksia, ei vain yksittäisiä asioita, yksittäisiä tienpätkiä, yksittäisiä osia vaan kokonaissuunnitelmia. Se työ jää, arvoisa hallitus, seuraavalle hallitukselle.

Suomi ei enää kestä tällaista massatyöttömyyttä. Ne kaupungit, missä työttömyys on 10 prosentissa tai enemmän, ovat valitettavasti siinä tilanteessa, että rahat loppuvat jossain vaiheessa, oli sote-malli mikä tahansa, oli järjestämismalli mikä tahansa. Mitä hallitus aikoo tälle asialle tehdä jo tänä vuonna, ensi vuonna? Seuraava hallitus on siinäkin kovan paikan edessä.

Kasvu ei ole kuulunut kaikille. Nuorten asema on hälyttävä. Syrjäytyminen maksaa ja paljon. Vastaus ei voi olla, että sille asialle ei voi tehdä mitään, näin vain on, koska se on rakenteellista työttömyyttä, tai niin edelleen. Jokaiselle ihmiselle täytyy löytyä ratkaisu ja löytyy ratkaisu, jos halutaan.

Sama koskee tietysti turvallisuutta, asiaa, mistä äsken puhuimme ministerinkin kanssa. Turvallisuus omassa lähiympäristössä on, sekin, jokaisen perusoikeus.

Arvoisa puhemies! Minkä takia tässä talouden isossa kuvassa esimerkiksi tuottavuus ei nouse? Minkä takia esimerkiksi rakennusteollisuuden tuottavuus ei ole noussut pitkään aikaan? Miksi asumisen hinta ei ole kohtuullistunut mutta esimerkiksi Saksassa tehdään kohtuuhintaista asumista? Sen takia, että me emme osaa luoda kilpailukykyisiä, kohtuuhintaisia kokonaisuuksia, monistettavaa tuotantoa, suunnittelua, skaalautuvuutta, sitä, mitä muualla tehdään. Tämäkin, arvoisa puhemies, jää seuraavalle hallitukselle. [Olavi Alaniemi: Ei hallitus mitään rakenna!]

Miten logistiikka, miten liikenne, missä ovat pitkän aikavälin investoinnit? Miten ilmastomuutoksen vastainen taistelu, ne teknologiat, ne liiketoiminnot, millä Suomi voittaa? Miten jalostusarvon nostaminen? Miten koulutus ja osaaminen? Ja miten kasvun rahoituksen turvaaminen?

Arvoisa hallitus, te ette vieläkään osaa hyödyntää EU-rahoitusta. Te ette vieläkään ole hyödyntäneet esimerkiksi Euroopan investointipankin rahoituksia niin hyvin kuin olisitte voineet, mutta onneksi teillä on vielä aikaa.

20.28 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Skinnari on selvästi ollut liian kauan oppositiossa. [Timo Harakka: No, sehän korjaantuu pian!] Se näkyy nimittäin tuosta puheenvuorosta, siitä, etteikö hallitus olisi uudistanut Suomea, tehnyt niitä toimenpiteitä, joita nostitte puheenvuorossanne esille, roppakaupalla. Monen mielestä uudistuksia suorastaan on tehty liikaakin, ja ehkä siinä on joskus ongel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

ma, että eivät uudistukset ole aina yksinkertaisia, kuten tiedämme, vaikka sote-uudistus, joka on monen monen vaikeuskertoimen takana.

Mutta kaiken kaikkiaan Sipilän hallitus jää kyllä ihmisten mieleen varmaan monessa asiassa, mutta kun kokonaiskuvaa tarkastellaan, siinä, että taloudessa on tapahtunut suuri käänne. Olipa seuraavan eduskuntakauden hallitus minkä merkin tahansa, se pääsee aloittamaan ihan eri pohjalta kuin nykyinen hallitus, ja se antaa mahdollisuuden uudistumiselle, kansakunnan kilpailukyvyyn parantamiselle. Ja keskusta on koko ajan sitä mieltä, että kasvu kuuluu kaikille.

Puhemies Paula Risikko: Vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustajat Ala-Nissilä ja Laukkanen, ja otetaan vielä edustaja Tolppanen. Sitten mennään puhujalistalle.

20.29 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Skinnari teki hyviä kysymyksiä, mutta suuri kuva tahtoo unohtua. Suomessahan on ensimmäinen strateginen hallitusohjelma, jota on toteutettu hyvin määrätietoisesti. Ei politiikka koskaan täydellistä ole, mutta on tullut nämä keskeiset talouspolitiikan tulokset, jotka kaikki ovat toteutuneet. Mitä tapahtuu maailmalla? Siellä peruutetaan koko ajan. Italiassa mennään päin seiniä, Ranskassa peruutetaan, Britanniassa peruutetaan, ja Ruotsissakaan ei tapahdu mitään. Suomessa on pystytty saamaan tuloksia aikaan, ja tästä on hyvä jatkaa entistä osallistavamman talouskasvun suuntaan.

Mutta mikä minua vaivaa, on se, että minä en saa selvää SDP:n talouspoliittisesta ohjelmasta. Kun minä kuuntelen edustaja Skinnaria, sävy on aivan erilainen kuin edustaja Harakan mediapohjainen retoriikka. Erityisesti minä olen huolestunut siitä, että teillä on yrittämisen verotuksen kiristämishjelma. Viime vaalikaudella veroja kiristettiin liikaa. Se oli yksi syy, miksi talous ei kasvanut. Nyt pitäisi ottaa se oppi, että meidän pitää kannustaa yrittäjyyttä, työllistämistä, ja sitä ei lisää verottamalla tehdä.

20.30 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Skinnarin puheenvuoro oli sillä tavalla virkistävä, että se kuulosti vähän siltä, että se tulee niin kuin väärästä suunnasta, anteeksi vain. Siinä oli niin paljon innovatiivisia ajatuksia ja odotuksia, mutta sitten se vähän loppua kohden latistui, kun hän sanoi, että ei ole oikeastaan mitään tehty, vaikka, niin kuin edustaja Ala-Nissilä totesi, erittäin paljon on tehty ja yritetty tehdä ja huomattu, että meillä on aivan suunnattomia hallinnollisia ongelmia erilaisten uudistusten kanssa, koska olemme niin jumiintuneita tiettyihin ajattelutapoihin.

Parlamentarisessa liikennetyöryhmässä, joka on pohtinut 50 vuoden päähän hankkeita ja rahoitusratkaisuja ja sitä, miten Suomi voitaisiin pitää liikenteenkin näkökulmasta asutuna ja hyvien palvelujen ja elinkeinoelämän käytössä, on käyty aivan loistavaa keskustelua, tehty vertailuja Pohjoismaiden kanssa, [Puhemies koputtaa] ja se tuottaa erittäin hyvää materiaalia tulevalle hallitukselle.

20.31 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä väärä suunta oli kyllä aivan oiva huomio täällä, nimittäin nyt puhutaan siitä, että meillä työttömyys on vähentynyt ja työllisyys on kasvanut ja köyhyys on vähentynyt, syntyvyys on vähentynyt, mutta jostain kumman syystä lapsiköyhyys on kasvanut. Joku tässä tulee nyt väärästä suunnasta. Joku tässä yhtälössä ei täsmää. Eli kannattaisi ehkä katsoa noita tilastoja vähän tarkemmin, mikä tässä nytten on oikein ja mikä ei.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Yksi esimerkki on tämä aktiivimalli, kovasti kiitelty työllisyyden hoitaja. Kun puhutaan pitkäaikaistyöttömistä, joita meillä on 29 000, me tiedämme, että kolmannes heistä ei koskaan kykene töihin. Tämä hallitus ei halua päästää heitä eläkkeelle eikä siirtää sosiaaliturvan piiriin, vaan haluaa rangaista, haluaa vähentää heidän työttömyysturvaansa, koska he eivät töihin kykene. Se 20 000:kin jää työllistämättä, [Puhemies koputtaa] vaikka he kykenisivät töihin.

20.32 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt puhutaan siitä, mitä hyvää hallitus on tehnyt, ja varmasti sitäkin on, mutta SDP ei tule toistamaan sitä virhettä, että me esimerkiksi kärkihankkeilla elinkeinoelämän puolesta valitsemme, mitä Suomi tekee. Sitä me emme tule tekemään, vaan me yhdessä valitsemme elinkeinoelämän kanssa, mitä me teemme.

Sen lisäksi nostan esille tämän koko Euroopan tilanteen, mistä tekin ansiokkaasti puhuitte: Minä aidosti pelkään, että koko Eurooppa vaipuu ja vaisuuntuu alihankkijan rooliin. Kiina ja Yhdysvallat vievät meitä, koko maanosaa, koko Euroopan unionia. Eihän tämä ole vain Suomen huoli, vaan se on meidän kaikkien huoli.

Tämän lisäksi myös, kun te puhutte investoinneista, että te olette pohtineet, mutta olisitte tehneet tähän budjettiin... Esimerkiksi päärata: Voisi sanoa, että Suomi on sairastumassa sepelvaltimotautiin, kun meidän liikenne ei vedä. Te laitoitte miljoona euroa suunnitteluun, kun olisi tarvinnut 50 miljoonaa euroa. [Timo Harakka: Koko miljoonan!] Yhden kokonaisen miljoonan löysitte pääradan, Suomen pääverisuonen suunnitteluun!

Sen lisäksi vielä [Puhemies koputtaa] voi sanoa, että kertokaa nyt oikeasti, [Puhemies: Aika!] mitä te aiotte tehdä näiden kokonaisuuksien osalta, edelleen sen Euroopan unionin rahoituksen osalta. Ei tästä budjettikirjasta löydy niitä vastauksia.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä varapuhemies Pekkarinen.

20.34 Mauri Pekkarinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Skinnarin puheenvuoron johdosta: Kun te sanotte, että tämä hallitus on tehnyt valintoja siitä, mitkä ovat ne vahvuudet, mille aletaan, muistaako edustaja Skinnari, mikä oli se hallitus, joka päätti ensinnäkin strategisesta tutkimusneuvostosta ja niistä painopistealueista, joihin ka alettiin sijoittamaan? — Te näköjään nyökyttelette. Varmaan sitten näin ollen myöskin tiedätte, missä tällä tavalla tapahtui. — Kaiken lisäksi silloin viime vaalikaudella leikattiin tutkimuksesta ja innovaatioista enemmän kuin kertaakaan Suomen historian aikana niin kauan kuin julkinen valta on ollut Suomessa rahoittamassa tutkimusta ja innovaatiotoimintaa. Tämä hallitus myöskin leikkasi alkuvaiheessa. Nyt ei enää leikkaa. Nyt kun katsotaan saldo, nyt vieläkin ollaan miinusmerkeillä tämänkin hallituksen toimin, mutta edellinen leikkasi paljon enemmänkin. Minusta on syytä kuitenkin muistaa nämä molemmat asiat, mitkä sanoin: sekä tuo strateginen valinta, mitä jo tehtiin edellisellä vaalikaudella, että myöskin innovaatorahoituksen kohtalo.

Puhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Skinnari, mutta sitten mennään listalle.

20.35 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Pekkarinen muistaa aivan oikein, ja minä arvostan suuresti niitä strategisia ohjelmakokonaisuuksia, joita aikoinaan luotiin, ja olin itsekkin mukana, kuten hyvin muistatte, muun muassa alue-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

keskusohjelmassa ja sen seuraajassa. Kyllä silloin osattiin tehdä strategisemmin asioita. En sano, että se malli on tulevaisuuden malli, mutta edelleenkin tässä hallitusohjelmassa valittiin tietyt asiat ja suljettiin samalla pois tietyt tulevaisuuden asiat. Miten ovat mukana esimerkiksi kyberteknologiat, tekoäly, digitalisaatio, jotka ovat globaaleja kokonaisuuksia? Ei niistä Suomi päättää yksin. Tarkoitan tällä sitä, että meidän olisi pitänyt paljon laajemmin pohjoismaalaisittain ja eurooppalaisittain katsoa näitä kokonaisuuksia eikä sulkea ovia ja ikkunoita siten, että me teemme suljettuja hankekokonaisuuksia, jotka sitä paitsi päättyvät nyt kesken kauden. Eihän siinä ole mitään järkeä, ei niissä ole jatkuvuutta! Ei yrityskehitystä tehdä neljässä vuodessa, arvoisa edustaja Pekkarinen. Te jos kuka tiedätte sen.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

20.36 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Nyt on pakko toimia ilmastotalkoissa, mutta miksi hallitus jakaa avokätisesti ympäristölle haitallisia tukia? Fossiilisten polttoaineiden tuet ovat noin kolminkertaisia verrattuna uusiutuvan energian tukeen. Hallituksen tavoitteena on ylimitoitettut hakkuut, jotka puolittavat metsien hiilinielut vuoteen 2030 mennessä. [Hannu Hoskonen: Voi hyvänen aika!] Se heikentää luonnon lajirikkautta ja vähentää eliöstöä. Tutkijoiden mukaan kaikki hallituksen ilmastotoimet vesittyvät ja päästöt lisääntyvät. [Markku Rossi: Mitenkä Helsingissä?]

Luonnon monimuotoisuus heikkenee historiallisen nopeasti, mutta hallitus on puolittanut luonnonsuojelun alueiden hankinnan määrärahan. Soidensuojelun täydennysohjelma on jo neljättä vuotta keskeytetty, vaikka monet linnut tarvitsevat suoympäristöä. On iso pettymys, ettei valtiovarainvaliokunta lisännyt Metso-ohjelman tukea tarvittavalle tasolle. Valiokunta osoitti pienen lisätuen suo- ja kosteikkoalueiden suojeluun.

Hallituspuolueet ovat jakaneet liikenteen joululahjarahat tiehankkeisiin. Mielestäni tämä yli 25 miljoonan euron lisäpotti on jaettu alueellisesti epätasa-arvoisesti. Uudellamaalla rahoitusta on saanut vain yksi hanke: riista-aita välille Vihti—Kirkkonummi Turku—Helsinki-moottoritielelle. Se parantaa liikenteen turvallisuutta.

Tarpeita on enemmänkin. Uudenmaan alueen kevyen liikenteen hankkeiden rahoitus on ollut pitkään riittämätön. Hankkeita on olennaisesti nopeutettava monivuotisen teemapaketin kautta. Se parantaisi työ- ja koulumatkojen turvallisuutta sekä lisäisi arjen hyötyliikuntaa. Ilmastomuutoksen torjunnan kannalta liikenne on saatava paremmin raiteille. Uudellamaalla tarvitaan raiteita länteen, itään ja pääkaupunkiseudulle. Rantaradalle Karjaalle tarvitaan kunnostusta sekä kaksoisraiteita. Hankkeen ensimmäisen vaihe on Espoon kaupunkirata. Myös Porvoon suuntaan kaivataan lähijunaliikennettä. Hanko—Hyvinkää-radan sähköistys on tärkeä hanke myös teollisuuden kuljetusten ja viennin kannalta.

Koulutus turvaa kestävän talouden ja ihmisten hyvinvoinnin. Hallitus ei kuitenkaan korjaa tekemiään jättileikkauksia tieteeltä, tutkimukselta, korkeakouluilta ja ammattikouluilta. Nuoret tuntevat olevansa hukassa, kun tulevaisuus näyttää kovin epävarmalta. Pääseekö opiskelemaan, saako valmistuttuaan töitä, pohtii moni. Helpottaisi paljon, jos toimeentulo olisi turvattu, mutta hallitus on leikannut historiallisen paljon opintotuesta.

Aktiivimalli leikkaa työttömän perusturvaa, vaikka olisi kuinka aktiivisesti hakenut työtä tai koulutusta. Työvoimapolitiittista koulutusta ei ole tarpeeksi. Kaikkein kohtuuttomin tilanne on yli 55-vuotiaille työttömille, joille aktiivimalli on ollut pääsääntöisesti leikkaus.

Suomessa on 120 000 köyhää lasta, joiden perheissä on osattomuutta. Miltä tuntuu lapsesta, joka ei pääse retkille ja harrastuksiin kavereiden kanssa? Emme halua lasten luokka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

yhteiskuntaa. Köyhyys syrjäyttää. Silti perusturvan indeksijäädytykset jatkuvat. Köyhimmille olennaisia tukia ei koroteta. Lapsiperheköyhyys kasvaa, eläkeläisköyhyys kasvaa. Moni pienituloisen eläkeläinen miettii, ostaako ruokaa vai lääkkeitä, kun raha ei riitä kaiken.

Tulevalle hallitukselle jää paljon korjattavaa, mutta nostan vielä lopuksi muutamia asioita, joita koskevista lisäyksistä voi valtiovarainvaliokuntaa kiittää.

Liki 4 miljoonaa euroa saatiin kansallispuistojen retkeilymahdollisuuksien parantamiseen, joukossa muun muassa Torronsuo, Liesjärvi, Urho Kekkosen kansallispuisto sekä Repovesi. Hyvin tarpeellinen on myös hanke esteettömien luontokohteiden lisäämiseksi. Valiokunta antaa myös miljoonan euron tuen seuroille vähävaraisten lasten liikuntaharrastusten tukeen. Kiitän myös lisäyksestä avustajakoiratoiminnan laajentamiseen. Koira edistää ja ylläpitää vammaisen avustettavan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Yhdyn myös valiokunnan vaatimukseen, että tarvitsemme krooninen väsymysoireyhtymä -taudin eli CFS-taudin osalta kansalliset linjaukset tunnistamisessa ja hoidossa sekä sosiaalietuuksien myöntämisessä. Nyt monet potilaat ovat jääneet vaille apua ja hoitoa, mikä on täysin kestänytön hyvinvointivaltiossa. Tarpeeseen tulevat myös lisäykset saamen kielipesätoimintaan ja Saamen Kielikaltion toiminnan turvaamiseen sekä karjalan kielen elvytysohjelman jatkamiseen. Pidetään huolta kotimaisista vähemmistökielistä.

20.42 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Aika lyhyesti kommentoin keskustelua, varsinaisen puheenvuoron jo käytinkin.

Minusta huomionarvoista on se, että kun tähän vaalikauteen lähdettiin, niin valtio otti 6 miljardia velkaa, julkiseen talouteen 6 miljardia velkaa lisää. Mitä se tarkoittaa, kun täällä puhutaan lapsista? Kun meillä syntyy se alle 50 000 lasta, niin tämän 6 miljardia kun jakaa sillä lapsien lukumäärällä, niin vuosittainen velka syntyvää lasta kohden on 120 000. Sellainen velkakirja laitettiin vaalikauden alussa mukaan siihen äitiyspakkaukseen lapsille taakaksi. Eihän näin voi tehdä.

Kaikilla puolueillahan oli säästölistat. Sosiaalidemokraattisella puolueellakin oli, he eivät muista sitä enää: 3 plus 1 miljardia. Minusta on rehellistä todeta, että kun tehdään budjettikehykset yhdessä, niin ne ovat budjettikehykset, ei niitä voi kesken vaalikauden rikkoa, ja tämä on tietysti rajoittanut kaikkien puolueiden toimintaa. Myöskin se minua häiritsee, niin kuin täällä on todettu, että SDP oli tukemassa kilpailukykysovimusta mutta nyt sen kieltää. Minusta tämä on sellaista politiikkaa, jota itse en pidä hyvänä.

Puhemies! Tälle vaalikaudelle tehtiin ensimmäistä kertaa Suomessa strateginen hallitusohjelma, jossa oli selkeät kärkihankkeet: työllisyyden parantaminen, velkaantumisen taittaminen, biotalous, sote- ja maakuntauudistus sekä uudet toimintatavat. Sitä on toteutettu hyvin määrätietoisesti ja myöskin tuloksekkaasti. Poliitiikka ei ole koskaan täydellistä. Aina voidaan trollata ja arvostella, mutta suurin linja on pitänyt tässä strategisen hallitusohjelman toteuttamisessa, ja se on erittäin tärkeätä, koska me tarvitsemme liikkumavaraa valtiontalouteen, jotta voimme sitä eriarvoistumista vastaan taistella. Poliitiikkaanhan on tullut paljon retoriikkaa, paljon myöskin tällaisista tarpeetonta trollausta ja kyvyttömyyttä tehdä kompromisseja, päätöksiä. Katse on liikaa aina seuraavassa gallupissa.

Maailmallahan tilanne on huono. Jos katsomme Italiaa, niin siellä populistipuolueet ovat vallassa ja talous on menossa päin seinää. Ranskassa joudutaan peruuttamaan uudistuksia, ja siellä velkaantuminen on aivan liian iso. Itse asiassa nykyisen presidentin aikana kertaakaan valtion budjetti ei ole ollut ylijäämäinen Ranskassa. Siinäkin tulee raja vastaan. Bri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

tanniassa tilanne on poliittisesti erittäin huono. Samaten Ruotsissa ei tapahdu yhtään mitään. Yhdysvalloissa epävarmuus koko ajan lisääntyy. Venäjälläkin joudutaan peruuttamaan eläkeuudistusta.

Minusta tämä kertoo toisaalta myöskin osattomuudesta. Ihmiset kokevat osattomuutta, vaikkei aina siitä olisikaan kysymys, ja tämä on tärkeää ottaa huomioon. Sen takia pitää nykyään puhua ja puhutaan mielellään osallistavasta talouskasvusta. Ihmiset syrjäytyvät ei yksin tulojen mukaan ja työn mukaan vaan myös ja ennen kaikkea alueellisesti, myöskin koulutuksen ja sosiaalisen aseman suhteen. Ihminen voi kokea osattomuutta. Sen takia me tarvitsemme sellaista mukaansa ottavampaa talouskasvua, mistä minä tuossa omassa puheenvuorossani puhuin, ja keskustan historiallinen linja on aina siitä lähtenyt. Siinä kaikkein tärkeintä on lisätyöpaikat. Työttömällä on kymmenkertainen riski syrjäytyä työllistyneeseen ihmiseen nähden. Kun ihminen saa työpaikan, hänen perheensä saa tuhat euroa lisää tuloja. Tämä on se suuri linja, mikä on tärkeä. Tätä on tärkeää myöskin jatkaa.

Puhemies! Sote-uudistus totta kai pitää viedä maaliin. Sekään ei ole täydellinen, mutta niidenkin, jotka nyt täällä vastustavat sitä, pitäisi tiedostaa se, että jos tämä lykkääntyy, niin totta kai se tuo lisää menoja valtiontalouteen, joten sote- ja maakuntauudistus on välttämätöntä toteuttaa.

Toinen asia, mistä ehkä liian vähän puhutaan ja mikä on myöskin yksi ongelma ja aiheuttaa syrjäytymistä, on suomalainen ruuantuotanto, joka ei kannata tällä hetkellä. On välttämätöntä nyt sekä EU-tasolla, Suomessa että markkinoilla löytää ratkaisuja, niin kuin nyt rupesi vuorineuvos Karhinen löytämään ratkaisuja, joilla tätä kannattavuutta voidaan parantaa. On onnistumisen pakko.

Viimeiseksi liikenneinfra. Tällä vaalikaudella on saatu paljon korjausvelkaan lisää, mutta on sanottava, että tämä jää vähän vajaaksi. Keskusta on pitkään puhunut liikenneinfra, uusista välineistä rahoitukseen. Valtiovarainministeriön pitää liikkua tässä asiassa enemmän. Ei voida ajatella, että käyttömenot ja investointimenot käsitellään samalla tavalla. Eihän pienikään kunta tee sillä tavalla, vaan valtion kannattaa tehdä kannattavia investointeja. Pitää hakea uusia rahoitusvälineitä, jotta me voimme liikenneinvestointeja viedä eteenpäin. Aluekehityksen kannalta, ihmisten asumisen ja yrittämisen kannalta liikenne-ratkaisut ovat aina olleet tärkeitä, mutta koskaan ne eivät ole olleet niin tärkeitä kuin tämän päivän Suomessa, ja sen takia keskustan vaaliohjelmassa seuraavalle vaalikaudelle otetaan taas askel eteenpäin. — Kiitokset.

20.48 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Otan kantaa muutamaan asiaan, mistä täällä on käyty keskustelua, ja tämä ilmastonmuutos on yksi asia.

Silloin kun IPCC:n raportti tuli, kaikki puolueet lähtivät siihen mukaan, siihen pöyhöpopulismiin — sanoisin sitä sillä nimellä, koska meillä Suomessa päästöt ovat noin promillen luokkaa. Mitä me saamme tälle maapalloparalle tehtyä sillä promillella? Esimerkkiä voidaan näyttää, ja sitä on alettu näyttämään. Nyt hyökätään yksityisautoilun kimppuun. Meillä polttoaineesta raskas liikenne käyttää noin 70 prosenttia, ainakin lähes, ja 30 prosenttia jää yksityisautoilulle. Ja liikenteen päästöt ovat noin 20—25 prosenttia. No, nyt tämän 30 prosentin, joka aiheuttaa jonkin verran päästöjä, kimppuun hyökätään oikein raskaammalla kädellä. Se tarkoittaa sitä, että maaseutu tyhjenee, ja sen laskun maksavat maaseudulla olevat ihmiset, ja ratikkaliikenne täällä pyörii hyvin. On helppo lähteä tuosta vain, ja ilmastoto on muuttunut, mutta tuolla maallakin on pakko elää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Jos nyt mennään siihen isoon possuun, otetaan se kiinni, niin Ilta-Sanomissa oli juttu, että Thaimaan matka, kun on nelihenkinen perhe, aiheuttaa sinne ilmastopäästöjä yhtä paljon kuin keskivertoauto täällä, sillä voi ajaa 160 000 kilometriä. No, joka on huolissaan ilmastomuutoksesta — esimerkiksi täällä kansanedustaja, helsinkiläinen taikka pääkaupunkiseudulta — investoi ilmastomuutokseen ja ajaa autolla Lappiin: 1 000 kilometriä sinne, 1 000 kilometriä pois, 2 000 kilometriä. Voit tehdä 80 reissua sillä yhdellä Thaimaan reissulla, eikä ilmasto muutu yhtään sen kummemmaksi, ja rahat jäävät kotimaahan. Tämä on myös taloudenhoitoa. Kannattaa kuunnella joskus ihan maalaisjärkeä eikä vasemmistolaisia ajatuksia, niissä on vastaus joka asiaan. Lenin aloitti, tai mikä Marx se oli: vastaus joka asiaan, mutta missään päin maailmaa se ei toiminut, ei vielääkään toimi, katsokaa vaikka Venezuelaa.

Sitten vielä: Täällä on puhuttu syntyvyydestä, on kauhisteltu sitä, kun väestö vanhenee ja lapsia ei tule. Minulla oli kunnia kesällä käydä lestadiolaisten seuroissa, ja siellä on paljon lapsia. Käykää katsomassa, ei tarvitse tulla lestadiolaiseksi. Mutta kun katselee sitä menoa, niin siellä osataan tehdä lapsia, ei ole ongelmia. [Naurua] Ja vielä semmoinen juttu: he eivät mene kortistoon, eivät ole tukien varassa. Mistähän tämä johtuu, että täällä puhutaan niin kauniita juttuja joka asiasta mutta mikään ei käytännössä toimi? Ulkoministeri käyttää monesti Raamattua, siteeraa sitä, ja minä nyt siteeraan kanssa. Sananlaskuissa sanotaan näin: ”Laiska, mene muurahaisen tykö ja katso sen menoa ja viisastu.” Aika hyvä neuvo myös näihin kysymyksiin.

Sitten vielä, arvoisa rouva puhemies, eläkeläisiin: Minä osaan tätä suomalaista laskutukua käyttää, en kreikkalaista, se antaa semmoisen ihmeellisen tuloksen. Me olemme puhuneet täällä hallitsemattomasta maahanmuutosta, ja niistä kustannuksista on kysytty muun muassa Mattilalta, mutta vastausta ei ole saatu. Arvio on 1 miljardista 3 miljardiin, laitan viivan keskelle: 2 miljardia vuodessa. Meillä on 500 000 pieneläkeläistä. Jos tämä jaetaan niille 500 000:lle, voidaan nostaa eläkkeitä sadallaviidelläkymppillä kuukaudessa, normaallilla laskutukulla laskettuna. Perussuomalaisilla on vastaus myös tähän. Hoidetaan tämä homma kuntoon, lopetetaan höpötys. — Arvoisa puhemies, kiitoksia.

20.53 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Riksdagsledamot Ala-Nissilä hade ett intressant tal här i dag, tycker jag. Han har skrivit en bok om ”osallistava talouskasvu”.

Vaihdan suomen kielelle. Koska kuuntelin suomeksi, on helpompi puhua puheestanne.

Siinä on varmasti paljon asiaa, jota meidän pitäisi miettiä, ja siinä itse asiassa ehkä oikeudenmukaisuus ja osallistavuus, se mikä saa ihmiset osallisiksi myöskin talouskasvusta eri lähtökohdista, on se keskeinen asia. Ilman, että olen vielä lukenut kirjaanne, minun johtopäätökseni ehkä on, että tällaisen politiikan onnistumiseksi ei riitä, että katsoo vain suuria linjoja, joskin nekin ovat tärkeitä, vaan samalla poliitikkojen pitää kyetä katsomaan niitä pienempiä vaikutuksia erilaisiin ryhmiin, koska nimenomaan oikeudenmukaisuus ja osallisuuden tunne tulevat siitä, että kokee, että tulee huomioituksi. Ihmisoikeuksista — sosiaalinen hyvinvointi, sosiaaliset oikeudetkin ovat osa ihmisoikeuksia — Eleanor Roosevelt sanoi, että ne ovat olemassa pienissä paikoissa. Se tarkoittaa, että jollei ihminen arjessa tunne, että saa osallistua tähän hyvään talouskasvuun, ne eivät tavallaan silloin toteudu omassa elämässä, ja ihmisoikeudet eivät voi olla olemassa vain suurissa makrotalouden rakennelmissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Tämä vie minut pohtimaan nimenomaan sitä, että meillä pitäisi olla parempia välineitä tehdä vaikutusarvioita eri alueille. Me olemme puhuneet siitä pitkään, ja hallitus on kiittävästi mielestäni ainakin lähtenyt lupaamaan, että esimerkiksi Agenda 2030:n mukaan arvioidaan nimenomaan ilmastokriteereitä ja myöskin tasa-arvon kriteereillä arvioidaan talouskasvua ja -kehitystä. Kuitenkin esimerkiksi tasa-arvon kohdalla on vielä hyvin alkutekijöissä tällainen budjetin arviointi, ja aikaisemmin hallitus onkin arvioinut, että sen talouspolitiikka ei ole suosinut yhtä paljon naisia kuin miehiä. Ei tietenkään tahallisesti, vaan eri syistä. Siksi olisi niin tärkeää katsoa eri ryhmiä, millä tavalla nämä talouspolitiikan eri tekijät kohdistuvat. Työllisyyden kasvukaan ei ole samalla tavalla kohdistunut eri ryhmiin. Me puhuimme ehkä tällaisista alueellisista kohtaanto-ongelmista, mutta on myös, kun puhutaan taloudesta ja köyhyydestä, kohtaanto-ongelmia riippuen sukupuolesta. Naisilla on hyvin pitkälti vastuu hoivasta sekä perheessä että sitten julkisessa yhteiskunnassa.

RKP:n varjobudjetissa olemmekin sen takia lähteneet siitä, että osa talouskasvun edellytyksistä on korjata se epätasa-arvo, joka tällä hetkellä on, ja rakentaa sellaista työmarkkinaa, jossa naisilla on yhtä hyvät mahdollisuudet osallistua ja antaa oma panoksensa. Naisjärjestöt ovat itse asiassa tehneet jo kymmeniä vuosia tätä työtä, jossa he ovat vaatineet, että hoivavastuu jaetaan paremmin ja palkkatasa-arvo toteutetaan, mutta emme ole onnistuneet. Siksi on todella tärkeää, että nyt sekä tasa-arvoasiain neuvottelukunta että kaikkien puolueiden naisjärjestöt Nytkis ja Naisjärjestöjen Keskusliitto — siis nämä edustavat satojatuhansia naisia — yhdessä ajavat ensi eduskuntavaaleissa perhereformia, jossa todellisuudessa tapahtuu muutos. Ei vain vähän paremmin ja vähän enemmän vapaita vanhemmille, vaan että todellisuudessa tapahtuu muutos hoivavastuiden jakoon 6+6+6-mallin mukaan. Se edellyttää, että siihen myös investoidaan ja ajatellaan, että se on tärkeä. Se tulee ratkaisemaan myös eläkeläisnaisten, vanhenevien naisten, köyhyysongelman ainakin osittain, koska hyvin suuri osa vanhenevien naisten köyhyydestä liittyy siihen, että heillä työura on huonompi kuin miesten eli lyhyempi ja matalammalla palkkatasolla.

Toiseen asiaan haluaisin vielä puuttua. Lakivaliokunnassa olemme koko tämän vaalikauden ajan keskustelleet vaikeudesta ja haasteesta nähdä budjettia pitkäjäksoisesti, ja oikeuslaitos on yksi niistä, jotka koko ajan elävät jotenkin kituttaen, ja tavallaan on koko ajan riski, että meidän oikeusjärjestelmä ei enää toimi riittävällä tasolla. Muutoksia on todella paljon tehty, mutta jokaisen lakimuutoksen kohdalla lakivaliokunta on huomauttanut, että näin niukat voimavarat eivät pidemmän päälle kestä. Toivoisin, että tämä on asia, joka todellakin otetaan nyt sitten tulevaisuudessa tarkasteluun. Meillä on siellä myöskin vielä ongelmia, joihin ei niin sanotusti ole ollut varaa vielä puuttua. Meillä on vielä paljusellejä. Meillä on kriminaalipolitiikka, joka ei riittävästi toimi ennaltaehkäisevästi. Meillä on vankihuolto, jossa on voimavarapula ja joka nimenomaan olisi järkevää toimintaa. Ei helppoa mutta hyvää.

Sama liittyy sitten köyhyysongelmaan globaalisti. Ne ongelmat, joita me koemme tällaisten ihmisten muuttoliikkeiden voimistuessa, liittyvät köyhyyteen ja konflikteihin, ja meidän täytyy panostaa myöskin kehitysavun kautta sekä rauhanvälitykseen että sitten kaikkein köyhimpien ihmisten auttamiseen, jotta nämä ongelmat eivät suurene. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Varapuhemies Pekkarinen.

21.00 Mauri Pekkarinen kesk: Arvoisa puhemies! Tutkailin menneitä vuosia ja huomasin, että edellisetkin varapuhemiehet ovat käyttäneet enimmillään vähän vajaa 30 puheen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

vuoroa vaalikauden aikaan, ja kun minulla on reilusti alle 20, niin ajattelin, että täytyy nyt parantaa kuitenkin vähän juoksua ja sanoa muutama sana.

Itse asiassa olin aika lailla innostunut siitä keskustelusta, mitä täällä päivällä käytiin. Aivan erityisesti olin innostunut niistä ajatuksista, joita täällä esitettiin, että olisihan se ollut niin hyvä, että Sipilän hallituksen ei olisi tarvinnut tai pitänyt leikata yhtään mistään. Voi että se kuulosti hyvältä, että ei olisi tarvinnut leikata yhtään mitään mistään. Ja niinhän olisi voinut käydäkin, jos edelliset Kataisen ja Stubbin hallitukset olisivat onnistuneet talouspolitiikassa. Minä palautan kuitenkin vielä mieleen, miten siinä kävi:

Nämä hallitukset kyllä sen neljän vuoden aikaan leikkasivat julkisia menoja, ja ne kiristivät veroja. Ja vuosi kului, kun kustannuskilpailukyvyistä ei huolehdittu. Miten kävi, kun seuraava vuosi tuli eteen? Sama juttu: piti menoja leikata ja veroja kiristää. Sama kolmantena vuonna, sama neljäntenä vuonna, niin kauan kuin kustannuskilpailuvyyn parantamiseksi ei töihin ryhdytty. Nimenomaan sinipunapuolueiden olisi pitänyt oivaltaa se, että kun kustannuskilpailukyky menetetään, niin silloin maan tavara ei kyllä käy maailmalla kaupaksi eikä pärjää oikein täällä kotimaassakaan. Juuri näiden puolueiden se olisi pitänyt tajuta, koska ne olivat ne poliittiset voimat, jotka veivät Suomen euroon, ja euroelossa ei valtuuttakurssin muutoksella noin vain voida näitä hommia hoitaa ja kustannuskilpailukykyä panna kuntoon — ei. Suomen reaalin kilpailukyky on ollut kaiken aikaa aika hyvä, mutta kustannuskilpailukyky on ollut tavattoman huono. Näin siinä kävi.

Kun sitten Sipilän hallitus lähti liikkeelle, jos se olisi jatkanut sitä tietä, mitä edelliset neljä vuotta oli tultu, niin kyllä oltaisiin aika surkeassa tilanteessa. Nyt tämä hallitus pysyy seuraajalleen tarjoamaan tilanteen, jossa ei tuollaisia vastaavia miljardien leikkauksia tai ikäviä asioita tarvitse tehdä, kiitos sen, että Sipilän hallitus uskalsi, rohkeni ja osasi tehdä kilpailukykysovimuksen, jolla nimenomaan Suomen kustannuskilpailukykyä — se oikea käsite on kustannuskilpailukyky — parannettiin. Ja kun kustannuskilpailukykyä parannetaan aina silloin, kun kilpailukykyä parannetaan sisäisen devalvaation keinoin — sehän oli sisäinen devalvaatio — totta kai silloin kaikkien vyötä pitää vetää vähän kireämmälle, mutta niin siinä toisessakin vaihtoehdossa, ulkoisessa devalvaatiossa, olisi pitänyt tehdä samalla tavalla. Kiitos niiden toimien, mitä tässä suhteessa Sipilän hallitus on tehnyt, ollaan nyt ennätysellisen työllisyyden parantumisen ja ei nyt ihan ennätysellisen mutta erittäin hyvän talouden kasvun tiellä, ja julkinen talous, kuten kaikki tietävät ja tämän päivän keskustelussakin on esille tullut, on hyvässä jamassa. Seuraajan on tästä hyvä jatkaa.

On ihan totta se, että aina kun rapataan, niin silloin vähän roiskuu, ja kyllähän tämänkin hallituksen tielle on jäänyt sellaisia asioita, joista voidaan sanoa, että ”no, siinä vähän roiskui”. Ottaen huomioon sen ison kuvan, jonka kirkastamisesta me kaikki tiedämme kaikki olennaiset indikaattorit, voidaan sanoa, että tämä hallitus siinä perustehtävässään, isossa tehtävässään on onnistunut hyvin. Seuraavalla vaalikaudella tästä perustasta voidaan jatkaa suomalaisen kansakunnan eheyden vahvistamiseen ja rakentamiseen. Talouden eheys on kunnossa, nyt on kansakunnan kaikkinaisen yhteiskunnallisen eheyden rakentamisen aika, ja perusta siihen on tehty.

Arvoisa puhemies! Kaksi muuta huomiota, mitä täällä moneen kertaan keskustelussa tämän päivän aikaan on tullut esille. Vihreät kertovat, että fossiiliset polttoaineet saavat kolme kertaa enemmän tukea kuin uusiutuvat. Mihin matematiikkaan tämä perustuu? Luulen, että minäkin tiedän verotuksesta kohtuullisen paljon sattuneesta syystä, ja tuollainen matematiikka minun mielestäni ei nyt oikein pidä paikkaansa. Aivan lyhyesti näin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Mitä tulee vielä ylipäänsä energiaverotukseen, niin on totta, että teollisuus saa myös fossiilisten polttoaineiden käytöstä palautusta, ja sehän on ihan höperö asia, kun samaan aikaan hallitus yrittää lailla kieltää kivihiilen käytön. Jos sama teollinen laitos teollisessa toiminnassa käyttää kivihiiltä tai fossiilista öljyä tai turvetta, niin sille palautetaan yhteensä 70 miljoonaa Suomessa.

Arvoisa puhemies! Ihan viimeinen kommentti. Aika ei riitä tähän ilmastokeskusteluun sen enempää, mutta ei se nyt ihan niinkään voi olla, että meillä on 0,1 prosenttia maailman päästöistä. Edustaja Hakkarainen ja muut tietävät varmasti, että Suomessa yhtä kansalaista kohti se on noin 11 miljoonaa tonnia, mitä me aiheutamme. Euroopan unionissa se on keskimäärin 8 miljoonaa tonnia, ja maailmassa on miljardeja ihmisiä, jotka aiheuttavat asukasta kohti vain kymmenesosan [Puhemies koputtaa] tai sadasosan siitä, mitä Suomi aiheuttaa. Kyllä meilläkin on vastuu tehdä jotain.

21.05 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Palaisin nyt tuohon aikaisempaan keskusteluuni sen verran, että muutama asia siinä jäi hieman kesken. Jatkan tästä keskeisiä ajatuksiani koskien Suomen kehitysyhteistyötä.

Valitettavasti tämän hallituksen yksi suurimpia epäkohtia on juuri kehitysyhteistyön leikkaukset. Tämä hallitus tulee jäämään historiaan hallituksena, joka leikkasi Suomen kehitysyhteistyön lilliputtisarjaan ja joka aliarvosti maailmanluokan kehitysyhteistyön rakenteet ja tekijät kiittämällä heitä 40 prosentin leikkauksella heidän määrärahoihinsa.

Nämä leikkaukset ovat saaneet aikaan sen, että kansalaisjärjestöt ovat joutuneet sulkemaan kokonaisia maakohteita, jättämään kesken projektit ja hankkeet, joilla on rakennettu pysyvää muutosta kehitysmaissa ja parannettu kaikkein haavoittuneimpien kansojen asemaa. Tämä on tällaiselle hyvinvointivaltiolle kuin Suomi kyllä todella vastuutonta toimintaa. Tätä ei voi missään tilanteessa hyväksyä, ja uskon, että kun aikanaan historiaa kirjoitetaan, niin tämä asia tullaan mainitsemaan erityisesti.

Samaan aikaan hallitus on lisännyt rahoitusta Finnfundille finanssisijoituksia varten kehitysyhteistyömaihin. Tämä on selkeästi tämän hallituksen painopiste: otetaan tätä valokauluskehitysyhteistyötä, kasvatetaan sitä näiden järjestöjen tekemän kehitysyhteistyön kustannuksella.

Tässä talousarvioesityksessä ihmetyttää se, että vaikka oli luvattu, puhuttu, annettu uskoa, että hallitus ei unohda, kun talous paranee, kehitysyhteistyöjärjestöjä, niin euroakaan ei tullut lisää. Olisi ollut psykologisestikin viisasta ottaa vaikka siitä Finnfundin 10 miljoonasta 2 miljoonaa tai 3 miljoonaa tai puolet ja antaa se järjestöille, jotta olisi ollut jonkinlainen oikeudenmukaisuus tässä rahanjaossa. Näin ei valitettavasti käynyt.

Sitten oikeudenhoidon alaa: Oikeudenhoidon voimakas uudistaminen ja oikeusistui-
mien vähentäminen on johtamassa Suomessa oikeusturvan heikkenemiseen, niin laadulliseen heikkenemiseen kuin kielellisten oikeuksien heikkenemiseen. Tämä tila lähentelee minusta perusoikeuksien kannalta jo hälyttävää tilaa. Uskon, että kun on edellytetty, että tätä seurataan hyvin kiinteästi, niin kohta saamme sitten pöydällemme näitä raportteja, joissa kerrotaan, että Suomen oikeusturvan toteutumisen tila heikkenee nopeasti.

Samaan aikaan kun käsiteltävien asioiden määrä kasvaa, henkilöstöä vähennetään ja myös käsittelypaikkoja. Tämä yhtälö on erittäin — tästä ei voi sanoa edes haastava — tämä tilanne on itseään jalkaan ampuva. Me joudumme väkisin lisäämään näitä resursseja, koska kaikki asiat puuroutuvat tuolla. Me olemme saaneet jo vaikka kuinka monta huomau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

tusta tästä, että asioiden käsittely kestää liian kauan. No, tästä enemmän sitten varsinaisen pääluokan puheenvuorossani.

Arvoisa rouva puhemies! Hienoa on ollut se, että on saanut huomata, että monessa asiassa semmoinen pitkäjänteinen uudistamistyö tuo yleensä tuloksia sitten, kun sitä tehdään systemaattisesti ja viedään eteenpäin, mutta oikeuslaitos on sellainen laitos, jonka kohdalla kaikissa mahdollisissa taloudellisissa tilanteissa ei pidä antaa talouden ohjata oikeuden toteutumista jokaisen kansalaisen kohdalla vaan aina on turvattava riittävät määrärahat.

21.10 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa taannoin käytiin keskustelua työn ja työttömän kohtaamisesta. Meillä on siinä todella vakavia ongelmia. On ehkä 260 000 työtöntä ja kymmeniätuhansia avoimia työpaikkoja. Jossakin on järjestelmä pahasti vialla. Miksi ne eivät kohtaa? Helppoja ratkaisuja ei tietysti siihen ole, se on aivan selvää. Työpaikat ovat usein aivan muualla kuin nämä työttömät, ja silloin tarvittaisiin muuttoa, ja muuttoon usein liittyy ihmisillä suuria ongelmia: asuntokysymykset, perheen toisen puolison tilanne, lapset, suvut ja sitten tämä yhteiskunnan rakenteiden johdosta tapahtunut kustannusten raju nousu. Monella paikkakunnalla tuolla etäämmällä, jos panee asuntonsa myyntiin, siitä ei saa juuri minkäänlaista hintaa — hyvä jos saa aina edes yhden tarjouksen. Ja jos sitten sattuu olemaan velkaa, niin siinä on aika tavalla kiinni, ja jos taas sen saa jollakin hinnalla myytyä, niin sitten uudelta paikkakunnalta, jossa niitä työpaikkoja olisi, asunnon hankkimisen hinta joko vuokraamalla tai varsinkin ostamalla tulee kohtuuttoman korkeaksi, siihen ei ole varaa. Velkamäärä nousee valtavan suureksi. Tämä on yksi iso ongelma.

Mutta sitten meillä on myös työvoimaan liittyvä iso kysymys tämä nuorten tilanne. Meillä on peruskoulun päättäneistä noin 15 prosenttia niiden osuus, jotka joko eivät hakeudu toisen asteen opintoihin tai keskeyttävät ne. Mitä heidän kanssaan pitäisi tehdä? Sosiaalidemokraatit ovat esittäneet oppivelvollisuusiän nostamista. Se on yksi mahdollisuus. En kuitenkaan näe, että on mahdollista, että näitä nuoria, joilla ehkä se into opiskella ei ole kovin korkea, pantaisiin koulumuotoiseen opiskeluun pakosta. Se on aika rankka malli. Mutta kun he ovat alaikäisiä, alle 18-vuotiaita, siis oppivelvollisuuden päättymisen jälkeen, niin näkisin, että on kyllä mahdollista ajatella niin, että heillä olisi jokin velvoite. Oppivelvollisuus on laissa määrätty velvollisuus, ja taas sitten miehillä aikuisiässä, täysi-ikäisenä, tulee eteen asevelvollisuus. Sekin on pakollinen velvollisuus. Miksi ei 16—17-vuotiaille voitaisi panna opiskeluelveloitetta, niin että nämä nuoret, jotka jäävät nyt opiskelun ulkopuolelle, otettaisiin tällä tavalla kiinni ja heidän edellytettäisiin opiskelevan? Sen opiskelun pitäisi olla työlähtöistä, hyvin lähellä työelämää, ja siinä ehkä pitäisi antaa opetusta esimerkiksi ihan tavallisen talouden, perheen ja yksilön talousasioihin, yhteiskunnan toimintaan, vähän liikuntaa ja ehkä jotakin kieltä, kielen oppiminen olisi tärkeää, ja mahdollisesti matematiikkaa, tämäntyypisiä aineita, jotka ovat elämässä välttämättömiä, ja sitten myös työhön tutustumista, työssä olemista.

Tämän velvoitteen me voisimme kyllä mielestäni säätää näille alaikäisille, jotka ovat käytännössä lapsia. Nyt he ovat valitettavasti aika pitkälti heitteillä. Onko meillä varaa pitää 15 prosenttia ikäluokasta näin ulkopuolella tämän yhteiskunnan järjestelmän? Se on iso kysymys, ja toivon, että hallitus ja tuleva hallitus ja eduskunta vakavasti paneutuvat näiden nuorten asioihin, joilla on elämä edessä ja joita me kipeästi tarvitsemme tässä väestökehityksessä myös työhön mukaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

21.16 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjettia, jos ajatellaan sitä kokonaisuutena, minusta parhaiten kuvaa oikeastaan se, että kun katsotaan taaksepäin näitä neljää vuotta, niin voi todeta, että hallituksen talouspoliittinen linja on toiminut, työllisyys paranee edelleen, valtion velkaantuminen pienenee. Tänä vuonna, kuten olemme kuulleet täällä tänään — taisi olla eilen ensimmäisen kerran uutisissa — pystymme ensimmäisen kerran kymmeneen vuoteen jopa lyhentämään valtionvelkaa. Silti tämä tilanne ei tietenkään ihan niin hyvä ole kuin miltä tämä kuulostaa, sillä budjetinkin mukaan joudumme ensi vuonna taas ottamaan edelleen kuitenkin 1,6 miljardia velkaa, budjetti on siis sen verran alijäämäinen.

Kokonaisuutena voi sanoa, että hallituksen talouspoliittinen linja toimii. Kun tämä konsepti toimii, niin sitä ei kannata vaihtaa. Ymmärrän sen, että opposition puolelta on esitetty vaihtoehtoja, ja näinhän pitääkin olla, mutta jos katsotaan vaikka sosiaalidemokratien esittämää verolinjaa, niin minusta tässä tilanteessa, jossa me olemme pystyneet veroastetta laskemalla lisäämään työllisyyttä, saamaan yritykset investoimaan, saamaan talouskasvua Suomeen aikaiseksi, pahinta olisi se, että me nyt muuttaisimme tätä linjaa, ottaisimme sen linjan, joka meillä oli viime vaalikaudella, jolloin meillä kasvoivat käytännössä vain työttömyys, veroprosentit ja valtionvelka. Minusta tärkeintä on se, että voitaisiin jatkaa vakaasti tällä linjalla. Minusta pahaa myrkkyä on se, että pelotellaan yrityssektoria sillä, että vaalien jälkeen verot nousevat, ja tämä aiheuttaa sellaista epävarmuutta, että ei uskalleta enää investoida.

Arvoisa puhemies! Tämän ison linjan lisäksi haluan ottaa esille kaksi aivan, voi sanoa, pientä mutta tärkeää erityiskysymystä, jotka minusta ovat erinomaisia asioita tässä. Ensimmäinen niistä on se, että haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa, erityisesti hallinto- ja turvallisuusjaostoa, siitä, että eduskuntakäsittelyssä tänne lisättiin oikeusministeriön momentille Sámi Giellagálduun eli saamelaiseen Kielikaltioon 190 000 euroa. [Markku Rossi: Kunta- ja terveysjaoston kautta se hoidettiin!] — No niin, täällä kuultiin oikeata tietoa, että se meni, mutta OM:n budjettimomentille tämä kuitenkin kuuluu. — Kiitos teille, jotka olette sitä hoitaneet. Voin sanoa senkin, että tämä ajatus siitä, että tällainen lisäys pitää tehdä, syntyi saamelaiskäräjien ja eduskuntapuolueitten yhteisen yhteistyöryhmän tuloksena. Tätä on aikaisemmin rahoitettu projektituotoisista. Kysymyksen on Kotimaisten kielten keskus Kotusta vastaavasta toimielimestä, toki paljon vaatimattomammasta mutta erittäin tärkeästä, jonka tehtävä on nimenomaan huolehtia saamen kielen terminologiasta, normittaa kirjoitettua kieltä, jakaa tietoa saamen kielistä ja tehdä kielenhuoltoa, ja kun tämä projektirahoitus päättyi, niin tarvittiin tälle rahoitusta. Olen tästä erittäin tyytyväinen ja kiitollinen ja vielä kerran haluan lausua kiitokset, että tämä asia järjestyi.

Haluan ottaa kantaa lisäksi yhteen yksityiskohtaan, joka oli täällä ryhmäpuheenvuoroissa esillä. Vasemmistoliiton ryhmäpuheenvuorossa — näyttää siltä, ettei ryhmästä ole täällä nyt... no, on täällä yksi jäsen paikalla — esitettiin, ilmeisesti vaihtoehtobudjettinne mukaisesti, lentoveroa Suomeen. Nyt täytyy kyllä lappilaisena edustajana todeta, että kun juuri tänä aamuna sieltä Lapista tänne lensin ja pystyin aistimaan sitä suurta iloa, mitä kymmeniä ja taas kymmeniä eri kansallisuuksia edustavat matkailijat siellä Lapissa tunsivat, kun olivat päässeet lumen keskelle ja katsomaan joulupukkia ja nauttimaan arktisesta puhtaasta luonnosta, niin nyt kyllä tämä matkailun kehitys on ollut niin myönteistä, että olisi suuri virhe, jos Suomi yksin ottaisi lentoveron käyttöön. Ymmärrän sen, että meidän täytyy olla huolissamme lentämiseen liittyvästä hiilijalanjäljestä, mutta tällainen lentovero kyllä pitäisi tehdä ainoastaan siinä tapauksessa, jos maailmanlaajuisesti otettaisiin tämän-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

tyyppisiä keinoja käyttöön. [Puhemies koputtaa] Se, että muut maat eivät ota ja Suomi ottaisi yksin tällaisen käyttöön, olisi kyllä oman oksan sahaamista ja pahimmalla mahdollisella tavalla. Haluan tämän viestittää ja toivon, että vasemmistoliitossakin harkitaan uudestaan tämäntyyppisiä keinoja [Puhemies koputtaa] ja katsotaan vähän laajemmin tätä kokonaisuutta, millä tavalla me tätä ilmastokysymystäkin pystymme ratkaisemaan.

21.21 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Jokaisella ihmisellä on oikeus ihmisarvoiseen elämään, turvaan, huolenpitoon ja hyvinvointiin. Jokainen ihminen on arvokas, ja häntä tulee siten myös kohdella. Tämä tarkoittaa tekoja, joilla turvataan ihmisarvoisen elämän edellytykset: riittävä toimeentulo, tarvittavat palvelut ja mahdollisuus kehittää itseään ja parantaa omaa asemaansa yhteiskunnassa. Yhteiskuntaa on rakennettava siten, että jokaisesta lapsesta voi tulla mitä tahansa, siten, että jokaisella ikääntyvällä on turvallinen olo arjessa, siten, että oma tulevaisuus ei ole menetetty, vaikka elämässä tulee vastoinkäymisiä, kuten työttömyyttä tai sairautta. On meidän tehtävämme rakentaa yhteiskunta, joka kantaa jokaista, aivan jokaista. Tämän ajatuksen varaan sosiaalidemokraattinen puolue on rakentanut politiikkansa ja vaihtoehtonsa. Tämä on polkumme myös tulevaisuuteen. Jotta Suomi voi menestyä kansakuntana huomennakin, on yhteiskunnan oltava sellainen, että jokainen voi omien kykyjensä mukaan kouluttautua, työllistyä ja osallistua yhteisen tulevaisuuden rakentamiseen taustasta ja varallisuudesta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on koko kautensa ajan tehnyt politiikkaa, joka on murentanut suomalaisten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Hallitus on toimillaan ja talouspoliittisilla päätöksillään kasvattanut hyvinvointi- ja tuloeroja. [Olavi Ala-Nissilä: Päinvastoin!] Se on ollut avokätinen hyväosaisille ja kova köyhille. Se on leikannut eläkeläisiltä, opiskelijoilta, lapsiperheiltä, työttömiltä ja pienituloisilta palkansaajilta. [Markku Rossi: Ei pidä paikkaansa!] Se on rajannut joidenkin lasten oikeutta varhaiskasvatukseen ja ajanut nuoremme kaltevalle ja viettävälle tielle koulutukseen kohdistuvilla leikkauksilla. Nyt käsittelyssä oleva ensi vuoden talousarvio ei ole poikkeus. Samalla kun hallitus on yhtäältä leikannut tavallisten ihmisten toimeentulosta ja palveluista, korottanut asiakasmaksuja ja ajanut monen elämän epävarmuuteen ja toivottomuuteen, on se toisaalta jakanut vahvoille ja vauraille lisää avokätisten verohelpotusten kautta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen linja on epäviisas. Se on tunkkainen tuulahdus menneisyydestä. Leikkausten sijaan nyt tarvitaan rohkeutta ja päätöksiä, jotka vahvistavat ihmisten välistä tasa-arvoa, luovat edellytyksiä kestäväälle työllisyyden kasvulle ja jotka tarttuvat riittävällä vakavuudella ihmiskunnan suurimpaan tulevaisuuden haasteeseen, ilmaston lämpenemiseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Nämä ovat asioita, joihin SDP esittää vaihtoehtobudjetissaan konkreettisia tekoja, tässä ja nyt. Meille on tärkeää, että jokaisella on oikeus ihmisarvoiseen elämään, [Markku Rossi: Ministeri Tiilikainen tekee hyvää työtä!] että jokaisesta lapsesta voi tulla mitä tahansa ja että tulevillakin sukupolvilla on maapallo, jolla voi elää. Mikä hallitukselle on tärkeää? Sitä moni suomalainen tänään kysyy, ja aivan syystä.

Varapuhemies Pekkarinen totesi, että kun rapataan, niin vähän roiskuu. Kylmää kuultavaa niille suomalaisille, jotka astuvat tänäänkin leipäjonoon hallituksen politiikan seurauksena.

Puhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro, edustaja Ala-Nissilä, ja sitten Löfström jatkaa puhujalistaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

21.25 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä jään murehtimaan tätä liturgiaa, mitä edustaja Marin tässä esitti.

Ensinnäkin, mitä tulee veropolitiikkaan, meillä on edelleen raippaverot voimassa, meillä on edelleen solidaarisuusverot voimassa, joilla suurituloiset osallistuvat. Me olemme pienituloisten verotusta merkittävästi keventäneet. Tässäkin talousarvioehdotuksessa on eläketulovähennys, on perusvähennys, on taulukkovähennystä pienituloisille. Kun ihminen työllistyy — kun on tullut 110 000 uutta työllistä — niin sen perheen tilanne paranee tuhannella eurolla. [Sirpa Paatero: Metsälahjavähennys!] Työttömällä on kymmenen kertaa suurempi riski syrjäytyä kuin työllistyneellä.

Minusta kerrankin on Suomessa saatu konkreettisia tuloksia, on pelastettu suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Ei politiikka ole koskaan täydellistä, mutta suuressa linjassa ja kaikessa on saatu kerrankin tuloksia aikaan, niin että on pelastettu suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa siltä Kreikan tieltä, missä me olimme.

21.26 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämä ole mitään liturgiaa. Tämä on se todellisuus, missä todella moni suomalainen valitettavasti tällä hetkellä elää.

Nämä hallituksen leikkaukset ovat kohdistuneet erittäin kovasti samoihin ihmisryhmiin: Opiskelijoilta on viety lähes satanen toimeentulosta. Eläkeläisten toimeentulosta on nipistetty monella tavalla, korottamalla asiakasmaksuja, vähentämällä toisaalta esimerkiksi korvauksia kyydeistä, tekemällä indeksijäädetyksiä. Lapsiperheiltä on leikattu niin palveluista kuin toimeentulosta, samoin työttömiltä ihmisiltä.

Tämä hallituksen politiikka on ollut erittäin kovaa. Tämä on se todellisuus, missä ihmiset elävät. Se ei ole se kuva Suomesta, minkä te haluatte täällä luoda. Te olette kasvattaneet ihmisten välisiä hyvinvointi- ja tuloeroja. Tämä politiikka ei ole ollut oikein, ja ihmiset voivat, todella moni ihminen voi, tällä hetkellä tämän päivän Suomessa pahoin.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustaja Lohi ja edustaja Semi, sitten listalle.

21.28 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti minustakin tuo edustaja Marinin puheenvuoro tuntui kyllä aika lailla liturgialta sen takia, että siinä unohtui se kokonaisuus, mitä Suomessa on neljän vuoden aikana tapahtunut. Se myönteinen kehitys tavallaan unohtui kokonaan, annettiin vain se toinen puoli.

On varmasti niin, että meillä on aivan liian paljon ihmisiä, joilla ei mene riittävän hyvin tänä päivänä, mutta jos ajatellaan tilannetta, mistä lähdimme ja mikä oli viime vaalikaudella, niin minusta kun niitä vertaa, niin tällä vaalikaudella ei kyllä kuitenkaan voi sanoa, että tämä politiikka on ollut epäoikeudenmukaista. Jos viime vaalikaudella syntyi 100 000 työttöntä lisää, nyt on syntynyt 115 000 työllistä lisää. Minusta tämä lisää kuitenkin hyvinvointia, ja tutkimustenkaan mukaan, kun verrataan ja kun katsotaan näitä hallituksen toimenpiteitä, eriarvoisuus ei ole kasvanut.

On selvää, että siellä on yksittäisiä kipeitä, hankalia päätöksiä, kuten vaikkapa opintotukeen liittyvä rahan leikkaus, mutta vastaavasti esimerkiksi perheellisille opiskelijoille on tullut huoltajakorotuksia, on pystytty takuueläkettä korottamaan. Minusta olisi reilua kertoa se kokonaisuus, joka kuitenkin on erittäin myönteinen Suomessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

21.29 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta edustaja Marin ei puhunut mitään liturgiaa vaan ihan oikeata asiaa. Jos mietitään sitä, että tämän hallituksen aikana kaikkia etuisuuksia on viety, 300 miljoonaa euroa poikkeen eläkeläisiltä ja muilta vähävaraisilta ihmisiltä jäädyttämällä indeksikorotuksia, ja samanaikaisesti on annettu miljardi euroa verovähennyksiä, niin jos mietitään sitä inhimillistä puolta, että jos olisi päätetty vain 700 miljoonaa tehdä näitä veronkevennyksiä ja olisi annettu se 300 miljoonaa köyhille ja vähävaraisille, niin silloin näitä jäädytyksiä ei olisi tarvinnut tehdä.

Kyllä tässä on ollut ihan arvovalintakysymys oikeistolla, että kuinka köyhiä kyykytetään.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle tässä vaiheessa. Voidaan debataa välillä, mutta nyt edustaja Löfström — olkaapa hyvä.

21.30 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Det nuvarande ekonomiska systemet mellan staten och den åländska självstyrelsen baserar sig på att alla ålänningar betalar skatt till staten precis på samma sätt som alla övriga finländare. Enligt de senaste tillgängliga skatteuppgifterna betalar Åland över 0,62 procent av alla skatter som uppbärs av staten men erhåller enligt nuvarande system endast 0,45 procent tillbaka i form av en klumpsumma.

Sedan nuvarande system trädde i kraft år 1995 har den åländska befolkningens mängden procentuellt vuxit dubbelt så snabbt som hela landets. Den snabba befolkningsutvecklingen på Åland är en stark grund för att höja klumpsumman. Finlands EU-medlemskap samt bolagisering av statliga affärsverksamheter är också en grund för att se över avräkningen. Systemet har ändå inte korrigerats, och som en följd av detta är det svårt att få klumpsumman att räcka till för att täcka de offentliga utgifterna.

Ärade talman! Därför har vi på Åland redan länge arbetat för att klumpsumman skulle höjas för att motsvara dagens verklighet och så att den täcker kostnaderna för en växande befolkning. Den offentliga ekonomin måste utvecklas i takt med den privata. Åland vill växa, skapa nya företag och vara med och utveckla ekonomin, men för det krävs rättvisa förutsättningar.

Om Åland inte skulle ha en hög sysselsättning på över 80 procent och en arbetslöshet på mindre än 4 procent skulle Åland i dag vara i stor ekonomisk kris. Av den anledningen föreslår jag i en budgetmotion undertecknad av svenska riksdagsgruppens alla ledamöter att staten höjer avräkningen, klumpsumman, till Åland från 0,45 procent till 0,48 procent, så att den motsvarar och finansierar självstyrelsen enligt den befolkning Åland har i dag, inte den Åland hade år 1995. För Åland vill fortsätta växa, och därför behövs ett ekonomiskt självstyrelsesystem som också är mer flexibelt och där den ökande befolkning som betalar skatt till staten också betyder ökade återbetalningar till Åland.

Arvoisa rouva puhemies! Nykyinen taloudellinen järjestelmä valtion ja Ahvenanmaan itsehallinnon välillä perustuu siihen, että kaikki Ahvenanmaalla maksavat valtionverot valtiolle aivan kuten kaikki muutkin. Ahvenanmaa saa näiden verojen osalta sitten takaisin 0,45 prosenttia valtion kaikista verotuloista. Ongelman ydin on se, että tasoitusprosenttia ei ole tarkistettu sen jälkeen, kun kyseinen järjestelmä tuli voimaan yli 20 vuotta sitten.

Ahvenanmaa on hyvä veronmaksaja, sillä työllisyys on hyvä, yli 80 prosenttia, ja työttömyys alle 4 prosenttia. Viimeisimmät saatavissa olevat veroluvut osoittavat, että Ahve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

nanmaa maksaa yli 0,62 prosenttia valtion välittömistä veroista mutta saa vain 0,45 prosenttia takaisin.

Järjestelmän voimaantulon jälkeen Ahvenanmaan väestömäärä on kasvanut 16 prosentilla, kun taas koko maan väestö on kasvanut 8 prosentilla. On erittäin ilahduttavaa, että koko maan talouden kasvun seurauksena myös könttäsunnan osuus kasvaa talousarvioesityksessä. Könttäsunnan taso ei kuitenkaan riitä kattamaan muun muassa nopeasta väestönkasvusta aiheutuneita kustannuksia, sillä järjestelmän rakenteesta johtuen Ahvenanmaa saa saman könttäsunnan riippumatta maakunnan maksujen suuruudesta tai siitä, onko asukkaita 10 000 tai 100 000. Siksi Ahvenanmaalla on jo pitkään tehty töitä sen eteen, että könttäsunta säädettäisiin vastaamaan nykyistä todellisuutta.

Itsehallinto ei kuitenkaan ole suhdannekysymys. Tässä on kyse siitä, että itsehallintojärjestelmän on toimittava myös käytännössä. Valtiolla pitää siksi olla suurempi vastuu ylläpitää voimassa olevaa lainsäädäntöä ja huolehtia siitä, että taloudellinen itsehallintojärjestelmä toimii myös käytännössä.

21.34 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Erittäin hyvä, että talous kasvaa ja vienti vetää, eli Euroopan ja maailman talous on kunnossa. Erittäin hyvä, että työllisyys paranee — vaikka alueellisia eroja on aika paljon: tulen itse kunnasta, jossa työttömyysprosentti on reilusti yli 14 yhä edelleen. Tänäpä on etsitty jotenkin syyllisiä edelliseltä hallituskaudelta — milloin se on valtiovarainministeri, joskus se on ollut pääministeri. Mutta muistan, ketkä olivat hallituksessa ja mitä tehtiin vuonna 2008, kun bkt syöksyi yli 8 prosenttia ja sanottiin, että tämä ei kosketa Suomea.

Talouden kokonaiskuva on yhä edelleen se, että ensi vuoden budjettia tehdään velkaantumisen lisääntymiseen. 1,9 miljardia euroa ollaan ottamassa lisää velkaa. Kestävyyssvaje on 9 miljardia euroa, noin 4 prosenttia. Tämän hallituksen alkaessa se oli noin 5 prosenttia, reilu 10 miljardia euroa. Hyvään suuntaan on menty, mutta olisin toivonut, että harppaukset olisivat olleet hieman suurempia.

Tämä viikonloppuna tullut ilouutinen siitä, että viimeistä lainaerää tältä vuodelta ei tarvitse nostaa, on tietenkin hyvä, mutta kun katsoo sen taakse ja kuuntelee valtiovarainministeriön ylijohtajan terveisiä, niin kyse on kertaluontoisista eristä, joissa on useita selittäviä tekijöitä, ja yksi muun muassa on valtion omaisuuden myynti. Sipilän hallitus on myynyt valtion omaisuutta paljon enemmän kuin edelliset hallitukset. [Markku Rossi: Mutta ei niin paljon kuin demarit!] — Paljon enemmän kuin edelliset hallitukset, joissa demarit viimeksi olivat mukana. — Se on surullista, sillä niitä ei saada takaisin. Kun kerran valtion omaisuus myydään, sen kartuttaminen on toinen asia. Sitten ei ole enää mitään, mistä tulee osinkoja, mutta siinäpä ei seuraavaa hallitusta sitten enää tarvitse ajatella. [Olavi Ala-Nissilä: Voidaan tehdä uusia yhtiöitä, niin kuin on tehty!]

Meillä talouskasvu ja työllisyys paranevat, mutta silti suuri osa kansalaisista jätetään sen ulkopuolelle. Erityisen hankala on tilanne niillä, jotka ovat työelämän ulkopuolella: Ensimmäiset työttömät, joita kohtaan on osoitettu sadan päivän ansiosidonnaisen leikkaus ja sitten aktiivimalli, joka luvattiin korjata mutta ei ole korjattu. Lapsiperheet, joilta on leikattu lapsivähennys eli veroja on korotettu — heillä veroja on korotettu — plus tietenkin subjektiivinen päivähoito-oikeus on rajattu. Opiskelijat, joidenka opintorahasta on viety yli 80 euroa. Eläkeläiset, joille takuueläkkeeseen kyllä tuli rahaa, mutta silti suuremmalta määrältä, yli viisi kertaa takuueläkeläisten määrältä eli kansaneläkettä saavilta, on kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

kin leikkaus tehty, plus lisätty räsitus lääkekorvauksien ja kaikkien muiden maksujen korotuksilla.

Huoleni on julkinen talous kokonaisuudessaan, sillä kun palveluita tuottavat kunnat ja kunnilta lähtee ensi vuonna 254 miljoonaa euroa, niin kunnat on laitettu veronkevennysten maksajiksi. Kunnille on sanottu, että on kohtuullista, kun leikataan etukäteen kunnille ajateltuja tulevia säästöjä, jotka eivät todellisuudessa ole realisoituneet. On kummallista, että kiky-leikkaukset tehdään kuntien kukkarosta kahteen kertaan tai että indeksijäädytyksiä yhä edelleen jatketaan. Tämä tulee näyttäytymään hetken päästä kuntien taloudessa.

Sosiaalidemokraatit olisivat odottaneet, että vähintäänkin nyt, kun talous on kerran paremmassa kunnossa, olisi nähty pidemmälle, olisi luotu tulevaisuutta ja tehty investointeja, uudistuksia, joilla pärjätään: oppivelvollisuuden pidennystä, varhaiskasvatuksen uudistusta, perhevapaaudistusta, sosiaaliturvan uudistusta, verouudistusta. Mutta ei, mitään näistä ei pystytty tekemään tällä hallituskaudella. Me ajattelemme, että tulevaisuus tarvitsee investointeja. Ne investoinnit ovat infraa. Ne ovat tutkimus-, kehittämis- ja investointitoimintaa. Ne ovat työllisyyteen satsaamista. Ne ovat köyhyyden vähentämistä ja osallisuuden lisäämistä. Ne ovat ilmastonmuutokseen vastaamista niin, että voimme ajatella, että se on meille menestys, ei pelkkä rasite. Ja viimeisenä ne ovat tietenkin satsaamista koulutukseen — josta täällä on ollut ihan kummallista puhetta, että nyt satsataan 1 000 opettajaa, kun juuri lähes 2 000 on pistetty tämän hallituksen takia pihalle.

21.40 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Suomi liikkuu maailmantalouden mukana, ja on paljon asioita, joihin emme suoraan voi omalla päätöksenteollamme vaikuttaa. Mutta paljon pystymme silti tekemään. Jos toimimme fiksusti, osaamme rakentaa puskuria yleisen taloustilanteen heikkenemisen varalle tai nousukauden koettaessa kykenemme reagoimaan nopeasti ja hyödyntämään kasvun mahdollisimman tehokkaasti. Tietoa päätöksenteon tueksi on saatavilla tänä päivänä aivan eri malliin kuin joskus menneinä vuosina.

Tämän tulisi näkyä paremmin myös Suomen poliittisessa päätöksenteossa. Valtion tulisi pystyä reagoimaan nykyistä vauhdikkaammin muutoksiin talouden pelikentillä. Suomen velkataakka on paisunut liian suureksi. Täytyy hallitukselle nostaa hattua siitä, että budjetin menopuolta on hillitty sen verran, että valtionvelkaa voidaan lyhentää. Myös työllisyyden osalta ollaan päästy ainakin paria edellistä vaalikautta parempiin tuloksiin. Kestävyydvaje on silti peikko, joka vaanii seuraavassa mutkassa, ja tämän kohtaamiseen ei hallitus ole Suomea tarpeeksi hyvin saanut valmisteltua. Myös sote-uudistus ja siihen liittyvät kustannukset ovat riski valtiontalouden näkökulmasta jo lähitulevaisuudessa.

Talouselitiikassa on muun yhteiskunnallisen päätöksenteon tavoin kyse arvovalinnoista: mistä otetaan ja minne annetaan. Esimerkiksi maahanmuuton aiheuttamien kustannusten kattamiseen tämänhetkiselä hallitukselta tuntuu löytyvän aina hyvin pelimerkkejä, mutta muun muassa pienituloiselle eläkeläiselle käännetään vain selkää.

Kuten tässä jo muut perussuomalaiset ovat korostaneet, me kannatamme tavallisen suomalaisen hyvinvointia edistävää politiikkaa. Emme ole suuryritysten asialla, ne kyllä pärjäävät ilman tehottomia yritystukia. Mutta miten pärjää pienyrittäjä? Miten pärjää köyhä, pienituloinen kansalainen, jolla on tilit tyhjänä puolessavälissä kuuta ja pitäisi vielä saada ruokaa ja lääkkeitä? Yleisesti ottaen hinnat nousevat ja asiakasmaksut kasvavat. Vanhempien ihmisten hyvinvoinnista on pidettävä paremmin huolta, siis heistä, jotka ovat rakenneet tämän meidän hyvinvointimme. Hintojen nousun myötä heidän toimeentuloaan oli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

si korotettava. Me perussuomalaiset olemmekin ehdottaneet vaihtoehtobudjetissamme paljon konkreettisia siirtoja, joilla voitaisiin tehdä oikeudenmukaisempaa politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Suomalainen ruuantuotanto on tärkeä asia niin terveyden kuin huoltovarmuuden kannalta. Täällä tuotettu puhdas, kotimainen ruoka myös työllistää. EU:n kehyspäättös on myrkkyä maataloudellemme. Muistutan, että jos maataloustuotanto ajetaan alas, niin se ei pohjalta heti takaisin ponnahda. Me perussuomalaiset peräänkuulutamme hallitukselta rohkeaa ja suoraselkäistä edunvalvontaa EU:n maatalouspäättöksen osalta. Luulisi tämän hallituksen puolustavan maatalouttamme tiukemmin, mutta nyt tuntuu, että ollaan talonpojan tappolinjalla. Ja mitä on kaavailtu seuraavaksi hallitukseksi median ja julkisuuden taholta, tuntuu, että se on viimeinen niitti talonpojan arkkuun.

Koulutuksen ja työelämän osalta olemme haastavassa tilanteessa. Koulutuksesta on tällä vuosituhanella leikattu paljon. Tietyille aloille on hankala löytää osaajia, mikä rajoittaa osaltaan talouskasvua. Työpaikat ovat myös jakautuneet kartalla epätasaisesti, ja tuntuu, ettei hallitus ole tähän puuttunut. Olisi tärkeää, että kaikkialla Suomessa olisi mahdollisuus elää, työskennellä ja yrittää. Olisi erittäin tärkeää, että jokaisella olisi uskoa tulevaisuuteen ja joko opiskelu- tai työpaikka.

Työnteon on myös oltava aina kannattavaa. Kannustinloukkujen purkaminen ei ole edennyt toivotulla tavalla. Työn arvostusta on myös lisättävä. Kaikki työ on arvokasta. Tällä hetkellä liian moni nuori kärsii masennuksesta ja muista henkisistä ongelmista. Juuri tulevaisuuteen liittyvä epävarmuus on yksi tekijä näiden ongelmien taustalla. Tähän hallitus voisi vaikuttaa tekemällä ihmisläheisimpiä päätöksiä koulutus- ja työllisyyspolitiikan alueilla.

Ilmastonmuutokseen on ehdottomasti reagoitava teoin. Perussuomalaisten ehdottamat ilmastotullit ovat hyvä käytännön keino suojella ympäristöä. Tämä voisi olla myös Suomelle hyvä taloudellinen mahdollisuus, kun tuotanto ohjautuu vähemmän saastuttaviin maihin. Sen sijaan kotimaisen teollisuuden ja yksityisautoilun kurittaminen kyseenalaisin rajoituksin ei ole kohtuullista ollenkaan. Ja tässä myös alleviivaisin EU-parlamentin menoa Strasbourgiin kovalla arsenaalilla kerran kuukaudessa. Se nyt varmaan tekee sitä hiihtälänjälkeä jos jokin.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi: Nykyinen sisäinen turvallisuustilanne huolettaa laajalti. Tämän pitäisi näkyä vielä nykyistäkin enemmän muun muassa poliisitoimen rahoituksessa. Myös maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka ovat sivuraiteilla. Hallitus ei ole kyennyt noudattamaan omia ohjelmiaan, ja turvallisuusriskit, mukaan lukien terrorismin uhka, ovat huolestuttavalla tasolla. [Puhemies koputtaa] Siksi lopuksi kannatan edustaja Savion esittämää epäluottamuslausetta hallitukselle. — Kiitos.

21.46 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu valtion ensi vuoden tulo- ja menoarviosta on ollut äärimmäisen mielenkiintoista mutta toisaalta ristiriitaista.

Kuten varapuhemies Pekkarinen omassa puheenvuorossaan äsken totesi, aivan ydinkysymys Suomen talouden kannalta on kustannuskilpailukyky. Jos joku ei tätä puhetta usko, niin kannattaa katsoa meidän vientitilastoja: Suomi on ihan selkeästi Länsi-Euroopan maista se kaikista eniten vientikaupasta riippuvainen maa, ylivoimainen ykkönen sillä alalla. Me emme pysty nostamaan omaa talouttamme millään muulla kuin pitämällä kustannuskilpailukykyämme kunnossa. On itsestäänselvää, että kun valtion tulovirrasta käytännössä yli puolet tulee ulkomailta — numeraalisesti se taitaa olla vielä pikkusen alle, mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

käytännössä se on yli puolet — niin sieltä tulee se niin sanottu kova valuutta, jolla Suomen pyörät pannaan pyörimään tai pidetään pyörimässä. Viime vaalikauden virrehän oli se, että tehtiin valtavasti kaikenlaisia asioita ja kaikki ne sotivat kustannuskilpailukykyä vastaan, pahimmillaan verojen korotukset. Me tiedämme tasan tarkkaan jokainen tässä salissa, tai ainakin pitäisi tietää, sen, että verojen korotus on kaikkein karmeinta myrkkyä, mitä me voimme tehdä meidän omalle kustannuskilpailukyvyllle ja kansan hyvinvoinnille.

On totta, että tällä vaalikaudella muutamia asioita on mennyt vaikeampaan suuntaan. Meillä on edelleen iso työttömyys. Sekin on vähentynyt yli sadallatuhanella ihmisellä — aivan valtava luku. Me löydämme tuolta keltaisesta budjettikirjasta joitakin yksityiskohtia, joihin esimerkiksi demarit ovat tarttuneet kovalla kädellä pitäen valtavaa meteliä ikään kuin koko kirja olisi väärin. Eihän se niin ole. Pienet yksityiskohdat ovat vain pieniä yksityiskohtia, jotka pitää laittaa kuntoon pikkuhiljaa sitä mukaa kuin valtion taloustilanne sallii. Ja nehan laitetaan kuntoon, se on itsestäänselvyys. Mutta ei voi olla niin, että me kaikissa asioissa jäisimme odottamaan maailmanparannusta itsestään. Kyllä se maailmanparannus on meidän itse tehtävä.

Katsokaapa vaikka Italiaa tai Kreikkaa: Kreikassa ei välitetty kustannuskilpailukykyvystä yhtään mitään. Mitä tapahtui? Siellä leikattiin muun muassa eläkkeitä. Ensimmäinen leikkaus oli lähes puolet eläkkeistä pois. Ajatelkaa Suomen mittapuussa, mitä se tarkoittaisi: sehän olisi katastrofi, kaikkien katastrofien suurin kuningas, jos sen tekisimme. Onneksi meillä löytyy niitä vastuullisia päättäjiä, jotka ottivat vastuun tästä tilanteesta ja pistivät Suomen taloutta kuntoon. Ei sellainen savotta mene kivuitta ohi, ei varmasti mene. Muistamme Holkerin hallituksen jälkeiset ajat silloin aikanaan. Siitä Esko Ahoa on syytetty, että se oli muka hänen vikansa, että siinä tilanteessa oltiin. Kuinkahan montaa konkurssipesää hoitavaa juristia syytetään siitä konkurssipesän syntymisestä? Ei se sen juristin vika ole, että konkurssipesä syntyy, vaan kyllä se on niiden toimijoiden, jotka sen konkurssin aiheuttivat.

Ilmastonmuutos on tämän keskustelun toinen iso aihe. Metsiä on arvosteltu, ja on sanottu, että niitä ei saisi hakata. Muun muassa demarien taholta on kuultu kommentteja, joiden ymmärtäminen minulle on lähes mahdotonta. Jos me emme saa vuosikymmeniä vaali-
maamme kansallisomaisuutta hyödyntää ja käyttää, se johtaa tämän kansakunnan nälkäkuurille, joka on sitten rajuista rajuin. Me hakkaamme tällä hetkellä sen hieman yli 75 miljoonaa mottia, 85 miljoonaa mottia on täysin mahdollista, ja ensi vuosikymmenellä pääsemme 95 miljoonaan mottiin, ja hoitamalla jälkityöt hyvin ja taimikot hyvin nämäkään luvut eivät ole ylärajoja. Kuitenkin tällä hetkellä metsien vuotuinen kasvu on lähes 110 miljoonaa mottia. Ja kaikki tämä on tehty sotien jälkeen. Nytkö meidän pitäisi panna luukku kiinni ja pudottaa hanskat maahan ja ruveta ihmettelemään, että miksi metsät eivät kasva? No, eiväthän ne kasva, jos niitä ei hoideta. Nyt sillä tiellä onneksi olemme viisaita, ja meillä on maailman paras metsäntutkimus, Luonnonvarakeskus. Entinen Metsäntutkimuslaitos osaa nämä asiat hyvin, ja ne tilastoluvut, mitä sieltä tulee, ovat täysin oikeita lukuja. Nekin on tässä salissa kyseenalaistettu muka viimeisten tutkimusten mukaan. Olisipa mukava nähdä ne viimeiset tutkijat, ketkä näin väittävät.

Ja sitten vihreiden maailmanennätys lienee, että he ovat esittäneet tämän ilmastonmuutoksen ratkaisuksi suojelun lisäämistä. Siinähan rukkaset putoavat, metsienhoito loppuu ja laho valtaa alaa. Kaikki me tiedämme, että 100 vuotta vanha kuusikko tai 70 vuotta vanha koivikko ei kasva mitään, vain ja ainoastaan lahoaa. Siis kasvu on silloin negatiivista ja ilmastonmuutoksen kannalta vahingollista. On se kummallinen ajatusmaailma, että meidän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

pitäisi hyväksyä sellainen menettely, että annamme metsiemme mädätä pystyyn. Meille on annettu valtava aarreaitta, miksi emme sitä käyttäisi?

Toivottavasti näistä sanoista on sen verran hyötyä, että ymmärtäisimme, minkälaisen kansallisaarteon kanssa me pelaamme. Siitä on riemua ja iloa ja hyvinvointia meille kaikille, kunhan vain pystymme näkemään sen muurin yli, että menestyä voi myös tuolla pohjoisessa Suomessa.

21.51 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensimmäisenä haluan kannattaa edustaja Sami Savion esitystä, tätä vastalauseetta.

Arvoisa puhemies! Indeksijäädytykset ovat todellakin kipeitä, ja kyllä ne osuvat sinne ikääntyneisiin ihmisiin ja heidän rahakukkaroonsa. Täällä on perusteltu indeksileikkauksien mahdollisuutta sillä, että takuueläke nousee. No, minusta se yhtälö on aivan käsittämätön. Ihminen on tehnyt koko elämänsä työtä, pitkän työuran, hyvinkin raskaasti, on tehnyt vuorotyötä, toiminut vaikka hoitajana tai siivoojana, ja siitä saatu eläketulo on sitten niin pieni, että sillä ei tahdo pärjätä eikä pärjää, ja likipitään takuueläke hipoo sitä, minkä tällaisesta pienestä työstä ihminen on ansainnut — tämä on se kysymys, mitä ihmiset tuolla turuilla ja toreilla tulevat kysymään ja sanovat, että laittakaa pieneläkeläisen asiat kuntoon. Kyllä minä toivoisin, että joku päivä me voimme täällä sanoa, että sen pienimmän eläkekarttuman saaneen — yleensä juurikin pienituloinen nainen — me näkisimme ja parantaisimme hänen asemaansa. Elikkä pieneläkeläisten asia on kyllä meidän yhteinen. Meillä perussuomalaisilla on vaihtoehtobudjetissamme esityksiä, muun muassa pieni- ja keskituloisille eläkeläisille painottuva puoliväli-indeksi käyttöön. Tämä olisi yksi vastaus siihen, miten parantaisimme eläkeläisten toimeentuloa.

Arvoisa rouva puhemies! Omaishoitajat tekevät äärettömän tärkeää työtä, ja me olemme esittäneet, että omaishoitajien tuki olisi verotonta. Näemme, että suhteessa siihen työmäärään, minkä he tekevät, ja siihen, mikä on heidän palkkionsa siitä, vaikka he tekevät sydämellä työtä, olisi kohtuullista, että se olisi verovapaata.

Täällä on nostettu esiin turvallisuus, ja perussuomalaiset näkevät, että on äärettömän tärkeää huolehtia siitä, että Suomessa on turvallista kulkea ja liikkua. On hyvä, että oikeusministeri on tuomassa esitystä, jolla seksuaalirikollisten, erityisesti lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten tekijöiden, tuomioita kovennetaan, mutta herää epäily ja pelko, onko se toimenpide riittävä. Meillä on nyt jo mahdollisuus antaa tuomioita sieltä yläpäästä, mutta niin ei vain tapahdu, eli näiden tekojen tekijät pääsevät kuin koirat veräjältä, ja tämä on kestävämpi. Ei niin, etteikö siihen olisi puututtu. Jo vuodesta 2011 lähtien perussuomalaiset ovat tehneet toimia, että me saamme tätä rangaistusasteikkoa muutettua, mutta kovin hitaasti se juna kulkee täällä, ja tuntuu välillä, että tärkeät asiat etenevät hitaasti. Sitteen taas muun muassa tiedustelulain kanssa hyvin nopeasti se juna kulkee, kun on asia, mitä halutaan viedä eteenpäin.

On hyvin ikävää, että olemme viime aikoina lukeneet ja kuulleet toistuvista seksuaalirikoksista, ja on ikävä totuus — se perustuu faktoihin — että maahanmuuttajataustaiset ja hyvin paljon myös kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet ovat näitä epäiltyjä, ja kyllä meidän tulee siihen yhteiskunnassa puuttua ja katsoa, mitä me sille teemme. Kun 2011 tulimme ensimmäiselle kaudelle eduskuntaan, silloin piikki oli se, että kantasuomalaiset tekivät näitä tekoja lapsille ja yhä useampi uskaltanut puhumaan, että on joutunut tällaisten tekojen uhriksi, ja silloin siihen puutuimme ja tein lakialoitteen. Ei siitä kukaan nostanut meteliä, että ei näihin asioihin voi puuttua. [Eva Biaudet: Tervetuloa naisjärjestöihin!] — Kiitos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

paljon. — Meillä naisilla on ääniä, ja meidän tulee ajaa naisten asioita. Viime viikolla ylytin täällä kapinaan porukoita, että ruvetaan puhumaan naisten palkkojen puolesta, mutta siitä tuli hieman vastalauseita, että täällä ei saa yllyttää kapinaan. Hyvin tärkeitä asioita.

Eli huolimatta siitä, onko kantasuomalainen vai onko maahanmuuttajataustainen, kun tekee rikoksia ja rötöksiä ja jos tekee seksuaalisia rikoksia, niin niistä pitää antaa tuomio ja niistä pitää pystyä puhumaan. Nyt sitten kun me puhumme näistä asioista ja huomaamme tämän piikin, mikä tällä hetkellä on maahanmuuttajataustaisten kanssa, niin sitten sanotaan, että ei näistä uskalla puhua ja että me teemme politiikkaa. Minun mielestäni ei kukaan voi tehdä politiikkaa, kun vaatii rikoksista tuntuja rangaistuksia. Se on erittäin tärkeää.

Tuossa ikääntyneistä jo puhuinkin. Mielestäni laitospaikkojen alasajo hallituksesta toiseen on ollut kohtuutonta. Kaikki vanhukset ja ikääntyneet eivät vanhene kodeissaan kauniisti ja ilman vaivoja ja sairauksia, vaan tarvitaan hoivapalveluja ja tarvitaan tukea ja ympärivuorokautista hoivaa. Kotihoitoa on lisätty, ja yhä useampi huonokuntoinen on siellä kodissaan. Hoitajien käsipareja ei kuitenkaan ole lisätty. Tämä on ihan THL:n tutkimuksessa käynyt meille kaikille selväksi. — Kiitos.

21.56 Markku Rossi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Minulla on tässä mukana valtiovarainvaliokunnan talousarviomietintö. Mielenkiintoista luettavaa, varsinkin kun tähän sisältyön on päässyt tutustumaan sen valmisteluvaiheessa.

Arvoisa puhemies! Tässä kuitenkin ihan muutama kommentti.

Tuossa aiemmin edellä edustaja Paatero käytti puheenvuoron, jossa hän jotenkin syylisti Sipilän hallitusta valtionyhtiöiden myymisestä ja tältä osin omistajaohjauspolitiikasta. On kuitenkin ehkä hyvä havaita, että kun tarkastellaan vähän pidemmän ajan kautta, aina 90-luvun alusta, valtio on myynyt 2016:een mennessä yhtiöomaisuuttaan tuollaisella 17,5 miljardilla eurolla, niin mikä onkaan se lista? Ketkä ovat siellä kärjessä? Ykkösenä komeilee Paavo Lipposen kakkoshallitus 6,8 miljardin euron saldolla, kakkosena on Matti Vanhasen ykköshallitus 5 miljardin saldolla, jossa sitten, kun tarkastellaan tätä, on tuo kokonaisuusmäärä, ja kolmosena tulee Jyrki Kataisen ja Alexander Stubbin hallitus, jossa Jutta Urpilainen ja Antti Rinne ovat olleet valtiovarainministereinä. Sirpa Paaterolla omalta osaltaan myös omistajaohjausministerinä on aikamoinen osuus esimerkiksi TeliaSoneran ja Outokummun myynnissä. Neljäntenä vielä tässä kokonaislistassa on Lipposen ensimmäinen hallitus, 3 miljardia euroa, jossa Antti Kalliomäki oli omistajaohjausministerinä.

Eli kun niissä puheenvuoroissa sanotaan, että nyt hallitus on myynyt, niin hallitushan on itse asiassa tämän hallituskauden aikana toiminut niin, että meidän valtionyhtiöiden omistussarvo on kasvanut 5 miljardia euroa, ja ne panokset, mitä taas vastaavasti tarvitaan siihen, että ikään kuin laitetaan tasetta toimimaan kannattavammin, ohjataan elinkeinoelämään ja siihen, että me saamme työpaikkoja luotua. Tämä on sellainen suuri pyörä, joka on käytännössä toiminut juuri näin. Se näkyy meidän talouselämän kautta tuloksina tänä päivänä. Työllisyys on parantunut, meidän bruttokansantuottemme on kasvanut, vienti vetää, pystymme alentamaan valtionvelan määrää. Nämähän ovat kaikki sellaisia lukuja, joista ei voi kuin olla iloinen. Minä iloitsisin ihan riippumatta, minkä merkinen hallitus tässä maassa on, koska minä en ainakaan ymmärrä sitä, että haukkuisin koko ajan sitä, kuka on yhtiön toimitusjohtajana tai vetää Suomea. Ei näissä itse asiassa saa olla poliittisia rajoja. Poliitiikka on oma juttunsa, mutta talousfaktatkin puhuvat puolestaan. Mutta, arvoisa puhemies, ei siitä nyt sen enempää. Tämä lienee myös keskustelunaihe, jossa ei ihan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

loppua tule, mutta kaikesta huolimatta nuo ovat faktaa silloin, kun puhutaan valtionyhtiöiden myynnistä.

Arvoisa puhemies! Todellakin paljon tähän mietintöön sisältyy, ja talousarvio, 55 miljardia, on aina iso kysymys. Kunta- ja terveysjaostossa ja liikennejaostossa, kun tarkastelee, tuosta eduskunnan jakovarasta, 60 miljoonasta eurosta yhteensä, oli hieman yli puolet. Olen kyllä iloinen, että me pystymme sijoittamaan muutamiin erinomaisiin kohteisiin, muun muassa ruoka-apuun 1,2 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveysministeriön kautta on haettavana nyt, ja se tarkoittaa sitä, että ruoka-avun asema tunnustetaan ja se on sieltä sitten eri järjestöjen ja tahojen, jotka tekevät tuota työtä, haettavissa. Sitä ei ole kohdistettu erikseen yhdelle järjestölle tai joillekin tietyille tahoille.

Veteraanien tukeminen: Tuossa toisella korvalla vähän kauempaa kuunneltuna — onhan se jännä homma, että muutamasta kymmenestä sentistä eduskunta keskustelee nyt liittyen rintamaveteraanien eläkeindeksikysymykseen. Sen merkitys veteraanien elämässä ei käytännössä ole oikeastaan yhtään mitään, mutta sillä on merkitystä, että nyt ohjataan varoja kotiin erittäin voimakkaasti ensi vuoden aikana, ja totta kai myös sitten tällä haitta-asteen alentamiskysymyksellä on sotainvalidien puolella oma merkityksensä. Nämä ovat isoja asioita, ja niiden puolesta kannattaa olla kyllä yhdessä ylpeitä ja iloisia.

VTR-rahoitus oli meillä kunta- ja terveysjaostossa. Haluan sen todeta nyt tähän yleiskeskustelun yhteyteen siltä osin, että kun maakuntauudistusta ja sosiaali- ja terveysuudistusta ollaan tekemässä, niin on samalla kyllä äärimmäisen tärkeää miettiä, että kun alun perin tuo määräraha oli peräti noin 90 miljoonan euron luokkaa, eli erityisvaltio-osuus, evorahoitus, niin nyt se on 20 miljoonan euron tasossa. Onneksi sosiaali- ja terveysministeri Saarikko laittoi pohjiin eduskunnan aiemmat lisäykset ja nyt sitten lisäämme tuota määrärahaa 2,8 miljoonalla.

Mutta kaiken kaikkiaan olen myös huolestunut yliopistollisesta tutkimuksesta ja siitä, mitä tällä hetkellä esimerkiksi juuri yliopistosairaaloiden puitteissa tehdään. Sille pitää luoda turvaava [Puhemies koputtaa] jatkumo myös tulevaisuudessa.

22.02 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainvaliokunnassa kuulumme syksyn aikana mittavan määrän talouden asiantuntijoita. Yksi mielenkiintoisimmista oli tohtori Pentti Pikkarainen. Hän kävi hyvin huolella läpi Suomen talouden ja EU:n talouden ja monien euromaiden taloudellisen tilanteen ja vähän globaaliakin tarkastelua. Hänen viestinsä oli monelta osin hyvin huolestuttava siitä, minkälaiset näkymät meillä on edessä. Katson tässä muutamia asioita, joita hän kävi läpi.

Ensin hän totesi, että Italia on ajautunut erittäin vaikeaan tilanteeseen, josta ei ole todennäköisesti olemassa kaunista ulospääsyä. Italian ottaminen euroon oli puhtaasti poliittinen päätös. Italia ei täyttänyt lähentymisehtoja eikä muutenkaan ollut valmis eurojäsenyyteen. Liittymisen yhteydessä Italia lupasi, että se tuo vuoteen 2009 mennessä julkisen velkansa suhteessa bkt:hen 120 prosentista 60 prosenttiin. Näin ei ole tapahtunut. Velka on nyt yli 130 prosenttia. Italian julkinen velka on kestävämmällä uralla, jos julkisia menoja kasvatetaan, kasvu on hidasta tai julkisen rahoituksen kustannus nousee edes muutamalla prosenttiyksiköllä. Tällaisen tilanteen tunnistaminen voi johtaa rajuihin reaktioihin rahoitusmarkkinoilla ja synnyttää muun muassa spekulatiivisen euroalueen hajoamisesta. Edessä on todennäköisesti tylyjä ratkaisuja. Joko Italia ajautuu velkasaneeraukseen, eroon eurosta, hajoaa kahteen, pohjoiseen ja etelään, kokee rajun inflaation, tai euroalueen sisäiset tulon-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

siirrot pelastavat Italian. Olemmeko viime mainittuun valmiita, maksamaan tulonsiirroilla Italian kokoisen maan ja pankkien ongelmat? Emme varmasti siihen pysty.

Arvoisa puhemies! Tohtori Pikkarainen tarkasteli myös Saksaa ja totesi, että Saksa on ongelma, häiriötekijä euroalueella. Sen vaihtotaseen ylijäämä on 8 prosenttia, tosin Hollannilla on vielä suurempi eli 10 prosenttia, mutta Hollanti on toki pieni maa.

Euroopan keskuspankin tilanteesta tohtori Pikkarainen totesi, että vuonna 2008 alkaneen kriisin aikana EKP:n keskeinen tehtävä on käytännössä ollut pitää euroalue koossa. EKP joutuu julkisuudessa perustelemaan toimintansa hintavakauden tavoitteen saavuttamisen kautta, mutta tosiasiallisesti kyse on ollut euroalueen ja euron jatkuvuuden turvaamisesta. EKP:n rahapoliittinen liikkumavara on ollut ja on edelleen ja tulee olemaan hyvin pitkään hyvin kapea. EKP on ajettu nurkkaan, se on motissa. EKP on klassinen esimerkki fiskaalisesta dominanssin tilanteesta. Kun julkinen talous on kuralla, työttömyys on suurta ja rahoitusjärjestelmä on heikossa hapessa, keskuspankin liikkumavara on hyvin pieni. Tämä oli juuri se tilanne, jota monet pelkäsivät ennen siirtymistä Emuun. EKP:n tarve ja mahdollisuudet rahapolitiikan merkittävään kiristämiseen ovat pienet. Työttömyys on suurta, julkiset velat ovat korkealla tasolla, monet yritykset ja kotitaloudet ovat hyvin velkaantuneita, euroalueen kehittyminen kohti optimaalista valuutta-aluetta ja sen mukaisia järjestelyjä ei juurikaan etene. Rahapolitiikan mahdollinen kiristäminen lienee helpointa tehdä nostamalla jonkin verran lyhyitä korkoja tai ohjauskorkoa. EKP joutunee tavalla tai toisella suojelemaan bondimarkkinoiden toimintaa ja hintoja.

Pitkään jatkuvaan hyvin kevyeen rahapolitiikkaan liittyy ongelmia. Poliitikkojen kannustimet hyvään talouspolitiikkaan vähenevät, kun markkinamekanismi ei toimi. EKP on antanut hallituksille aikaa toimia, mutta mahdollisuutta ei ole käytetty hyväksi ainakaan täysimääräisesti. Varallisuusesineiden markkinoille syntyy kuplia, jotka ajoittain puhkeavat. Tämä luo tarvetta ottaa käyttöön erilaisia makrovälineitä, mutta niiden käyttö ei ole aina helppoa. Ne antavat mahdollisuuden yrityksille heikosti tuottaviin investointeihin.

Italian riskit ovat todella suuria. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Tällaisessa yhteisössä me olemme, ja näkymät EKP:n ja euron osalta ovat poikkeuksellisen vaikeat ja ehkä jopa synkät.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Salonen on poissa. [Kristiina Salonen: Ei!] — Anteeksi. Tässä on sellainen kulma, josta ei näe, jos edustaja sattuu tuossa kulmassa tulemaan. Anteeksi.

22.07 Kristiina Salonen sd: Ei mitään, arvoisa puhemies! Ehdin vain huutamaan: ei! — Ehkä se on sana, joka jollain tavalla kuvaa myöskin tätä puheenvuoroani. Suomen taloudessa on eletty suhdannehuippua tänä vuonna, ja hyvä niin. Jokainen päättäjä tietää euroalueen ja maailmantalouden tärkeyden Suomen talouden osalta. Suomen talous ei ole omassa kuplassaan, ja onneksi olemme viimein päässeet kiinni talouden elpymisestä maailmalla. Kuitenkaan keskimääräinen palkansaaja ei ole arjessa hyötynyt talouden suhdannehuipuista, päinvastoin.

Koulutuksesta, peruspalveluista ja kuntien rahoituksesta on leikattu, siis niistä palveluista, jotka näkyvät kaikista eniten tavallisen ihmisen arjessa. Samalla hallituksen toteuttamat veronalennukset ovat kohdistuneet siten, että ne hyödyttävät eniten kansainvälisiä sijoittajia, eivät tavallista suomalaista. Hyvinvointiyhteiskuntamme rahoittavan veropohjan uudistamisen eteen tehdyt toimenpiteet ovat jääneet tällä hallituskaudella osaltaan hyvin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

laihoksi. Tarvitsemmekin nyt laajoja veroreformeja. On selvää, ettei pitkän aikavälin vakaata talouskasvu voi perustua talouspolitiikan pikavoittoihin ja lyhytnäköisiin ratkaisuihin. Menestyksen takana Suomessa on aikaisemminkin piilenyt eriarvoisuuden torjuminen, ja siellä se piilee myöskin nyt.

Riittävä osaaminen ja koulutuksen taso ovat tärkeitä. Tästä ei hallitusta valitettavasti voi nyt kiittää. Koulutuspolitiikan tilanteesta kertoo paljon se, että Suomi on tällä hetkellä tilassa, jossa lähes 15 prosenttia ikäluokasta jää ilman toisen asteen koulutusta. Jos tulevien sukupolvien koulutustaso on jäämässä aiempia matalammaksi, olemme todella pahassa pulassa. Nimittäin viimeisen 30 vuoden aikana työmarkkinoilta on kadonnut reilut 600 000 työpaikkaa, joihin on riittänyt perusasteen koulutus. Koulutuspolitiikan eriarvoistuminen uhkaa aiheuttaa tuhoa jopa 100 000:n alle 30-vuotiaan ihmisen tulevaisuudelle, sillä juuri niin moni nuori on jäänyt ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Näiden nuorten asema työmarkkinoilla ei ole suotuisa. Erityisesti nuorten miesten kohdalla tämä ongelma on hälyttävän korostunut.

Tarvitsemme suuria tekoja ja visioita tulevaisuuden puolesta. Sitä olisivat esimerkiksi aidosti maksuttoman toisen asteen koulutuksen toteuttaminen ja oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle aseteelle. Lisäksi leikkaukset ammatilliseen koulutukseen ja yliopistotasoiseen tutkimukseen ovat olleet lyhytnäköisiä. Vaikeassakin taloudellisessa tilanteessa tulevaisuusinvestointeja ovat panostukset kansalaisten osaamisen kasvattamiseen.

Arvoisa puhemies! Työttömyys näyttää kääntyneen laskuun. Se on tärkeä asia. Toisaalta samalla pitkäaikais- ja rakennetyöttömien määrät ovat edelleen merkittävän suuret. Hallituksen toimenpiteet pitkäaikaistyöttömyyden torjumiseksi ovat olleet lähinnä rankaisuja. Työttömyysturvan leikkaukset ja aktiivimalli ovat olleet vaikutuksiltaan epäoikeudenmukaisia. Sen ovat todenneet sekä THL että Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea. Selvityksessä suomalaisten työttömyysturvan taso on arvioitu riittämättömäksi. TE-toimistojen henkilökohtaisia palveluita onkin pikaisesti kehitettävä. Lisäksi kuntien työllisyyskokeiluja on jatkettava. Suomi tarvitsee jokaisen ihmisen panostusta yhteisen tulevaisuuden eteen, eikä meillä ole varaa menettää ainuttakaan ihmistä sen takia, että epäonnistumme yhteiskuntana pitämään heidät mukana. Siksi eriarvoisuuden torjumisen tulisi olla aina talouspolitiikan kärkenä, ei sen kasvattaminen.

Arvoisa puhemies! Kuntaliiton kuntatalouden apulaisjohtaja Reijo Vuorento arvioi muutama päivä sitten, että sote-uudistus voi lisätä valtion kustannuksia jopa runsaat miljardi euroa vuodessa. 10 vuodessa lisäkustannukset olisivat 10 miljardin luokkaa. Useat asiantuntijat ovat varoittaneet hoitopolkujen pirstaloitumisesta. Kun palveluita pilkotaan, voidaan menettää esimerkiksi alueellisesti tärkeitä sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintoja. Tämä vaikuttaa alueen asukkaiden hyvinvointiin heikentävästi. Sote-uudistusta tarvitaan, mutta se ei missään nimessä saa tarkoittaa sitä, että kaikki hyvä ja toimiva täytyisi rapauttaa.

Kuntien rahoitusta on tällä vaalikaudella leikattu peruspalveluiden ja vanhuspalveluiden osalta. Nämä leikkaukset vaikuttavat suoraan osaamisen ja asiantuntemuksen heikentämiseen ja sitä kautta palvelun laatuun. Hoitoonpääsyä voitaisiin aidosti parantaa siten, että resursseja ja käsipareja lisättäisiin sinne, missä niitä eniten tarvitaan. Siksi perusterveydenhuoltoon tulisi lisätä tuhat lääkäriä ja hoitajaa parantamaan vastaanottopalveluja.

22.13 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Suomella menee nyt paremmin kuin aikoihin, olemme taas mukana maailmantalouden kasvukäyrällä. Vuoden 2008 romahduk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

sen jälkeen meni kuitenkin aivan liian pitkään, että pääsimme taas kärryille mukaan. Hallitus on nyt tehnyt oikeanlaisia toimia, purkanut sääntelyä, helpottanut työllistämistä, parantanut kilpailukykyä eri toimin, alentanut tuloveroa ja niin edelleen. Nämä kaikki ovat toimia, joiden yhteisvaikutuksesta olemme talouskasvussa nyt mukana. Voi sanoa, että hallitus on saanut paljon aikaan. Ei koko kunnia kuulu pelkästään hallitukselle kuitenkaan. Voimme kiittää myös kilpailukyky sopimusta ja niitä toimijoita, jotka edistivät sen syntymistä. Suuri kiitos kuuluu myös suomalaisille palkansaajille, suomalaisille yrityksille, työttömille ja myös eläkeläisille, jotka kaikki ovat joutuneet kantamaan kortensa kekoon, ja moni venymään aika lailla. Yhdessä on suosta noustu.

On jo ennusteita talouskasvun hidastumisesta. Positiivinen talouskehitys saadaan jatkumaan, mikäli jatkamme tällä hallituksen uudistusten, norminpurun ja kilpailukykyä parantavien toimien tiellä. Pitää lisätä paikallista sopimista. Työllisyysaste pitää saada yli 75 prosentin ja korkeammaksikin. Ihmiset on saatava töihin ja sosiaaliturvajärjestelmää muutettava siten, että työnteke on aina joutenoloa kannattavampaa. Sosiaaliturvan on oltava vastikkeellista. Jos emme tällä uudistusten tiellä jatka, on kyyti varsin kylmää seuraavan taantuman ja laman vääjäämättä ennen pitää tullessa. Siksi tiukkaa taloudenpitoa ja rakenteiden uudistamista on jatkettava. Sen olemme lapsillemme velkaa.

22.15 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ajattelin tähän loppuun vain muuttaman kommentin ja korjauksen tehdä, kun olin tuolla työhuoneellani ja kuuntelin tätä keskustelua.

Vihreiden puheenvuorossa todettiin — itse asiassa se oli minun puheenvuoroni, missä näin totesin — että tuet fossiiliselle energialle ovat kolminkertaiset verrattuna uusiutuvan energian tukiin. Kun tätä täällä epäiltiin, niin haluaisin nyt korjata tämän asian, elikkä näin juuri on. Fossiilisen energian verotuet, jotka sisältävät dieselpolttoaineen alemman verokannan pois lukien henkilöautojen käyttövoimaveron, työkoneissa käytetyn kevyen polttoöljyn alemman verokannan ja turpeen alemman verokannan, ovat tukea fossiiliselle energialle verotuen muodossa 1 miljardin 50 miljoonan verran, kun taas uusiutuvan energian tuet, jotka sisältävät TEMin energiatuen, uusiutuvan energian syöttötariffin, sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön, infrastruktuurin edistämisen ja uusiutuvan energian preemiotuen, ovat luokkaa 350 miljoonaa. Elikkä toden totta kolminkertaisesti saavat tukea nämä fossiiliset energiamuodot.

Ja sitten toinen, mikä täällä nousi esiin, oli lentovero, jonka edustaja Lohi nosti esiin. Hän suuntasi kysymyksensä vasemmistolle, mutta koska vihreätkin kannattavat lentoveroa ja otin sen myös omassa puheessani esiin, niin haluan siitä sanoa sen, että ei suinkaan Suomi olisi ensimmäinen maa eikä ainoa maa, jos lentoveron ottaisimme käyttöön, niin kuin valtaosa suomalaisista haluaa, että lentolipussa maksettaisiin myös ilmastoperusteisesti. Lentovero on yleisnimi palkkioista ja viranomaismaksuista, joita lentomatkustaja joutuu maksamaan lentolippunsa päälle, ja tällainen on käytössä nykyään yli 30 maassa. Ruotsi on varmasti tutuin, ja se on nimenomaan tällainen ilmastoperusteinen, mutta on joukko muita maita, kuten Australia, Itävalta, Jamaika, Meksiko, Kuuba, Sri Lanka, Thaimaa, Iso-Britannia, missä tällainen lentovero on käytössä. Mutta tietysti olisi tärkeää, että tätä lentoveroa nimenomaan ilmastoperusteisesti kehitettäisiin. Edustaja Lohi oli myös huolissaan, miten käy Lapin matkailun, jos lentovero otetaan käyttöön. Minä olen huolissani, miten käy Lapin matkailun, miten käy Lapin talvien, jollemme ota ilmastomuutosta tosissaan.

22.17 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Jatkan hiukan tuosta edustaja Mikkosen puheenvuorosta ja kerron edustaja Hoskoselle, joka täältä pöntöstä kritisoi vihreiden politiikkaa, että me vihreät olemme huolissamme hallituksen toimeenpanemista hakkuista ja niiden kasvattamissuunnitelmista sen vuoksi, että Suomen pitäisi päinvastoin kasvattaa nielua eikä pienentää sitä. [Hannu Hoskonen: Me kasvatamme sitä!] — Ei, vaan hallitus on kasvattamassa hakkuita niin voimakkaasti, että se tekee tyhjäksi kaikki vuoteen 2030 mennessä suunnitellut päästövähennykset.

On todettava, ikävä kyllä, että huolimatta siitä IPCC-raportista, jonka olisi pitänyt herättää meidät kaikki, hallitus ei ole kiristämässä ilmastopolitiikkaa, vaikka aika on käymässä ihmiskunnalta vähiin.

Täytyy sanoa, että kun tänään kuuntelin ryhmäpuheenvuoroja, niin ihmettelin kyllä hallituksen tempoilevaa politiikkaa koulutuksessa. Keskustan ryhmäpuheenvuorossa taidettiin sanoa, että hallitus on lisäämässä ammatilliseen koulutukseen tulevana vuosina satoja uusia opettajia. Mutta ihmettelen kyllä, että kun te tällä vaalikaudella kuitenkin olette vähentäneet esimerkiksi ammatillisesta koulutuksesta kai peräti 1 600 opettajaa ja jättäneet ammatillisessa opetuksessa olevat nuoret aika lailla oman onnensa nojaan, niin mikä tämä idea tässä oli. Olette kuitenkin tällä vaalikaudella leikanneet koulutuksesta jo noin 900 miljoonaa, eivätkä tällaiset pienet laastarit, jotka joka tapauksessa jättävät saldon miinuksen puolelle, enää kyllä tätä kokonaistuhoa riittä pelastamaan.

On hyvin huolestuttavaa se, että Suomessa on nuoria ilman työpaikkaa, koulutusta tai mitään paikkaa, ja heidän määränsä, jos vertaa viime kauteen, elikkä esimerkiksi vuosiin 2011 ja 2012, on tänä vuonna suurempi kuin tuohon aikaan. Eli kyllä hallituksen politiikalla on valitettavasti tehty nuoria syrjäyttävää politiikkaa, jos ihan tilastoja katsotaan.

No, pääministeri Sipiläkin on viime aikoina myöntänyt, että taisi tulla leikattua tällä vaalikaudella liikaa. Minun on kuitenkin vaikea uskoa, että hallitus olisi ihan vahingossa leikkannut köyhiltä. Jos katsoo teidän politiikkaanne, niin ensi vuonnahan te jatkatte näitä köyhiin kohdistuvia leikkauksia, vaikka talous on kasvussa. Eli voisi päätellä, että te olette tehneet aivan tietoisien arvovalinnan. Tämä on kylmää politiikkaa hallitukselta. Ei paljon auta, jos myönnetään, että on leikattu liikaa, jos ei korjata suuntaa.

Itse asiassa jos muistelee, niin neljä vuotta sitten ensimmäisenä vuotenne pääministeri Sipilä sanoi, että hallitus ei aio tehdä vaikutusarviointeja etukäteen vaan hallitus päättää ensin ja arvioi sitten vasta, mitä on päätetty, jos arvioi. Ja totisesti täytyy sanoa, että tämän lupauksen hallitus on pitänyt.

Tuossa noin kuukausi sitten ilmestyi Suomen Akatemian tutkimusryhmän tekemä selvitys siitä, miten hallituksen päätökset ovat kohdistuneet eri ihmisryhmiin ja miten ne ovat kohdistuneet erityisesti naisiin ja miehiin. Tämän hallituksen itsensä tilaaman selvityksen mukaan hallituksen leikkaukset ovat kohdistuneet kipeämmin naisiin kuin miehiin elikkä naiset ovat hyötynneet vähemmän hallituksen politiikasta kuin miehet ja lisäksi naisten köyhyys on kasvanut enemmän kuin miesten köyhyys tällä vaalikaudella.

Jos vertaa viime vaalikauden politiikkaan, jolloin vihreät olivat hallituksessa, niin silloin sosiaalietuuksiin tehtiin muutoksia, jotka paransivat pienituloisten asemaa. Mutta tällä vaalikaudella vuodesta 2015 tähän vuoteen istuva hallitus on keskustan johdolla tehnyt pienituloisia kurittavaa politiikkaa, ja tämä on hyvin ikävää. Maksuhäiriömerkinnät ovat hälyttävästi nousussa, leipäjonossa käyvien ihmisten määrä on kasvanut, ja niiden ihmisten määrä, jotka ovat pysyvästi ja pitkittyneesti toimeentulotuen tarpeessa ja varassa, on kasvussa. Ja kaiken lisäksi te olette kurittaneet erityisesti niiden ihmisten asemaa, jotka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

ovat kaikkein pienimmän työttömyysturvan varassa. Te olette kurittaneet köyhimpien lapsiperheiden asemaa, ja te olette leikanneet erityisesti opiskelijoilta. Niiden ihmisten määrä, jotka joutuvat säännöllisesti turvautumaan ruoka-apuun, on kasvanut.

Lopuksi haluan sanoa, että helsinkiläisenä ja itähelsinkiläisenä kansanedustajana olen erityisen pettynyt hallituksen asuntopolitiikkaan. Asuntoja tukeva politiikka on jätetty toteuttamatta, ja esimerkiksi Helsingissä kaikkein suurin köyhyyttä aiheuttava tekijä työttömyyden jälkeen on asumisen kalleus. Miten hallitus on tähän vastannut? Olette vastanneet siten, että olette siirtäneet asumistuen vuokraindeksistä kuluttajaindeksiin, mikä paitsi laskee asumistukea tällä vaalikaudella myös tuottaa sellaisen rakenteen, että se pidemmällä aikavälillä laskee jatkuvasti merkittävästi asumistukea. Eli tätä kautta te olette luoneet rakenteen, joka tulee tulevana vuosinakin lisäämään köyhyyttä suurissa kaupungeissa, ellei sitten seuraavissa hallitusneuvotteluissa tätä asiaa korjata. Ja jos vihreät [Puhemies koputtaa] ovat hallitusneuvotteluissa, niin se kyllä korjataan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Niikko, poissa. Edustaja Laukkanen. — Anteeksi, arvoisat edustajat, puhemiehen taulu oli kääntynyt muutaman asiakohdan eteenpäin. Ei ollut tarkoitus jouduttaa keskustelua tällä tavalla, vaan se oli tässä vahingossa kääntynyt. — Listaan, ja siellä edustaja Juvonen.

22.25 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Täällä on mielenterveys noussut esille keskusteluissa. Myös perussuomalaiset kantavat suurta huolta siitä, että hyvin moni nuori voi tänä päivänä pahoin ja jopa neljänneksellä on diagnosoitu mielenterveyden ongelmia, ja huolimatta siitä, että panostuksia nuorisotyöhön tehdään, emme ole onnistuneet siinä, että saisimme asioita parempaan kuntoon. Tukiverkkoa puuttuu, ja varsinkin jos ei sitä sieltä omasta kodista löydy, niin mistä sitä sitten löytyisi?

Me perussuomalaiset toivomme ja haluamme ja vaadimme sitä, niin kuin varmasti kaikki täällä, että kiusaaminen loppuisi niin kouluissa kuin työpaikoilla kuin kaikkialla. Me olemme esittäneet muun muassa koulurauha-asiamiehiä ratkaisemaan kiusaamisongelmia kouluissa ja samalla myös nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäiseviä toimia, muun muassa harrastustakuuta turvaamaan jokaiselle lapselle ja nuorelle ainakin yhden mieluisan harrastuksen.

Espoossa, jossa olen kuntavaltuutettuna, perussuomalaiset ovat esittäneet muun muassa psykiatristen sairaanhoitajien mukaan ottamista esimerkiksi kouluihin ja päiväkoteihin tukihenkilöksi siinä vaiheessa, jos eivät terveydenhuollon resurssit siellä riitä — elikkä jos koululääkäreitä tai -terveydenhoitajia, koulukuraattoreja, -psykologeja ei ole tarpeeksi, niin joku, jolle puhua, se joku, jolle puhua. Yksi ihminen voi pelastaa nuoren maailman ja elämän, ja olisi hyvin tärkeää, että me heitä kuulisimme.

Täällä turvallisuudesta jo edellisessä puheenvuorossa puhuin ja haluan kyllä kiinnittää edelleen huomiota siihen, että ensi vuosi tulee olemaan toinen vuosi, kun hallitus kohdistaa resursseja laittomasti maassa oleskelevien terveydenhuollon palveluihin. Toki ymmärrämme sen, että kun on sairas ja tarvitsee antibioottikuurin, se on ihan hyvä, että sen saa. Näin vältämme myös sairauksien leviämisen ja epidemiat, ja se on inhimillisesti oikein, sen hoitajana toki allekirjoitan ja ymmärrän mutta en ymmärrä sitä, minkä takia näiden henkilöiden, jotka palveluja saavat, ei välttämättä tarvitse nimeään kertoa ja esimerkiksi se rekisteröinti puuttuu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Viime vuonnahan me perussuomalaiset esitimme muun muassa lausumaa siitä, että nämä ihmiset, jotka saavat yhteiskunnalta palveluja — elikkä asuminen, lääkitys, ruoka — siis laittomasti maassa oleskelevat, ne henkilöt, joista me emme tiedä mitään, rekisteröitäisiin, jotta me tietäisimme, keitä he ovat, ja kyllähän se lausuma täällä salissa sai kannatusta. Muun muassa vihreistä tuli kannatusta sille, ja oli tosi hienoa huomata, että se idea ja ajatus siinä ymmärrettiin, että oikeasti sillä, että tiedetään, kuka käy missäkin, kuka hakee mitään palveluja, käykö toimeentuloa hakemassa, ja että me tietäisimme, mitä Suomessa tapahtuu, on myös ennaltaehkäisevä ote rikollisuuteen, ihmiskauppaan, kaikkeen, mitä kaduilla saattaa tapahtua, kun me emme tiedä emmekä me näe. Eli kyllä meidän tulee tehdä täsmätoimia ja ennaltaehkäisevästi lähteä liikkeelle, ja näitä me olemme sitten esittäneet.

Täällä on puhuttu asumisesta, mikä on erittäin tärkeä asia, ja minä aina mietin, kun me puhumme kohtuuhintaisesta asumisesta, että mikä se kohtuuhintainen asuminen itse asiassa on, paljonko on vuokra, paljonko ovat asumiskulut, että voidaan sanoa, että nyt se on kohtuuhintaista, ja mikä olisi edullista asumista. Meidän perussuomalaisten tavoitteena on, että jatkossa asumiskustannukset eivät vie yli kolmannelta kotitalouksien tuloista. Meillä on myös asumisohjelma, joka sisältää useita toimia hillitsemään asumisen kustannuksia ja parantamaan elämisen laatua.

Nuoret, jotka opiskelevat, saapuvat pääkaupunkiseudulle: On erittäin tärkeää, että hallitus pitää siitä hyvän huolen, että asuntotuotantoa riittää ja heille riittää asuntoja, kuin myös se, että ikäihmiset saavat esteetöntä asumista. Muun muassa vanhojen talojen hissien korjaaminen ja sinne kohdistetut resurssit ovat erittäin tärkeitä ja tervetulleita. Juuri näin tulee huomata, että ihmiset vanhenevat ja asunnotkin vanhenevat, ja niihin tarvitsee sitten sitä resurssia.

Täällä keliakiakorvaus poistettiin taannoin. Se on asia, mikä kyllä tulee usein vastaan. Ihmiset kysyvät, mitä hallitus aikoo tehdä ruokavaliokorvauksen palauttamiselle keliakiaa sairastaville. Se on kyllä tärkeä asia, ja toivoisin, että sitä voisi hallituskin jossakin vaiheessa miettiä ja sen kenties palauttaa, koska ruokakustannukset ovat keliakiaa sairastaville suuret ja kohtuuttomat.

Lopuksi vielä vanhusasiamiehestä: Jo viime kaudella me perussuomalaiset ja myös itse allekirjoittanut olemme tehneet toimia sen eteen, että me saisimme vanhusasiavaltuutetun, vanhusasiamiehen, millä nimellä häntä ikinä kutsuisimmekaan, seuraamaan, vahtimaan, katsomaan. Meillä on vanhuslaki, ja se ei lakina yksinomaan riitä. On tärkeää, että sen toteutumista myös seurataan, ja vanhusasiamies olisi yksi mahdollinen henkilö siihen. — Kiitos.

22.30 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Lastensuojelun tila on Suomessa edelleen asia, joka herättää huolta, ja eriarvoisuutta lapsiperheissä ovat lisänneet erityisesti viimeaikaiset etuusleikkaukset ja varhaiskasvatuksen heikentäminen. Lastensuojeluilmoitusten määrä kunnissa on ollut kasvussa, ja samalla sosiaalityöntekijöitä ei ole ollut riittävän paljon. Siksi SDP on omassa vaihtoehtobudjetissaan esittänyt lisäresursseja myös lastensuojeluun.

Samalla on huomioitava, että vanhushuolto on myös yksi 2020-luvun tärkeimpiä kysymyksiä. Ennustan, että ensi kaudella eduskunta tulee keskustelemaan vanhustenhuollosta ennätysellisen paljon. Kunnissa on jouduttu säästöpainneiden alla kohtuuttomaan tilanteeseen, ja samalla kun ikäihmisten osuus väestöstä kasvaa, vanhushuollossa taistellaan niinkin oleellisista asioista kuin henkilöstön riittävyydestä. Vanhustenhuollossa työskente-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

levien osaamistasosta on huolehdittava, ja siksi ei ole hyväksyttävää politiikkaa, että vanhuspalvelulain säädöksiä kevennetään. Jos hoitohenkilöstön osaamistason vaatimuksia lasketaan, niin on selvää, että hoidon laatu ja asiakasturvallisuus myöskin heikkenevät.

Asiakasmaksukattoja on yhdenmukaistettava ja kohtuullistettava siten, ettei yksikään pienituloinen tai paljon sairastava joudu tinkimään omasta terveydenhoidostaan. Myös vastaanottomaksut terveyskeskuksen lääkärin ja hoitajan vastaanotolla tulisi poistaa. Tutkimusten mukaan valinta lääkkeiden ja ruuan välillä on valitettavasti tällä hetkellä aivan liian monen yli 75-vuotiaan suomalaisen arkea, kyseisessä ikäluokassa hoivaköyhyysaste on nimittäin 26 prosenttia. On myös todettava, että vuonna 2016 lähes 400 000 sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksua päätyi ulosottoon. Liian korkeat asiakasmaksut ovat merkittävä eriarvoistumisen tekijä.

22.32 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Pari huomiota vielä näin keskustelun loppuvaiheessa:

Taisi olla edustaja Salonen, joka epäili, että tuhat lääkäriä lisää tuosta vain, ja sillä pistetään maailma kuntoon. Kun katsoo hieman noita talouslukuja, niin tulee ihmetelleeksi, onko demarien omalla budjettivaihtoehdolla mitään pohjaa. Jos otetaan tuhat lääkäriä ja heidän keskimääräinen kuukausipalkkansa kaikkine kuluineen lienee tuolla lähellä 10 000:ta euroa ja 12 kuukauttahan on vuodessa, niin se tekee noin 120 miljoonaa euroa lisää menoja, kymmeneen vuoteen 1,2 miljardia. Mikä on sitten lopputulos, jos ei samassa budjetissa ole esitetty, mistä nämä rahat otetaan? Sitä ei todella voi ottaa enää Sitran taseesta eikä Suomen Pankin holveista. Ne on ryöstetty jo niin monta kertaa, että minä luulen, että siellä on enää pölyt jäljellä, jos sitäkään. [Eva Biaudet: Hoitaminen ei ole kallista, hoitamattomuus on!] — Hoitamattomuus on, aivan oikein, edustaja Biaudet, aivan oikein, mutta sitä on tällä hetkellä tehty Suomessa kohtuullisen hyvin. Emme ole maailman parhaita, mutta parhaiden joukossa olemme. Me sijoitumme kansainvälisissä tutkimuksissa hoidon tasossa, esimerkiksi syöpähoitojen tasossa ja monen muun hoidon tasossa, maailman kolmen parhaan joukkoon. Tutkimusten mukaan olemme maailman onnellisimpien maiden joukossa, mitä väestölle tehtyyn kyselyyn tulee, eli olemme tarkkojen tutkimusten mukaan maailman parhaita maita lähes joka paikassa. — Se jatkuva valittaminen ja rahan syyttäminen sinne sun tänne ja sen jälkeen ihmettely, miksi kävi näin, tunnetaan juristien keskuudessa nimellä konkurssi. Ja jos valtio tekee konkurssin, se on pikkusen kovempi juttu veronmaksajille. Toivoisin hieman vastuuta näihin puheenvuoroihin.

Aivan yhtä lailla edustaja Alanko-Kahiluoto perusteli aika kummallisesti näitä hiilinieluja. Hänhän omilla puheillaan todisti, että hänen puheensa eivät pidä paikkaansa. Sotien jälkeen Suomen hiilinielu on yli kaksinkertaistunut eli metsien kasvu on yli kaksinkertaistunut. Jos hakkuilla olisimme pystyneet tuhoamaan metsien kasvun eli hiilinielun, sehän olisi tehty sotien jälkeen komeasti. Aivan varmasti olisi tehty. Meillä ei olisi yhtään puuta pystyssä tuolla teorialla, mitä edustaja Alanko-Kahiluoto metsätieteellisessä lyhyttutkimuksessaan esitti. Samoin hiilivarasto eli puuvarastokin on yli kaksinkertaistunut sotien jälkeen, ja olemme hakanneet valtavasti, sotien jälkeen muun muassa sotakorvaushakkuut, Osaran aukeat. Miksi Kemijärvelle puuhataan tänä päivänä uutta sellutehdasta? Siksi koska näillä Osaran aukeilla tutkimusten mukaan on enemmän puuta nyt joka ainoalla hehtaarilla kuin ennen niitä hakkuita, jotka N. A. Osara aikoinaan teki. Nehän tehtiin sotakorvausten takia, kun meidän piti suoriutua velvoitteista, jotka sota ja Pariisin rauhansopimus ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

heuttivat meille. Sitten täällä väitetään, että muka hiilinielu pienenee ja puuvarasto pienenee. Voi hyvänen aika.

Kun ei edes Luonnonvarakeskuksen ja entisen Metsäntutkimuslaitoksen satavuotisiin tutkimuksiin enää uskota, niin mihin sitten uskotaan? Onko se se viimeinen tutkija ja hänen viimeisin tutkimuksensa? Tästäkin maasta aivan varmasti löytyy semmoinen metsäntutkija, joka sanoo, että Suomen metsät on tuhottu — aivan varmasti löytyy joku päivystävä dosentti, joka sanoo, että Suomen metsät on jo tuhottu. Sekään ei pidä paikkaansa. Tällä hetkellä Suomen metsät voivat aivan varmasti vähintään kohtuullisen hyvin. Onhan siellä parannettavaa: muutama taimikko pitää hoitaa, joku harvennushakkuu tehdä.

Otetaan yksi esimerkki: Nyt puhutaan sellutehtaista, ja demarit tuntuvat vastustavan hakkuita, kun teidän puheenjohtajanne suulla on ilmoitettu, että nyt hakkuut loppuivat tuohon 72,4 miljoonaan mottiin. Tällä hetkellä Metsäntutkimuslaitoksen tekemien valtakunnan metsien inventointien mukaan meillä on hieman yli miljoona hehtaaria ensiharvennusrästejä, joista kertyisi pinotavaraa noin 50 miljoonaa kuutiota, jos ne tehtäisiin kaikki kerralla. Se on totta kai mahdotonta, ei siihen urakkaan pysty kukaan. Mutta jos jaetaan vaikka kymmenelle vuodelle niiden rästien teko, se on 5 miljoonaa mottia vuoteen. Se on yhden ison sellutehtaan puunkäyttömäärä koko vuoden aikana, ja silloin ei kajota vielä pääomiin ollenkaan vaan hoidetaan vain sitä laiskanläksyä, niitä tekemättömiä töitä, mitkä ovat jääneet tekemättä. Sitten täällä salissa väitetään Suomen kansalle muka totuutena, että hiilinielut pienenevät ja hiilivarasto pienenee. Se olisi onnistuttu tuhoamaan sotien jälkeen vallan mainiosti, mutta eipä ole onnistuttu.

Olemme tällä hetkellä maailman johtava metsävaltio, ja nyt te yritätte lyödä kapulaa rat-taisiin, että työpaikkoja ei syntyisi ja maaseudulle ei saataisi työpaikkoja. Millä te sitten ne velat maksatte? Minä hartaasti toivoisin, että jonain päivänä te löisitte minulle rätingin nenän eteen, että nämä luvut eivät pidä paikkaansa, mutta tiedän, että niitä lukuja teillä ei ole. Minä olen puhunut koko ajan Metsäntutkimuslaitoksen ja nykyisen Luken tarkoista mitauksista. Siellä millikin mitataan. Teidän puheenne perustuvat uskomuksiin ja niihin päivystäviin dosentteihin, joista minä en kyllä ikävä kyllä yhtään tunne, mutta olisi mukava edes yksi tutkimus nähdä, miten heidän lukunsa menevät.

22.38 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi oli täällä aikaisemmin huolissaan vasemmistoliiton kannasta liittyen lentoveroon, mutta haluan Lohelle todeta, että ei tarvitse olla huolissaan. Moni suomalainen on samaa mieltä vasemmistoliiton kanssa lentoverosta ja kannattaa sitä. Pikemminkin voisi kysyä, miksi lentoliikenteen pitäisi olla aliverotettua, niin kuin se nyt on.

Jos verrataan lentämistä esimerkiksi autoiluun, niin autoilu on kuitenkin monin paikoin pakollista Suomessa mutta lentäminen hyvin harvoin sitä on. Parasta olisi tietenkin, että lentoliikenteelle säädettäisiin globaalisti vero tai maksu, mutta sitä odotellessa Suomen olisi kuitenkin hyvä valmistella oma mallinsa. Fiksu lentomaksu perustuisi päästöihin, ei pelkkiin kilometreihin, sillä silloin tulisi taloudellinen kannustin kehittää energiatehokkaampia lentokoneita, ympäristöystävällisempiä polttoaineita ja lentää myöskin ilmaston kannalta suotuisammalla korkeudella.

Edustaja Mikkonen täällä jo totesikin hyvin, että lentovero ei ole mikään kummajainen vaan käytössä useissa maissa jo tälläkin hetkellä. Ja kyllä, minäkin olisin enemmän huolissani ilmastosta ja Lapin valkeista hangista, jotta niistä vielä tulevaisuudessakin olisi matkailijoille ja meille suomalaisille iloa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

Edustaja Hoskoselle haluan todeta tuosta tuhannen lääkärin ajatuksesta, mistä muun muassa sosiaalidemokraatit ovat puhuneet, ja itsekin sitä kannatan lämpimästi: Se maksaa, mutta mitä maksaa sote-uudistus? Sitä ei tiedä tällä hetkellä kukaan, mitä se tulee suomalaisille maksamaan, mitä asiakkaat joutuvat maksamaan tulevaisuudessa lääkärikäynnistä.

Takuulla on halvempaa hoitaa oikea-aikaisesti perusterveydenhuollossa nämä ihmiset, ja se on myöskin inhimillistä ihmisten kannalta. Ihmisten pitää päästä hoitoon jonoista, ja se maksaa, ja siitä meidän pitää olla myöskin valmis maksamaan. Ehkä tässä kysymys onkin siitä, halutaanko hoitaa tämä resurssilisäys yksityisen vai julkisen sektorin kautta. Itse olen sitä mieltä, että perusterveydenhuollon resursseja parantamalla meillä olisi erittäin hyvä ja kustannustehokas mahdollisuus saada terveydenhuolto kuntoon Suomessa.

22.40 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Onpa näköalatonta ja surullista tulevaisuudenkuvaa ja politiikkaa, jos täällä edustaja Hoskonen toteaa, että mitä maksaa, jos meidän sairaut hoidetaan. Hoitamattomuus on kallista. Se, että hoitoon tullaan liian myöhään, on kallista. Se tälle yhteiskunnalle maksaa, ei se, että ihmiset hoidetaan ajoissa.

Edustaja Hoskonen laskeskeli, että kymmenen lääkäriä kymmenessä vuodessa on 1,2 miljardia. Totesin puheenvuorossani myöskin, että Kuntaliiton kuntatalouden apulaisjohtaja on laskenut, että teidän sote-uudistuksenne maksaisi kymmenessä vuodessa 10 miljardia euroa, [Aino-Kaisa Pekonen: Aivan!] siis kymmenkertaisen määrän. Ja te täällä olette syyttämässä meitä siitä, että olemme ajamassa valtiotalouden perikatoon sillä, että esitämme tuhatta lääkäriä lisää, jotta ihmiset pääsisivät hoitoon. Lyhytnäköistä.

Mielelläni minä kuulisin nyt sitten edustaja Hoskoselta, millä näitä säästöjä aiotaan tehdä. Paljastakaa suunnitelmanne. Onko suunnitelmanne se, että ihmisiä ei hoideta, vai onko suunnitelmanne se, että asiakasmaksuja nostetaan lisää ja niin, että sitten vain osalla ihmisistä on varaa itseään hoidattaa? Jossainhan täytyy piillä jonkunnäköinen suunnitelma, jos asiantuntijoiden mukaan kustannukset sote-uudistuksesta ovat näin isot ja samanaikaisesti kuitenkin virallisissa tavoitteissa sote-uudistuksesta pitäisi syntyä säästöjä.

No, mitä tulee sitten pienituloisuuteen ja eriarvoistumiseen, niin eläkeläisistä minä olen huolissani. Eläketurvakeskuksen mukaan lähes kolmasosa eläkkeensaajista elää virallisen köyhyysrajan alapuolella. Näistä minimieläkkeen varassa elää yli satatuhatta. Pienet paikkaukset eivät enää auta, ja kun on myöskin nostettu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja, heikennetty lääkekorvauksia, Kelan matkakorvauksia, nämä eläkeläiset ovat todella tiukassa tilanteessa. Indeksitarkistukset ovat jääneet tekemättä kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen. Sen vuoksi pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa on parannettava siten, että kansaneläkkeen ja työeläkkeen yhteensovitusta korotetaan ja myöskin takuueläkettä korotetaan vielä tästä hallituksen korottamastakin. Lisäksi palveluasumisen maksujen perusteita on yhdenmukaistettava selkeiksi, jotta ihmiset tietävät heidän maksunsa perusteet.

Näin ollen en siis kannata tätä hallituksen budjettiesitystä ja yhdyn eduskuntaryhmäni esitykseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, edustajia on muutamia, jotka käyvät tätä keskustelua. Tästä eteenpäin en myönnä vastauspuheenvuoroja vähään aikaan, koska varsinainen puheenvuoro tulee sieltä, tästä poiketen nyt vastauspuheenvuoro edustaja Hoskoselle, joka ei tätä viestiäni kerennyt kuulla, ennen kuin vastauspuheenvuoron pyysi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

22.43 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Lyhyesti, arvoisa puhemies: Todelakin, meidän pitää uudistaa. Ei se riitä, mikä sosiaali- ja terveydenhuollossa on pelannut 40 vuotta. Maailma on muuttunut, ja esimerkiksi terveydenhuollon osalta digitekniikka, älytekniologia, kaikki tämä tulee. Sille me emme mahda mitään. Jos me nyt heitämme tämän tuhannen lääkärin esimerkin: Todella 10 000 euroa per kuukausi per lääkäri ovat kustannukset: sotu, palkat ynnä muut korvaukset — aika lähelle menee 10 000:ta euroa per lääkäri per kuukausi. Ja siitä kun laskee tuhat lääkäriä, niin aika lähelle 120:tä miljoonaa pääsee vuodessa. Se ei ratkaise tätä ongelmaa. Meidän on pakko uudistaa terveydenhuoltoa. Se on jakautunut jo nyt niin rankasti kahtia, että meillä on ne, jotka eivät pääse hoitoon, ja ne, joille kaikki taataan. Kyllä tämä kansakunta pitää saattaa hoitojen piiriin, niin että kaikki sinne pääsevät silloin, kun tarvitaan. Tässä on samoin niin kuin monessa muusakin asiassa, että jos me kuvittelemme, että on joku Eldorado, jonne voi palata piiloon, jättää uudistukset tekemättä ja sitten olettaa, että taivaan mannaa sataa niskaan, niin kannattaa käydä Kreikassa katsomassa, kun taivaan mannaa odotettiin, että mitä sieltä tuli.

22.45 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd**: Arvoisa puhemies! Ikäihmisten hoidon ja hoivan taso ei ainakaan Suomessa ole niin korkealla tasolla kuin edustaja Hoskonen kenties antoi puheenvuorossaan ymmärtää. Kotihoidon tilanne on esimerkiksi monin paikoin katastrofaalinen, ja kotona on ihmisiä, joiden oikea asumispaikka ei ole enää koti. On epäinhimillistä, että tälläkin hetkellä on Suomessa lukuisia muistisairaita, yksin asuvia ihmisiä, jotka eivät muista syödä tai juoda tai jotka eivät tiedä, mitä vessassa tehdään tai miten puhelinta käytetään. Ja kuitenkin he ovat siellä kotona, yksin.

Olen samaa mieltä edustaja Salosen kanssa siitä, että ensi kaudella tässä salissa puhutaan ikäihmisten hoidosta ja palveluista paljon, koska olemme semmoisessa taitekohdassa, että näin emme voi jatkaa. Kotihoidon ihannointi on mennyt yhteiskunnassamme aivan liian pitkälle. Me hoemme mantraa, jonka mukaan kaikkien ikäihmisten paras paikka on oma koti, ja se ei pidä enää paikkaansa siinä vaiheessa, kun esimerkiksi muistisairaus on edennyt tiettyyn vaiheeseen. Me tarvitsemme lisää yhteisökoteja, joissa muistisairaat saavat 24 tuntia vuorokaudessa hoitoa ja hoivaa. Mutta me emme tarvitse niitä perinteisiä laitoshoitopaikkoja, joissa on samassa huoneessa neljästä kuuteen ikäihmistä. Me tarvitsemme kodinomaista hoitoa ja hoivaa.

Ja sitten vielä — edustaja Hoskonen nyt lähti jo täältä pois — olisin hänelle lähettänyt sellaisia terveisiä, että hänen kannattaisi lukea nyt Savon Sanomista vastaukseni hänen kirjoitukseensa, jossa hän luuli tietävänsä, mitä SDP on sanonut metsähakkuista. Edustaja Hoskonen on kyllä meidän sanomamme ymmärtänyt nyt jollain tavalla väärin. Me olemme sanoneet, että metsähakkuista voi nostaa, [Puhemies koputtaa] kunhan samalla lisätään hiilinieluja. Hyvä metsänhoito parantaa teollisuuden raaka-aineiden saantia.

22.47 **Arja Juvonen ps**: Arvoisa herra puhemies! Niin, me emme halua sellaista laitoshoidoa, että se olisi epäinhimillistä ja siellä olisi lukuisia ihmisiä samassa huoneessa hoidossa, mutta me haluamme kuitenkin niitä laitoshoivapaikkoja. Eliikkä pitää olla paikka olemassa, kun ihminen on huonossa kunnossa, ja jos ei se ole se terveyskeskuksen vuodeosasto, niin sille vuodeosastolle pitää löytyä sitten korvike. Sanomme sitten millä nimellä tahansa sitä paikkaa, mutta vuodepaikka on löydettävä, ja ne leikkaukset, joita on tehty vuosien ja vuosien ajan — koko ajan on vähennetty hoivapaikkoja — ovat kohtuuttomia. Kyllä minä näen, että me emme voi jättää tulevaisuuteen emmekä seuraavalle kaudelle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

keskustelua vanhustenhoidosta, vaan sen aika on nyt. Sen aika oli jo viime kaudella, kun teimme vanhuslakia. Eli silloin on puhuttu ja nyt puhutaan edelleen, ja minä kyllä kaipaisin ihan oikeasti niitä toimia.

Kun täällä keskustelussa joku mainitsi näin, että työttömyyttä pahempaa on vain sota, niin kyllä minä ajattelisin niin, että sotakin on hirveä asia, ei se tähän asiaan mielestäni kuulu, mutta työttömyyttä pahempi voi olla vain sairaus. Kun ihminen tulee niin kipeäksi, että hän ei saa hoitoa, hän ei saa apua, hän sairastuu, niin silloin kun on voimat poissa ja ihminen on sairaana, niin tilanne on huono. Siihen katsoen näkisin, että kyllä terveydenhuollon pitää vastata siellä perustasolla siihen, kun ihminen on sairas, että hän pääsee heti hoitoon, ja perussuomalaiset ovat esittäneet, että esimerkiksi ikäihmisten kohdalla hoitotakuuta ei tulisi olla ollenkaan, vaan heti kun ihminen on sairas, niin välittömästi kohdataan ikäihminen kuin hän menisi akuuttihoitoon. Eli nopea vastaanotto ja nopeat täsmätoimet, koska päivän parinkin vuodelepo ikäihmiselle aiheuttaa sen, että hän on entistä huonommassa kunnossa.

Kannan erittäin suurta huolta tutkimusrahojen riittävyydestä ja haluan kiittää ja nostaa esille suomalaisen tutkimustyön ja sen, miten taidokkaasti meillä tehdään esimerkiksi syöpätutkimusta ja yhä useampi pahalaatuinen ja huonoennusteinen syöpä pystytään parantamaan. Toivon, että me ymmärrämme sen, me näemme sen ja me kohdistamme sinne resursseja. Se ei ole enää toivotonta, kun sairastuu tai saa sen pahan diagnoosin, vaan siitäkin voi toipua, ja me näemme sen merkityksen, että tuemme ja kannustamme tutkijoita, annamme heille kaiken mahdollisen alustan toimia, opiskella, harjoitella, tutkia Suomessa, ja sitä tulee meidän arvostaa.

Korjaan vielä tuossa puhujapöytäkirjassa mainitsemani hieman huonon sanakäänteen eli kannatan siis Sami Savion epäluottamuslausetta, en suinkaan vastalausea. Sanoin sen väärin, mutta epäluottamuslauseesta oli kysymys.

22.49 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Ajattelin, että en enää osallistu tähän keskusteluun, mutta en voinut olla osallistumatta, kun kuuntelin edustaja Hoskosen puheenvuoron, jossa hän viittasi sosiaalidemokraattien panostukseen perusterveydenhuoltoon.

Me kaikki kannatamme ja tuemme sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, ja meidän tavoitteenamme on ennen kaikkea ollut se, että ihmiset pääsisivät nykyistä nopeammin ja oikea-aikaisemmin hoitoon ja saisivat sitä hoitoa, mitä he tarvitsisivat. Tähänhallitus on nyt ottanut yhdeksi työkalukseksi ja vastaukseksi valinnanvapauden, ja on haettu nimenomaan valinnanvapauden kautta lisää resursseja yksityisiltä palveluntuottajilta.

Me sosiaalidemokraatit näemme asian vähän eri tavalla. Me olemme halunneet puuttua asiaan jo heti välittömästi ja halunneet panostaa nimenomaan lääkäri—hoitaja-pariin ja siihen ensivastehoitoon, että ihmiset pääsevät entistä nopeammin ja entistä joustavammin lääkärin tai hoitajan vastaanotolle, jota kautta sitten ihmiset myös tiukemmin hoitotakuun myötä saavat sitä tarvittavaa hoitoa, mitä he tarvitsevat.

Nyt tämän hallituskauden aikana hallitus on heikentänyt kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten sosiaaliturvaa ja sitä kautta vaikeuttanut myös terveyspalveluiden piiriin pääsemistä. Tämä on aiheuttanut muun muassa sen, että kun on tehty indeksileikkauksia ja sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja on korotettu, niin ihmiset pääsevät entistä vaikeammin lääkäriin niin taloudellisista syistä kuin muutenkin, ja kun he eivät hae apua, niin käytännössä tilanteet ovat voineet tulla entistä vaikeammiksi. Nämä hoitajaksot ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

saattaneet olla pitkiä ja vaikeita, ja tämä on tuonut tietysti inhimillistä vaikeutta, mutta tämä on vaikuttanut myös taloudellisesti siten, että ihmisillä, joilla on ollut taloudellisesti vaikeaa päästä hoitoon, nämä hoidot tulevatkin entistä kalliimmiksi, koska he eivät pääse ajoissa, ja sitä kautta he sitten ovat entistä kalliimpien ja vaativampien hoitojen parissa.

Tätä on konkretisoinut hyvin myös se, että meillä on tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja ulosotossa noin 400 000 kappaletta. Se kertoo osittain tästä, mutta se kertoo myös siitä, että ihmiset ovat eriarvoisessa asemassa sen suhteen, kenellä on mahdollisuutta saada terveydenhoitoa ja kenellä ei, ja useimmiten se käytännössä tarkoittaa, että pienituloisen, sairas ihminen saa vaikeammin niitä palveluita, mitä hän tarvitsee, kuin esimerkiksi hyvätuloinen, työssä käyvä ihminen. Tähän me sosiaalidemokraatit haluamme puuttua, ja yhtenä vastauksena on panostus perusterveydenhuollon ensilinjalle.

22.53 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Täällä on aivan aiheesta nostettu esille pienituloisten eläkeläisten tilanne tänä päivänä, ja täytyy sanoa, että hallitus ei ole tehnyt heidän eteensä kovinkaan paljon. Tällä hallituskaudella ei ole todella tehty, eikä kovin paljon edelliselläkään. Jos ajatellaan, koska eläkeläisten ahdinko on alkanut, niin taitettu indeksi tuli 1996, ja siitä eteenpäin pikkuhiljaa eläkkeet ovat jääneet verrattuna muihin tuloihin, palkkatulolaisiin, jälkeen jatkuvasti. Tämän hetken pieneläkeläisellä on tosiaan vaikeuksia maksaa jokapäiväinen arjen meno: ruoka, lääkkeet, pakolliset menot. Se on aivan mahdollonta tällä hetkellä, ja siksi he tarvitsisivat paljon toimenpiteitä, jotta he tästä ahdingosta pääsisivät.

Perussuomalaiset ovat esittäneet muun muassa omaishoidon verottomuutta ja lääkkeiden omavastuun poistamista pienituloisilta eläkeläisiltä, ja samoin pitäisi nyt todella kiinnittää huomiota indeksiin ja eläkkeisiin, koska se ostovoima siellä lisääntyisi ja se kaikki raha jäisi kiertämään kuitenkin Suomeen.

Sitten muutama sana ilmastonmuutoksesta, joka on todella tärkeää, ja ihmettelen, kun ei siihen paneuduta enemmän. Me olemme EU:ssa ainakin toistaiseksi vielä. Sieltä Brysselistä lähdetään kerran kuukaudessa suurella arsenaalilla — rekoilla, lentokoneilla, yksityisautoilla, junilla — Strasbourgiin. Mitä se maksaa? Mikä on se hiilijalanjälki? Kuinka paljon se saastuttaa? Onko se tarpeellista, ja miksi lähdetään? Vastaus on suunnilleen varmaan se, että Ranska haluaa, mutta eikö se olisi ilmastoteko, että ne kokoukset toistaiseksi pidettäisiin edelleenkin Brysselissä? Siitä on puhuttu hyvin vähän.

22.55 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Jatkan vähän tästä Sipilän hallituksen köyhyyttä lisäävästä politiikasta.

Jos vertaa viime vaalikauteen, niin viime vaalikaudella hallitusohjelmaan kirjattiin se, että hallituksen tavoitteena on vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta ja terveyseroja. Kun sitten taas katsoo Sipilän hallituksen hallitusohjelmaa, niin siinä köyhyys mainitaan kerran, ja siinäkin ulkopoliittikan yhteydessä. Sipilän hallitus ei ole ottanut köyhyyden vähentämistä tavoitteekseen, eikä se ole sitä myöskään saanut. Päinvastoin, on menty aivan väärään suuntaan.

Tässä on hyvin puhuttu edeltävissä puheenvuoroissa ikääntyneiden, eläkeläisten asemasta. Eräs asia, joka on tässä kohtaa syytä ottaa esiin, on se, että lääkekorvauksiin tehty leikkaukset, samoin matkakorvauksiin tehty leikkaukset, asiakasmaksujen korotukset ovat kaikki heikentäneet eläkeläisten, ikääntyneiden, paljon sairastavien asemaa. Ja miksi nämä kaikki leikkaukset, kansaneläkeindeksin leikkaukset ja nämä edellä mainitut kohdis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

tuvat samoihin ihmisryhmiin? Sen vuoksi, että hallitus nimenomaan jättää tekemättä vaikutusarvioinnit. Jos tehtäisiin vaikutusarviointia, silloin havaittaisiin, että on jo leikattu köyhiltä eläkeläisiltä, on jo leikattu paljon sairastavilta. Mutta tässä on tämmöinen asenneongelma selvästikin hallituksella ollut, että ei oikeastaan välitetä, ja sitä kuvastaa se, että köyhyys puuttuu hallitusohjelmasta. Sitä ei todellakaan ole pidetty hallituksessa korkeana prioriteettina, että köyhyyttä vähennettäisiin, eikä siinä sitten onnistutakaan.

Toinen, minkä haluaisin ottaa tässä esille, on se, että alueellinen eriarvoisuus on varmasti Suomessa kasvanut. Kuten toin edellä jo esille, kaupungeissa köyhyyttä on lisännyt se, että asumistukea on heikennetty, kun taas haja-asutusalueilla ihmisten asema on todellakin vaikeutunut sen vuoksi, että lääke- ja matkakorvauksia on leikattu, ja se iskee nimenomaan sellaisiin paljon sairastaviin köyhiin, pienituloisiin ihmisiin, jotka asuvat kaukana kasvukeskusten ja kaupunkien keskusten ulkopuolella.

Me vihreät olemme ehdottaneet vaihtoehtobudjetissamme, että palvelu-, matka- ja lääkemaksut yhdistettäisiin yhdeksi maksukatoksi. Tämä auttaisi kaikkein pienituloisimpia sen vuoksi, että alkuvuodesta maksukatto tulisi nopeammin vastaan, ja tämän jälkeen nämä erilaiset palvelut, joita paljon sairastavat joutuvat käyttämään, olisivat maksuttomia.

Me sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan jäsenet olemme odottaneet kuin [Puhemies koputtaa] kuuta nousevaa sitä, että hallitus toisi vihdoin asiakasmaksulain eduskunnan käsittelyyn. En ole ehtinyt vielä itse tätä asiakasmaksulakia lukea, [Puhemies koputtaa] mutta toivon kovasti, että se tiukentaa kuntien velvollisuutta...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän edustajaa siirtymään puhujapöytäön.

...olla perimättä asiakasmaksuja kaikkein köyhimmiltä ihmisiltä.

22.58 **Matti Semi vas:** Arvoisa puhemies! Tuossa äsken tuli ikäihmisten ongelmista puhetta, ja jäin pohtimaan niitä yhteydenottoja, mitä minulle on tullut paljon nimenomaan tästä. Kun otetaan huomioon, että hallitus on vähentänyt kuntien valtionosuuksia ja sitten tiukentanut verotulojen saantia, tulot ovat pienentyneet ja kunnat ovat lähteneet hakemaan säästöjä myös vanhusten hoivapalveluista ja nimenomaan kotihoidosta. Tällä hetkellä, kun katsoo sitä tilannetta, siellä hoitajat ovat niin tiukassa työrytmissä, että he eivät kerkeä paljon vanhukselle antamaan sitä hoivaa, ainoastaan jakavat lääkkeitä ja lyhyen periaatteen ohjelmalla tekevät tehtävät siellä paikan päällä. Kun näillä vanhuksilla on hoitosuunnitelmat, miten siellä pitäisi toimia, niin nämä eivät vastaa niitä hoitosuunnitelmia alkuunsa. Sen takia olisi erittäin tärkeää, että hallitukselta olisi löytynyt panostuksia myös tähän vanhusten hoivatyöhön ja siihen, että kotipalvelu olisi jollakin tavalla rajattu. Kaikkia niitä heikompikuntoisia ei voi laittaa kotipalvelun hoidettavaksi, koska he tarvitsevat laitoshoidon. Ja sinne laitoksiin tarvitaan sitten riittävät hoitajamäärät hoitamaan ja huolehtimaan vanhusten hyvinvoinnista ja siitä, että he saavat kuitenkin hyvän ja onnellisen vanhuuden.

23.00 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Edustaja Hoskonen edustaa ehkä tällaista porttiteoriaa. Hänen säästönsä terveydenhuoltomenoista perustuvat siihen, että yritetään tehdä vaikeaksi ja monimutkaiseksi terveydenhuoltoon pääsy. Minä kyllä kannatan enemmän sosiaalidemokraattien piirissä esitettyä ajatusta, että mahdollisimman varhain päästään terveydenhoitajalle tai lääkäriin, jotta voitaisiin estää, että tulee vielä sai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

raammaksi tai kroonistuu tai jotain muuta. Meillä on maahanmuuttopolitiikassa vähän samanlainen politiikka kuin terveydenhuollossa, että yritetään pelotella ihmisiä pois ja luullaan, että se jotenkin ratkaisee ongelmat.

Mielenterveys on ehkä kuitenkin kaikkein eniten joutunut sote-uudistuksessa varjoon. Me tarvitsemme nyt kansallisen pitkän ajan ohjelman, jossa nimenomaan tehdään ja otetaan välittömiä panostuksia myöskin tähän varhaiseen puuttumiseen ja riittävä määrä psykiatrisia sairaanhoitajia myöskin terveyskeskukseen, siihen ensimmäiseen kosketukseen. Myös tietenkin oppilashuollossa on tarpeen turvata se, että sielläkin on riittävästi asiantuntijoita tukemassa nuorten kehitystä, niin että ongelmat eivät pahene. Mielenterveysongelmathan ovat sellaisia, että varmaan jokainen jossain kohtaa elämässään tarvitsee jonkin näköistä tukea. Siinä mielessä ehkä tällainen vahva jako mielenterveysongelmaisiin ja ei-mielenterveysongelmaisiin on tosi jyrkkä. Meillä kuitenkin mielenterveysongelmasta johtuen eläköityneiden määrä on saatu vähitellen laskemaan, mutta nuorten piirissä ongelma valitettavasti on kasvanut. Se on minun mielestäni kyllä erittäin vakava asia myöskin koko kansakunnalle. Tähän tarvitaan vahvempia toimenpiteitä.

23.02 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Haluan vielä tuoda näkemystä ja ajatusta ikäihmisten tuleviin palvelutarpeisiin ja yleensäkin elämään, koska kyse ei ole vain palveluista vaan siitä, että jokaisella on oikeus hyvään ikääntymiseen ja hyvään vanhuuteen. Tämän seurauksena sosiaalidemokraatit viime hallituskaudella vastasivat vanhuspalvelulain valmistelusta eduskuntaan, ja täällä eduskunnassa se myös hyväksyttiin, ja tavoitteena oli nimenomaan nähdä vähän laajemmalti ja pitempikantoisesti ikäihmisten elämisen tarpeet ja palveluiden tarpeet. Siinä yhtenä teimana oli osallisuus ja yhteisöllisyys ja toimintakyky, ja sitä kautta sitten tuotaisiin ikäihmisen elämänkokonaisuus paremmin meille kaikille nähtäväksi, niin että osaisimme sitten myös kehittää palveluita ja ympäristöä sen mukaisesti, että ikäihmisillä olisi entistä kauemmin mahdollisuus asua kotona.

Mutta kuten täällä on tänään todettu, tästä kotona asumisesta on tullut semmoinen ajatus, että joka ainut ikäihminen ja vanhus haluaa asua kotona. Totta kai ensisijaisesti niin, mutta meillä on nyt entistä enemmän tullut tietoisuuteen se, että meillä on suuri joukko ihmisiä, jotka eivät halua asua kotona ja jotka eivät pystyisi asumaan kotona, joidenka paikka ei ole siellä enää. Meidän suuri haaste on se, että meidän on saatava rakennettua yhteisöllisiä taloyhteisöjä ja yhteisökoteja, ryhmäkoteja, kaavoituksellisesti sellaista ympäristöä, että ihmiset voivat esteettömästi liikkua ja sitä kautta osallistua ja tuoda itselleen päivittäiseen arkeen hyvinvointia.

Meidän tulee kehittää myös omaishoitoa tässä rinnalla. Nyt valitettavasti suuntaus on se, että omaishoitoa kyllä kehitetään mutta omaishoitajien juridinen asema on tällä hetkellä edelleen se, että he ovat laittomassa tilassa. Jos he tekevät omaishoitosopimuksen, niin käytännössä heidät on sidottu kotiin huolehtimaan läheisestään, mutta kunnilla ei ole juridista vastuuta tukea omaishoitajaa ja omaishoitoperhettä näissä tilanteissa, minkä takia omaishoitajien ensisijainen, voisiko sanoa, tavoite on omaishoitajien juridisen aseman vahvistaminen, jotta he voivat osaltaan olla tukemassa ikäihmisen asumista kotona.

Elikkä toivoisin, että me ottaisimme vanhuspalvelulain ja ikäihmisten kysymykset uudelleen samalla lailla agendalle [Puhemies koputtaa] kuin se otettiin viime hallituskaudella ja sitä kautta lähtisimme rakentamaan laajempaa ikäihmisten politiikkaa, jossa nähdään myös ympäristö, ei ainoastaan [Puhemies koputtaa] se koti vaan myös asuntorakentaminen, kaavoitus, liikenne ja muu vastaava.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

23.05 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kaksi kiitosta hallitukselle.

Viime hallituskaudellaan poistettiin pääsykokeet ammatilliseen koulutukseen pyrkiviltä opiskelijoilta, ja se hän osoittautui todella huonoksi päätökseksi, ja on erittäin hyvä asia, että opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen on päättänyt antaa asetuksia palauttaa pääsykokeet ammattiopiskelijoille. Eli lähihoitaja- ja turvallisuusala muun muassa ovat niitä aloja, joihin pääsykokeet tulevat takaisin. Tämä on erittäin tärkeää, koska tällä tavalla juuri pystymme parantamaan potilasturvallisuutta myös siellä ja alalle saadaan sellaisia tekijöitä ja osaajia, jotka oikeasti sinne haluavat ja jotka sinne soveltuvat. Sen sijaan meillä on edelleen kehitettävää SORA-lainsäädännössä — toivoisin, että ministeri kiinnittäisi huomiota siihen ja tekisi asialle vielä paljon — jonka perusteella voidaan sitten opiskelu-oikeus keskeyttää, jos käy niin, että havaitaan, että opiskelijalla on vaikkapa huumeiden, lääkkeiden tai päihteiden väärinkäyttöä. Niihin tilanteisiin pitäisi pystyä puuttumaan sitten reippaasti, että mitään vakavuuksia siellä ei sitten tapahtuisi harjoittelussa eikä niin pois-päin. Mutta tämä on kiitoksen arvoinen asia. Tammikuussa on ainakin lehdistössä olleitten tietojen mukaan mahdollisesti jo tulossa voimaan tämä ministerin asetus.

Toinen asia, josta haluan mainita, on saattohoito. Mehän saimme tälle vuodelle lisäresursseja, ja olisikin kiva kuulla nyt, mitenkä täällä Suomessa on kehitetty saattohoitoa, kun sinne se miljoona annettiin. Perussuomalaisethan ovat tehneet lakialoitteen siitä, että tarvitsemme saattohoitolain. Siis olemme esittäneet saattohoitolakia, ja siitä on aloite, ja toivoisin kyllä, että eduskunta ja hallitus, niin tämä kuin myös tuleva, olisivat korvat auki ja olisi inhimillisyyttä ja ymmärrystä sen eteen, että mikäli me emme saa terveydenhuoltoa kuntoon ja palveluja sujuviksi ja siinäkin vaiheessa, kun tarvitaan saattohoitoa, hoivapaikkaa ei ole, niin onhan se sitten lainsäädännöllä mahdollistettava. Ja pidän erittäin tärkeänä, että kuulisimme ihmisten ääniä ja saisimme saattohoitoasian myös Suomessa kuntoon. Meillä oli eutanasiakansalaisaloite käsittelyssä, ja sen myötäähän me kaikki täällä puhuimme, että parannamme saattohoitoa ja annamme sinne resursseja, ja toivon, että näin myös tapahtuu.

Tähän tärkeään asiaan haluan päättää tämän illan omat puheenvuoroni ja kiitän teitä kaikkia hyvästä keskustelusta.

23.08 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Aina työssäkäyntikään ei nosta ihmistä köyhyydestä. On valitettavaa, että Suomessa niiden ihmisten määrä, jotka työssä käymisestäään huolimatta joutuvat elämään köyhyydessä, on kasvamassa. Tämä koskee erityisesti siis ihmisiä, jotka ovat epätyypillisessä työsuhteessa, itsensä työllistäjiä, pätkä-työntekijöitä, vuokratyöntekijöitä ja muita epä säännöllistä työtä tekeviä ihmisiä.

Meidän pitäisi keskustella enemmän myös siitä, että eläkeläisköyhyys tulee Suomessa kasvamaan sen vuoksi, että yhä useampi ihminen elättää itsensä epätyypillisessä työsuhteessa, kun erilaiset pätkä- ja osa-aikatyöt yleistyvät eikä alustatalouden kautta tehdyssä työssä välttämättä kerry minkäänlaista sosiaaliturvaa. Tämän vuoksi pidän erittäin harmillisena ja valitettavana sitä, että vaikka hallitus lupasi tuoda eduskunnalle lakiesityksen yhdistelmäturvasta, joka olisi parantanut näiden välinputoajien asemaa, niin tämä lakiesitys ilmeisesti nyt sitten kaatui tämän viimeisen vuoden aikana eikä se ole etenemässä. Tätä pidän yhtenä erittäin valitettavana asiana.

Toinen tämmöinen työssä käyvien joukko, joka helposti jää köyhyyteen, on yksinhuoltajaperheet elikkä ne perheet, joissa on vain yksi perhettä elättävä huoltaja. Näissä lapsiperheissä on erittäin korkea köyhyysriski. Itse olen ollut murheissani muun muassa näistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2018 vp

leikkauksista, joita hallitus on suunnannut lapsiperheitä kohtaan. Esimerkiksi sitä, että erityisesti työttömien perheiden lapsilta vietiin oikeus pysyvään hoitopaikkaan, pysyvään päiväkotiryhmään ja pysyviin kavereihin, pidin aika moraalittomana politiikkana hallitukselta. Kaikilla lapsilla pitäisi olla oikeus varhaiskasvatukseen ihan riippumatta siitä, mikä vanhempien asema työmarkkinoilla on, ja kaikkein eniten itse asiassa varhaiskasvatuksesta hyötyvät nimenomaan pienituloisten, heikompiosaisten perheiden lapset. Eliikä tässä hallitus on kyllä tehnyt erittäin huonon päätöksen.

Olin iloinen siitä, että edustaja Biaudet otti esille nämä mielenterveyspalvelut, ja kun nyt puhutaan näistä päiväkotikoputuksista lapsista, niin pitäisin erittäin hyvänä sitä, jos meillä olisi varhaiskasvatuksessa [Puhemies koputtaa] samanlaiset psykologit kuin on nyt perusopetuksen oppilashuollossa. Myös se auttaisi ennaltaehkäisemään mielenterveysongelmia.

23.11 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! En ehkä vielä olisi niin pessimistinen sen suhteen, että ihan lopullinen päätös olisi tehty siitä, että kaikenlainen köyhyys tulee lisääntymään. Veikkaisinpa, että seuraavan hallituksen ihan keskeisimpiä asioita on tämän perusturvan tason määrittely, mikä on se taso, jolla selvittää ja millä alueilla ympäri Suomea. Perustulokokeilu on tuonut paljon hyvää näkemystä tähän ja paljastaa sen puutteita, mihin pitää löytää vastauksia. Sosiaaliturvan kokonaisuudistus tulee varmasti olemaan sellainen keskeinen vaaliteemakin, että millä ehdoilla sitä viedään eteenpäin.

Mutta en nyt ehkä pelottelisi kaikkia eläkkeelle jääviä, että heidän elämänsä tulee vajotaan syvään köyhyyteen. Kyllä tässä vielä on mahdollisuuksia tähänkin asiaan puuttua.

Yleiskeskustelu päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ryhdytään talousarvioesityksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Esiteltiin menot.